

**ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ ΤΗΣ
19ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1996 ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ
ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ, ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΤΗΝ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΩΝ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ**

DS-02-18-940-EL-N

**ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ
ΤΗΣ 19ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1996 ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ, ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ
ΔΙΚΑΙΟ, ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ
ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ**

Δημοσιεύτηκε από τη
Συνδιάσκεψη της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο
Μόνιμο Γραφείο
Churchillplein 6C
2517 JW The Hague
The Netherlands
Τηλ: (+31) 70 363 3303
Φαξ: (+31) 70 360 4867
Ηλεκτρονικό ταχ/μείο: secretariat@hcch.net
Δικτυακός τόπος: www.hcch.net

© Hague Conference on Private International Law 2018

Με επιφύλαξη όλων των δικαιωμάτων. Κανένα τμήμα του παρόντος εγγράφου δεν επιτρέπεται να αναπαραχθεί, να αποθηκευτεί σε σύστημα ανάκτησης ή να διαβιβαστεί υπό οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσον, με φωτοαντιγραφή ή εγγραφή, χωρίς έγγραφη άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η διάταξη, η μετάφραση (με εξαίρεση τα αγγλικά και τα γαλλικά) και η διανομή του «ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ ΤΗΣ 19ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1996 ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ, ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ» σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στην αραβική, κατέστη δυνατή χάρη στη γενναιοδωρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης/ΓΔ Δικαιοσύνης.

Οι επίσημες εκδόσεις της παρούσας δημοσίευσης διατίθενται στον δικτυακό τόπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο (<www.hcch.net>) στα αγγλικά και τα γαλλικά. Οι μεταφράσεις της παρούσας δημοσίευσης στις άλλες γλώσσες δεν έχουν αναθεωρηθεί από το Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο.

ISBN 978-92-79-90809-5

Τυπώθηκε σε Βέλγιο

Πίνακας περιεχομένων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
2. ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ 1996.....	17
Α. Το προοίμιο της σύμβασης του 1996	19
Β. Ειδικοί στόχοι της σύμβασης του 1996	19
3. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	21
Α. Σε ποια κράτη και από ποια ημερομηνία εφαρμόζεται η σύμβαση του 1996; ..	23
Β. Σε ποια παιδιά εφαρμόζεται η σύμβαση του 1996;	27
Γ. Ποια ζητήματα καλύπτονται από τη σύμβαση του 1996;	28
α) την ανάθεση, την άσκηση και τη μερική ή ολική αφαίρεση της γονικής μέριμνας, καθώς και την ανάθεσή της σε τρίτον	29
β) το δικαίωμα επιμελείας, που περιλαμβάνει δικαιώματα σχετιζόμενα με τη μέριμνα του προσώπου του παιδιού, και ιδιαιτέρως το δικαίωμα καθορισμού του τόπου διαμονής του καθώς και το δικαίωμα επισκέψεως / επαφών, που περιλαμβάνει και το δικαίωμα μεταφοράς του παιδιού, για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα, σε έναν άλλο τόπο από εκείνον της συνήθους διαμονής του	30
γ) την επιτροπεία, την κηδεμονία και τους ανάλογους θεσμούς	31
δ) το διορισμό και τα καθήκοντα κάθε προσώπου ή οργανισμού επιφορτισμένου με την επιμέλεια του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, με την εκπροσώπηση ή τη συμπαραστάσή του προς αυτό	31
ε) την τοποθέτηση του παιδιού σε μια ανάδοχη οικογένεια ή σε κάποιο ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμελείας αυτού με kafala ή με ανάλογο θεσμό	31
στ) την επιτήρηση, από δημόσια αρχή, της μέριμνας του παιδιού από κάθε πρόσωπο που έχει αναλάβει τη φροντίδα του.....	32
ζ) τη διοίκηση, τη διατήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού	32
Δ. Ποια ζητήματα δεν καλύπτονται από τη σύμβαση του 1996;	33
α) Η καθίδρυση και η αμφισβήτηση της σχέσεως γονέως και τέκνου.....	33
β) Η απόφαση για την υιοθεσία και τα προπαρασκευαστικά της υιοθεσίας μέτρα καθώς και η ακύρωση και η ανάκληση της υιοθεσίας ...	34
γ) Το επώνυμο και τα ονόματα των παιδιών	34
δ) Η χειραφεσία	34
ε) Οι υποχρεώσεις διατροφής	34
στ) Τα trusts και η κληρονομική διαδοχή	35
ζ) Η κοινωνική ασφάλιση	35
η) Τα δημόσια μέτρα γενικού χαρακτήρος σε ζητήματα εκπαίδευσεως και υγείας	35
θ) Τα μέτρα που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα ποινικών αδικημάτων τελουμένων από παιδιά	35
ι) Οι αποφάσεις για το δικαίωμα ασύλου και για ζητήματα μεταναστεύσεως	36
4. ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	37
Α. Πότε οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας;	39

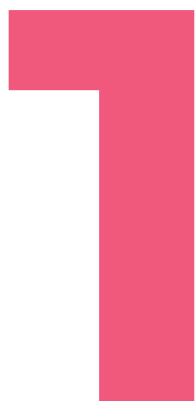
B.	Ο γενικός κανόνας: οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού.....	40
α)	Η έννοια της «συνήθους διαμονής»	40
β)	Τι συμβαίνει σε περίπτωση μεταφοράς της «συνήθους διαμονής» παιδιού;.....	40
Γ.	Εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα	41
α)	Παιδιά-πρόσφυγες και παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος....	41
β)	Παιδιά των οποίων η συνήθης διαμονή δεν μπορεί να προσδιορισθεί	42
γ)	Διεθνής δικαιοδοσία σε περίπτωση διεθνούς απαγωγής παιδιού.....	42
δ)	Διεθνής δικαιοδοσία σε περίπτωση που εκκρεμεί αγωγή διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού των γονέων του παιδιού.....	48
Δ.	Τι συμβαίνει εάν οι αρχές δύο ή περισσότερων συμβαλλόμενων κρατών έχουν διεθνή δικαιοδοσία;	50
5.	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ	55
A.	Πότε μπορεί να μεταφερθεί η δικαιοδοσία λήψης μέτρων προστασίας;	57
B.	Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται για να μπορεί να λάβει χώρα μεταφορά διεθνούς δικαιοδοσίας;	58
Γ.	Η διαδικασία μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας.....	60
Δ.	Ορισμένες πρακτικές πτυχές της μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας.....	62
α)	Πώς μια αρχή που επιθυμεί να κάνει χρήση των διατάξεων περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας προσδιορίζει σε ποια αρμόδια αρχή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους πρέπει να απευθύνει το αίτημά της;	63
β)	Πώς πρέπει να επικοινωνούν οι αρχές;	64
γ)	Άλλα θέματα σχετικά με τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας στα οποία η επικοινωνία μεταξύ αρχών μπορεί να είναι χρήσιμη	64
6.	ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ.....	67
A.	Λήψη των απαραίτητων μέτρων προστασίας σε επείγουσες περιπτώσεις.....	69
α)	Πότε μια περίπτωση είναι «επείγουσα»;.....	69
β)	Ποια είναι τα «απαραίτητα» μέτρα προστασίας;	70
γ)	Ποια είναι η διάρκεια των μέτρων προστασίας που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11;	71
δ)	Όταν ένα συμβαλλόμενο κράτος λάβει μέτρα βάσει του άρθρου 11, τι άλλα μέτρα θα πρέπει να λάβει για να διασφαλίζεται η συνεχής προστασία του παιδιού;.....	72
B.	Αναγνωρίζονται και εκτελούνται στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996 τα μέτρα προστασίας που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11;	72
7.	ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΜΕΤΡΑ	77
A.	Πότε μπορούν να λαμβάνονται προσωρινά μέτρα;	79
α)	Ποια μέτρα είναι «προσωρινού χαρακτήρα»;	80
β)	Ποια είναι η διάρκεια των προσωρινών μέτρων που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 12;	81
γ)	Όταν ένα συμβαλλόμενο κράτος λάβει προσωρινά μέτρα βάσει του άρθρου 12, τι άλλα μέτρα μπορούν να ληφθούν για να διασφαλιστεί η συνεχής προστασία του παιδιού;.....	81
B.	Αναγνωρίζονται και εκτελούνται στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996 τα προσωρινά μέτρα που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 12;	82

8. ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΛΗΦΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ.....	83
A. Θα παραμείνουν σε ισχύ τα μέτρα προστασίας παρά τη μεταβολή των συνθηκών που καταργεί τη βάση στην οποία είχε θεμελιωθεί η διεθνής δικαιοδοσία;	85
B. Τι συνιστά «μεταβολή των συνθηκών» κατά το άρθρο 14;	85
9. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....	89
A. Εφαρμοστέο δίκαιο σε μέτρα προστασίας που λαμβάνει δικαστική ή διοικητική αρχή	91
α) Ποιο δίκαιο θα εφαρμόσουν οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους που λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας παιδιού;	91
β) Όταν η συνήθης διαμονή παιδιού μεταφέρεται από ένα συμβαλλόμενο κράτος σε άλλο, ποιο δίκαιο διέπει τους «όρους εφαρμογής» μέτρου προστασίας στη νέα συνήθη διαμονή του παιδιού όταν το μέτρο λήφθηκε στην προηγούμενη συνήθη διαμονή του παιδιού;	92
B. Εφαρμοστέο δίκαιο στη γονική μέριμνα όταν δεν έχει υπάρξει καμία παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής	94
α) Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην ανάθεση ή στην παύση της γονικής μέριμνας η οποία λαμβάνει χώρα χωρίς παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής;	94
β) Τι συμβαίνει με την ανάθεση ή την παύση της γονικής μέριμνας σε περίπτωση μεταφοράς της συνήθους διαμονής του παιδιού;	95
γ) Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην άσκηση της γονικής μέριμνας;	97
δ) Τροποποίηση ή αφαίρεση της γονικής μέριμνας με μέτρα προστασίας που λαμβάνονται από δικαστικές ή διοικητικές αρχές	97
Γ. Προστασία τρίτων	98
Δ. Γενικές διατάξεις σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο	98
α) Εφαρμόζονται οι κανόνες για το εφαρμοστέο δίκαιο ακόμη και αν το οριζόμενο ως εφαρμοστέο δίκαιο δεν είναι το δίκαιο συμβαλλόμενου κράτους;	98
β) Περιλαμβάνει η παραπομπή στο δίκαιο άλλου κράτους παραπομπή στους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του εν λόγω άλλου κράτους;	99
γ) Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες το δίκαιο που ορίζεται ως εφαρμοστέο βάσει των κανόνων της σύμβασης του 1996 δεν εφαρμόζεται υποχρεωτικά;	99
10. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΜΕΤΡΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	101
A. Πότε ένα μέτρο προστασίας που λαμβάνεται σε ένα συμβαλλόμενο κράτος αναγνωρίζεται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος;	103
B. Πότε μπορεί να αποκλειστεί σε ένα συμβαλλόμενο κράτος η αναγνώριση μέτρου προστασίας που λαμβάνεται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος;	104
α) το μέτρο ελήφθη από την αρχή συμβαλλόμενου κράτους της οποίας η διεθνής δικαιοδοσία δεν ήταν θεμελιωμένη σε λόγο προβλεπόμενο στα άρθρα 5 έως 14 της σύμβασης του 1996	104
β) το μέτρο ελήφθη, με εξαίρεση την περίπτωση του κατεπείγοντος, στο πλαίσιο δικαστικής ή διοικητικής διαδικασίας, χωρίς να έχει δοθεί στο παιδί η δυνατότητα να ακουσθεί, κατά παράβαση των θεμελιωδών αρχών του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση	105

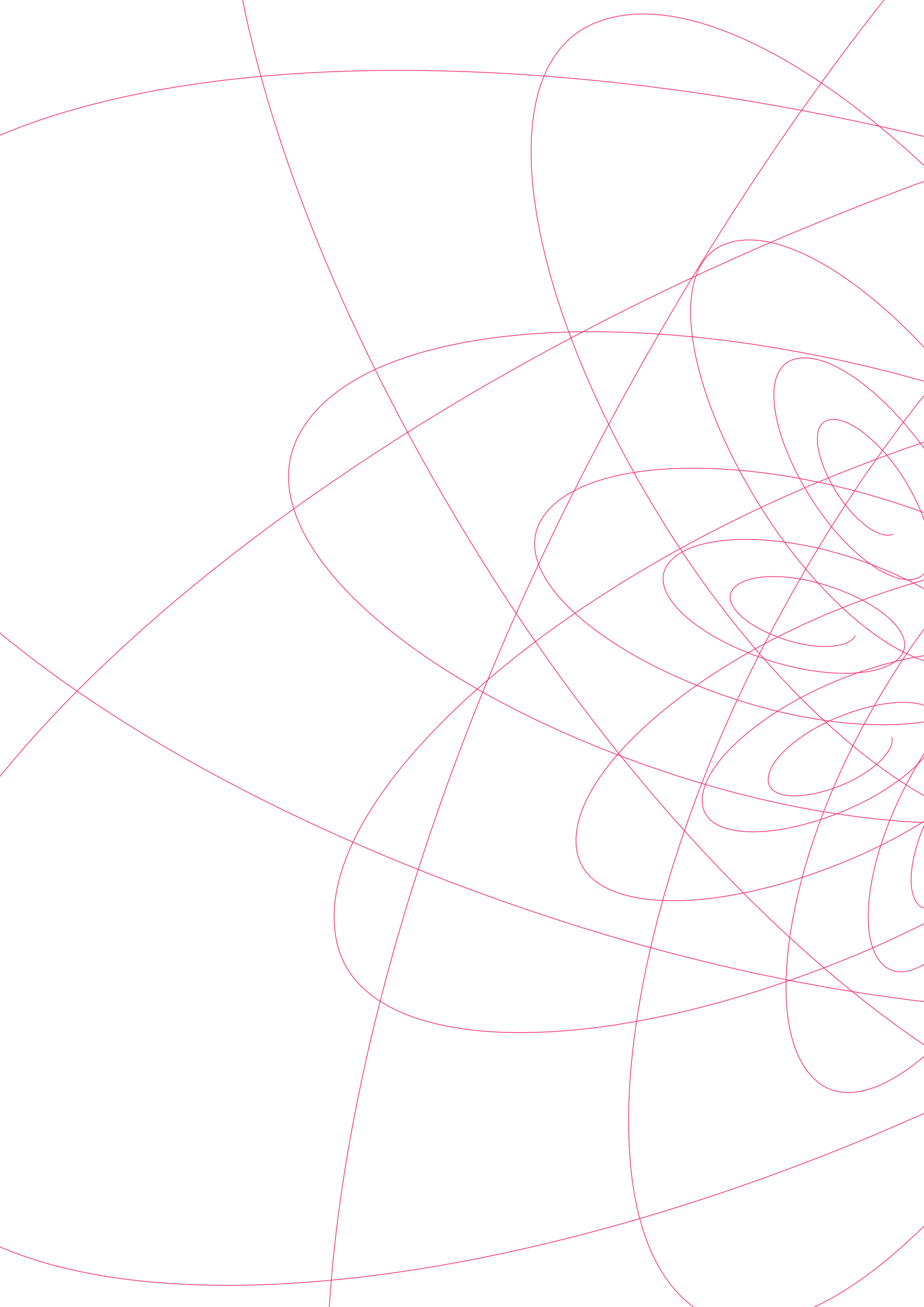
γ)	το μέτρο ελήφθη, με εξαίρεση την περίπτωση του κατεπείγοντος, χωρίς να έχει δοθεί η δυνατότητα σε πρόσωπο που ισχυρίζεται ότι αυτό το μέτρο θίγει τη γονική του μέριμνα να ακουσθεί.....	105
δ)	η αναγνώριση είναι προδήλως αντίθετη προς τη δημόσια τάξη του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού	105
ε)	το μέτρο είναι ασυμβίβαστο με μεταγενέστερο μέτρο που ελήφθη στο μη συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού, όταν το μεταγενέστερο μέτρο πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την αναγνώρισή του στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση·	106
στ)	δεν τηρήθηκε η διαδικασία του άρθρου 33.....	106
Γ.	Πώς μπορεί ένα πρόσωπο να είναι βέβαιο ότι μια απόφαση θα αναγνωριστεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος; («εκ των προτέρων αναγνώριση»)	108
Δ.	Πότε ένα μέτρο προστασίας που λαμβάνεται σε ένα συμβαλλόμενο κράτος εκτελείται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος;	110
11.	ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ.....	113
A.	Ο ρόλος κεντρικής αρχής βάσει της σύμβασης του 1996.....	115
B.	Ορισμός και εγκαθίδρυση κεντρικής αρχής	116
Γ.	Τι είδους συνδρομή πρέπει να παρέχει η κεντρική αρχή;.....	118
Δ.	Περιπτώσεις στις οποίες η συνεργασία/επικοινωνία μεταξύ των αρχών είναι υποχρεωτική	120
α)	Όταν αρχή εξετάζει το ενδεχόμενο τοποθέτησης παιδιού στο εξωτερικό	120
β)	Παροχή πληροφοριών όταν παιδί διατρέχει σοβαρό κίνδυνο και υπάρχει μεταβολή της διαμονής του παιδιού/παρουσία του παιδιού σε άλλο κράτος.....	121
E.	Ειδικές περιπτώσεις συνεργασίας.....	124
α)	Αίτημα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος να υποβάλει έκθεση σχετικά με την κατάσταση του παιδιού ή να λάβει μέτρα προστασίας του παιδιού.....	124
β)	Αίτηση πληροφοριών σχετικά με την προστασία παιδιού κατά την εξέταση της λήψης μέτρου προστασίας.....	125
γ)	Αίτηση συνδρομής για την εφαρμογή μέτρων προστασίας στο εξωτερικό	126
δ)	Αίτημα/παροχή συνδρομής σε υποθέσεις που αφορούν το διεθνές δικαίωμα επίσκεψης/επαφής	127
ε)	Παροχή πιστοποιητικού στο οποίο αναφέρονται οι εξουσίες προσώπου που έχει τη γονική μέριμνα ή είναι επιφορτισμένο με την προστασία του παιδιού	127
ΣΤ.	Διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και πληροφοριών από τις αρχές.....	130
Z.	Δαπάνες κεντρικής αρχής/δημόσιας αρχής.....	130
12.	ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ 1996 ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	133
A.	Πώς επηρεάζει η σύμβαση του 1996 τη λειτουργία της σύμβασης της Χάγης, της 12ης Ιουνίου 1902, για τη ρύθμιση της κηδεμονίας ανηλίκων; ..	135
B.	Πώς επηρεάζει η σύμβαση του 1996 τη λειτουργία της σύμβασης της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, για τη δικαιοδοσία των αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα προστασίας των ανηλίκων;	135

Γ.	Πώς επηρεάζει η σύμβαση του 1996 τη λειτουργία της σύμβασης της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών;	136
Δ.	Πώς επηρεάζει η σύμβαση του 1996 τη λειτουργία άλλων πράξεων;.....	136
13.	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	139
A.	Διεθνής απαγωγή παιδιού.....	141
α)	Ποιος είναι ο ρόλος της σύμβασης του 1996 σε περιπτώσεις στις οποίες η σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών εφαρμόζεται στην απαγωγή του παιδιού;	142
β)	Ποιος είναι ο ρόλος της σύμβασης του 1996 σε περιπτώσεις στις οποίες η σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών δεν εφαρμόζεται στην απαγωγή του παιδιού;	146
B.	Δικαίωμα επίσκεψης/επαφής.....	148
α)	Τι είναι το «δικαίωμα επίσκεψης»;	148
β)	Διακρατική διοικητική συνεργασία σε υποθέσεις διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής.....	148
γ)	Εκ των προτέρων αναγνώριση	149
δ)	Διεθνής μετεγκατάσταση	151
ε)	Διεθνές δικαίωμα επίσκεψης/επαφής σε υποθέσεις στις οποίες εφαρμόζονται η σύμβαση του 1980 και η σύμβαση του 1996	152
Γ.	Τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια, kafala και τοποθέτηση σε ίδρυμα σε διασυννοριακό επίπεδο	153
Δ.	Υιοθεσία.....	158
E.	Διαμεσολάβηση, συμβιβασμός και ανάλογα μέσα φιλικού διακανονισμού διαφορών	160
α)	Διευκόλυνση του φιλικού διακανονισμού για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες εφαρμόζεται η σύμβαση του 1996	160
β)	Διαμεσολάβηση σε περιπτώσεις διεθνούς απαγωγής παιδιού	161
γ)	Συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία διαμεσολάβησης.....	164
ΣΤ.	Ειδικές κατηγορίες παιδιών	164
α)	Παιδιά-πρόσφυγες, παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος ή χωρίς συνήθη διαμονή	164
β)	Παιδιά που έχουν φύγει από το σπίτι τους, εγκαταλελειμμένα παιδιά ή παιδιά που έχουν πέσει θύματα εμπορίας.....	166
γ)	Παιδιά που μετακινούνται από ένα κράτος σε ένα άλλο όταν έχουν εμπλακεί δημόσιες αρχές.....	170
Z.	Περιουσία του παιδιού	173
H.	Εκπροσώπηση παιδιών	175
Θ.	Συνδετικά στοιχεία	177
α)	Συνήθης διαμονή	177
β)	Παρουσία	179
γ)	Ιθαγένεια	179
δ)	Στενός δεσμός	180

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	Κείμενο της σύμβασης της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών.	183
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	Κατάλογος σημείων ελέγχου εφαρμογής.....	201

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Η σύμβαση της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών¹ έχει τη δυνατότητα να καταστεί μια ευρέως επικυρωθείσα και χρησιμοποιούμενη πράξη. Σε αυτήν εξετάζεται ευρύτατο φάσμα ζητημάτων που αφορούν τη διεθνή προστασία των παιδιών. Επομένως, το εύρος του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης διασφαλίζει την οικουμενική σημασία της. Επιπλέον, η σύμβαση ανταποκρίνεται σε μια πραγματική και αποδεδειγμένη παγκόσμια ανάγκη για ένα καλύτερο διεθνές πλαίσιο όσον αφορά διασυννοριακά ζητήματα προστασίας των παιδιών. Το έργο του Μόνιμου Γραφείου της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης εξακολουθεί να αναδεικνύει περιπτώσεις ευάλωτων παιδιών των οποίων η κατάσταση θα μπορούσε να βελτιωθεί με την εφαρμογή της σύμβασης του 1996. Επιπλέον, η σύμβαση του 1996 υιοθετεί την καινοτομία των συμβάσεων της Χάγης του 1980 και του 1993 για τα παιδιά², υπό την έννοια ότι συνδυάζει ένα διεθνές νομικό πλαίσιο με μηχανισμούς συνεργασίας. Η ένταξη δομών συνεργασίας στη σύμβαση είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη των σκοπών της. Οι εν λόγω δομές προάγουν τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών και την αμοιβαία συνδρομή σε διασυννοριακό επίπεδο και διασφαλίζουν ότι, σε ευρύ φάσμα κρατών, υπάρχουν μηχανισμοί οι οποίοι καθιστούν δυνατή την ανάπτυξη όλων των πρακτικών αποτελεσμάτων των νομικών κανόνων.

1.2 Στα παιδιά που μπορούν να επωφεληθούν από την εφαρμογή της σύμβασης του 1996 περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:

- αυτά που εμπλέκονται σε διεθνείς γονικές διαφορές με αντικείμενο την επιμέλεια ή το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής·
- αυτά που αποτελούν αντικείμενο διεθνούς απαγωγής (μεταξύ άλλων στα κράτη που δεν είναι σε θέση να προσχωρήσουν στη σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών)·
- αυτά που τοποθετούνται στο εξωτερικό βάσει ρυθμίσεων εναλλακτικής επιμέλειας, οι οποίες δεν εμπίπτουν στον ορισμό της υιοθεσίας και, επομένως, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία·
- αυτά που αποτελούν αντικείμενο διασυννοριακής εμπορίας και άλλων μορφών εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακοποίησης³·
- αυτά που είναι πρόσφυγες ή ασυνόδετοι ανήλικοι·
- αυτά που μετεγκαθίστανται σε άλλο κράτος με τις οικογένειές τους.

¹ Η σύμβαση της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών. Εφεξής, κάθε αναφορά στη «σύμβαση της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών», στη «σύμβαση του 1996» ή στη «σύμβαση» παραπέμπει στην εν λόγω σύμβαση. Για το κείμενο της σύμβασης, βλέπε παράρτημα Ι.

² Η σύμβαση της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, εφεξής «σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών» ή «σύμβαση του 1980». Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πρακτική λειτουργία της σύμβασης του 1980, βλ. τους οδηγούς ορθής πρακτικής βάσει της σύμβασης του 1980, οι οποίοι διατίθενται στον ιστότοπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction Section»), και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τους οδηγούς ορθής πρακτικής («Guides to Good Practice»). Η σύμβαση της Χάγης, της 29ης Μαΐου 1993, για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία, εφεξής «σύμβαση της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία» ή «σύμβαση του 1993». Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πρακτική λειτουργία της εν λόγω σύμβασης, βλ. τους οδηγούς ορθής πρακτικής βάσει της σύμβασης του 1993, οι οποίοι επίσης διατίθενται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα «Adoption», και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τους οδηγούς ορθής πρακτικής («Guides to Good Practice»).

³ Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι διατάξεις της σύμβασης του 1996 συμπληρώνουν τις διατάξεις του προαιρετικού πρωτοκόλλου στη σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία (Νέα Υόρκη, 25 Μαΐου 2000), το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 18 Ιανουαρίου 2002 (το πλήρες κείμενο διατίθεται στη διεύθυνση < <http://www.refworld.org/cgi-bin/txis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4bcbf8aa2> >). Βλέπε, ειδικότερα, άρθρο 9 παράγραφος 3 και άρθρο 10 παράγραφος 2 του προαιρετικού πρωτοκόλλου.

- 1.3 Η εκτεταμένη διασυνοριακή μετακίνηση παιδιών σε πολλές περιοχές του κόσμου δημιουργεί προβλήματα, τα οποία εκτείνονται από την πώληση και εμπορία παιδιών και την εκμετάλλευση ασυνόδευτων παιδιών έως τη δεινή κατάσταση των παιδιών-προσφύγων και την ενίοτε μη ρυθμιζόμενη τοποθέτηση παιδιών στο εξωτερικό. Η διασυνοριακή μετακίνηση παιδιών μπορεί να βοηθηθεί από το γενικό πλαίσιο συνεργασίας το οποίο καθιερώνει η σύμβαση του 1996. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για τη νότια και την ανατολική Αφρική⁴, τα Βαλκάνια, ορισμένα κράτη της Ανατολικής Ευρώπης και του Καυκάσου, τμήματα της Νότιας και της Κεντρικής Αμερικής καθώς και πολλά τμήματα της Ασίας.
- 1.4 Η έγκαιρη επικύρωση της σύμβασης του 1996 από το Μαρόκο αποτέλεσε σημαντική ένδειξη της δυνητικής αξίας της σύμβασης σε κράτη των οποίων η νομοθεσία επηρεάζεται από τη σαρία ή βασίζεται σε αυτήν. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η σύμβαση του 1996 επέδειξε ευαισθησία στη συγκεκριμένη χρήση αποδεικνύεται από τη ρητή αναφορά στον θεσμό της *kafala* στο άρθρο 3. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες στη διαδικασία της Μάλτας⁵ κάλεσαν όλα τα κράτη να εξετάσουν σοβαρά την επικύρωση της σύμβασης του 1996/την προσχώρηση σε αυτήν⁶. Στην Ευρώπη, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναγνωρίσει εδώ και καιρό το όφελος της σύμβασης για τα κράτη μέλη της⁷. Συγκεκριμένα, ο κανονισμός της ΕΕ σχετικά με τη γονική μέριμνα βασίστηκε, σε μεγάλο βαθμό, στη σύμβαση του 1996⁸.
- 1.5 Η παγκόσμια απήχηση της σύμβασης του 1996 ενδεχομένως οφείλεται επίσης στο γεγονός ότι λαμβάνει υπόψη τη μεγάλη ποικιλία νομικών θεσμών και συστημάτων προστασίας των παιδιών που υπάρχουν ανά τον κόσμο. Δεν επιχειρεί να δημιουργήσει ομοιόμορφο διεθνές δίκαιο προστασίας των παιδιών. Ως προς το σημείο αυτό, μπορεί να γίνει παραπομπή στη *σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού* (εφεξής, «ΣΔΠΗΕ»)⁹. Αντιθέτως, η λειτουργία της σύμβασης του 1996 συνίσταται στην αποφυγή νομικών και διοικητικών συγκρούσεων και στην καθιέρωση της δομής για αποτελεσματική διεθνή συνεργασία σε θέματα προστασίας των παιδιών μεταξύ των διαφορετικών συστημάτων. Στο πλαίσιο αυτό, η σύμβαση αποτελεί αξιοσημείωτη ευκαιρία για την

⁴ Βλέπε παράγραφο 4 των συμπερασμάτων και συστάσεων (Conclusions and Recommendations) του σεμιναρίου σχετικά με τη διασυνοριακή προστασία των παιδιών στη νότια και ανατολική περιφέρεια της Αφρικής (Seminar on Cross-Frontier Child Protection in the Southern and Eastern African Region, Πρετόρια, 22-25 Φεβρουαρίου 2010), που διατίθενται στη διεύθυνση < www.hcch.net > στην ενότητα των ειδήσεων («News & Events»), για το «2010».

⁵ Η «διαδικασία της Μάλτας» είναι διαδικασία διαλόγου μεταξύ ανώτερων δικαστών και υψηλόβαθμων κυβερνητικών αξιωματούχων που προέρχονται από συμβαλλόμενα κράτη στις συμβάσεις του 1980 και του 1996 και μη συμβαλλόμενα κράτη των οποίων τα νομικά συστήματα βασίζονται στη σαρία ή επηρεάζονται από αυτήν. Ο διάλογος περιλαμβάνει συζητήσεις για τον τρόπο διασφάλισης καλύτερης προστασίας των διασυνοριακών δικαιωμάτων επίσκεψης/επαφής για τους γονείς και τα παιδιά τους και τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων που εγείρει η διεθνής απαγωγή μεταξύ των ενδιαφερόμενων κρατών. Η διαδικασία ξεκίνησε στη δικαστική διάσκεψη σχετικά με διασυνοριακά ζητήματα οικογενειακού δικαίου, η οποία πραγματοποιήθηκε στο St. Julian's, στη Μάλτα, στο διάστημα από τις 14 έως τις 17 Μαρτίου 2004. Η διαδικασία συνεχίζεται έως σήμερα: βλ. στη διεύθυνση < www.hcch.net >, την ενότητα σχετικά με την απαγωγή παιδιών («Child Abduction»), και συγκεκριμένα το τμήμα που αφορά τα δικαστικά σεμινάρια για τη διεθνή προστασία των παιδιών («Judicial Seminars on the International Protection of Children»).

⁶ Βλέπε παράγραφο 3 της τρίτης διακήρυξης της Μάλτας, η οποία διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net > (στο τμήμα που περιγράφεται στην υποσημείωση 5 ανωτέρω).

⁷ Βλέπε, π.χ. την απόφαση 2003/93/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2002, με την οποία τα κράτη μέλη εξουσιοδοτούνται να υπογράψουν τη σύμβαση προς το συμφέρον της Κοινότητας, και απόφαση 2008/431/ΕΚ του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2008, με την οποία εξουσιοδοτούνται ορισμένα κράτη μέλη να επικυρώσουν τη σύμβαση του 1996 ή να προσχωρήσουν σε αυτήν προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας (εφεξής «κανονισμός Βρυξέλλες ΙΙα»). Κατά τη δημοσίευση του παρόντος εγχειριδίου, 26 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν επικυρώσει τη σύμβαση και οι δύο εναπομένουσες χώρες έχουν δεσμευθεί να το πράξουν στο εγγύς μέλλον.

⁹ Η *σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού* (20 Νοεμβρίου 1989). Κείμενο διαθέσιμο στη διεύθυνση < <http://www2.ohchr.org/english/law/crc.htm> >.

οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ νομικών συστημάτων με διαφορετικό πολιτισμικό ή θρησκευτικό υπόβαθρο.

- 1.6 Καθώς αυξάνεται η διεθνής κατανόηση των πλεονεκτημάτων της σύμβασης του 1996¹⁰, και μαζί με αυτήν ο αριθμός των συμβαλλόμενων κρατών^{11, 12} ο χρόνος είναι πλέον κατάλληλος για την έκδοση του παρόντος εγχειριδίου. Το εγχειρίδιο ανταποκρίνεται στο αίτημα που διατύπωσε το Μόνιμο Γραφείο το 2006 στην πέμπτη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής για τις συμβάσεις του 1980 και του 1996¹³. Στις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο¹⁴ που διανεμήθηκε πριν από τη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής, εκδηλώθηκε θερμή υποστήριξη για την εκπόνηση οδηγού για τη σύμβαση του 1996. Κατόπιν διαβούλευσης στη συνεδρίαση, εκδόθηκε το ακόλουθο συμπέρασμα και σύσταση (παράγραφος 2.2):

«Η ειδική επιτροπή καλεί το Μόνιμο Γραφείο να ξεκινήσει, σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη της Συνδιάσκεψης της Χάγης και τα συμβαλλόμενα κράτη στις συμβάσεις του 1980 και του 1996, τις εργασίες για την εκπόνηση πρακτικού οδηγού για τη σύμβαση του 1996, ο οποίος:

- α) θα παρέχει συμβουλές σχετικά με τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαδικασία εφαρμογής της σύμβασης στο εθνικό δίκαιο και
- β) θα συμβάλλει στην επεξήγηση της πρακτικής εφαρμογής της σύμβασης.»

- 1.7 Το Μόνιμο Γραφείο ξεκίνησε τις εργασίες του καταρτίζοντας ένα έγγραφο το οποίο επικεντρωνόταν σε πρακτικές συμβουλές προς τα κράτη τα οποία εξέταζαν το ενδεχόμενο εφαρμογής της σύμβασης στο εθνικό τους δίκαιο [σύμφωνα με την παράγραφο 2.2 στοιχείο α)]. Ο «κατάλογος σημείων ελέγχου εφαρμογής» οριστικοποιήθηκε το 2009 και αποτελεί σήμερα το παράρτημα II του παρόντος εγχειριδίου. Το πρώτο σχέδιο του εγχειριδίου διανεμήθηκε στα κράτη¹⁵ το 2009.

¹⁰ Βλέπε, π.χ. τη δήλωση της διεθνούς δικαστικής διάσκεψης για τη διασυνοριακή μετεγκατάσταση οικογενειών (International Judicial Conference on Cross-Border Family Relocation, 23-25 Μαρτίου 2010), η οποία στην παράγραφο 7, όσον αφορά υποθέσεις διασυνοριακής μετεγκατάστασης οικογενειών, αναγνωρίζει ότι το πλαίσιο των συμβάσεων του 1980 και του 1996 αποτελεί «αναπόσπαστο τμήμα του παγκόσμιου συστήματος προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών· τα συμπεράσματα του δικαστικού σεμιναρίου του Μαρόκου για τη διασυνοριακή προστασία παιδιών και οικογενειών (Morocco Judicial Seminar on Cross-Border Protection of Children and Families, Ραμπάτ, Μαρόκο, 13-15 Δεκεμβρίου 2010)· τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της διαμερικανικής σύσκεψης δικαστών του διεθνούς δικτύου δικαστών της Χάγης και κεντρικών αρχών για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (Inter-American Meeting of International Hague Network Judges and Central Authorities on International Child Abduction, Πόλη του Μεξικού, 23-25 Φεβρουαρίου 2011)· διατίθενται όλα στη διεύθυνση < www.hcch.net > (στο τμήμα που περιγράφεται στην υποσημείωση 5 ανωτέρω).

¹¹ Εκτός εάν ορίζεται κάτι διαφορετικό, όταν στο παρόν εγχειρίδιο γίνεται αναφορά σε «συμβαλλόμενο κράτος» πρόκειται για συμβαλλόμενο κράτος στη σύμβαση της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών.

¹² Τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ (Βέλγιο και Ιταλία) καθώς και η Αργεντινή, το Ισραήλ, ο Καναδάς, η Κολομβία, η Νέα Ζηλανδία, η Νορβηγία, η Νότια Αφρική και η Παραγουάη θεωρούνται επίσης ότι εξετάζουν ενεργά την επικύρωση της σύμβασης/την προσχώρηση σε αυτήν. Επιπλέον, οι ΗΠΑ υπέγραψαν τη σύμβαση του 1996 στις 10 Οκτωβρίου 2010.

¹³ Πέμπτη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής για την επισκόπηση της λειτουργίας της *σύμβασης της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών* και της πρακτικής εφαρμογής της *σύμβασης της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών* (30 Οκτωβρίου - 9 Νοεμβρίου 2006).

¹⁴ Ερωτηματολόγιο σχετικά με την πρακτική λειτουργία της *σύμβασης της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών*, προκαταρκτικό έγγραφο της 1ης Απριλίου 2006 υπόψη της ειδικής επιτροπής του Οκτωβρίου/Νοεμβρίου 2006 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, το οποίο διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction»), στο τμήμα που αφορά τα ερωτηματολόγια («Questionnaires and responses»).

¹⁵ Το σχέδιο εγχειριδίου διανεμήθηκε στα εθνικά όργανα και όργανα επαφής των μελών της Συνδιάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο καθώς και στις κεντρικές αρχές των συμβαλλόμενων κρατών στις συμβάσεις του 1996 και του 1980. Έντυπο αντίγραφο του σχεδίου εγχειριδίου εστάλη επίσης στους πρέσβεις συμβαλλόμενων κρατών στις συμβάσεις του 1996 και του 1980 που δεν είναι μέλη της

Σκοπός του εγχειριδίου ήταν να είναι χρήσιμο για τα κράτη, ακόμη και υπό μορφή σχεδίου. Τα κράτη κλήθηκαν να σχολιάσουν το σχέδιο εγχειριδίου, με σκοπό την περαιτέρω εξειδίκευση και βελτίωση πριν από την τελική έκδοσή του. Ακολούθως, το σχέδιο εγχειριδίου αναθεωρήθηκε περαιτέρω και υποβλήθηκε για τελική έγκριση στο Μέρος Ι της έκτης συνεδρίασης της ειδικής επιτροπής για την πρακτική λειτουργία της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών και της σύμβασης της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών, η οποία διεξήχθη στο διάστημα από την 1η έως τις 10 Ιουνίου 2011 [εφεξής, «ειδική επιτροπή του 2011 (Μέρος Ι)»]. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της ειδικής επιτροπής, ζητήθηκε από το Μόνιμο Γραφείο, «σε διαβούλευση με εμπειρογνώμονες, [να] προβεί σε τροποποιήσεις στο αναθεωρημένο σχέδιο πρακτικού εγχειριδίου, λαμβανομένων υπόψη των σχολίων που διατυπώθηκαν στη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής», πριν από την τελική έκδοση (παράγραφος 54).

1.8 Το Μόνιμο Γραφείο εκφράζει τις ευχαριστίες του για τις παρατηρήσεις που έλαβε σε διάφορα στάδια της διαδικασίας καθώς και για τις γραπτές παρατηρήσεις που υπέβαλαν η Αυστραλία, η Ελβετία, η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ο Καναδάς, οι Κάτω Χώρες (γραφείο του δικαστή-συνδέσμου, Διεθνής Προστασία των Παιδιών), η Νέα Ζηλανδία, η Πορτογαλία, η Σλοβακία, καθώς και αρκετοί εμπειρογνώμονες συμπεριλαμβανομένων των Nigel Lowe, Peter McEleavy, The Rt. Hon. Lord Justice Mathew Thorpe, και η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία¹⁶. Το παρόν εγχειρίδιο δεν θα είχε εκδοθεί χωρίς τις συνδυασμένες προσπάθειες των μελών του Μόνιμου Γραφείου, και ιδίως των: William Duncan, πρώην αναπληρωτή γενικού γραμματέα· Hannah Baker, ανώτερης νομικής συμβούλου· Kerstin Bartsch, ανώτερης νομικής συμβούλου· Juliane Hirsch, πρώην ανώτερης νομικής συμβούλου· Joëlle Küng, πρώην νομικής συμβούλου· Eimear Long, πρώην νομικής συμβούλου· και Nicolas Sauvage, πρώην νομικού συμβούλου.

1.9 Όπως επισημάνθηκε στην πέμπτη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής το 2006¹⁷, το παρόν εγχειρίδιο επικεντρώνεται κατ' ανάγκη σε θέματα διαφορετικά από εκείνα των οδηγών ορθής πρακτικής στο πλαίσιο της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών¹⁸. Για την καθοδήγηση της μελλοντικής πρακτικής, το εγχειρίδιο δεν επικεντρώνεται στον ίδιο βαθμό σε προηγούμενως παγιωμένες «ορθές πρακτικές» στο πλαίσιο της σύμβασης, επειδή, έως τώρα, η πρακτική από την οποία θα μπορούσε να αντληθεί καθοδήγηση είναι περιορισμένη. Αντιθέτως, στόχος του είναι να καταστεί ένας προσιτός και εύληπτος **πρακτικός οδηγός** για τη σύμβαση. Με τη χρήση απλής γλώσσας, σχετικών και κατανοητών περιπτώσεων παραδειγμάτων και απλών διαγραμμάτων ροής, ευελπιστούμε ότι το εγχειρίδιο θα συμβάλει στη σαφή κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η σύμβαση προορίζεται να λειτουργεί στην πράξη, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό την εξαρχής καθιέρωση και προώθηση στα συμβαλλόμενα κράτη ορθών πρακτικών

Συνδιάσκεψης της Χάγης.

¹⁶ Συμπεράσματα και συστάσεις της ειδικής επιτροπής του 2011 (μέρος Ι), παράγραφοι 54 και 55, που διατίθενται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction»), και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τις συνεδριάσεις της ειδικής επιτροπής για την πρακτική λειτουργία της σύμβασης («Special Commission meetings on the practical operation of the Convention»).

¹⁷ Έκθεση της πέμπτης συνεδρίασης της ειδικής επιτροπής για την επισκόπηση της λειτουργίας της σύμβασης της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών και της πρακτικής εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών (30 Οκτωβρίου - 9 Νοεμβρίου 2006), η οποία διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction»), και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τις συνεδριάσεις της ειδικής επιτροπής για την πρακτική λειτουργία της σύμβασης («Special Commission meetings on the practical operation of the Convention»).

¹⁸ Όλοι οι οδηγοί ορθής πρακτικής που έχουν δημοσιευτεί βάσει της σύμβασης του 1980 είναι διαθέσιμοι στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction»), και συγκεκριμένα στο τμήμα για τους οδηγούς ορθής πρακτικής («Guides to Good Practice»).

στο πλαίσιο της σύμβασης. Το εγχειρίδιο βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εισηγητική έκθεση της σύμβασης του 1996¹⁹ και θα πρέπει να διαβάζεται και να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με αυτήν. Το παρόν εγχειρίδιο δεν αντικαθιστά ούτε τροποποιεί καθ' οιονδήποτε τρόπο την εισηγητική έκθεση, η οποία διατηρεί τη σημασία της ως μέρος των προπαρασκευαστικών εργασιών (travaux préparatoires) της σύμβασης του 1996.

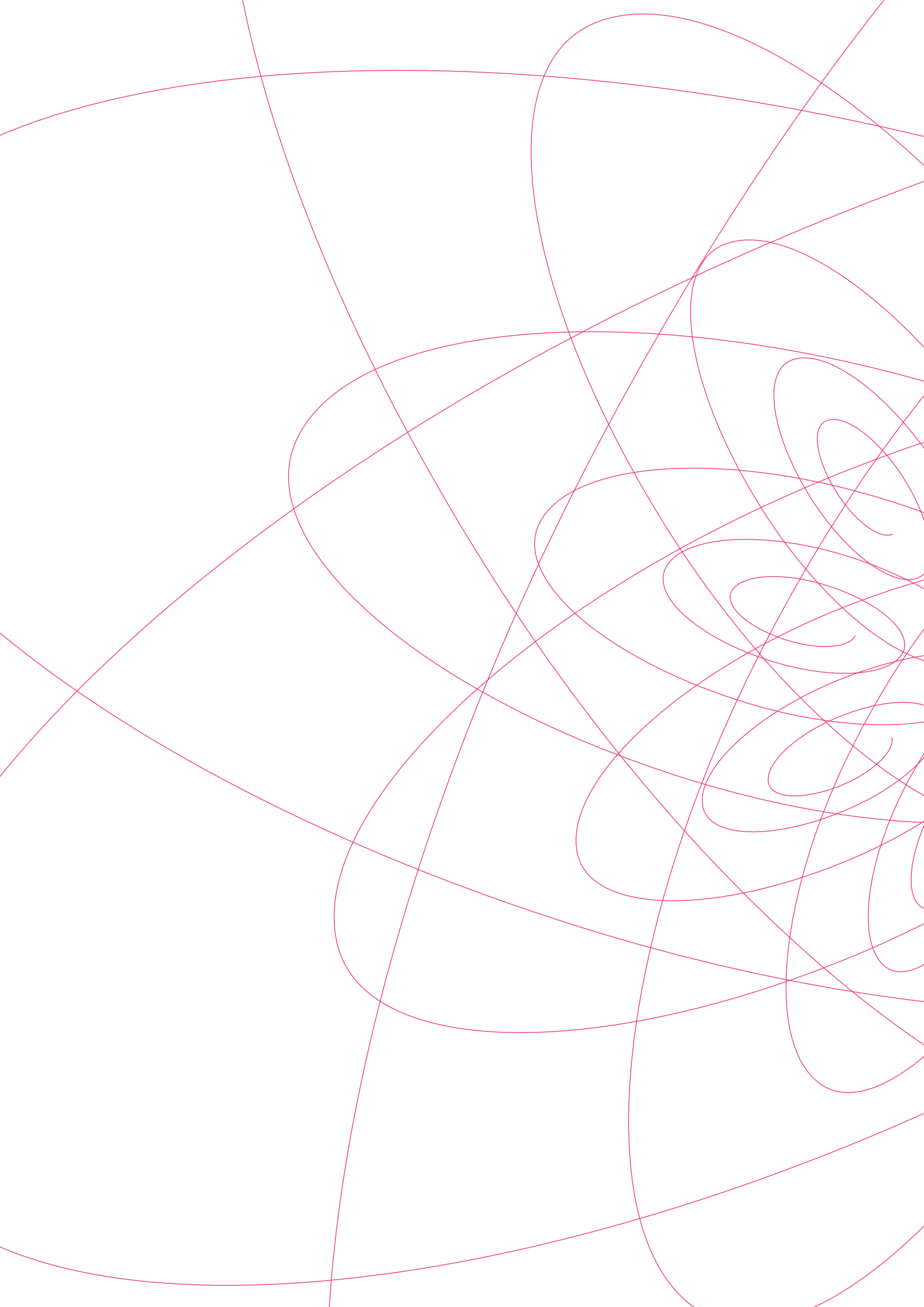
- 1.10 Το παρόν εγχειρίδιο απευθύνεται σε **όλους** τους χρήστες της σύμβασης της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων κρατών, κεντρικών αρχών, δικαστών, επαγγελματιών και του ευρύτερου κοινού.
- 1.11 Επισημαίνεται ότι κάθε καθοδήγηση που παρέχεται στο παρόν εγχειρίδιο δεν είναι νομικά δεσμευτική και ότι κανένα στοιχείο του εγχειριδίου δεν μπορεί να θεωρηθεί δεσμευτικό για τα συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών.

¹⁹

P. Lagarde, Explanatory Report on the 1996 Hague Child Protection Convention, *Proceedings of the Eighteenth Session (1996)*, Tome II, *Protection of children*, The Hague, SDU, 1998, σ. 535-605. Το έγγραφο αυτό διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην καρτέλα που αφορά τις εκδόσεις («Publications»), και συγκεκριμένα τις εισηγητικές εκθέσεις («Explanatory Reports»). Εφεξής, αναφέρεται απλά ως «εισηγητική έκθεση».

2

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ 1996

- 2.1 Οι στόχοι της σύμβασης του 1996 καθορίζονται με γενικό τρόπο στο προοίμιο της σύμβασης και, αναλυτικότερα, στο άρθρο 1 αυτής.

A. Το προοίμιο της σύμβασης του 1996

- 2.2 Το προοίμιο καθιστά σαφές ότι η σύμβαση έχει ως στόχο την ενίσχυση της προστασίας των παιδιών στις διεθνείς υποθέσεις και, για τον σκοπό αυτό, επιδιώκει την αποφυγή συγκρούσεων μεταξύ νομικών συστημάτων όσον αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία των παιδιών.
- 2.3 Στο προοίμιο, οι ως άνω στόχοι τοποθετούνται σε ιστορικό πλαίσιο καθώς γίνεται αναφορά στη σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων²⁰ και στην ανάγκη αναθεώρησής της²¹ και εντάσσεται η σύμβαση της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών στο πλαίσιο της ΣΔΠΗΕ²². Στο προοίμιο διατυπώνονται επίσης ευρείες δηλώσεις αρχής, στις οποίες βασίζονται οι διατάξεις της σύμβασης· συγκεκριμένα, η σπουδαιότητα της διεθνούς συνεργασίας για την προστασία των παιδιών και η επιβεβαίωση ότι το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού πρέπει να είναι ζήτημα πρωταρχικής σημασίας σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία των παιδιών (αναφορά της αρχής του «υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού» γίνεται αρκετές φορές σε διάφορα σημεία στην κυρίως σύμβαση)²³.

B. Ειδικοί στόχοι της σύμβασης του 1996

Άρθρο 1

- 2.4 Στο πλαίσιο αυτό, στο άρθρο 1 οι στόχοι της σύμβασης ορίζονται με αναλυτικό τρόπο. Όπως επισημαίνεται στην εισηγητική έκθεση της σύμβασης, το άρθρο 1 λειτουργεί κατά κάποιον τρόπο ως «πίνακας περιεχομένων» της σύμβασης²⁴, δεδομένου ότι τα στοιχεία α) έως ε) του άρθρου 1 αντικατοπτρίζουν ευρέως τους στόχους των κεφαλαίων II έως V της σύμβασης²⁵.
- 2.5 Πρώτος στόχος της σύμβασης, όπως καθορίζεται στο άρθρο 1 στοιχείο α), είναι να καθορίζει το συμβαλλόμενο κράτος του οποίου οι αρχές έχουν **διεθνή δικαιοδοσία** για τη λήψη μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού. Επισημαίνεται ότι η σύμβαση καθορίζει μόνο το οικείο συμβαλλόμενο κράτος του οποίου οι αρχές έχουν διεθνή δικαιοδοσία και όχι τις αρμόδιες αρχές εντός του συγκεκριμένου κράτους. Οι κανόνες που αφορούν τη διεθνή δικαιοδοσία περιέχονται στο κεφάλαιο II της σύμβασης και αναλύονται κατωτέρω στα **κεφάλαια 4 έως 7** του εγχειριδίου.
- 2.6 Ο δεύτερος και ο τρίτος στόχος, οι οποίοι περιγράφονται στο άρθρο 1 στοιχεία β) και γ), αφορούν τον καθορισμό του **εφαρμοστέου δικαίου**. Ο δεύτερος στόχος αφορά τον καθορισμό του εφαρμοστέου από τις αρχές κατά την άσκηση της διεθνούς δικαιοδοσίας τους δικαίου. Ο τρίτος στόχος αφορά τον καθορισμό ειδικότερα του εφαρμοστέου δικαίου στη γονική μέριμνα²⁶ που προκύπτει χωρίς παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής. Οι κανόνες που αφορούν τα θέματα

²⁰ Η σύμβαση της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, για τη δικαιοδοσία των αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα προστασίας των ανηλίκων. Το πλήρες κείμενο είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην καρτέλα «Instruments», ενότητα «Conventions», σημείο 10.

²¹ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 1.

²² Ό.π., παράγραφος 8.

²³ Ό.π.

²⁴ Ό.π., παράγραφος 9.

²⁵ Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το άρθρο 1 στοιχεία β) και γ) της Σύμβασης εξετάζεται στο κεφάλαιο III της σύμβασης (Εφαρμοστέο δίκαιο).

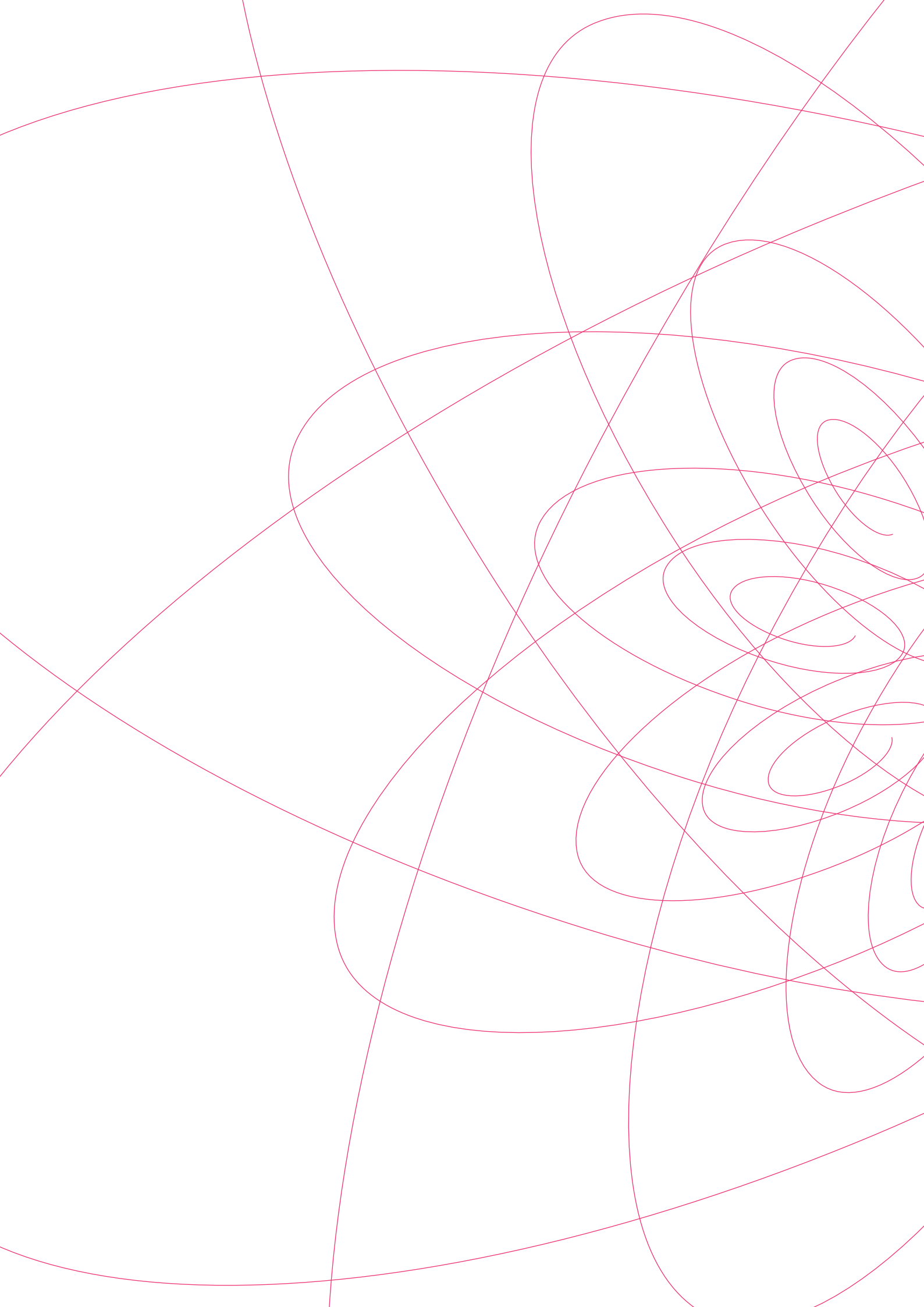
²⁶ Όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 της σύμβασης - βλ. κατωτέρω, σημεία **3.16** και εξής.

αυτά περιγράφονται στο κεφάλαιο III της σύμβασης και αναλύονται κατωτέρω στο **κεφάλαιο 9** του εγχειριδίου.

- 2.7 Ο τέταρτος στόχος, ο οποίος καθορίζεται στο άρθρο 1 στοιχείο δ), είναι να εξασφαλίζεται η **αναγνώριση και η εκτέλεση** των μέτρων προστασίας σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη. Οι κανόνες που αφορούν τόσο την αναγνώριση όσο και την εκτέλεση περιγράφονται στο κεφάλαιο IV της σύμβασης και αναλύονται κατωτέρω στο **κεφάλαιο 10** του εγχειριδίου.
- 2.8 Ο πέμπτος και τελευταίος στόχος, ο οποίος καθορίζεται στο άρθρο 1 στοιχείο ε), είναι η εδραίωση μεταξύ των αρχών των συμβαλλομένων κρατών της απαραίτητης **συνεργασίας** για την πραγματοποίηση των σκοπών της σύμβασης. Η συνεργασία αυτή προβλέπεται στο κεφάλαιο V της σύμβασης και αναλύεται στο **κεφάλαιο 11** του εγχειριδίου.

3

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

A. Σε ποια κράτη και από ποια ημερομηνία εφαρμόζεται η σύμβαση του 1996;

Άρθρα 53, 57, 58, 61

- 3.1 Η σύμβαση της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών εφαρμόζεται μόνο για μέτρα προστασίας²⁷ που λαμβάνονται σε συμβαλλόμενο κράτος **μετά** την έναρξη ισχύος της σύμβασης στο συγκεκριμένο κράτος²⁸.
- 3.2 Οι διατάξεις της σύμβασης περί αναγνώρισης και εκτέλεσης (κεφάλαιο IV) εφαρμόζονται μόνο σε μέτρα προστασίας που λαμβάνονται **μετά** την έναρξη ισχύος της σύμβασης **στις σχέσεις μεταξύ** του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο λήφθηκε το μέτρο προστασίας και του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση και/ή η εκτέλεση του μέτρου προστασίας²⁹.
- 3.3 Επομένως, για να γίνει αντιληπτό αν η σύμβαση εφαρμόζεται σε μια συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να μπορεί να διαπιστωθεί:
- αν η σύμβαση έχει τεθεί σε ισχύ σε συγκεκριμένο κράτος και σε ποια ημερομηνία· και
 - αν η σύμβαση έχει τεθεί σε ισχύ **στις σχέσεις μεταξύ** συγκεκριμένου συμβαλλόμενου κράτους και άλλου συμβαλλόμενου κράτους και σε ποια ημερομηνία.
- 3.4 Οι κανόνες σχετικά με το αν η σύμβαση έχει τεθεί σε ισχύ σε συγκεκριμένο κράτος διαφέρουν ανάλογα με το αν το κράτος έχει **επικυρώσει** τη σύμβαση ή έχει **προσχωρήσει** σε αυτήν.
- Η σύμβαση μπορεί να **επικυρωθεί** μόνο από τα κράτη που ήταν μέλη της Συνδιάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο κατά τον χρόνο της δέκατης όγδοης συνόδου της, ήτοι τα κράτη τα οποία ήταν μέλη της Συνδιάσκεψης της Χάγης στις ή πριν από τις 19 Οκτωβρίου 1996³⁰.
 - Κάθε άλλο κράτος μπορεί να **προσχωρήσει** στη σύμβαση³¹.
- 3.5 Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ σε ένα κράτος ως εξής:
- για τα κράτη που **επικυρώνουν** τη σύμβαση, η σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή τριμήνου μετά την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσής τους³².
 - για τα κράτη που **προσχωρούν** στη σύμβαση, η σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή εννέα μηνών μετά την κατάθεση του εγγράφου προσχώρησής τους³³.
- 3.6 Για τα κράτη που **προσχωρούν** στη σύμβαση προβλέπεται μεγαλύτερη περίοδος αναμονής έως την έναρξη ισχύος της σύμβασης επειδή, κατά τους έξι πρώτους μήνες μετά την προσχώρηση, όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη έχουν τη

²⁷ Τα «μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού», σύμφωνα με το άρθρο 1, καλούνται στο εξής «μέτρα προστασίας» ή απλώς «μέτρα». Στη σύμβαση δεν παρέχεται γενικός ορισμός των εν λόγω μέτρων, αλλά βλέπε άρθρα 3 και 4 και, κατωτέρω, σημεία **3.14-3.52**.

²⁸ Άρθρο 53 παράγραφος 1

²⁹ Άρθρο 53 παράγραφος 2

³⁰ Άρθρο 57.

³¹ Άρθρο 58. Κράτη μπορούν να προσχωρήσουν στη σύμβαση μόνο αφού αυτή τεθεί σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 61 παράγραφος 1. Η σύμβαση τέθηκε σε ισχύ, σύμφωνα με το άρθρο 61 παράγραφος 1, την 1η Ιανουαρίου 2002, μετά την τρίτη επικύρωση της σύμβασης (από τη Σλοβακία, ενώ το Μονακό και η Τσεχική Δημοκρατία ήταν το πρώτο και το δεύτερο κράτος που επικύρωσαν τη σύμβαση). Επομένως, από την 1η Ιανουαρίου 2002, κάθε κράτος μπορεί να προσχωρήσει στη σύμβαση.

³² Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο α).

³³ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο β).

δυνατότητα να διατυπώσουν αντιρρήσεις στην προσχώρησή τους. Τρεις μήνες μετά την εκπονή της εν λόγω εξαμήνης περιόδου (ήτοι, συνολικά ύστερα από εννέα μήνες) η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο προσχωρούν κράτος. Ωστόσο, η προσχώρηση παράγει αποτελέσματα μόνον στις σχέσεις μεταξύ του προσχωρούντος κράτους και των συμβαλλομένων κρατών που **δεν** έχουν διατυπώσει αντιρρήσεις για την προσχώρηση κατά την εν λόγω εξαμήνη περίοδο³⁴.

- 3.7 Κράτος το οποίο επικυρώνει τη σύμβαση **μετά** την προσχώρηση άλλου κράτους σε αυτήν μπορεί να διατυπώσει αντίρρηση στην προσχώρηση του εν λόγω κράτους κατά την επικύρωση³⁵. Εάν η εν λόγω αντίρρηση κοινοποιηθεί στον θεματοφύλακα από το κράτος που επικυρώνει τη σύμβαση, η σύμβαση δεν επηρεάζει τις σχέσεις μεταξύ του κράτους που επικυρώνει τη σύμβαση και του κράτους που προσχώρησε προηγουμένως στη σύμβαση (εκτός εάν και μέχρις ότου το κράτος που επικυρώνει τη σύμβαση ανακαλέσει την αντίρρησή του³⁶).
- 3.8 Όσον αφορά την εφαρμογή της σύμβασης **στις σχέσεις μεταξύ** συμβαλλόμενων κρατών, αυτό σημαίνει ότι η σύμβαση θα εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ συμβαλλόμενων κρατών όταν: 1) έχει τεθεί σε ισχύ σε **αμφότερα** τα συμβαλλόμενα κράτη· και 2) στην περίπτωση προσχωρούντος κράτους, υπό τον όρο ότι, εάν άλλο συμβαλλόμενο κράτος έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει αντίρρηση στην προσχώρηση, το εν λόγω συμβαλλόμενο κράτος δεν το έπραξε.
- 3.9 Οι αντιρρήσεις σε προσχωρήσεις αναμένεται να είναι σπάνιες.

Πώς μπορείτε να αναζητήσετε επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της σύμβασης του 1996

Ο πίνακας κατάστασης της σύμβασης του 1996, ο οποίος δημοσιεύεται από το Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης, διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για τις συμβάσεις («Conventions»), στο τμήμα για τη σύμβαση 34 («Convention 34») και στο επιμέρους τμήμα για τον πίνακα κατάστασης («Status Table»).

Ο πίνακας περιέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της σύμβασης του 1996, συμπεριλαμβανομένων όλων των επικυρώσεων αυτής και των προσχωρήσεων σε αυτήν καθώς και κάθε αντίρρησης σε προσχωρήσεις.

³⁴ Άρθρο 58 παράγραφος 3.

³⁵ Άρθρο 58 παράγραφος 3.

³⁶ Η σύμβαση του 1996 δεν περιέχει ρητή διάταξη σχετικά με την ανάκληση αντιρρήσεων σε προσχωρήσεις. Ωστόσο, έχει γίνει δεκτό στο πλαίσιο άλλων συμβάσεων της Χάγης ότι μια τέτοια ανάκληση είναι δυνατή [π.χ., βλέπε παράγραφο 67 των συμπερασμάτων και συστάσεων της ειδικής επιτροπής του 2009 για την πρακτική λειτουργία των συμβάσεων της Χάγης για την επισημείωση, την επίδοση και κοινοποίηση, τη συγκέντρωση αποδείξεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net > στην ενότητα για την επισημείωση («Apostille»), στο τμήμα για τις ειδικές επιτροπές («Special Commissions»)].

Παράδειγμα 3 (Α)³⁷ Το κράτος Α **προσχωρεί**³⁸ στη σύμβαση στις 18 Απριλίου 2010. Το κράτος Β **επικυρώνει**³⁹ τη σύμβαση στις 26 Αυγούστου 2010. Κατά την επικύρωση, το κράτος Β δεν διατυπώνει αντιρρήσεις στην προσχώρηση του κράτους Α⁴⁰.

Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο κράτος Α την 1η Φεβρουαρίου 2011⁴¹. Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο κράτος Β την 1η Δεκεμβρίου 2010⁴². Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στις σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών την 1η Φεβρουαρίου 2011.

Στο κράτος Β εκδίδεται διάταξη για το δικαίωμα επαφής με το παιδί στις 14 Φεβρουαρίου 2011.

Δεδομένου ότι η διάταξη εκδόθηκε μετά την έναρξη ισχύος της σύμβασης στις σχέσεις μεταξύ του κράτους Β και του κράτους Α, θα εφαρμοστούν οι διατάξεις του κεφαλαίου IV της σύμβασης και η διάταξη θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο κράτος Α⁴³.

Παράδειγμα 3 (Β) Το κράτος Γ **επικυρώνει** τη σύμβαση στις 21 Μαρτίου 2009· το κράτος Δ **προσχωρεί** στη σύμβαση στις 13 Απριλίου 2009. Το κράτος Γ δεν διατυπώνει αντίρρηση στην προσχώρηση του κράτους Δ.

Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο κράτος Γ την 1η Ιουλίου 2009⁴⁴. Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο κράτος Δ την 1η Φεβρουαρίου 2010⁴⁵. Ως εκ τούτου, η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στις σχέσεις μεταξύ των κρατών την 1η Φεβρουαρίου 2010.

Στο κράτος Γ εκδίδεται δικαστική διάταξη σχετικά με την επιμέλεια και το δικαίωμα επαφής με το παιδί στις 5 Αυγούστου 2009. Τον Σεπτέμβριο του 2009, ένας εκ των διαδίκων επιδιώκει την αναγνώριση και την εκτέλεση της διάταξης στο κράτος Δ.

Δεδομένου ότι η διάταξη σχετικά με την επιμέλεια και το δικαίωμα επαφής με το παιδί εκδόθηκε στο κράτος Γ πριν από την έναρξη ισχύος της σύμβασης στο κράτος Δ (και, επομένως, πριν από την έναρξη ισχύος της σύμβασης στις σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών), οι μηχανισμοί αναγνώρισης και εκτέλεσης που προβλέπονται στη σύμβαση δεν εφαρμόζονται⁴⁶.

Ωστόσο, εάν αμφότερα τα κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων, η διάταξη ενδέχεται να πρέπει να αναγνωριστεί στο πλαίσιο της εν λόγω σύμβασης⁴⁷. Εάν όχι, θα πρέπει να ελεγχθεί αν υφίσταται οποιαδήποτε περιφερειακή ή διμερής συμφωνία μεταξύ του κράτους Γ και του κράτους Δ η οποία ρυθμίζει την αναγνώριση και την εκτέλεση τέτοιων διατάξεων σχετικά με την επιμέλεια και το δικαίωμα επαφής με το παιδί. Εάν δεν υφίσταται ούτε περιφερειακή ή διμερής συμφωνία, ενδέχεται ακόμη να υφίστανται διατάξεις εθνικού δικαίου

³⁷ Όταν στο παρόν πρακτικό εγχειρίδιο παρατίθενται περιπτωσιολογικά παραδείγματα, εκτός εάν αναφέρεται κάτι διαφορετικό, η αναφορά σε συμβαλλόμενα κράτη προϋποθέτει ότι η σύμβαση έχει τεθεί σε ισχύ μεταξύ των εν λόγω συμβαλλόμενων κρατών πριν από τα επίμαχα συμβάντα.

³⁸ Άρθρο 58 παράγραφος 1.

³⁹ Άρθρο 57 παράγραφος 2.

⁴⁰ Άρθρο 58 παράγραφος 3.

⁴¹ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο β).

⁴² Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο α).

⁴³ Άρθρο 23 παράγραφος 1 (εκτός εάν συντρέχει οποιοσδήποτε από τους λόγους αποκλεισμού της αναγνώρισης, οπότε η αναγνώριση μπορεί, αλλά δεν είναι **υποχρεωτικό**, να αποκλειστεί – βλέπε άρθρο 23 παράγραφος 2 και, κατωτέρω, **κεφάλαιο 10**).

⁴⁴ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο α).

⁴⁵ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο β).

⁴⁶ Άρθρο 53 παράγραφος 2.

⁴⁷ Άρθρο 51. Βλέπε, ιδίως, το άρθρο 7 της σύμβασης της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων. Βλέπε επίσης, κατωτέρω, σημεία 12.2-12.3 για ανάλυση της σχέσης μεταξύ της σύμβασης του 1996 και της σύμβασης της Χάγης του 1961. Βλέπε επίσης εισηγητική έκθεση, παράγραφο 169.

στο κράτος Δ οι οποίες θα βοηθήσουν τους διαδίκους⁴⁸.

Παράδειγμα 3 (Γ)

Το κράτος Ε **επικυρώνει** τη σύμβαση στις 5 Μαρτίου 2007. Το κράτος ΣΤ **προσχωρεί** στη σύμβαση στις 20 Μαρτίου 2008. Τον Απρίλιο του 2008, το κράτος Ε κοινοποιεί στον θεματοφύλακα την αντίρρησή του στην προσχώρηση του κράτους ΣΤ⁴⁹.

Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο κράτος Ε την 1η Ιουλίου 2007⁵⁰. Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο κράτος ΣΤ την 1η Ιανουαρίου 2009⁵¹. Ωστόσο, η προσχώρηση του κράτους ΣΤ δεν θα επηρεάσει τις σχέσεις μεταξύ του κράτους ΣΤ και του κράτους Ε λόγω της αντίρρησης που διατύπωσε το κράτος Ε στην προσχώρησή του⁵². Η σύμβαση δεν θα τεθεί σε ισχύ στις σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών, εκτός εάν και έως ότου το κράτος Ε ανακαλέσει την αντίρρηση που διατύπωσε στην προσχώρηση του κράτους ΣΤ.

Τον Ιούλιο του 2009, άγαμο ζεύγος με δύο παιδιά που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο κράτος ΣΤ, αλλά είναι υπήκοοι του κράτους Ε, χωρίζουν. Ανακύπτει διαφορά σχετικά με το πού και με ποιον γονέα θα πρέπει να ζήσουν τα παιδιά. Ο πατέρας κινεί διαδικασία σχετικά με το θέμα στο κράτος ΣΤ. Δεδομένου ότι η σύμβαση έχει τεθεί σε ισχύ στο κράτος ΣΤ, το κράτος ΣΤ έχει διεθνή δικαιοδοσία να λάβει μέτρα προστασίας σε σχέση με τα παιδιά, σύμφωνα με το άρθρο 5 της σύμβασης⁵³.

Η μητέρα κινεί με τη σειρά της διαδικασία ενώπιον των αρχών του κράτους ΣΤ ζητώντας την άδεια να μετεγκατασταθεί στο κράτος Ε μαζί με τα παιδιά. Οι αρχές του κράτους ΣΤ παρέχουν στη μητέρα άδεια μετεγκατάστασης και παρέχουν στον πατέρα δικαίωμα επαφής με τα παιδιά.

Μετά τη μετεγκατάσταση της μητέρας και των παιδιών, η διάταξη σχετικά με την επαφή με τα παιδιά δεν τηρείται. Ο πατέρας επιδιώκει την αναγνώριση και την εκτέλεση της διάταξης σχετικά με την επαφή με τα παιδιά στο κράτος Ε.

Παρότι η σύμβαση τέθηκε σε ισχύ τόσο στο κράτος Ε όσο και στο κράτος ΣΤ, δεδομένου ότι το κράτος Ε διατύπωσε αντίρρηση στην προσχώρηση του κράτους ΣΤ, η σύμβαση δεν τέθηκε σε ισχύ στις σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών. Επομένως, οι μηχανισμοί της σύμβασης που αφορούν την αναγνώριση και την εκτέλεση δεν θα εφαρμοστούν στην περίπτωση αυτή⁵⁴.

Ωστόσο, εάν amφότερα τα κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων, η διάταξη ενδέχεται να πρέπει να αναγνωριστεί στο πλαίσιο της εν λόγω σύμβασης. Εάν όχι, θα πρέπει να ελεγχθεί αν υφίσταται οποιαδήποτε περιφερειακή ή διμερής συμφωνία μεταξύ του κράτους Ε και του κράτους ΣΤ η οποία ρυθμίζει την αναγνώριση και την εκτέλεση τέτοιων διατάξεων σχετικά με την επιμέλεια και το δικαίωμα επαφής με το παιδί. Εάν δεν υφίσταται ούτε περιφερειακή ή διμερής συμφωνία, ενδέχεται ακόμη να υφίστανται διατάξεις εθνικού δικαίου στο κράτος ΣΤ οι οποίες θα βοηθήσουν τους διαδίκους.

⁴⁸ Ό.π., παράγραφος 178, όπου αναφέρεται: «Βεβαίως, το κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση και η εκτέλεση μπορεί πάντοτε να αναγνωρίζει τις αποφάσεις που εκδίδονται προγενέστερα, αλλά κάτι τέτοιο θα γίνεται δυνάμει του εθνικού δικαίου του και όχι δυνάμει της σύμβασης».

⁴⁹ Άρθρο 58 παράγραφος 3.

⁵⁰ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο α).

⁵¹ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο β).

⁵² Άρθρο 58 παράγραφος 3.

⁵³ Βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 4**.

⁵⁴ Άρθρο 53 παράγραφος 2.

Παράδειγμα 3 (Δ)

Το κράτος Z προσχωρεί στη σύμβαση στις 13 Αυγούστου 2008. Το κράτος Η επικυρώνει τη σύμβαση στις 30 Οκτωβρίου 2009 και, κατά την επικύρωση, κοινοποιεί στον θεματοφύλακα την αντίρρησή του στην προσχώρηση του κράτους Z⁵⁵.

Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο κράτος Z την 1η Ιουνίου 2009⁵⁶. Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ στο κράτος Η την 1η Φεβρουαρίου 2010⁵⁷. Ωστόσο, η σύμβαση δεν θα παράγει αποτελέσματα στις σχέσεις μεταξύ του κράτους Z και του κράτους Η, ακόμη και μετά την 1η Φεβρουαρίου 2010, λόγω της αντίρρησης που διατύπωσε το κράτος Η στην προσχώρηση του κράτους Z⁵⁸. Η σύμβαση δεν θα τεθεί σε ισχύ στις σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών, εκτός εάν και έως ότου το κράτος Η ανακαλέσει την αντίρρηση που διατύπωσε στην προσχώρηση του κράτους Z.

B. Σε ποια παιδιά εφαρμόζεται η σύμβαση του 1996;**Άρθρο 2**

- 3.10 Η σύμβαση εφαρμόζεται σε όλα τα παιδιά⁵⁹ από τη στιγμή της γεννήσεώς τους έως ότου φτάσουν στην ηλικία των 18 ετών⁶⁰.
- 3.11 Εν αντιθέσει προς ό,τι ισχύει για τις συμβάσεις της Χάγης του 1980 και του 1993 για τα παιδιά, δεν είναι απαραίτητο το παιδί να έχει τη συνήθη διαμονή του σε **συμβαλλόμενο** κράτος προκειμένου να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης του 1996. Για παράδειγμα, το παιδί μπορεί να έχει τη συνήθη διαμονή του σε **μη συμβαλλόμενο** κράτος, αλλά να εμπίπτει παρ' όλα αυτά στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 (παιδιά-πρόσφυγες, παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος ή παιδιά των οποίων η συνήθης διαμονή δεν μπορεί να προσδιορισθεί), του άρθρου 11 (μέτρα σε επείγουσες περιπτώσεις) ή του άρθρου 12 (προσωρινά μέτρα) της σύμβασης του 1996⁶¹.
- 3.12 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, όταν ένα παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε **συμβαλλόμενο** κράτος, οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχονται στο κεφάλαιο II αποτελούν πλήρες και κλειστό σύστημα το οποίο εφαρμόζεται στο σύνολό του στα συμβαλλόμενα κράτη. Επομένως, «ένα συμβαλλόμενο κράτος δεν δικαιούται να ασκεί διεθνή δικαιοδοσία επί των παιδιών αυτών, εάν η εν λόγω διεθνής δικαιοδοσία δεν προβλέπεται στη σύμβαση»⁶².
- 3.13 Αντιθέτως, όταν ένα παιδί **δεν** έχει τη συνήθη διαμονή του σε συμβαλλόμενο κράτος, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους μπορούν να ασκήσουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει των κανόνων της σύμβασης, όπου αυτό είναι εφικτό· αλλά, επιπλέον, τίποτε δεν εμποδίζει τις αρχές να ασκήσουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει των

⁵⁵ Άρθρο 58 παράγραφος 3.

⁵⁶ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο β).

⁵⁷ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο α).

⁵⁸ Άρθρο 58 παράγραφος 3.

⁵⁹ Επισημαίνεται ότι η σύμβαση μπορεί να εφαρμόζεται ακόμη και αν το ενδιαφερόμενο παιδί δεν έχει τη συνήθη διαμονή του σε συμβαλλόμενο κράτος ούτε είναι υπήκοος συμβαλλόμενου κράτος, π.χ., άρθρο 6 της σύμβασης, το οποίο στηρίζεται μόνο στην παρουσία του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος. Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 17 και κατωτέρω, σημεία **3.11-3.13**.

⁶⁰ Για άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών τα οποία, λόγω αναπηρίας ή μειωμένων προσωπικών ικανοτήτων, δεν είναι σε θέση να προστατεύουν τα συμφέροντά τους, εφαρμόζεται η *σύμβαση της Χάγης της 13ης Ιανουαρίου 2000 για τη διεθνή προστασία των ενηλίκων* (εφεξής, «σύμβαση της Χάγης του 2000 για την προστασία των ενηλίκων»), εάν τα οικεία κράτη είναι συμβαλλόμενα κράτη στην εν λόγω σύμβαση. Βλέπε επίσης την εισηγητική έκθεση, παράγραφοι 15-16.

⁶¹ Όσον αφορά το άρθρο 6, βλ. κατωτέρω σημεία **4.13-4.18** και **13.58** και εξής· όσον αφορά τα άρθρα 11 και 12, βλ. κατωτέρω, **κεφάλαια 6** και **7**.

⁶² Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 84. Εκτός, φυσικά, από τις περιπτώσεις στις οποίες ισχύει το άρθρο 52, βλ. κατωτέρω σημεία **12.5-12.8**.

εκτός της σύμβασης κανόνων του κράτους τους⁶³. Στην περίπτωση αυτή, το πρόδηλο όφελος της άσκησης διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει των κανόνων της σύμβασης, όπου αυτό είναι εφικτό, είναι ότι το μέτρο θα αναγνωρίζεται και θα είναι εκτελεστό σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου IV της σύμβασης⁶⁴. Από την άλλη πλευρά, όταν η διεθνής δικαιοδοσία ασκείται στη βάση λόγων διεθνούς δικαιοδοσίας εκτός της σύμβασης, δεν επιτρέπεται η αναγνώριση και η εκτέλεση των μέτρων προστασίας βάσει της σύμβασης⁶⁵.

Παράδειγμα 3 (Ε)

Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του και βρίσκεται στο μη συμβαλλόμενο κράτος Χ. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α ασκούν διεθνή δικαιοδοσία για να λάβουν μέτρο προστασίας σε σχέση με το παιδί στο πλαίσιο των εκτός της σύμβασης κανόνων τους, επειδή το παιδί είναι υπήκοος του συμβαλλόμενου κράτους Α. Το συμβαλλόμενο κράτος Α δικαιούται να πράξει κάτι τέτοιο, αλλά το μέτρο προστασίας ενδέχεται να μην αναγνωριστεί βάσει της σύμβασης σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη⁶⁶.

Παράδειγμα 3 (ΣΤ)

Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο μη συμβαλλόμενο κράτος Υ. Το παιδί έφθασε πρόσφατα στο γειτονικό συμβαλλόμενο κράτος Β ως αποτέλεσμα εμφυλίου πολέμου που βρίσκεται σε εξέλιξη στο μη συμβαλλόμενο κράτος Υ. Λόγω σφαγής στο χωριό του, έμεινε ορφανό. Οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β λαμβάνουν μέτρα προστασίας σε σχέση με το παιδί βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 της σύμβασης. Τα εν λόγω μέτρα προστασίας θα αναγνωρίζονται αυτοδικαίως σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη⁶⁷.

Γ. Ποια ζητήματα καλύπτονται από τη σύμβαση του 1996; Άρθρο 3

- 3.14** Η σύμβαση καθορίζει κανόνες σε σχέση με «μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού»⁶⁸. Η σύμβαση δεν παρέχει ακριβή ορισμό του τι μπορούν να περιλαμβάνουν τα εν λόγω «μέτρα προστασίας». Ωστόσο, παραδείγματα των ζητημάτων που μπορούν να αφορούν τα εν λόγω μέτρα προστασίας παρατίθενται στο άρθρο 3. Ο κατάλογος αυτός δεν προορίζεται να είναι εξαντλητικός⁶⁹.

⁶³ Εισηγητική έκθεση, παράγραφοι 39 και 84.

⁶⁴ Υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται τα υπόλοιπα κριτήρια που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο IV - βλ. **κεφάλαιο 10** κατωτέρω.

⁶⁵ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο α) – όταν το μέτρο προστασίας λαμβάνεται από αρχή της οποίας η διεθνής δικαιοδοσία δεν θεμελιώνεται σε προβλεπόμενο στη σύμβαση λόγο, αυτός είναι λόγος για τον οποίο η αναγνώριση μπορεί να αποκλεισθεί βάσει της σύμβασης. Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 122.

⁶⁶ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο α). Βλέπε επίσης, κατωτέρω, **κεφάλαιο 13**, σημεία **13.58-13.60** σχετικά με τα παιδιά-πρόσφυγες, τα παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος ή τα παιδιά που δεν έχουν συνήθη διαμονή.

⁶⁷ Άρθρο 23 παράγραφος 1. Αυτό θα συμβεί εκτός εάν συντρέχει λόγος αποκλεισμού της αναγνώρισης βάσει του άρθρου 23 παράγραφος 2 – βλέπε επίσης, κατωτέρω, **κεφάλαιο 10**.

⁶⁸ Άρθρο 1.

⁶⁹ Για περαιτέρω εξέταση ορισμένων μέτρων που παρατίθενται στο άρθρο 3, βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 13** σχετικά με ειδικά θέματα. Σημειώνεται ότι τα παραδείγματα που παρατίθενται στο άρθρο 3 δεν αποτελούν αυστηρές κατηγορίες: τα μέτρα προστασίας μπορούν κάλλιστα να περιλαμβάνουν ένα ή περισσότερα από τα παρατιθέμενα παραδείγματα, π.χ., στο εθνικό δίκαιο ορισμένων συμβαλλόμενων κρατών, η τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια [άρθρο 3 στοιχείο ε)] μπορεί επίσης να περιλαμβάνει περιορισμό της γονικής μέριμνας [άρθρο 3 στοιχείο α)]. Ένα τέτοιο μέτρο προστασίας θα εμπίπτει σαφώς στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Επιπλέον, ανάλογα με τα διαθέσιμα στο εθνικό δίκαιο ενός συμβαλλόμενου κράτους μέτρα, τα «μέτρα προστασίας» δεν θα προέρχονται κατ' ανάγκη μόνο από επίσημο δικαστικό ή διοικητικό δικαστήριο: π.χ., υπάλληλος δημόσιας αρχής, όπως αστυνομικός ή κοινωνικός λειτουργός, μπορεί να εξουσιοδοτείται βάσει του εθνικού δικαίου να λάβει «μέτρο προστασίας» σε σχέση με παιδί, συνήθως σε επείγουσες καταστάσεις. Εκτός εάν εμπίπτει σε

- 3.15 Επομένως, τα μέτρα προστασίας μπορεί, ειδικότερα, να αφορούν τα ακόλουθα ζητήματα:

α) την ανάθεση, την άσκηση και τη μερική ή ολική αφαίρεση της γονικής μέριμνας, καθώς και την ανάθεσή της σε τρίτον⁷⁰

- 3.16 Ο όρος «γονική μέριμνα» ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 της σύμβασης και περιλαμβάνει τη γονική εξουσία ή κάθε άλλη ανάλογη σχέση εξουσίας που καθορίζει τα δικαιώματα, τις εξουσίες και τις υποχρεώσεις των γονέων, του επιτρόπου ή άλλων νομίμων αντιπροσώπων σε σχέση με το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού⁷¹. Η περιγραφή του όρου στη σύμβαση είναι σκοπίμως ευρεία⁷². Ο όρος καλύπτει ταυτόχρονα τη μέριμνα για το πρόσωπο του παιδιού, τη μέριμνα για την περιουσία του και, γενικά, τη νομική εκπροσώπηση του παιδιού, ανεξαρτήτως της ονομασίας που δίνεται στον οικείο νομικό θεσμό.
- 3.17 Όσον αφορά το πρόσωπο του παιδιού, τα «δικαιώματα και οι υποχρεώσεις» στα οποία γίνεται αναφορά στο άρθρο 1 παράγραφος 2 περιλαμβάνουν εκείνα που ανήκουν στους γονείς, στους επιτρόπους ή σε άλλους νόμιμους αντιπροσώπους σε σχέση με την ανατροφή και την ανάπτυξη του παιδιού. Τα εν λόγω δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μπορούν να έχουν σχέση, για παράδειγμα, με την επιμέλεια, την εκπαίδευση, τη λήψη αποφάσεων υγειονομικής περίθαλψης, τον καθορισμό της κατοικίας του παιδιού ή την επίβλεψη του προσώπου του παιδιού και, ιδίως, των σχέσεών του.
- 3.18 Ο όρος «εξουσίες» στο άρθρο 1 παράγραφος 2 σχετίζεται ειδικότερα με την εκπροσώπηση του παιδιού. Την εκπροσώπηση αυτή αναλαμβάνουν συνήθως οι γονείς του παιδιού, αλλά αυτή μπορεί να ασκείται, εν όλω ή εν μέρει, από τρίτους, για παράδειγμα σε περιπτώσεις θανάτου, ανικανότητας, ακαταλληλότητας των γονέων ή εάν το παιδί εγκαταλείφθηκε από τους γονείς του ή τοποθετήθηκε σε τρίτο πρόσωπο για άλλο λόγο. Οι εν λόγω «εξουσίες» μπορούν να ασκούνται σε σχέση με το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού.
- 3.19 Τα κράτη χρησιμοποιούν διαφορετικούς όρους για τις έννοιες αυτές όπως, για παράδειγμα, επιτροπεία, γονική εξουσία, patria potestas και «γονική μέριμνα». Ακόμη και όταν ο όρος «γονική μέριμνα» απαντά στο εθνικό δίκαιο ενός κράτους, η ερμηνεία που δίνεται σε αυτόν στο εθνικό δίκαιο δεν πρέπει κατ' ανάγκη να θεωρείται ισοδύναμη της ερμηνείας του στη σύμβαση. Ο όρος της σύμβασης θα πρέπει να έχει αυτόνομη έννοια στο πλαίσιο αυτής.
- 3.20 Ενδέχεται να υπάρχουν περισσότεροι διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους φυσικά πρόσωπα μπορούν να αποκτήσουν τη γονική μέριμνα βάσει του εθνικού δικαίου ενός κράτους. Συχνά οι έχοντες τη γονική μέριμνα προσδιορίζονται αυτοδικαίως: για παράδειγμα, σε πολλά κράτη η γονική μέριμνα παρέχεται αυτοδικαίως στους έγγαμους γονείς με τη γέννηση του παιδιού τους και σε μερικά κράτη επεκτείνεται, για παράδειγμα, στους άγαμους γονείς που συγκατοικούν. Σε μερικά κράτη οι έχοντες τη γονική μέριμνα προσδιορίζονται με την ολοκλήρωση μιας συγκεκριμένης πράξης, όπως αναγνώριση του παιδιού από άγαμο πατέρα, επακόλουθος γάμος των γονέων του παιδιού ή συμφωνία των γονέων. Η γονική μέριμνα μπορεί επίσης να ανατεθεί με απόφαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής. Ο όρος «ανάθεση» της

προβλεπόμενη στο άρθρο 4 κατηγορία, μέτρο το οποίο στοχεύει στην προστασία του παιδιού φαίνεται ότι θα εμπίπτει στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.

⁷⁰ Άρθρο 3 στοιχείο α).

⁷¹ Άρθρο 1 παράγραφος 2.

⁷² Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 14. Η έκφραση είναι εμπνευσμένη από το άρθρο 18 της ΣΔΠΗΕ. Ωστόσο, αυτή η έννοια της γονικής μέριμνας δεν ήταν επαρκώς ακριβής για ορισμένες αντιπροσωπείες· για αυτόν τον λόγο αναλύεται περαιτέρω στο άρθρο 1 παράγραφος 2 της σύμβασης του 1996.

γονικής μέριμνας στο άρθρο 3 στοιχείο α) προορίζεται να καλύψει όλες αυτές τις μεθόδους απόκτησης της γονικής μέριμνας.

- 3.21 Στην εθνική νομοθεσία των κρατών μπορεί επίσης να προβλέπονται πολλοί διαφορετικοί τρόποι όσον αφορά την άσκηση, τη μερική ή ολική αφαίρεση και την ανάθεση της γονικής μέριμνας σε τρίτο. Το ευρύ πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 διασφαλίζει ότι όλες αυτές οι μέθοδοι περιλαμβάνονται στην εν λόγω διάταξη και, επομένως, στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.

Παράδειγμα 3 (Ζ)

Η νομοθεσία του συμβαλλόμενου κράτους Α προβλέπει ότι, εάν ένας γονέας υποδείξει σε διάταξη τελευταίας βούλησης το πρόσωπο το οποίο επιθυμεί να φροντίζει για το πρόσωπο και/ή την περιουσία του παιδιού του μετά τον θάνατό του, το εν λόγω πρόσωπο αποκτά τη γονική μέριμνα με την εκτέλεση της διατάξης τελευταίας βούλησης. Η συγκεκριμένη ανάθεση της γονικής μέριμνας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης⁷³.

Παράδειγμα 3 (Η)

Σε περίπτωση σοβαρής παραμέλησης και κακοποίησης παιδιού, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β λαμβάνουν μέτρα για την απομάκρυνση του παιδιού από τους γονείς του και για την ολική αφαίρεση της γονικής μέριμνας από αυτούς. Η συγκεκριμένη ολική αφαίρεση της γονικής μέριμνας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης⁷⁴.

- β) το δικαίωμα επιμελείας, που περιλαμβάνει δικαιώματα σχετιζόμενα με τη μέριμνα του προσώπου του παιδιού, και ιδιαιτέρως το δικαίωμα καθορισμού του τόπου διαμονής του καθώς και το δικαίωμα επισκέψεως / επαφών, που περιλαμβάνει και το δικαίωμα μεταφοράς του παιδιού, για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα, σε έναν άλλο τόπο από εκείνον της συνήθους διαμονής του⁷⁵**

- 3.22 Στην περίπτωση αυτή εμπίπτουν όλα τα μέτρα που σχετίζονται με τη φροντίδα και την ανατροφή του παιδιού καθώς και το δικαίωμα επίσκεψης και επαφής με το παιδί. Τα οικεία μέτρα μπορεί να καθορίζουν με ποιον γονέα ή άλλο πρόσωπο θα πρέπει να ζει το παιδί και πώς θα οργανωθεί το δικαίωμα επίσκεψης του γονέα με τον οποίο το παιδί δεν ζει ή άλλου προσώπου. Τέτοιου είδους μέτρα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης ανεξάρτητα από τις ονομασίες που τους δίνονται στο εθνικό δίκαιο ενός κράτους.⁷⁶ Ο ορισμός του «δικαιώματος επίσκεψης» και του «δικαιώματος επιμελείας» στο άρθρο 3 στοιχείο β) αναπαράγει τη διατύπωση του άρθρου 5 στοιχείο β) της σύμβασης του 1980. Αυτό γίνεται σκόπιμα και οι όροι «δικαίωμα επιμελείας» και «δικαίωμα επίσκεψης» θα πρέπει να ερμηνεύονται με συνέπεια, ώστε να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των δύο συμβάσεων⁷⁷.

⁷³ Άρθρο 3 στοιχείο α).

⁷⁴ Ό.π. Σε ορισμένα συμβαλλόμενα κράτη ενδέχεται επίσης, σε περιπτώσεις κακοποίησης/παραμέλησης, το παιδί να απομακρυνθεί από τον (τους) γονέα(-είς) ή τον (τους) νόμιμο(-ους) επίτροπο(-ους), αλλά αυτοί να διατηρήσουν τη γονική μέριμνα, με την επιφύλαξη ορισμένων περιορισμών. Η συγκεκριμένη «μερική αφαίρεση» της γονικής μέριμνας θα εμπίπτει επίσης στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης [άρθρο 3 στοιχείο α)].

⁷⁵ Άρθρο 3 στοιχείο β).

⁷⁶ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 20, στην οποία αναφέρονται τα εξής: «Δεν μπορεί να προβληθεί ισχυρισμός ότι η σύμβαση χρησιμοποιεί εκφράσεις οι οποίες ανταποκρίνονται στις γλωσσικές ιδιαιτερότητες όλες των εκπροσωπούμενων κρατών.»

⁷⁷ Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 13**, σημεία **13.15-13.30** σχετικά με το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής. Βλέπε επίσης τη βάση δεδομένων για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (INCADAT) στη διεύθυνση < www.incadat.com > για την κρατούσα εθνική νομολογία σχετικά με την έννοια των εν λόγω όρων βάσει της σύμβασης του 1980. Οι συγκεκριμένοι όροι έχουν αυτοτελή έννοια και θα πρέπει να ερμηνεύονται ανεξάρτητα από τυχόν εθνικούς νομικούς περιορισμούς.

γ) την επιτροπεία, την κηδεμονία και τους ανάλογους θεσμούς⁷⁸

- 3.23 Οι συγκεκριμένοι θεσμοί αποτελούν συστήματα προστασίας, εκπροσώπησης ή συνδρομής τα οποία καθιερώνονται προς όφελος του παιδιού, για την περίπτωση που οι γονείς του αποβιώσουν ή δεν δικαιούνται πλέον να το εκπροσωπούν⁷⁹.

δ) το διορισμό και τα καθήκοντα κάθε προσώπου ή οργανισμού επιφορτισμένου με την επιμέλεια του προσώπου ή της παρουσίας του παιδιού, με την εκπροσώπηση ή τη συμπαράστασή του προς αυτό⁸⁰

- 3.24 Επιπλέον του γονέα ή του επιτρόπου, το «πρόσωπο ή ο οργανισμός» που αναφέρονται εν προκειμένω μπορούν επίσης να είναι επίτροπος ad litem ή συνήγορος παιδιών ή πρόσωπο το οποίο ασκεί την εξουσία επί του παιδιού σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (π.χ., «σχολείο ή πρόσωπο που διαχειρίζεται θέρετρο διακοπών, το οποίο καλείται να λάβει ιατρικές αποφάσεις [σχετικά με το παιδί] απουσία του νόμιμου αντιπροσώπου»⁸¹).

ε) την τοποθέτηση του παιδιού σε μια ανάδοχη οικογένεια ή σε κάποιο ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμέλειάς αυτού με kafala ή με ανάλογο θεσμό⁸²

- 3.25 Η περίπτωση αυτή αναφέρεται σε όλες τις μορφές εναλλακτικής φροντίδας που μπορούν να παρέχονται στα παιδιά⁸³. Αυτές εφαρμόζονται συνήθως όταν το παιδί είναι ορφανό ή οι γονείς του δεν είναι σε θέση να το φροντίζουν⁸⁴.

- 3.26 Επισημαίνεται ότι η παρούσα περίπτωση δεν αναφέρεται σε υιοθεσία ή σε προπαρασκευαστικά της υιοθεσίας μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της τοποθέτησης παιδιού για υιοθεσία⁸⁵. Τα εν λόγω μέτρα αποκλείονται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης με το άρθρο 4⁸⁶.

⁷⁸ Άρθρο 3 στοιχείο γ).

⁷⁹ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφος 21.

⁸⁰ Άρθρο 3 στοιχείο δ).

⁸¹ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 22.

⁸² Άρθρο 3 στοιχείο ε). Βλέπε επίσης, κατωτέρω, **κεφάλαιο 11** σημεία **11.13-11.17** και **κεφάλαιο 13** σημεία **13.31-13.42** σχετικά με το άρθρο 33 της σύμβασης το οποίο εφαρμόζεται «[ό]ταν αρχή η οποία έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10, μελετά την τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμέλειάς του με *kafala* ή με ανάλογο θεσμό, και αν αυτή η τοποθέτηση ή η ανάληψη της επιμέλειάς πρόκειται να λάβει χώρα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος [...]». Σε σχέση με τη λήψη μέτρων προστασίας που αφορούν την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών, βλέπε τις οικείες κατευθυντήριες γραμμές «Guidelines for the Alternative Care of Children», τις οποίες δέχθηκε επισήμως με ικανοποίηση η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στην απόφασή της A/RES/64/142 της 24ης Φεβρουαρίου 2010 (διατίθεται στη διεύθυνση < http://www.unicef.org/protection/alternative_care_Guidelines-English.pdf >). Οι κατευθυντήριες γραμμές «καθορίζουν επιθυμητούς προσανατολισμούς πολιτικής και πρακτικής» σε σχέση με την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών, «με σκοπό τη βελτίωση της εφαρμογής της σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού και των σχετικών διατάξεων άλλων διεθνών πράξεων σχετικά με την προστασία και την ευημερία των παιδιών που στερούνται τη φροντίδα των γονέων τους ή κινδυνεύουν να τη στερηθούν [...]» (βλέπε προοίμιο της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης). Οι κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν ειδική ενότητα σχετικά με την «ανάληψη της μέριμνας παιδιών εκτός της χώρας συνήθους διαμονής τους» (κεφάλαιο VIII). Στο εν λόγω κεφάλαιο συνιστάται στα κράτη να επικυρώσουν τη σύμβαση του 1996 ή να προσχωρήσουν σε αυτήν, «προκειμένου να διασφαλιστεί κατάλληλη διεθνής συνεργασία και προστασία των παιδιών σε τέτοιες περιπτώσεις» (παράγραφος 138).

⁸³ Κατά την ερμηνεία παρόμοιων διατάξεων του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έκρινε ότι τόσο η απόφαση αφαίρεσης της επιμέλειας παιδιών όσο και η απόφαση ανάθεσης της επιμέλειας σε ανάδοχη οικογένεια εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (βλέπε υπόθεση C-435/06 της 27ης Νοεμβρίου 2007, Συλλογή 2007, σ. I-10141 και, επιπλέον, υπόθεση C-523/07 της 2ας Απριλίου 2009, Συλλογή 2009, σ. I-0000).

⁸⁴ Βλέπε κατωτέρω σημείο **3.38** σχετικά με την έννοια του όρου «τοποθέτηση» στο συγκεκριμένο πλαίσιο.

⁸⁵ Βλέπε κατωτέρω, σημεία **3.32** και εξής σχετικά με το άρθρο 4 της σύμβασης και σημεία **3.38-3.39** σχετικά με την υιοθεσία. Βλέπε επίσης κατωτέρω την ειδική ενότητα σχετικά με την υιοθεσία στο

- 3.27 Ο θεσμός της kafala είναι ευρέως διαδεδομένος σε μερικά κράτη ως μορφή φροντίδας παιδιών τα οποία δεν μπορούν να φροντίσουν οι γονείς τους. Στο πλαίσιο της kafala, νέες οικογένειες ή συγγενείς φροντίζουν τα παιδιά, αλλά συνήθως ο νομικός δεσμός με τους βιολογικούς γονείς δεν διαρρηγνύεται⁸⁷. Η kafala μπορεί να εφαρμόζεται διασυννορικά, αλλά δεδομένου ότι αποτελεί ρύθμιση η οποία δεν συνιστά υιοθεσία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία. Ωστόσο, όπου χρησιμοποιείται, ο θεσμός της kafala συνιστά σαφώς μέτρο προστασίας των παιδιών και, επομένως, εμπίπτει ρητώς στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης του 1996⁸⁸.
- 3.28 Όταν αρχή με διεθνή δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10 της σύμβασης εξετάζει το ενδεχόμενο λήψης μέτρου προστασίας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 στοιχείο ε) (π.χ., μέτρο που αφορά την τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμέλειας αυτού με kafala ή ανάλογο θεσμό) και η εν λόγω τοποθέτηση ή επιμέλεια πρόκειται να πραγματοποιηθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ανακύπτουν ορισμένες υποχρεώσεις βάσει του άρθρου 33 της σύμβασης του 1996. Το θέμα αυτό, μαζί με το ζήτημα του συγκεκριμένου πεδίου εφαρμογής των μέτρων προστασίας που ενεργοποιούν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 33, εξετάζεται κατωτέρω στα **κεφάλαια 11 και 13**⁸⁹.

στ) την επιτήρηση, από δημόσια αρχή, της μέριμνας του παιδιού από κάθε πρόσωπο που έχει αναλάβει τη φροντίδα του⁹⁰

- 3.29 Στην περίπτωση αυτή αναγνωρίζεται ότι η παρέμβαση δημόσιας αρχής σε σχέση με ένα παιδί δεν περιορίζεται πάντοτε στην τοποθέτηση του παιδιού σε εναλλακτικό περιβάλλον φροντίδας. Η δημόσια αρχή μπορεί επίσης να έχει ρόλο επιτήρησης της μέριμνας του παιδιού στην οικογένειά του ή σε άλλο περιβάλλον. Τα εν λόγω μέτρα εμπίπτουν αναμφίβολα στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης δεδομένου ότι στοχεύουν σαφώς στην προστασία του προσώπου του παιδιού.

ζ) τη διοίκηση, τη διατήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού⁹¹

- 3.30 Στην περίπτωση αυτή εμπίπτει κάθε μέτρο το οποίο στοχεύει στην προστασία της περιουσίας του παιδιού⁹². Μπορεί να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τον διορισμό επιτρόπου ad litem για την προστασία των συμφερόντων του παιδιού σε σχέση με συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο στο πλαίσιο ειδικής εκκρεμούς ένδικης διαφοράς.
- 3.31 Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η σύμβαση δεν παρεμβαίνει στα συστήματα που ρυθμίζουν τις περιουσιακές σχέσεις. Ως εκ τούτου, η σύμβαση δεν καλύπτει το ουσιαστικό δίκαιο που αφορά τα δικαιώματα σε περιουσιακά στοιχεία, για παράδειγμα, διαφορές σχετικές με την κυριότητα/ιδιοκτησία.

κεφάλαιο 13 σημεία **13.43-13.45**. Τέλος, βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 28.

⁸⁷ Ωστόσο, οι κανόνες που αφορούν τον θεσμό της kafala διαφέρουν μεταξύ των κρατών στα οποία εφαρμόζεται.

⁸⁸ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 23.

⁸⁹ Βλέπε κατωτέρω, σημεία **11.13-11.17** και **13.31-13.42**.

⁹⁰ Άρθρο 3 στοιχείο στ).

⁹¹ Άρθρο 3 στοιχείο ζ).

⁹² Για περαιτέρω εξέταση της εφαρμογής της σύμβασης σε μέτρα που αφορούν την προστασία της περιουσίας του παιδιού, βλέπε κατωτέρω, σημεία **13.70-13.74**.

Δ. Ποια ζητήματα δεν καλύπτονται από τη σύμβαση του 1996; Άρθρο 4

- 3.32 Ορισμένα μέτρα έχουν αποκλειστεί ειδικώς από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Ο σχετικός κατάλογος είναι εξαντλητικός και κάθε μέτρο προστασίας του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού το οποίο δεν περιλαμβάνεται στον εν λόγω κατάλογο μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.

α) Η καθίδρυση και η αμφισβήτηση της σχέσεως γονέως και τέκνου⁹³

- 3.33 Η παρούσα διάταξη εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης μέτρα τα οποία αφορούν την καθίδρυση και την αμφισβήτηση της σχέσης συγκεκριμένου παιδιού ή παιδιών με τον γονέα τους. Επομένως, εάν υποβληθεί αίτηση στις αρχές συμβαλλόμενου κράτους σχετικά με την καθίδρυση ή την αμφισβήτηση της σχέσης συγκεκριμένου παιδιού με τον γονέα του, οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να εξετάσουν τους εκτός της σύμβασης κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας του εθνικού δικαίου τους, προκειμένου να εκτιμήσουν αν έχουν διεθνή δικαιοδοσία. Ομοίως, το εφαρμοστέο δίκαιο και η αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων στο συγκεκριμένο ζήτημα είναι θέματα τα οποία επαφίενται σε εκτός της σύμβασης κανόνες.

- 3.34 Η εξαίρεση αυτή εκτείνεται στο ζήτημα του κατά πόσον τα μέρη στη σχέση γονέα-τέκνου, δηλαδή το παιδί και ο (οι) γονέας(-είς) εάν είναι ανήλικος(-οι), χρειάζονται την άδεια νόμιμου αντιπροσώπου για να αναγνωρίσουν τη σχέση. Απόκειται στους εκτός της σύμβασης κανόνες του κράτους να καθορίζουν τις απαντήσεις σε ερωτήματα όπως:

- κατά πόσον παιδί που αναγνωρίζεται πρέπει να συγκατατεθεί στην εν λόγω αναγνώριση και πρέπει να εκπροσωπείται για τον σκοπό αυτό εάν είναι ηλίκιας κατώτερης ενός ορισμένου ορίου·
- κατά πόσον πρέπει να οριστεί επίτροπος ad litem για την εκπροσώπηση ή την παροχή συνδρομής σε παιδί σε αγωγή που αφορά τη σχέση γονέα-τέκνου· ή
- κατά πόσον η ανήλικη μητέρα παιδιού πρέπει να εκπροσωπείται σε σχέση με οποιαδήποτε δήλωση αναγνώρισης ή συγκατάθεση ή οποιαδήποτε διαδικασία που αφορά το καθεστώς του παιδιού της⁹⁴.

Ωστόσο, το ζήτημα που αφορά την **ταυτότητα** του νόμιμου αντιπροσώπου του ενδιαφερόμενου παιδιού και το κατά πόσον, για παράδειγμα, ο ορισμός του εν λόγω προσώπου προκύπτει αυτοδικαίως ή απαιτεί την παρέμβαση αρχής, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης⁹⁵.

- 3.35 Η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 4 στοιχείο α) της σύμβασης εκτείνεται επίσης στο καθεστώς παιδιού που γεννήθηκε στο πλαίσιο διεθνούς συμφωνίας υποκατάστατης κύησης.

- 3.36 Η καθίδρυση και η αμφισβήτηση της σχέσης γονέα-τέκνου δεν εξετάζονται από άλλες συμβάσεις της Χάγης (παρά μόνο, παρεμπιπτόντως, στη σύμβαση της Χάγης του 2007 για τη διατροφή παιδιών⁹⁶, στην οποία εξετάζεται το ζήτημα της σχέσης

⁹³ Άρθρο 4 στοιχείο α).

⁹⁴ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 27.

⁹⁵ Βλέπε ανωτέρω, σημείο 3.24 αναφορικά με το άρθρο 3 στοιχείο δ).

⁹⁶ Η σύμβαση της Χάγης, της 23ης Νοεμβρίου 2007, για την είσπραξη σε διεθνές επίπεδο απαιτήσεων διατροφής παιδιών και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής - βλέπε άρθρο 6 παράγραφος 2 στοιχείο η) και άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο γ). Βλέπε επίσης το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου, της 23ης Νοεμβρίου 2007, σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, καθώς επίσης και το άρθρο 2 της σύμβασης της Χάγης, της 2ας Οκτωβρίου 1973, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, και το άρθρο 3 της σύμβασης της Χάγης, της 2ας Οκτωβρίου 1973, για την αναγνώριση και

γονέα-τέκνου που ανακύπτει στο πλαίσιο διαδικασίας διατροφής).

- 3.37 Από τη συγκεκριμένη διάταξη εξαιρείται επίσης το ζήτημα του κατά πόσον η νομιμοποίηση τέκνου, π.χ., με επακόλουθο γάμο των γονέων ή με εκούσια αναγνώριση, επηρεάζει το καθεστώς ενός παιδιού.

β) Η απόφαση για την υιοθεσία και τα προπαρασκευαστικά της υιοθεσίας μέτρα καθώς και η ακύρωση και η ανάκληση της υιοθεσίας⁹⁷

- 3.38 Η συγκεκριμένη εξαίρεση είναι πολύ ευρεία και εφαρμόζεται σε όλες τις πτυχές της διαδικασίας υιοθεσίας, συμπεριλαμβανομένης της τοποθέτησης του παιδιού για υιοθεσία⁹⁸. Σημειώνεται ότι ο όρος «τοποθέτηση» σημαίνει στο συγκεκριμένο πλαίσιο την παρέμβαση δημόσιας αρχής και δεν αναφέρεται στις λιγότερο τυπικές ρυθμίσεις που αφορούν τη φροντίδα του παιδιού.

- 3.39 Ωστόσο, μετά την πραγματοποίηση της υιοθεσίας, δεν γίνεται καμία διάκριση μεταξύ θετών και άλλων παιδιών για τους σκοπούς της σύμβασης. Επομένως, οι κανόνες της σύμβασης εφαρμόζονται σε κάθε μέτρο προστασίας που αφορά το πρόσωπο και την περιουσία θετών παιδιών όπως εφαρμόζονται σε κάθε άλλο παιδί.

γ) Το επώνυμο και τα ονόματα των παιδιών⁹⁹

- 3.40 Τα μέτρα που αφορούν τα επώνυμα και τα ονόματα του παιδιού δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης, δεδομένου ότι δεν θεωρούνται θέματα που αφορούν την προστασία του παιδιού¹⁰⁰.

δ) Η χειραφεσία¹⁰¹

- 3.41 Χειραφεσία σημαίνει αποδέσμευση ανηλίκου από τον έλεγχο των γονέων ή των επιτρόπων του. Η χειραφεσία μπορεί να επέρχεται αυτοδικαίως, για παράδειγμα, με τον γάμο, ή με απόφαση αρμόδιας αρχής. Η χειραφεσία προορίζεται να αποδεσμεύει το παιδί από τη γονική εξουσία και αποτελεί το αντίθετο μέτρου προστασίας. Έτσι εξηγείται η εξαίρεσή της από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.

ε) Οι υποχρεώσεις διατροφής¹⁰²

- 3.42 Οι υποχρεώσεις διατροφής αποτελούν αντικείμενο διαφόρων διεθνών συμβάσεων, εκ των οποίων η πιο πρόσφατη είναι η σύμβαση της Χάγης του 2007 για τη διατροφή παιδιών και το πρωτόκολλό της για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής.

εκτέλεση αποφάσεων σχετικών με υποχρεώσεις διατροφής.

⁹⁷ Άρθρο 4 στοιχείο β).

⁹⁸ Βλέπε κατωτέρω, σημεία 13.43-13.45 σχετικά με την υιοθεσία.

⁹⁹ Άρθρο 4 στοιχείο γ).

¹⁰⁰ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 29.

¹⁰¹ Άρθρο 4 στοιχείο δ).

¹⁰² Άρθρο 4 στοιχείο ε).

στ) Τα trusts και η κληρονομική διαδοχή¹⁰³

- 3.43 Ζητήματα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου σχετικά με τα καταπιστεύματα (trusts) έχουν ήδη εξεταστεί στη *σύμβαση της Χάγης της 1ης Ιουλίου 1985 για το εφαρμοστέο δίκαιο στα καταπιστεύματα και στην αναγνώρισή τους*.
- 3.44 Η κληρονομική διαδοχή είναι το αντικείμενο της *σύμβασης της Χάγης της 1ης Αυγούστου 1989 για το εφαρμοστέο δίκαιο στη διαδοχή αιτία θανάτου*.

ζ) Η κοινωνική ασφάλιση¹⁰⁴

- 3.45 Οι παροχές κοινωνικής ασφάλισης καταβάλλονται από οργανισμούς των οποίων ο καθορισμός εξαρτάται από συνδυετικά στοιχεία όπως, για παράδειγμα, ο τόπος εργασίας ή ο τόπος συνήθους διαμονής του (των) προσώπου(-ων) με κοινωνική ασφάλιση. Τα συνδυετικά αυτά στοιχεία δεν αντιστοιχούν κατ' ανάγκη στον τόπο συνήθους διαμονής του παιδιού. Ως εκ τούτου, κρίθηκε ότι οι κανόνες της σύμβασης «δεν θα είναι κατάλληλοι» σε σχέση με τέτοια μέτρα¹⁰⁵.

η) Τα δημόσια μέτρα γενικού χαρακτήρος σε ζητήματα εκπαίδευσης και υγείας¹⁰⁶

- 3.46 Από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης δεν εξαιρούνται όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την υγεία ή την εκπαίδευση. Εξαιρούνται μόνο **δημόσια μέτρα γενικού χαρακτήρα**, για παράδειγμα, μέτρα που απαιτούν τη σχολική φοίτηση ή που θεσπίζουν προγράμματα εμβολιασμού¹⁰⁷.
- 3.47 Αντιθέτως, «[η] τοποθέτηση συγκεκριμένου παιδιού σε συγκεκριμένο σχολείο ή η απόφαση να υποβληθεί το παιδί σε χειρουργική επέμβαση, για παράδειγμα, είναι αποφάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης»¹⁰⁸.

θ) Τα μέτρα που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα ποινικών αδικημάτων τελουμένων από παιδιά¹⁰⁹

- 3.48 Κατά την εισηγητική έκθεση, η συγκεκριμένη εξαίρεση επιτρέπει στα συμβαλλόμενα κράτη να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, σωφρονιστικά ή εκπαιδευτικά, ως απόκριση στην τέλεση αξιόποινων πράξεων από παιδιά, χωρίς να χρειάζεται να διασφαλίζεται ότι έχουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης¹¹⁰. Ακολούθως επισημαίνεται ότι για την εφαρμογή της εξαίρεσης αυτής δεν είναι απαραίτητο να έχει πράγματι ασκηθεί ποινική δίωξη κατά του παιδιού (δεδομένου ότι συχνά οι εθνικοί κανόνες ποινικής δικονομίας δεν επιτρέπουν την άσκηση δίωξης κατά παιδιών ηλικίας κατώτερης ενός ορισμένου ορίου). Αντιθέτως, η εξαίρεση απαιτεί να συνιστά η πράξη του παιδιού ποινικό αδίκημα βάσει του ποινικού δικαίου ενός κράτους όταν τελείται από φυσικό πρόσωπο ηλικίας στην οποία μπορεί να καταλογιστεί ποινική ευθύνη. Η διεθνής δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων ως απόκριση σε τέτοιες πράξεις δεν καλύπτεται από τη σύμβαση και άπτεται του εθνικού δικαίου κάθε κράτους.

¹⁰³ Άρθρο 4 στοιχείο στ).

¹⁰⁴ Άρθρο 4 στοιχείο ζ).

¹⁰⁵ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 33.

¹⁰⁶ Άρθρο 4 στοιχείο η).

¹⁰⁷ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 34.

¹⁰⁸ Ό.π.

¹⁰⁹ Άρθρο 4 στοιχείο θ).

¹¹⁰ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 35.

- 3.49 Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη ερμηνεία του άρθρου 4 θ) αμφισβητείται. Σύμφωνα με άλλη ερμηνεία, η εξαίρεση του άρθρου 4 στοιχείο θ) θα πρέπει να αφορά μόνο μέτρα τα οποία λαμβάνονται ως αποτέλεσμα ποινικής διαδικασίας η οποία κινήθηκε όντως κατά του παιδιού **ή λαμβάνονται σύμφωνα με νόμιμες διατάξεις που αφορούν ποινικά αδικήματα**. Κατά την άποψη αυτή, όταν ένα παιδί τελεί πράξη η οποία συνιστά ποινικό αδίκημα βάσει της εθνικής νομοθεσίας, αλλά την οποία το κράτος αντιμετωπίζει, είτε αποκλειστικά είτε σε συνδυασμό με ποινικά μέτρα, ως πρόβλημα προστασίας των παιδιών (π.χ., όταν έφηβος που εμπλέκεται σε πορνεία/άγρα πελατών αποτελεί αντικείμενο διάταξης προστασίας των παιδιών και όχι ποινικής δίωξης), κάθε μέτρο προστασίας το οποίο λαμβάνεται στο πλαίσιο της νομοθεσίας για την προστασία των παιδιών εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.
- 3.50 Η πρακτική ως προς το ζήτημα αυτό δεν έχει παγιωθεί ακόμη¹¹¹.
- 3.51 Μέτρα τα οποία λαμβάνονται ως απόκριση σε ανάρμοστη συμπεριφορά που δεν συνιστά αξιόποινη πράξη, όπως φυγή ή άρνηση φοίτησης στο σχολείο, εμπίπτουν στη σύμβαση¹¹².

ι) Οι αποφάσεις για το δικαίωμα ασύλου και για ζητήματα μεταναστεύσεως¹¹³

- 3.52 Αποφάσεις για το δικαίωμα ασύλου και για ζητήματα μετανάστευσης εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης, επειδή «πρόκειται για αποφάσεις οι οποίες απορρέουν από την κυριαρχική εξουσία των κρατών»¹¹⁴. Ωστόσο, εξαιρούνται μόνο οι ουσιαστικές αποφάσεις επί των εν λόγω ζητημάτων. Με άλλα λόγια, από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης εξαιρείται η απόφαση σχετικά με το αν θα χορηγηθεί ή όχι άσυλο ή άδεια διαμονής. Ωστόσο, μέτρα τα οποία αφορούν την προστασία και/ή την εκπροσώπηση παιδιού που αιτείται άσυλο ή άδεια διαμονής εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης¹¹⁵.

¹¹¹ Σχετικά με το άρθρο 1 παράγραφος 3 στοιχείο ζ) του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, το οποίο αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού «μέτρα που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα ποινικών αδικημάτων που διαπράχθηκαν από παιδιά», βλ. *Health Service Executive κατά S.C., A.C.* (υπόθεση C-92/12 της 26ης Απριλίου 2012), στην οποία το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάνθηκε ότι «η συνδυαζόμενη με στερητικά της ελευθερίας μέτρα τοποθέτηση [παιδιού σε κλειστό ίδρυμα] εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού όταν η τοποθέτηση διατάσσεται για την προστασία του παιδιού, και όχι ως κύρωση» (σκέψη 65· βλ. επίσης σκέψη 66).

¹¹² Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 35.

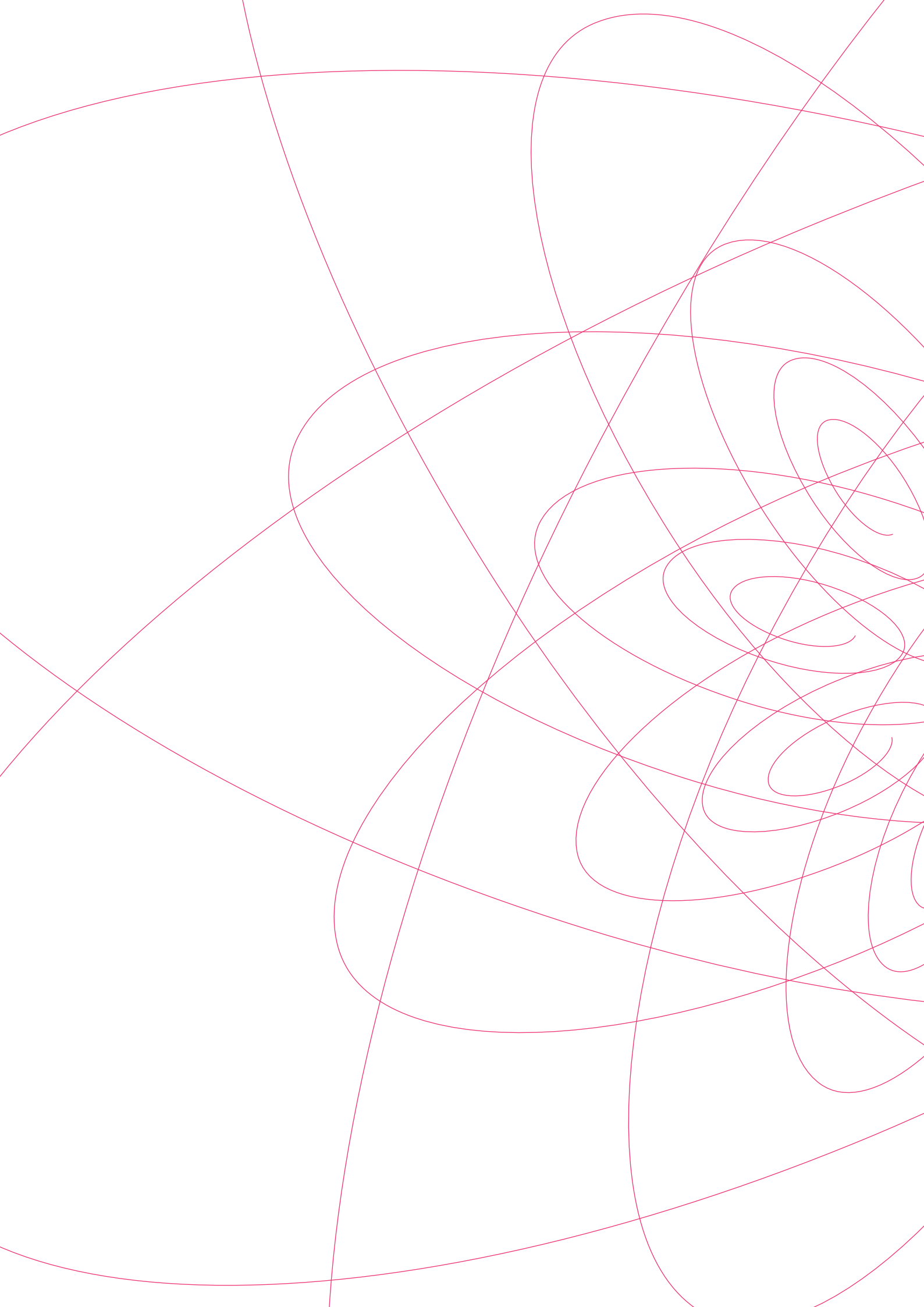
¹¹³ Άρθρο 4 στοιχείο ι).

¹¹⁴ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 36.

¹¹⁵ Ό.π.

4

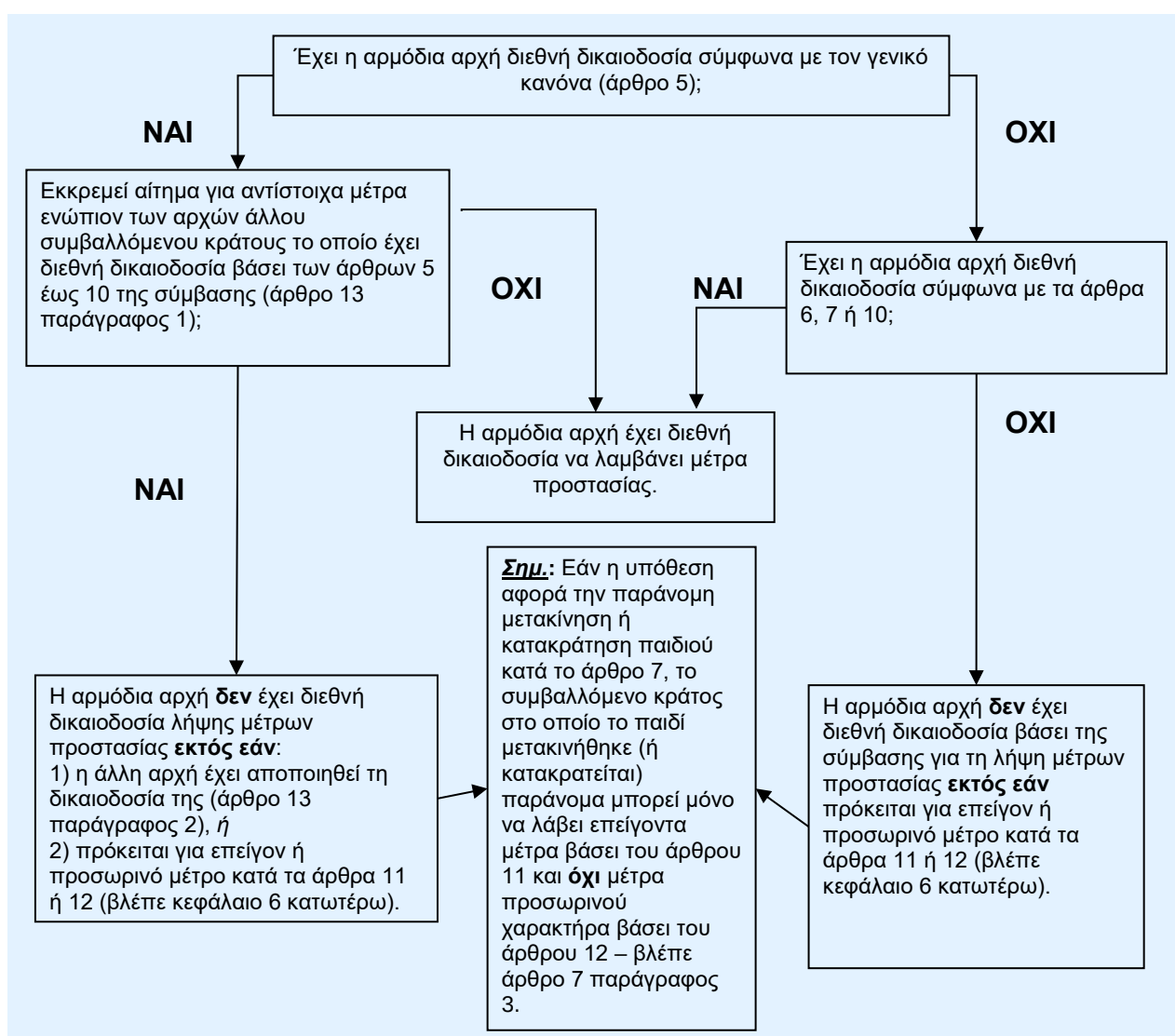
*ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ
ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ*

A. Πότε οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας;

Άρθρα 5 έως 14

- 4.1 Οι κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία ορίζονται στα άρθρα 5 έως 14 της σύμβασης. Η σύμβαση ορίζει το συμβαλλόμενο κράτος του οποίου οι αρχές έχουν διεθνή δικαιοδοσία, χωρίς όμως να ορίζει την αρχή που είναι αρμόδια στο εσωτερικό του εν λόγω συμβαλλόμενου κράτους. Το ζήτημα αυτό ανατίθεται στο εθνικό δικονομικό δίκαιο.
- 4.2 Όταν υποβάλλεται σε αρμόδια αρχή συμβαλλόμενου κράτους αίτηση σχετικά με μέτρα που αφορούν την προστασία του προσώπου ή της παρουσίας παιδιού, πρέπει να διενεργείται η ακόλουθη ανάλυση προκειμένου να διαπιστώνεται εάν η αρμόδια αρχή έχει διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας¹¹⁶:

¹¹⁶

Το παρόν διάγραμμα εφαρμόζεται μόνο σε συμβαλλόμενα κράτη τα οποία δεν δεσμεύονται από εναλλακτικούς κανόνες που συμφωνήθηκαν βάσει του άρθρου 52 παράγραφος 2 της σύμβασης, οι οποίοι υπερσχύουν – βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 12**. Για παράδειγμα, τα κράτη μέλη της ΕΕ (εξαιρουμένης της Δανίας) θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διατάξεις του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα. Επίσης, το παρόν διάγραμμα δεν εξετάζει την περίπτωση στην οποία η συνήθης διαμονή του παιδιού μεταφέρεται ενώ οι αρμόδιες αρχές του κράτους της αρχικής συνήθους διαμονής του παιδιού έχουν επιληφθεί αιτήματος λήψης μέτρου προστασίας (βλέπε άρθρο 5 παράγραφος 2 και, κατωτέρω, σημεία **4.10-4.11**).

- 4.3 Επισημαίνεται ότι οι διατάξεις περί μεταφοράς της δικαιοδοσίας (άρθρα 8 και 9 της σύμβασης) δεν εξετάζονται στο ανωτέρω διάγραμμα και μπορεί να παρέχουν επίσης στο συμβαλλόμενο κράτος μια μέθοδο απόκτησης διεθνούς δικαιοδοσίας σε σχέση με αίτηση που αφορά μέτρα για την προστασία του προσώπου ή της παρουσίας παιδιού (βλέπε επίσης **κεφάλαιο 5** κατωτέρω).

B. Ο γενικός κανόνας: οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού

Άρθρο 5

- 4.4 Ο πρωταρχικός κανόνας δικαιοδοσίας που προβλέπεται στη σύμβαση είναι ότι τα μέτρα προστασίας παιδιών θα πρέπει να λαμβάνονται από τις δικαστικές/διοικητικές αρχές του συμβαλλόμενου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού.

α) Η έννοια της «συνήθους διαμονής»

- 4.5 Η έννοια της «συνήθους διαμονής», κοινό πρωταρχικό συνδετικό στοιχείο σε όλες τις σύγχρονες συμβάσεις της Χάγης για τα παιδιά, δεν ορίζεται στη σύμβαση, αλλά πρέπει να προσδιορίζεται από τις οικείες αρχές σε κάθε περίπτωση χωριστά με βάση πραγματικά στοιχεία. Πρόκειται για αυτοτελή έννοια, η οποία θα πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένων υπόψη των στόχων της σύμβασης και όχι βάσει των περιορισμών του εθνικού δικαίου.
- 4.6 Υπάρχει εκτενής αριθμός υποθέσεων από τα συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών, οι οποίες αφορούν τον καθορισμό της συνήθους διαμονής παιδιών¹¹⁷. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι, καθώς η συνήθης διαμονή είναι έννοια που αναφέρεται σε πραγματικά στοιχεία, ενδέχεται να υπάρχουν διάφοροι παράγοντες οι οποίοι πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό της συνήθους διαμονής παιδιού για τους σκοπούς της σύμβασης.
- 4.7 Η έννοια της «συνήθους διαμονής» εξετάζεται λεπτομερώς στο **κεφάλαιο 13** του παρόντος εγχειριδίου¹¹⁸.

β) Τι συμβαίνει σε περίπτωση μεταφοράς της «συνήθους διαμονής» παιδιού;

- 4.8 Η δικαιοδοσία ακολουθεί τη συνήθη διαμονή του παιδιού και, επομένως, σε περίπτωση μεταφοράς της συνήθους διαμονής του παιδιού σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, διεθνή δικαιοδοσία έχουν οι αρχές του κράτους της νέας συνήθους διαμονής¹¹⁹.
- 4.9 Παρότι η σύμβαση δεν προβλέπει την έννοια της «διατήρησης της δικαιοδοσίας», υπενθυμίζεται ότι η μεταφορά της συνήθους διαμονής του παιδιού δεν αίρει τυχόν ήδη ληφθέντα μέτρα¹²⁰. Τα εν λόγω μέτρα παραμένουν σε ισχύ έως ότου, εφόσον απαιτείται, ληφθούν άλλα κατάλληλα μέτρα από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού.
- 4.10 Όταν η συνήθης διαμονή του παιδιού μεταφέρεται από ένα συμβαλλόμενο κράτος σε άλλο ενώ οι αρχές του πρώτου συμβαλλόμενου κράτους έχουν επιληφθεί

¹¹⁷ Για μερικές από τις αποφάσεις αυτές, βλέπε INCADAT (< www.incdat.com >).

¹¹⁸ Κατωτέρω, στα σημεία **13.83-13.87**.

¹¹⁹ Άρθρο 5 παράγραφος 2.

¹²⁰ Άρθρο 14. Για περαιτέρω εξέταση της συνέχισης των μέτρων, βλέπε **κεφάλαιο 8** κατωτέρω.

αιτήματος λήψης μέτρου προστασίας (δηλαδή, ενώ η διαδικασία εκκρεμεί), η εισηγητική έκθεση προτείνει να μην εφαρμόζεται η αρχή της *perpetuatio fori* και, επομένως, η δικαιοδοσία θα μεταφέρεται στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού¹²¹. Όταν συμβαίνει κάτι τέτοιο, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο χρήσης των διατάξεων περί μεταφοράς της δικαιοδοσίας (βλέπε **κεφάλαιο 5** κατωτέρω).

- 4.11 Όταν η συνήθης διαμονή του παιδιού μεταφέρεται από συμβαλλόμενο κράτος σε **μη συμβαλλόμενο** κράτος ενώ εκκρεμεί διαδικασία λήψης μέτρου προστασίας, η αρχή της *perpetuatio fori* επίσης δεν εφαρμόζεται¹²². Ωστόσο, το άρθρο 5 της σύμβασης θα παύσει να εφαρμόζεται από τη στιγμή της μεταφοράς της συνήθους διαμονής του παιδιού. Επομένως, τίποτε δεν εμποδίζει τη διατήρηση της διεθνούς δικαιοδοσίας από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους βάσει των εκτός της σύμβασης κανόνων του εθνικού δικαίου τους (δηλαδή των κανόνων εκτός του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης)¹²³. Ωστόσο, είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι, στην περίπτωση αυτή, τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη δεν θα δεσμεύονται από τη σύμβαση να αναγνωρίσουν τα μέτρα τα οποία ενδέχεται να λάβει η εν λόγω αρχή¹²⁴.

Γ. Εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα

- 4.12 Τα άρθρα 6, 7 και 10 ορίζουν τις εξαιρέσεις του γενικού κανόνα, δηλαδή τις περιπτώσεις στις οποίες η διεθνής δικαιοδοσία απονέμεται στις αρχές συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο το παιδί δεν έχει συνήθη διαμονή.

α) Παιδιά-πρόσφυγες και παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος **Άρθρο 6**

- 4.13 Η διεθνής δικαιοδοσία σε περιπτώσεις παιδιών-προσφύγων ή παιδιών που λόγω ταραχών στη χώρα τους έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος βασίζεται στην παρουσία των παιδιών σε συμβαλλόμενο κράτος. Η χρήση της φράσης «παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος» προορίζεται να είναι αρκούντως ευρεία ώστε να υπερβαίνει τα όρια που μπορεί να θέτουν επιμέρους κράτη στον ορισμό του «πρόσφυγα»¹²⁵.
- 4.14 Τα παιδιά που υπάγονται στην περίπτωση αυτή είναι εκείνα που έχουν αναχωρήσει από το κράτος τους λόγω των συνθηκών που ανέκυψαν σε αυτό και τα οποία μπορεί να συνοδεύονται ή όχι και μπορεί να στερούνται ή όχι, προσωρινά ή μόνιμα, τη γονική φροντίδα.
- 4.15 Η παρούσα εξαίρεση δεν προορίζεται για εφαρμογή σε άλλα παιδιά τα οποία έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος, όπως παιδιά που έχουν φύγει από το σπίτι τους ή εγκαταλειμμένα παιδιά. Σε περιπτώσεις που αφορούν τα συγκεκριμένα παιδιά θα πρέπει να εφαρμόζονται άλλες λύσεις στο πλαίσιο της σύμβασης¹²⁶.

¹²¹ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 42. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα βρέθηκε διαφορετική λύση, βλ. άρθρο 8: «**Τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα παιδιού το οποίο έχει συνήθη διαμονή σε αυτό το κράτος μέλος** κατά τη στιγμή της άσκησης της προσφυγής» (η επισήμανση του συντάκτη).

¹²² Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 42.

¹²³ Ό.π. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε μια τέτοια περίπτωση, το συμβαλλόμενο κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής του παιδιού ενδέχεται να εξακολουθεί να μπορεί να λαμβάνει μέτρα προστασίας για το παιδί **δυνάμει της σύμβασης** εάν, για παράδειγμα, εφαρμόζεται το άρθρο 11 ή 12 της σύμβασης (βλ. κατωτέρω, **κεφάλαια 6 και 7**). Βλέπε επίσης ανωτέρω, σημείο **3.13**.

¹²⁴ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 42. Βλέπε επίσης ανωτέρω, σημεία **3.11-3.13**.

¹²⁵ Για περαιτέρω ανάλυση, βλ. κατωτέρω, **κεφάλαιο 13** σημεία **13.58-13.60**.

¹²⁶ Για περαιτέρω ανάλυση, βλ. κατωτέρω, **κεφάλαιο 13** σημεία **13.61-13.64**. Βλέπε επίσης εισηγητική

Παράδειγμα 4 (Α)

Δύο παιδιά, ηλικίας 6 και 8 ετών, αναχωρούν από το συμβαλλόμενο κράτος Α, στο οποίο επικρατεί εμφύλιος πόλεμος, με τη 18χρονη θεία τους. Η μητέρα τους, αδελφή της θείας τους, έχασε τη ζωή της στις εχθροπραξίες και ο πατέρας τους είναι πολιτικός κρατούμενος. Φτάνουν στο συμβαλλόμενο κράτος Β και ζητούν εκεί άσυλο. Βάσει του άρθρου 6 της σύμβασης, το συμβαλλόμενο κράτος Β έχει διεθνή δικαιοδοσία να λάβει μέτρα για την προστασία των παιδιών, όπως να τα τοποθετήσει σε δημόσιο ίδρυμα ή να αναθέσει στη θεία τους τη γονική μέριμνα. Αυτό δεν επηρεάζει τις διαδικασίες στο συμβαλλόμενο κράτος Β όσον αφορά την αξιολόγηση της αίτησης ασύλου που κατέθεσαν.¹²⁷ Ωστόσο, η σύμβαση θα εφαρμόζεται στο ζήτημα της ρύθμισης της εκπροσώπησης των παιδιών σε οποιαδήποτε αίτηση ασύλου¹²⁸.

β) Παιδιά των οποίων η συνήθης διαμονή δεν μπορεί να προσδιορισθεί
Άρθρο 6

- 4.16 Όταν η συνήθης διαμονή του παιδιού δεν μπορεί να προσδιορισθεί, η διεθνής δικαιοδοσία βασίζεται στην παρουσία του παιδιού στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους. Πρόκειται για διεθνή δικαιοδοσία ανάγκης. Δεν πρέπει να συνάγεται με ευκολία ότι η συνήθης διαμονή ενός παιδιού δεν μπορεί να προσδιορισθεί¹²⁹.
- 4.17 Ωστόσο, υπάρχουν περιστάσεις στις οποίες ενδέχεται να μην είναι εφικτό να προσδιορισθεί η συνήθης διαμονή του παιδιού. Τέτοιες περιστάσεις μπορεί να είναι, για παράδειγμα, οι ακόλουθες: 1) όταν ένα παιδί μετακινείται συχνά μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών, 2) όταν ένα παιδί είναι ασυνόδευτο ή εγκαταλειμμένο και είναι δύσκολο να βρεθούν αποδείξεις για να διαπιστωθεί η συνήθης διαμονή του ή 3) όταν ένα παιδί απώλεσε την προηγούμενη συνήθη διαμονή του και δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την απόκτηση νέας συνήθους διαμονής¹³⁰.
- 4.18 Η συγκεκριμένη διεθνής δικαιοδοσία παύει να υφίσταται όταν διαπιστώνεται ότι το παιδί έχει συνήθη διαμονή κάπου.
- 4.19 Η έννοια της «συνήθους διαμονής» εξετάζεται λεπτομερώς στο **κεφάλαιο 13** του παρόντος εγχειριδίου¹³¹.

γ) Διεθνής δικαιοδοσία σε περίπτωση διεθνούς απαγωγής παιδιού
Άρθρο 7

- 4.20 Σε περιπτώσεις διεθνούς απαγωγής παιδιού, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού ακριβώς πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση του παιδιού διατηρούν διεθνή δικαιοδοσία λήψης μέτρων για την προστασία του προσώπου και της περιουσίας του παιδιού έως ότου εξασφαλιστεί η τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων. Σκοπός της ρύθμισης είναι η αποτροπή της διεθνούς απαγωγής παιδιών μέσω της αποφυγής αναγνώρισης οποιουδήποτε πλεονεκτήματος δικαιοδοσίας στον απαγωγέα.
- 4.21 Ο ορισμός της παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης που χρησιμοποιείται στη σύμβαση είναι ίδιος με εκείνον που απαντά στη σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών, γεγονός που υποδεικνύει τον συμπληρωματικό χαρακτήρα των δύο συμβάσεων στο θέμα αυτό. Αυτό σημαίνει ότι η ερμηνεία και η εφαρμογή

¹²⁷ έκθεση, παράγραφος 44.

¹²⁸ Το άρθρο 4 στοιχείο ι) αναλύεται ανωτέρω, στο σημείο 3.52.

¹²⁹ Ό.π.

¹³⁰ Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 13**, σημεία 13.83-13.87.

¹³¹ Ό.π.

¹³² Κατωτέρω, σημεία 13.83-13.87.

των διατάξεων της σύμβασης του 1980 σχετικά με την παράνομη μετακίνηση και κατακράτηση μπορούν να συμβάλουν στην ερμηνεία των εν λόγω όρων στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996¹³².

- 4.22 Υπάρχουν δύο σύνολα περιστάσεων στις οποίες η διεθνής δικαιοδοσία μπορεί να μεταφερθεί και να περιέλθει στις αρχές του κράτους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα.

Περίπτωση Α:

- Το παιδί έχει αποκτήσει συνήθη διαμονή σε άλλο κράτος **και**
- κάθε πρόσωπο, ίδρυμα ή άλλος οργανισμός, που έχει την επιμέλεια, έχει συναινέσει στη μετακίνηση ή κατακράτηση.

Στην περίπτωση αυτή, το γεγονός της συναίνεσης, σε συνδυασμό με την απόκτηση νέας συνήθους διαμονής από το παιδί, ενεργοποιεί τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει του άρθρου 7 της σύμβασης του 1996.

Εάν η σύμβαση του 1980 ισχύει *επίσης* μεταξύ των δύο ενδιαφερόμενων κρατών, η περίπτωση Α μπορεί να συντρέχει όταν:

- δεν έχει υποβληθεί αίτηση για την επιστροφή του παιδιού βάσει της σύμβασης του 1980 **ή**
- υποβλήθηκε αίτηση βάσει της σύμβασης του 1980 και επιτεύχθηκε συμβιβασμός, ήτοι τα μέρη συμφώνησαν ότι το παιδί δεν θα επιστρέψει (βλέπε σημεία **13.46** έως **13.52** κατωτέρω). **ή**
- υποβλήθηκε αίτηση βάσει της σύμβασης του 1980, αλλά οι αρχές του κράτους στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση αρνήθηκαν την επιστροφή του παιδιού σύμφωνα με το άρθρο 13 της σύμβασης του 1980, βάσει της συναίνεσης του αιτούντος στην παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση.

Επομένως, σημειώνεται ότι το άρθρο 7 της σύμβασης του 1996 δεν **απαιτεί** να έχει εκδοθεί απόφαση άρνησης της επιστροφής του παιδιού βάσει της σύμβασης του 1980 προτού η διεθνής δικαιοδοσία μεταφερθεί στο κράτος της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού. Όπως προαναφέρεται, το γεγονός της συναίνεσης, σε συνδυασμό με την απόκτηση νέας συνήθους διαμονής, θα αρκεί.

Το «δικαίωμα επιμέλειας» που αναφέρεται στο άρθρο 7 είναι εκείνο που έχει αναγνωριστεί βάσει της νομοθεσίας του κράτους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του ακριβώς πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση (άρθρο 7 παράγραφος 2).

Περίπτωση Β:

- Το παιδί έχει αποκτήσει συνήθη διαμονή σε άλλο κράτος **και**
- το παιδί διέμεινε σε αυτό το άλλο κράτος για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους από τότε που το πρόσωπο, ίδρυμα ή άλλος οργανισμός, που έχει την επιμέλεια, έλαβε ή όφειλε να έχει λάβει γνώση του τόπου στον οποίο βρισκόταν το παιδί

¹³²

Για νομολογία και σχόλια, βλέπε INCADAT (< www.incadat.com >).

και

- κανένα αίτημα για επιστροφή που τυχόν υποβλήθηκε κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν παραμένει ακόμη εκκρεμές

και

- το παιδί έχει προσαρμοστεί στο νέο του περιβάλλον.

Οι προϋποθέσεις αυτές αντικατοπτρίζουν, εν μέρει, το άρθρο 12 της σύμβασης του 1980, το οποίο επιτρέπει στο κράτος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση να μην διατάξει την επιστροφή παιδιού όταν η διαδικασία επιστροφής ξεκίνησε μετά την παρέλευση περιόδου ενός έτους από την ημερομηνία παράνομης μετακίνησης/κατακράτησης του παιδιού και αποδεικνύεται ότι το παιδί έχει προσαρμοστεί στο νέο του περιβάλλον. (Για νομολογία και σχόλια σχετικά με την ερμηνεία του όρου «προσαρμοστεί» στο άρθρο 12 εδάφιο 2 της σύμβασης του 1980, βλέπε τη βάση δεδομένων για τη διεθνή απαγωγή παιδιών – INCADAT: < www.incadat.com >.)

Ωστόσο, η σημαντική διαφορά μεταξύ των διατάξεων των δύο συμβάσεων ως προς το σημείο αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι, στη σύμβαση του 1980, η περίοδος του ενός έτους ξεκινά από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση του παιδιού. Αντιθέτως, στη σύμβαση του 1996, όπως προαναφέρθηκε, η περίοδος του ενός έτους ξεκινά από την ημερομηνία κατά την οποία το πρόσωπο, το ίδρυμα ή ο οργανισμός που έχει την επιμέλεια έλαβε ή όφειλε να έχει λάβει γνώση του τόπου στον οποίο βρίσκεται το παιδί. (Βλέπε περαιτέρω, εισηγητική έκθεση, ό.π. υποσημείωση 21, παράγραφος 49.)

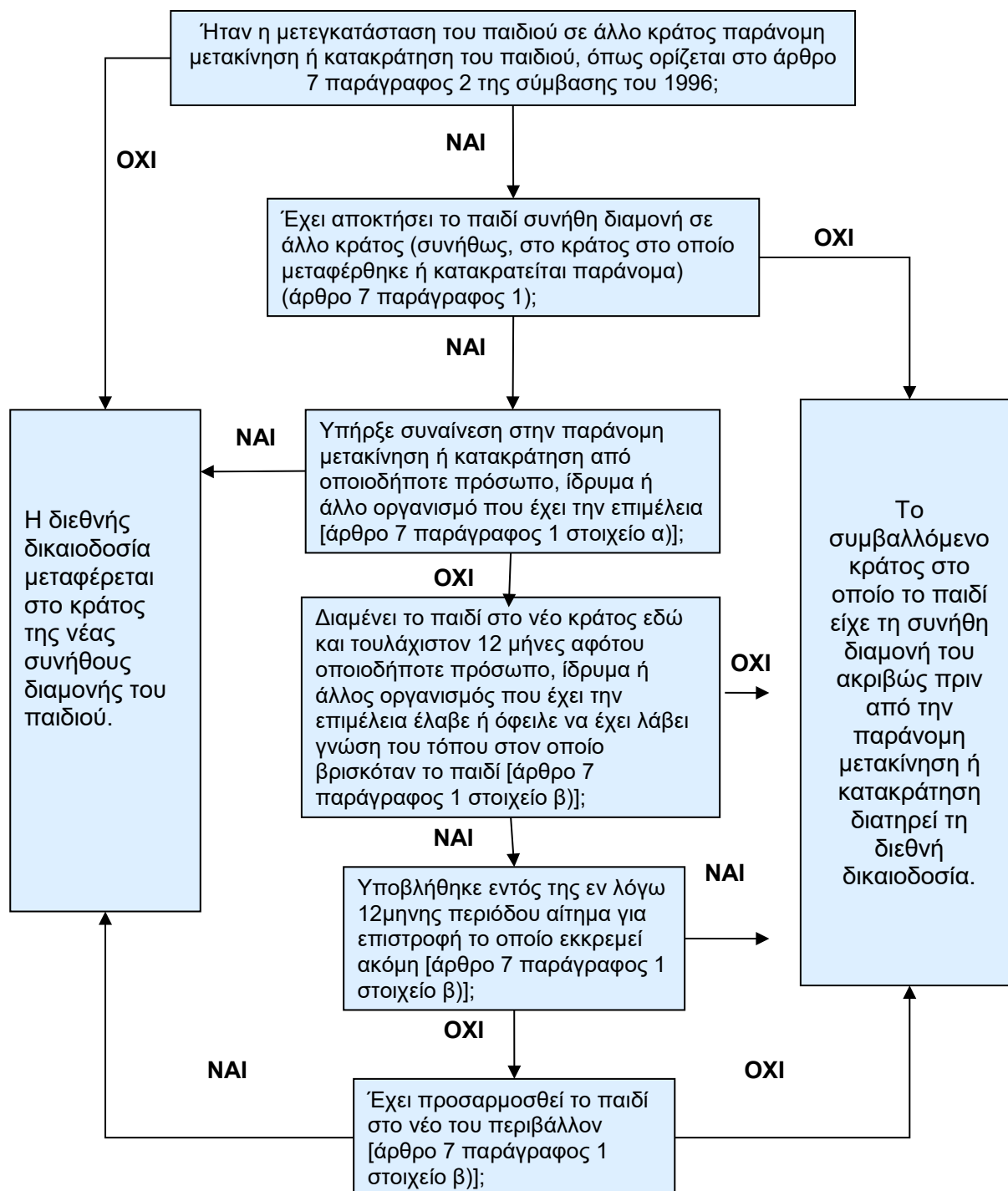
Πρέπει να σημειωθεί ότι η τρίτη προϋπόθεση δεν απαιτεί ρητώς να εκκρεμεί το αίτημα για επιστροφή ενώπιον των αρχών συγκεκριμένου κράτους. Ωστόσο, στη διάταξη αυτή έχουν δοθεί διαφορετικές ερμηνείες. Σε σχόλιο επί του σχεδίου του παρόντος εγχειριδίου διατυπώθηκε η άποψη ότι το αίτημα για επιστροφή πρέπει να εκκρεμεί ενώπιον του κράτους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα. Παρότι αυτή μπορεί να είναι η συνηθέστερη κατάσταση στην οποία εφαρμόζονται η σύμβαση του 1980 **και** η σύμβαση του 1996 σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ως άνω άποψη αποτελεί αδικαιολόγητο περιορισμό της λειτουργίας του άρθρου 7 και ότι είναι ιδιαίτερα αλυσιτελής εάν η σύμβαση του 1980 δεν εφαρμόζεται σε δεδομένη περίπτωση [βλέπε **παράδειγμα 4 (B)** κατωτέρω].

4.23 Παρότι τη διεθνή δικαιοδοσία διατηρούν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους από το οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή εκτός του οποίου κατακρατείται παράνομα, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα μπορούν να λάβουν μέτρα μόνο βάσει του άρθρου 11¹³³ (απαραίτητα μέτρα προστασίας, σε επείγουσα περίπτωση) και δεν μπορούν να λάβουν προσωρινά μέτρα βάσει του άρθρου 12¹³⁴.

4.24 Συνοπτικά, για τον καθορισμό των αρχών που έχουν διεθνή δικαιοδοσία στην περίπτωση που παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα, πρέπει να τίθενται τα ακόλουθα ερωτήματα:

¹³³ Αναλύεται πληρέστερα κατωτέρω, στο **κεφάλαιο 6**.
¹³⁴ Άρθρο 7 παράγραφος 3.

Περιπτώσεις απαγωγής: Λειτουργία του άρθρου 7

4.25 Το ζήτημα της διεθνούς απαγωγής παιδιών εξετάζεται επίσης κατωτέρω στα σημεία 13.1 έως 13.14.

Παράδειγμα 4 (Β)

Στο παράδειγμα που ακολουθείι αμφότερα τα κράτη Χ και Υ είναι συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση του 1996. Ωστόσο, το κράτος Χ δεν είναι συμβαλλόμενο κράτος στη σύμβαση του 1980.

Έγγαμο ζεύγος, στο οποίο η μητέρα είναι υπήκοος του κράτους Χ και ο πατέρας είναι υπήκοος του κράτους Υ, διαμένει στο κράτος Υ με το τέκνο που απέκτησε από τον γάμο του. Τον Αύγουστο του 2008, ο γάμος κλονίζεται και το ζεύγος χωρίζει με διαζύγιο. Κατά τη διαδικασία διαζυγίου στο κράτος Υ, αναγνωρίζονται δικαιώματα επιμέλειας του παιδιού σε αμφότερους τους γονείς. Ωστόσο, τον Αύγουστο του 2009, η μητέρα δηλώνει ότι επιθυμεί να επιστρέψει στην πατρίδα της, το κράτος Χ. Ο πατέρας αρνείται το αίτημά της για μετεγκατάσταση. Τον Σεπτέμβριο του 2009, φοβούμενη ότι το δικαστήριο δεν θα επιτρέψει τη μετεγκατάσταση εάν ο πατέρας διαφωνεί με αυτήν, η μητέρα μονομερώς και κατά παράβαση του δικαιώματος επιμέλειας του πατέρα μετεγκαθίσταται με το τέκνο στο κράτος Χ.

Κατά τους πρώτους έξι μήνες μετά τη μετακίνηση του παιδιού, ο πατέρας προσπαθεί να εντοπίσει τα ίχνη της μητέρας και του παιδιού (δεν συμβουλευεται δικηγόρο και δεν γνωρίζει τη σύμβαση του 1996 και τη στήριξη που ενδεχομένως του παρέχεται συναφώς¹³⁵). Τελικώς, εντοπίζει τη μητέρα και το παιδί. Ακολουθώντας, προσπαθεί επί πέντε μήνες να διαπραγματευθεί συμφωνία επιμέλειας με τη μητέρα.

Ο πατέρας διαπιστώνει τελικά ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί συμφωνία και συμβουλευεται δικηγόρο. Ο δικηγόρος τον συμβουλεύει να υποβάλει στο δικαστήριο του κράτους Υ αίτηση άμεσης επιστροφής και αποκλειστικής επιμέλειας του παιδιού, πράγμα το οποίο πράττει τον Αύγουστο του 2010. Το έγγραφο κίνησης της διαδικασίας επιδίδεται στη μητέρα. Τον Σεπτέμβριο του 2010, η μητέρα κινεί διαδικασία στο κράτος Χ με αίτημα την αποκλειστική επιμέλεια του παιδιού, αναγνωρίζοντας ότι παράνομα μετακίνησε το παιδί, αλλά υποστηρίζοντας ότι το δικαστήριο στο κράτος Χ έχει πλέον διεθνή δικαιοδοσία όσον αφορά ζητήματα επιμέλειας και επαφής δεδομένου ότι:

- το παιδί έχει πλέον τη συνήθη διαμονή του στο κράτος Χ·
- το παιδί διαμένει στο κράτος Χ εδώ και ένα έτος από την ημερομηνία κατά την οποία ο πατέρας όφειλε να έχει λάβει γνώση του τόπου στον οποίο βρισκόταν το παιδί·
- το παιδί έχει προσαρμοσθεί στο κράτος Χ· και
- δεν εκκρεμεί αίτημα επιστροφής **στο κράτος Χ**.

Ο πατέρας παρίσταται στη διαδικασία στο κράτος Χ με σκοπό να αμφισβητήσει τη δικαιοδοσία. Αναφέρει ότι, ανεξάρτητα από κάθε άλλο θέμα, εκκρεμεί ακόμη αίτημα για επιστροφή **στο κράτος Υ** και, επομένως, βάσει του άρθρου 7 της σύμβασης του 1996, η διεθνής δικαιοδοσία σε σχέση με θέματα που αφορούν την επιμέλεια και την επαφή με το παιδί δεν μπορεί να μεταφερθεί στο κράτος Χ.

Μέσω απευθείας δικαστικής επικοινωνίας, το δικαστήριο στο κράτος Χ επιβεβαιώνει με το δικαστήριο στο κράτος Υ ότι εκκρεμεί ακόμη αίτημα για επιστροφή στο κράτος Υ. Μετά την επιβεβαίωση αυτή, το κράτος Χ απορρίπτει την αίτηση της μητέρας με την αιτιολογία ότι το κράτος Υ διατηρεί τη δικαιοδοσία. Η μητέρα κινεί με τη σειρά της διαδικασία στο κράτος Υ ζητώντας άδεια μόνιμης μετεγκατάστασης με το παιδί στο κράτος Χ και προτείνει στον πατέρα ένα καθεστώς επαφής.

Στο κράτος Υ, η εξέταση της αίτησης για την επιστροφή του παιδιού αναστέλλεται με την αιτιολογία ότι, στο παρόν στάδιο, δεν είναι προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού να διαταχθεί η επιστροφή του ενώ εκκρεμεί η αίτηση μετεγκατάστασης της μητέρας, η οποία μπορεί και πρέπει, κατά το δικαστήριο, να εξετασθεί σύντομα. Η αίτηση επιμέλειας του πατέρα και η

¹³⁵ Άρθρο 31 στοιχείο γ) - βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

αίτηση μετεγκατάστασης της μητέρας συνεκδικάζονται και εξετάζονται από το δικαστήριο στο κράτος Υ έναν μήνα αργότερα. Το δικαστήριο στο κράτος Υ παρέχει στη μητέρα άδεια μετεγκατάστασης με το παιδί και καθιερώνει ένα καθεστώς επαφής για τον πατέρα (το οποίο θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο κράτος Χ βάσει του άρθρου 23 της σύμβασης του 1996).

Σε amfότερα τα παραδείγματα που ακολουθούν το κράτος Α και το κράτος Β είναι συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση του 1980 και στη σύμβαση του 1996.

Παράδειγμα 4 (Γ)

Έγγαμο ζεύγος διαμένει στο κράτος Α με τα δύο τέκνα του. Η σύζυγος μετακινεί παράνομα τα παιδιά στο κράτος Β τον Μάρτιο του 2008. Επικαλούμενος τη σύμβαση του 1980, ο σύζυγος επιδιώκει την επιστροφή των παιδιών στο κράτος Α. Ωστόσο, οι αρχές του κράτους Β αρνούνται την επιστροφή των παιδιών με την αιτιολογία ότι τα παιδιά αντιτίθενται στην επιστροφή και έχουν ήδη την ηλικία και την ωριμότητα που υπαγορεύουν να ληφθεί υπόψη η γνώμη τους [άρθρο 13 πρώτο εδάφιο στοιχείο β) της σύμβασης του 1980]. Είναι πλέον Μάιος του 2009 και οι συμφωνίες περί επαφής και επιμέλειας δεν έχουν επισημοποιηθεί ακόμη.

Παρότι ο σύζυγος δεν συναίνεσε στη μετακίνηση, επειδή τα παιδιά βρίσκονται στο κράτος Β εδώ και περισσότερο από ένα έτος από την ημερομηνία κατά την οποία ο σύζυγος έλαβε γνώση του τόπου στον οποίο βρίσκονται τα παιδιά, οι αρχές του κράτους Β θα έχουν διεθνή δικαιοδοσία **εάν** τα παιδιά έχουν πλέον amfότερα τη συνήθη διαμονή τους και έχουν προσαρμοσθεί στο συγκεκριμένο κράτος¹³⁶.

Παράδειγμα 4 (Δ)

Πατέρας μετακινεί παράνομα το τέκνο του από το κράτος Α στο κράτος Β τον Ιανουάριο του 2008. Η μητέρα κινεί διαδικασία στο κράτος Β βάσει της σύμβασης του 1980 με αίτημα την επιστροφή του παιδιού στο κράτος Α. Οι αρχές του κράτους Β απορρίπτουν την αίτηση έκδοσης διαταγής επιστροφής τον Μάρτιο του 2008 με την αιτιολογία ότι κάτι τέτοιο θα συνεπάγεται σοβαρό κίνδυνο βλάβης του παιδιού [άρθρο 13 πρώτο εδάφιο στοιχείο β) της σύμβασης του 1980]. Αμέσως μετά η μητέρα επιθυμεί να κινήσει διαδικασία επιμέλειας στο κράτος Α για την έκδοση διάταξης με την οποία θα της ανατεθεί η αποκλειστική επιμέλεια του παιδιού.

Καθώς δεν έχει παρέλθει ένα έτος από την ημερομηνία κατά την οποία η μητέρα έλαβε γνώση του τόπου στον οποίο βρίσκεται το παιδί, και δεν υπάρχει συναίνεση εκ μέρους της μητέρας, οι αρχές του κράτους Α διατηρούν τη διεθνή δικαιοδοσία. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από τον τόπο στον οποίο θεωρείται ότι έχει πλέον το παιδί τη συνήθη διαμονή του. Ωστόσο, εάν οι αρχές του κράτους Α κρίνουν ότι οι αρχές του κράτους Β μπορούν να εκτιμήσουν καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού και ότι το κράτος Α είναι κράτος το οποίο εμπίπτει στην προκειμένη περίπτωση στο άρθρο 8 παράγραφος 2 της σύμβασης του 1996 μπορούν να ζητήσουν (απευθείας ή με τη συνδρομή της κεντρικής αρχής του κράτους Α) από τις αρχές του κράτους Β να αποδεχθούν τη διεθνή δικαιοδοσία ή μπορούν να αναβάλουν την κρίση της υπόθεσης και να καλέσουν τον πατέρα (ή τη μητέρα) να υποβάλει τέτοιο αίτημα ενώπιον των αρχών του κράτους Β. Οι αρχές του κράτους Β μπορούν να αποδεχθούν τη διεθνή δικαιοδοσία στην υπόθεση εάν θεωρούν ότι αυτό εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού¹³⁷.

¹³⁶

Άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο β).

¹³⁷

Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 5** σχετικά με τη μεταφορά της δικαιοδοσίας.

δ) Διεθνής δικαιοδοσία σε περίπτωση που εκκρεμεί αγωγή διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού των γονέων του παιδιού
Άρθρο 10

4.26 Οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους με διεθνή δικαιοδοσία σε αγωγή διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου των γονέων παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος μπορούν να λάβουν μέτρα σχετικά με το πρόσωπο ή την περιουσία του εν λόγω παιδιού, εάν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις¹³⁸. Αυτές είναι:

- Το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος
και
- το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους των αρχών που ασκούν την εν λόγω διεθνή δικαιοδοσία τους επιτρέπει να λάβουν τέτοια μέτρα υπό τις περιστάσεις
και
- κατά την έναρξη της διαδικασίας τουλάχιστον ένας εκ των γονέων έχει τη συνήθη διαμονή του στο συγκεκριμένο συμβαλλόμενο κράτος
και
- κατά την έναρξη της διαδικασίας τουλάχιστον ένας εκ των γονέων ασκεί τη γονική μέριμνα σε σχέση με το παιδί
και
- η διεθνής δικαιοδοσία των αρχών για τη λήψη των εν λόγω μέτρων έχει γίνει αποδεκτή από τους γονείς, όπως και από κάθε άλλο πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα του παιδιού
και
- είναι προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού να ασκηθεί η διεθνής δικαιοδοσία στη βάση αυτή.

4.27 Η εν λόγω διεθνής δικαιοδοσία παύει όταν τερματιστεί η διαδικασία διαζυγίου. Η διαδικασία μπορεί να τερματιστεί επειδή εκδόθηκε απόφαση η οποία κατέστη τελεσίδικη, με την οποία το αίτημα διαζυγίου γίνεται δεκτό ή απορρίπτεται, ή για άλλο λόγο όπως η ανάκληση της αίτησης ή η παραγραφή του αιτήματος ή ο θάνατος διαδίκου.

4.28 Η ημερομηνία κατά την οποία τερματίζεται η διαδικασία διαζυγίου καθορίζεται από το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο αυτή διεξάγεται.

Παράδειγμα 4 (Ε)

Έγγαμο ζεύγος διαμένει στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τα τρία τέκνα του. Το ζεύγος χωρίζει και ο σύζυγος μετακινείται στο συμβαλλόμενο κράτος Β με τα παιδιά. Λίγο αργότερα, η σύζυγος κινεί διαδικασία διαζυγίου στο συμβαλλόμενο κράτος Α, στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή της, και αμφότεροι οι γονείς ζητούν από τις αρχές στην εν λόγω διαδικασία να εκδώσουν διάταξη σχετικά με την επιμέλεια και την επαφή με τα παιδιά.

Η νομοθεσία του συμβαλλόμενου κράτους Α επιτρέπει στις αρχές του εν λόγω κράτους να λάβουν μέτρα για την προστασία των παιδιών στο πλαίσιο της διαδικασίας διαζυγίου των γονέων. Οι αρχές κρίνουν ότι είναι προς το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών να λάβουν μέτρα για την προστασία των παιδιών. Επομένως, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α έχουν διεθνή

¹³⁸

Μια τέτοια κατάσταση μπορεί να προκύψει, για παράδειγμα, όταν ένας γονέας μετεγκαθίσταται νόμιμα με το παιδί από ένα συμβαλλόμενο κράτος σε άλλο μετά τον κλονισμό του γάμου και ο άλλος γονέας παραμένει στο πρώτο συμβαλλόμενο κράτος και κινεί διαδικασία διαζυγίου στο συγκεκριμένο κράτος. Βεβαίως, απόκειται στο δικαστήριο του κράτους στο οποίο κινείται η διαδικασία να καθορίσει βάσει του δικαίου του αν έχει διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει την αγωγή διαζυγίου και να καθορίσει αν το δίκαιό του επιτρέπει τη λήψη τέτοιων μέτρων σχετικά με το πρόσωπο και/ή την περιουσία του παιδιού υπό τέτοιες περιστάσεις.

δικαιοδοσία να εκδώσουν διάταξη σχετικά με την επιμέλεια και την επαφή με τα παιδιά, η οποία θα αναγνωρίζεται και θα είναι εκτελεστέη στο συμβαλλόμενο κράτος Β και σε κάθε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.

Αυτό δεν θα συνέβαινε εάν ο σύζυγος αρνιόταν να δεχθεί τη διεθνή δικαιοδοσία των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους Α να λάβουν τέτοια μέτρα ή εάν οι εν λόγω αρχές δεν έκριναν ότι η λήψη των εν λόγω μέτρων είναι προς το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών¹³⁹.

Στους παράγοντες που μπορούν να λάβουν υπόψη οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α για να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι είναι προς το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών να ασκήσουν οι ίδιες διεθνή δικαιοδοσία μπορούν να περιλαμβάνονται οι εξής: το συμβαλλόμενο κράτος Α είναι αυτό στο οποίο τα παιδιά είχαν προηγουμένως τη συνήθη διαμονή τους, τα παιδιά εξακολουθούν να περνούν εκεί χρόνο με τη μητέρα τους και είναι απλούστερο και ταχύτερο να επιτευχθεί η συμφωνία επιμέλειας και επαφής με τα παιδιά στο πλαίσιο της διαδικασίας διαζυγίου παρά να αναμένεται η έκβαση μιας δεύτερης διαδικασίας στο συμβαλλόμενο κράτος Β, κράτος στο οποίο τα παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους.

Όταν η διαδικασία διαζυγίου ολοκληρωθεί στο συμβαλλόμενο κράτος Α, το συμβαλλόμενο κράτος Β θα έχει, βάσει του άρθρου 5, ως κράτος της συνήθους διαμονής των παιδιών, διεθνή δικαιοδοσία λήψης μέτρων προστασίας σε σχέση με τα παιδιά (άρθρο 10 παράγραφος 2).

Παράδειγμα 4 (ΣΤ)

Έγγαμο ζεύγος διαμένει στο συμβαλλόμενο κράτος Γ με τα δύο τέκνα του. Η σχέση κλονίζεται και το ζεύγος χωρίζει. Η σύζυγος κινεί διαδικασία διαζυγίου και επιμέλειας/επαφής με τα παιδιά στο συμβαλλόμενο κράτος Γ. Βάσει των δικονομικών κανόνων του συμβαλλόμενου κράτους Γ, το ίδιο δικαστήριο θα κρίνει τόσο την αίτηση διαζυγίου όσο και τα ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια/την επαφή με τα παιδιά.

Μετά την έναρξη της διαδικασίας, η σύζυγος αποκτά νέα εργασία στο συμβαλλόμενο κράτος Δ και επιθυμεί να μετεγκατασταθεί αμέσως εκεί με τα παιδιά προκειμένου να ξεκινήσει τη νέα εργασία της. Οι σύζυγοι συμφωνούν ότι η σύζυγος και τα παιδιά μπορούν να μετεγκατασταθούν αμέσως στο συμβαλλόμενο κράτος Δ εφόσον το δικαστήριο στο συμβαλλόμενο κράτος Γ κρίνει τα ζητήματα που αφορούν την επαφή των παιδιών με τον πατέρα τους.

Η συμφωνία για τη μετεγκατάσταση των παιδιών λαμβάνει τη μορφή προσωρινής διάταξης του δικαστηρίου (εν αναμονή του τελικού καθορισμού των ζητημάτων επιμέλειας/επαφής με τα παιδιά) και το δικαστήριο καταχωρίζει επίσημα τη συναίνεση της μητέρας στη συνεχιζόμενη δικαιοδοσία του συμβαλλόμενου κράτους Γ για τα ζητήματα επιμέλειας/επαφής με τα παιδιά έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαζυγίου.

Καθώς η διαδικασία διαζυγίου εξακολουθεί να εκκρεμεί στο συμβαλλόμενο κράτος Γ, ανεξάρτητα από το αν η συμφωνία για τη μετεγκατάσταση θα έχει ή όχι ως αποτέλεσμα τη μεταφορά της συνήθους διαμονής των παιδιών (δηλαδή ανεξάρτητα από το αν το συμβαλλόμενο κράτος Γ θα απολέσει τη διεθνή δικαιοδοσία του σε θέματα επιμέλειας/επαφής με τα παιδιά βάσει του άρθρου 5, δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2), το συμβαλλόμενο κράτος Γ μπορεί να διατηρήσει τη διεθνή δικαιοδοσία τελικώς για τη λήψη απόφασης επί των θεμάτων επιμέλειας/επαφής με τα παιδιά βάσει του άρθρου 10 της σύμβασης του 1996.

*Ωστόσο, σημειώνεται ότι, εάν η σύζυγος **δεν** είχε συναινέσει στη συνεχιζόμενη διεθνή δικαιοδοσία του συμβαλλόμενου κράτους Γ σχετικά με θέματα επιμέλειας/επαφής με τα παιδιά, το άρθρο 10 της σύμβασης του 1996 δεν θα εφαρμοζόταν. Σε τέτοιες περιπτώσεις, εφόσον η συνήθης διαμονή των παιδιών μεταφέρθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Δ, το συμβαλλόμενο κράτος Γ δεν θα έχει πλέον διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη απόφασης επί των εν λόγω θεμάτων (σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2, εκτός εάν το συμβαλλόμενο κράτος Γ ζητήσει και επιτύχει τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει του άρθρου 9).*

Δ. Τι συμβαίνει εάν οι αρχές δύο ή περισσότερων συμβαλλόμενων κρατών έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

Άρθρο 13

- 4.29 Καθώς ενδέχεται να υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες οι αρχές περισσότερων συμβαλλόμενων κρατών έχουν διεθνή δικαιοδοσία λήψης μέτρων προστασίας σε σχέση με παιδιά, το άρθρο 13 προβλέπει την επίλυση ενδεχόμενων συγκρούσεων δικαιοδοσιών.
- 4.30 Το άρθρο 13 προβλέπει ότι οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους οι οποίες έχουν διεθνή δικαιοδοσία, σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10, να λάβουν μέτρα σχετικά με την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας ενός παιδιού οφείλουν να αποσχούν από την άσκηση της δικαιοδοσίας αυτής εάν, κατά την έναρξη της διαδικασίας, έχουν ζητηθεί «αντίστοιχα μέτρα» από τις αρχές άλλου συμβαλλόμενου κράτους οι οποίες κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως είχαν διεθνή δικαιοδοσία, κατά τα άρθρα 5 έως 10, και τα εν λόγω μέτρα βρίσκονται ακόμα υπό εξέταση.
- 4.31 Ο όρος «αντίστοιχα μέτρα» δεν ορίζεται στη σύμβαση, αλλά φαίνεται ότι, για να εφαρμόζεται το άρθρο 13, τα αιτήματα ενώπιον αμφοτέρων των συμβαλλόμενων κρατών πρέπει να είναι κατ' ουσίαν όμοια ή παρεμφερή.¹⁴⁰ Για παράδειγμα, εάν συμβαλλόμενο κράτος επιληφθεί διαδικασίας επιμέλειας σε σχέση με ένα παιδί και ζητηθεί από άλλο συμβαλλόμενο κράτος να λάβει μέτρα προστασίας σε σχέση με ορισμένο περιουσιακό στοιχείο του παιδιού, το δεύτερο συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να αποφασίσει ότι δεν έχουν ζητηθεί «αντίστοιχα μέτρα» από το πρώτο συμβαλλόμενο κράτος και ότι μπορεί, επομένως, να εξετάσει το αίτημα που αφορά το περιουσιακό στοιχείο του παιδιού¹⁴¹.
- 4.32 Το άρθρο 13 εφαρμόζεται εφόσον η διαδικασία στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος σε σχέση με τα «αντίστοιχα μέτρα» εξακολουθεί να βρίσκεται σε εξέλιξη.
- 4.33 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι το άρθρο 13 παράγραφος 1 **δεν** εφαρμόζεται εάν οι αρχές του αρχικώς επιληφέντος συμβαλλόμενου κράτους αποποιήθηκαν τη διεθνή δικαιοδοσία¹⁴². Στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται ότι η δυνατότητα των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους που επιληφθηκε πρώτο να αποποιηθούν ή να παραιτηθούν από τη διεθνή δικαιοδοσία τους επιτρέπει στο συγκεκριμένο συμβαλλόμενο κράτος να δώσει προτεραιότητα στο συμβαλλόμενο κράτος που επιλήφθηκε **δεύτερο**, παρά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 13 παράγραφος 1, εάν τα δικαστήρια του κράτους αυτού θεωρηθούν καταλληλότερα εν προκειμένω¹⁴³. Ως προς αυτό, η αποποίηση της διεθνούς δικαιοδοσίας θυμίζει τις διατάξεις περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρα 8 και 9, βλέπε **κεφάλαιο 5** κατωτέρω). Ωστόσο, οι σημαντικές διαφορές μεταξύ του άρθρου 13 παράγραφος 2 και των διατάξεων περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας είναι ότι, στο

¹⁴⁰ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφος 79.

¹⁴¹ Ό.π.

¹⁴² Άρθρο 13 παράγραφος 2.

¹⁴³ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφος 80.

συγκεκριμένο σενάριο, 1) το συμβαλλόμενο κράτος που επιλήφθηκε **δεύτερο** έχει ήδη διεθνή δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10 της σύμβασης¹⁴⁴, και 2) η αποποίηση της διεθνούς δικαιοδοσίας από το συμβαλλόμενο κράτος που επιλήφθηκε πρώτο βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 2 μπορεί να είναι αποτέλεσμα μονομερούς απόφασης¹⁴⁵. Ωστόσο, για να διασφαλίζεται η προστασία του παιδιού, όταν συμβαλλόμενο κράτος εξετάζει το ενδεχόμενο να αποποιηθεί τη διεθνή δικαιοδοσία του βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 2, θα είναι συνήθως ορθή πρακτική να υπάρχει επικοινωνία μεταξύ των δύο εμπλεκόμενων συμβαλλόμενων κρατών (είτε μέσω των κεντρικών αρχών¹⁴⁶ είτε μέσω απευθείας δικαστικής επικοινωνίας¹⁴⁷) ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν προκύπτει κανένα κενό στην προστασία του παιδιού (π.χ., από την άρνηση του συμβαλλόμενου κράτους που επιλήφθηκε **δεύτερο** να ασκήσει διεθνή δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 1 την ίδια στιγμή που το συμβαλλόμενο κράτος που επιλήφθηκε **πρώτο** αποποιείται τη διεθνή δικαιοδοσία του βάσει του άρθρου 13 παράγραφος 2).

4.34 Όπως είναι πρόδηλο από το γράμμα του άρθρου 13 παράγραφος 1¹⁴⁸, αυτό δεν εφαρμόζεται σε μέτρα που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11 (επείγουσες περιπτώσεις) ή του άρθρου 12 (προσωρινά μέτρα)¹⁴⁹.

4.35 Για την αρχή η οποία θεωρείται ότι «επιλήφθηκε δεύτερη», μπορεί να τεθεί το ερώτημα με ποιον τρόπο πρέπει να καθοριστεί αν έχουν ζητηθεί «αντίστοιχα μέτρα» από τις αρχές άλλου συμβαλλόμενου κράτους (το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10 κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος) και αν τα εν λόγω μέτρα βρίσκονται ακόμη υπό εξέταση, ώστε να εφαρμόζεται το άρθρο 13 παράγραφος 1. Σε μερικές περιπτώσεις, η αρχή η οποία θεωρείται ότι «επιλήφθηκε δεύτερη» ενδέχεται να έχει ενώπιόν της σαφείς αποδείξεις προσκομισθείσες από τους διαδίκους στη διαδικασία, ώστε να μπορεί να αποφασίσει να «απόσχει από την άσκηση της δικαιοδοσίας» σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1. Ωστόσο, όταν οι προσκομισθείσες από τους διαδίκους αποδείξεις δεν παρέχουν σαφή απάντηση όσον αφορά την ύπαρξη εκκρεμοδικίας (π.χ., επειδή η ύπαρξη ή ο χαρακτήρας και το πεδίο της διαδικασίας στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος δεν είναι σαφή), η αρχή που επιλήφθηκε δεύτερη μπορεί να κρίνει σκόπιμο να διενεργήσει έρευνες στις οικείες αρχές του άλλου συμβαλλόμενου κράτους σχετικά με τα εν λόγω θέματα. Οι εν λόγω έρευνες μπορούν να διενεργηθούν με απευθείας δικαστική επικοινωνία

¹⁴⁴ Ό.π. Αντιθέτως, όταν υπάρχει μεταφορά διεθνούς δικαιοδοσίας, η διεθνής δικαιοδοσία του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο μεταφέρεται η δικαιοδοσία θεμελιώνεται αποκλειστικά και μόνο στη μεταφορά – βλέπε, κατωτέρω, **κεφάλαιο 5**.

¹⁴⁵ Ό.π.

¹⁴⁶ Βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

¹⁴⁷ Σε σχέση με την απευθείας δικαστική επικοινωνία, βλέπε παραγράφους 64-72 των συμπερασμάτων και συστάσεων της ειδικής επιτροπής του 2011 (Μέρος Ι) (διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, η διαδρομή αναφέρεται ανωτέρω, υποσημείωση 16) και ιδίως παράγραφο 68, όπου η ειδική επιτροπή παρέσχε τη «γενική έγκρισή» της, με την επιφύλαξη της αναθεώρησης του εγγράφου από το Μόνιμο Γραφείο λαμβανομένων υπόψη των συζητήσεων στους κόλπους της ειδικής επιτροπής, στο *Emerging Guidance and General Principles for Judicial Communications* που περιέχεται στο προκαταρκτικό έγγραφο αριθ. 3 Α του Μαρτίου του 2011 («Emerging rules regarding the development of the International Hague Network of Judges and Draft General Principles for Judicial Communications, including commonly accepted safeguards for direct judicial communications in specific cases, within the context of the International Hague Network of Judges»). Βλέπε επίσης παραγράφους 78 και 79 των συμπερασμάτων και συστάσεων του Μέρους ΙΙ της έκτης συνεδρίασης της ειδικής επιτροπής για την πρακτική λειτουργία της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών και της σύμβασης της Χάγης του 1996 για την προστασία των παιδιών (25-31 Ιανουαρίου 2012), διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net > (η διαδρομή αναφέρεται ανωτέρω, υποσημείωση 16).

¹⁴⁸ Άρθρο 13 παράγραφος 1: «Οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους **οι οποίες έχουν διεθνή δικαιοδοσία, σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10**, να λάβουν μέτρα σχετικά με την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, οφείλουν να απόσχουν από την άσκηση της δικαιοδοσίας αυτής εάν, κατά την έναρξη της διαδικασίας, έχουν ζητηθεί αντίστοιχα μέτρα από τις αρχές άλλου συμβαλλόμενου κράτους οι οποίες κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως **είχαν διεθνή δικαιοδοσία, κατά τα άρθρα 5 έως 10**, και τα οποία βρίσκονται ακόμα υπό εξέταση.» (Η επισήμανση του συντάκτη.)

¹⁴⁹ Αναλύεται πληρέστερα κατωτέρω, στα **κεφάλαια 6** και **7**.

ή με τη συνδρομή των κεντρικών αρχών¹⁵⁰ σε αμφότερα τα συμβαλλόμενα κράτη¹⁵¹.

Παράδειγμα 4 (Ζ)

Δύο παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τη μητέρα τους. Στο συμβαλλόμενο κράτος Β βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία διαζυγίου και επιμέλειας. Ο πατέρας έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Η μητέρα έχει αποδεχθεί τη διεθνή δικαιοδοσία των αρχών του εν λόγω συμβαλλόμενου κράτους σχετικά με τα συγκεκριμένα θέματα και οι εν λόγω αρχές κρίνουν ότι είναι προς το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών να εξετάσουν εκείνες την υπόθεση¹⁵². Η διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Β φαίνεται να εξελίσσεται δυσμενώς για τη μητέρα. Ως εκ τούτου, η μητέρα κινεί διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Α με αίτημα την έκδοση διάταξης με την οποία θα της ανατεθεί η επιμέλεια των παιδιών.

Σύμφωνα με το άρθρο 13, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α πρέπει να απόσχουν από την εκδίκαση της υπόθεσης, καθώς βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία σχετικά με την επιμέλεια των παιδιών στο συμβαλλόμενο κράτος Β.

Ωστόσο, εάν οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β είχαν αποποιηθεί τη δικαιοδοσία, για παράδειγμα επειδή πίστευαν ότι δεν ήταν προς το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών να εξετάσουν εκείνες την υπόθεση, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α θα μπορούσαν να ασκήσουν διεθνή δικαιοδοσία στην υπόθεση. Υπό τέτοιες περιστάσεις, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β μπορούν να γνωστοποιήσουν στις αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α την απόφασή τους να αποποιηθούν τη διεθνή δικαιοδοσία¹⁵³.

¹⁵⁰ Προκειμένου να λειτουργήσει επιτυχώς η συγκεκριμένη πτυχή της σύμβασης, είναι απαραίτητο τα συμβαλλόμενα κράτη να διασφαλίζουν ότι το Μόνιμο Γραφείο τηρείται ενήμερο για τα επικαιροποιημένα στοιχεία επικοινωνίας των οικείων αρχών. Όταν εκφράζονται ανησυχίες ότι μπορεί να βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες σε περισσότερα συμβαλλόμενα κράτη, αυτό θα βοηθήσει τους διαδίκους να διαπιστώσουν γρήγορα εάν συμβαίνει κάτι τέτοιο και αν οι αρχές σε μια συγκεκριμένη δικαιοδοσία μπορούν να λάβουν μέτρα για την προστασία του παιδιού.

¹⁵¹ Στο πλαίσιο του άρθρου 19 παράγραφος 2 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνέστησε μια τέτοια προσέγγιση. Στην υπόθεση *Purrucker κατά Pérez* (υπόθεση C-296/10 της 9ης Νοεμβρίου 2010), το ΔΕΕ αποφάνθηκε (στη σκέψη 81) ότι οι πληροφορίες σχετικά με το ενδεχόμενο εκκρεμοδικίας θα μπορούσαν να ζητηθούν από τους διαδίκους αλλά, επιπλέον, «λαμβάνομένου υπόψη του γεγονότος ότι ο κανονισμός 2201/2003 βασίζεται στη συνεργασία και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των δικαστηρίων, [το δικαστήριο που επελήφθη δεύτερο] μπορεί να ενημερώσει το δικαστήριο που επελήφθη πρώτο σχετικά με την ενώπιόν του κατάθεση προσφυγής, να επιστήσει την προσοχή του στο ενδεχόμενο εκκρεμοδικίας, να το καλέσει να του κοινοποιήσει τις πληροφορίες σχετικά με την ενώπιον αυτού εκκρεμή προσφυγή και να λάβει θέση ως προς τη δικαιοδοσία του κατά τον κανονισμό 2201/2003, ή να του κοινοποιήσει κάθε απόφαση που ελήφθη σχετικώς. Τέλος, το δικαστήριο που επελήφθη δεύτερο θα μπορεί να απευθυνθεί στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους του.» Στην εν λόγω υπόθεση, το ΔΕΕ αποφάνθηκε επίσης ότι σε περίπτωση που τέτοιου είδους ερωτήματα δεν οδηγήσουν σε σαφήνεια όσον αφορά τη διαδικασία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου και όταν, λόγω των περιστάσεων της υπόθεσης, το συμφέρον του παιδιού επιτάσσει την έκδοση αποφάσεως που να δύνανται να αναγνωριστούν σε κράτη μέλη διαφορετικά από αυτό όπου βρίσκεται το δικαστήριο το οποίο επελήφθη δεύτερο, «απόκειται στο δικαστήριο που επελήφθη δεύτερο, κατόπιν εύλογης προθεσμίας αναμονής απαντήσεων επί των διατυπωθέντων ερωτημάτων, να συνεχίσει με την εξέταση της ενώπιόν του κατατεθείσας προσφυγής. Η διάρκεια της εύλογης αυτής προθεσμίας αναμονής πρέπει να λαμβάνει υπόψη το ύψιστο συμφέρον του παιδιού σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες περιστάσεις της εκάστοτε διαφοράς.»

¹⁵² Παρέχοντας στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β διεθνή δικαιοδοσία (σύμφωνα με το άρθρο 10 της σύμβασης του 1996 – βλέπε ανωτέρω, σημεία **4.26-4.28**) για να λάβουν μέτρα για την προστασία των παιδιών, όπως τη λήψη απόφασης σχετικά με την επιμέλεια και την επαφή με τα παιδιά.

¹⁵³ Βλέπε ανωτέρω, σημείο **4.33**.

Παράδειγμα 4 (Η)

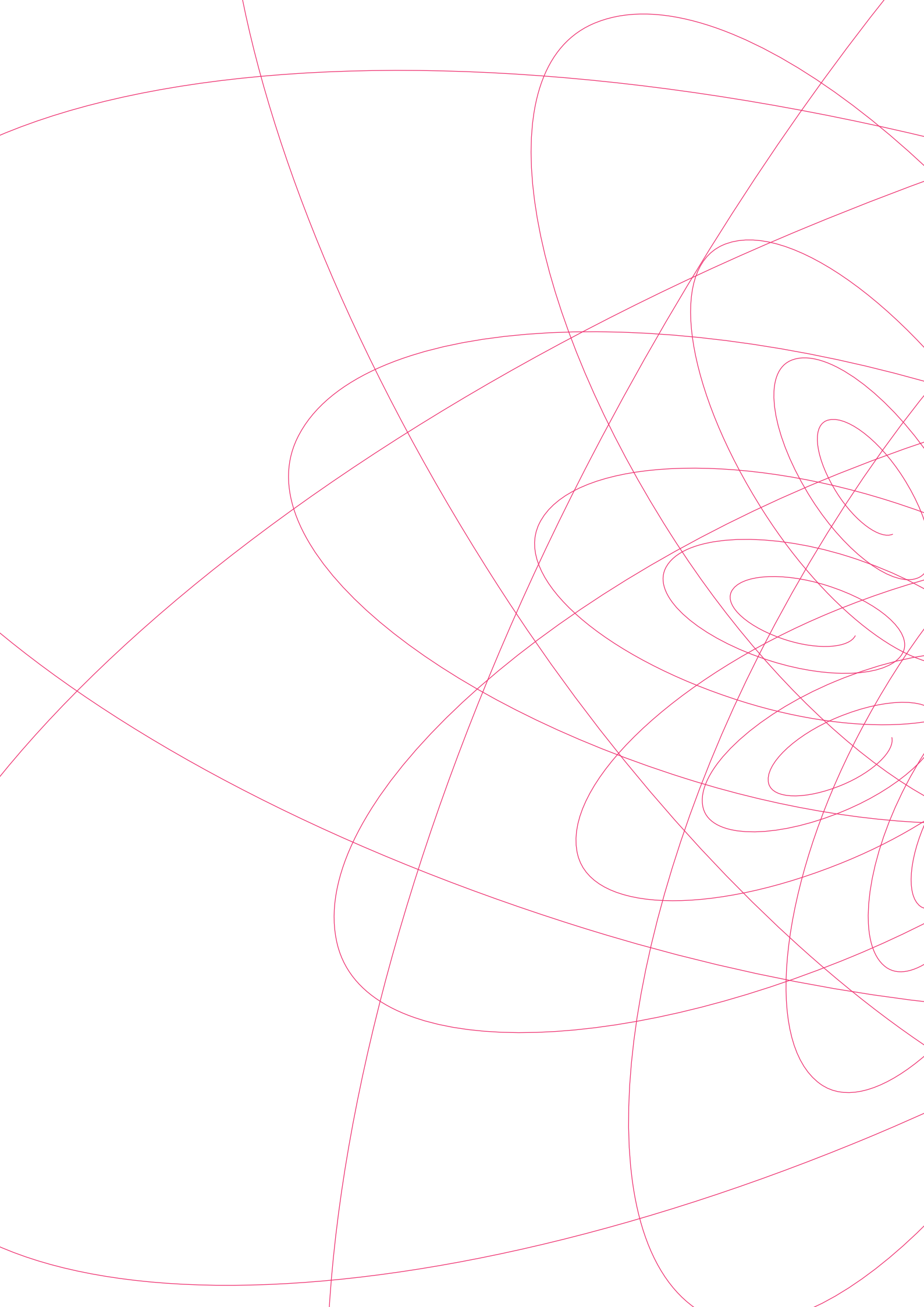
Τα παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Αποτελούν αντικείμενο αίτησης λήψης μέτρων προστασίας στο συμβαλλόμενο κράτος Β, όπου πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 της σύμβασης. Ενώ η συγκεκριμένη διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη, υποβάλλεται στο συμβαλλόμενο κράτος Α¹⁵⁴ αίτηση σχετικά με τη διαχείριση περιουσίας την οποία τα παιδιά κληρονόμησαν από τους παππούδες τους. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α έχουν διεθνή δικαιοδοσία να κρίνουν το συγκεκριμένο ζήτημα αφού εξακριβώσουν ότι δεν έχει υποβληθεί παρόμοιο αίτημα στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β.

¹⁵⁴

Βάσει του άρθρου 5 της σύμβασης.

5

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ

A. Πότε μπορεί να μεταφερθεί η δικαιοδοσία λήψης μέτρων προστασίας;

Άρθρα 8 και 9

- 5.1 Κατ' εξαίρεση από τους γενικούς κανόνες περί δικαιοδοσίας¹⁵⁵, τα άρθρα 8 και 9 προβλέπουν μηχανισμούς με τους οποίους η διεθνής δικαιοδοσία λήψης μέτρων για την προστασία του προσώπου και της περιουσίας του παιδιού μπορεί να μεταφερθεί από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους που έχουν γενική δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης¹⁵⁶ σε αρχές συμβαλλόμενων κρατών που δεν έχουν τέτοια δικαιοδοσία. Η διεθνής δικαιοδοσία μεταφέρεται μόνο όταν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις¹⁵⁷ και μόνο σε αρχές σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερο δεσμό¹⁵⁸.
- 5.2 Σημειώνεται ότι, βάσει της σύμβασης, η διεθνής δικαιοδοσία μπορεί να μεταφερθεί μόνο μεταξύ αρχών **συμβαλλόμενων** κρατών και δεν μπορεί να μεταφερθεί σε αρχές **μη συμβαλλόμενων** κρατών.
- 5.3 Αίτημα μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί να ανακύψει με δύο τρόπους:
- αρχή η οποία έχει γενική δικαιοδοσία¹⁵⁹ βάσει της σύμβασης μπορεί, εάν κρίνει ότι άλλη αρχή η οποία δεν έχει δικαιοδοσία θα μπορούσε στην προκειμένη περίπτωση να εκτιμήσει καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, να ζητήσει τη μεταφορά της δικαιοδοσίας στην εν λόγω αρχή (άρθρο 8).
 - αρχή η οποία δεν έχει δικαιοδοσία, αλλά κρίνει ότι σε συγκεκριμένη περίπτωση είναι σε θέση να εκτιμήσει καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, μπορεί να ζητήσει να της επιτραπεί να ασκήσει διεθνή δικαιοδοσία (άρθρο 9).
- 5.4 Τα ως άνω άρθρα επιτρέπουν τη μεταφορά της δικαιοδοσίας όταν η αρχή που έχει διεθνή δικαιοδοσία δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού. Το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού πρέπει να εκτιμάται «στη συγκεκριμένη περίπτωση», δηλαδή «όταν γίνεται αισθητή [η] ανάγκη προστασίας και ως απόκριση στη [συγκεκριμένη] ανάγκη»¹⁶⁰.
- 5.5 Η μεταφορά της δικαιοδοσίας μπορεί να αφορά το σύνολο της υπόθεσης ή συγκεκριμένο μέρος αυτής. Παρότι η σύμβαση δεν ορίζει ρητώς ότι είναι δυνατή η μεταφορά της δικαιοδοσίας για συγκεκριμένο μέρος της υπόθεσης, τα άρθρα 8 και 9 προβλέπουν ότι μπορεί να ζητηθεί από συμβαλλόμενο κράτος να λάβει μέτρα προστασίας (άρθρο 8) ή συμβαλλόμενο μέρος μπορεί να ζητήσει να ληφθούν μέτρα

¹⁵⁵

Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**.

¹⁵⁶

Επισημαίνεται ότι, ενώ το άρθρο 8 προβλέπει ρητώς ότι αίτημα περί μεταφοράς της δικαιοδοσίας σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να υποβάλει συμβαλλόμενο κράτος το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία κατ' εφαρμογή των άρθρων 5 ή 6 της σύμβασης, το άρθρο 9 υποδηλώνει ότι άλλο συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να ζητήσει τη μεταφορά της δικαιοδοσίας μόνο από το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού (δηλαδή μόνο από το συμβαλλόμενο κράτος το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 5 και όχι από συμβαλλόμενο κράτος με διεθνή δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 6). Στην παράγραφο 58 της εισηγητικής έκθεσης επισημαίνεται ότι πρόκειται για «**παράλειψη**» (η επισήμανση του συντάκτη) και ότι το άρθρο 9 θα πρέπει να εναρμονιστεί με το άρθρο 8. Κατά την εισηγητική έκθεση: «Εάν οι αρχές του κράτους της ιθαγένειας του παιδιού δικαιούνται να ζητήσουν από τις αρχές του κράτους συνήθους διαμονής να τους επιτρέψουν να ασκήσουν προστατευτική δικαιοδοσία, θα πρέπει, ακόμη περισσότερο, να μπορούν να υποβάλουν το ίδιο αίτημα στις αρχές του κράτους στο οποίο το παιδί έχει μεταφερθεί προσωρινά, λόγω ταραχών στη χώρα συνήθους διαμονής του παιδιού». Ωστόσο, επί του παρόντος, η γλώσσα της σύμβασης είναι σαφής και φαίνεται ότι αίτημα βάσει του άρθρου 9 μπορεί να υποβληθεί μόνο στο συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού.

¹⁵⁷

Βλέπε κατωτέρω, σημείο **5.9**.

¹⁵⁸

Άρθρο 8 παράγραφος 2.

¹⁵⁹

Ήτοι δυνάμει του άρθρου 5 ή του άρθρου 6 της σύμβασης.

¹⁶⁰

Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 56.

προστασίας (άρθρο 9), τα οποία κρίνονται «αναγκαία» ή «απαραίτητα»: κάτι τέτοιο μπορεί να συνεπάγεται, ή να μην συνεπάγεται, μεταφορά της δικαιοδοσίας για το σύνολο της υπόθεσης. Μια τέτοια ερμηνεία της σύμβασης την εναρμονίζει με άλλες πράξεις, όπως τη σύμβαση της Χάγης του 2000 για την προστασία των ενηλίκων ή το άρθρο 15 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, οι οποίες προβλέπουν αμφότερες ρητώς τη δυνατότητα μεταφοράς της δικαιοδοσίας για συγκεκριμένο μέρος της υπόθεσης.

5.6 Όταν αμφότερες οι αρχές συμφωνήσουν στη μεταφορά, οι αρχές από τις οποίες μεταφέρθηκε η διεθνής δικαιοδοσία δεν μπορούν να ασκήσουν δικαιοδοσία στο συγκεκριμένο θέμα το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο της μεταφοράς. Οφείλουν να αναμένουν να καταστεί τελεσίδικη και εκτελεστή η απόφαση των άλλων αρχών.

5.7 Ωστόσο, η μεταφορά δεν καθιερώνει μόνιμη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας. «Καμία διάταξη [...] δεν επιτρέπει να [αποφασίζεται] εκ των προτέρων ότι, σε μελλοντικές περιπτώσεις, η αρχή η οποία έχει διεθνή δικαιοδοσία κατ' εφαρμογή των άρθρων 5 ή 6^[161] δεν μπορεί να εκτιμήσει καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.»¹⁶²

5.8 Όταν αποφασιστεί ότι μπορεί και θα πρέπει να υποβληθεί αίτημα, η σύμβαση προβλέπει δύο εναλλακτικές δυνατότητες για την υποβολή του αιτήματος:

- το αίτημα υποβάλλεται από τις ίδιες τις αρχές στις αρμόδιες αρχές του άλλου συμβαλλόμενου κράτους (αυτό μπορεί να γίνει απευθείας ή με τη συνδρομή των κεντρικών αρχών)¹⁶³.
- ή
- τα μέρη στη διαδικασία μπορούν να κληθούν να υποβάλουν το αίτημα στις αρμόδιες αρχές του άλλου συμβαλλόμενου κράτους¹⁶⁴.

Οι δύο ως άνω δυνατότητες είναι ισότιμες και η επιλογή μεταξύ αυτών επαφίεται στην αρχή που υποβάλλει το αίτημα στη συγκεκριμένη υπόθεση.

B. Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται για να μπορεί να λάβει χώρα μεταφορά διεθνούς δικαιοδοσίας;

5.9 Βάσει τόσο του άρθρου 8 όσο και του άρθρου 9 η διεθνής δικαιοδοσία μπορεί να μεταφερθεί μόνο όταν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις:

- **Δεσμός μεταξύ του παιδιού και του συμβαλλόμενου κράτους στις αρχές του οποίου επιτρέπεται η μεταφορά της δικαιοδοσίας**
Τα συμβαλλόμενα κράτη στον οποίον τις αρχές μπορεί να μεταφερθεί η διεθνής δικαιοδοσία ή των οποίων οι αρχές μπορούν να ζητήσουν τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας σε αυτές πρέπει να έχουν δεσμό με το παιδί. Το συμβαλλόμενο κράτος πρέπει να είναι ένα από τα ακόλουθα¹⁶⁵:
 - το κράτος την ιθαγένεια του οποίου έχει το παιδί·
 - το κράτος στο οποίο βρίσκονται περιουσιακά στοιχεία του παιδιού·
 - το κράτος οι αρχές του οποίου έχουν επιληφθεί αγωγής διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού των γονέων του παιδιού ή ακυρώσεως του γάμου τους·
 - το κράτος με το οποίο το παιδί έχει στενό δεσμό.

¹⁶¹ Σχετικά με το άρθρο 9, βλ. υποσημείωση 156 ανωτέρω.

¹⁶² Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 56.

¹⁶³ Άρθρο 8 παράγραφος 1 πρώτη περίπτωση και άρθρο 9 παράγραφος 1 πρώτη περίπτωση.

¹⁶⁴ Άρθρο 8 παράγραφος 1 δεύτερη περίπτωση και άρθρο 9 παράγραφος 1 δεύτερη περίπτωση.

¹⁶⁵ Άρθρο 8 παράγραφος 2 και άρθρο 9 παράγραφος 1.

▪ **Υπέρτερο συμφέρον του παιδιού**

Η αρχή που υποβάλλει το αίτημα μεταφοράς της δικαιοδοσίας πρέπει να κρίνει ότι αυτό θα επιτρέψει την καλύτερη εκτίμηση του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού¹⁶⁶. Η αρχή από την οποία ζητείται να αποδεχθεί ή να παραχωρήσει τη διεθνή δικαιοδοσία μπορεί να πράξει κάτι τέτοιο μόνο εάν θεωρεί ότι αυτό εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού¹⁶⁷.

▪ **Συμφωνία των αρχών αμοτέρων των συμβαλλόμενων κρατών**

Αμφότερες οι αρχές πρέπει να συμφωνούν στη μεταφορά.

- Στην περίπτωση που η απόφαση μεταφοράς προέρχεται από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους που έχει διεθνή δικαιοδοσία, η συμφωνία των άλλων αρχών μπορεί να εκδηλωθεί μέσω της αποδοχής της δικαιοδοσίας¹⁶⁸.
- Ωστόσο, όταν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία δρομολογούν τη μεταφορά υποβάλλοντας αίτημα ή καλώντας τα μέρη να υποβάλουν αίτημα, πρέπει να ληφθεί η ρητή συμφωνία των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους που έχει διεθνή δικαιοδοσία. Δεν νοείται σιωπηρή αποδοχή της μεταφοράς¹⁶⁹.

5.10 Η σύμβαση του 1996 δεν θέτει ως προϋπόθεση να αποδεχθούν τη μεταφορά δικαιοδοσίας ή να συμφωνήσουν σε αυτήν τα μέρη της διαδικασίας¹⁷⁰. Επομένως, το κατά πόσον και με ποιον τρόπο ακούγονται τα μέρη σχετικά με το ζήτημα της μεταφοράς της δικαιοδοσίας είναι ένα θέμα το οποίο επαφίεται στο εθνικό δικονομικό δίκαιο κάθε συμβαλλόμενου κράτους. Τα μέρη μπορούν να ακουστούν επί του ζητήματος αυτού, ιδίως δεδομένου ότι μπορεί να επιθυμούν να υποβάλουν παρατηρήσεις σχετικά με το αν η εν λόγω μεταφορά θα επιτρέψει την καλύτερη εκτίμηση του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού. Κατ' ελάχιστον, τα μέρη πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τα θέματα αυτά.

5.11 Η σύμβαση του 1996 δεν προβλέπει εξάλλου προϋποθέσεις σχετικά με το χρονοδιάγραμμα για: 1) την υποβολή από τα μέρη στην οικεία αρχή του αιτήματος μεταφοράς της δικαιοδοσίας¹⁷¹ (εάν η αρχή που υποβάλλει το αίτημα επιλέξει τη συγκεκριμένη δυνατότητα βάσει του άρθρου 8 παράγραφος 1 ή του άρθρου 9 παράγραφος 1)· ή 2) την αποδοχή ή την απόρριψη του αιτήματος περί μεταφοράς δικαιοδοσίας από την αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα¹⁷². Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία του χρόνου σε κάθε διαδικασία που αφορά παιδιά, η αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα (βάσει του άρθρου 8, το δικαστήριο που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία κατ' εφαρμογή της σύμβασης και, βάσει του άρθρου 9, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία κατ' εφαρμογή της σύμβασης) πρέπει να λάβει ταχέως απόφαση σχετικά με τη μεταφορά της δικαιοδοσίας¹⁷³. Με τον τρόπο

¹⁶⁶ Άρθρο 8 παράγραφος 1 και άρθρο 9 παράγραφος 1.

¹⁶⁷ Αυτό αναφέρεται ρητώς σε σχέση με την αποδοχή διεθνούς δικαιοδοσίας – βλέπε άρθρο 8 παράγραφος 4. Δεν αναφέρεται ρητώς σε σχέση με την παραχώρηση διεθνούς δικαιοδοσίας (βλέπε άρθρο 9 παράγραφος 3, το οποίο αναφέρεται μόνο στην αποδοχή του αιτήματος). Ωστόσο, δύσκολα μπορεί κανείς να φανταστεί ότι συμβαλλόμενο κράτος θα δεχθεί αίτημα μεταφοράς διεθνούς δικαιοδοσίας σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος εάν δεν θεωρεί ότι αυτό εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

¹⁶⁸ Άρθρο 8 παράγραφος 4.

¹⁶⁹ Άρθρο 9 παράγραφος 3.

¹⁷⁰ Πρβλ. άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, το οποίο απαιτεί η παραπομπή να γίνει δεκτή από τουλάχιστον ένα εκ των μερών.

¹⁷¹ Πρβλ. άρθρο 15 παράγραφος 4 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα.

¹⁷² Πρβλ. άρθρο 15 παράγραφος 5 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, το οποίο προβλέπει ότι η αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα πρέπει να αποφασίσει εντός έξι εβδομάδων αφότου επιλήφθηκε της υπόθεσης αν θα αποδεχθεί τη μεταφορά της δικαιοδοσίας.

¹⁷³ Κατά τις συζητήσεις στη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής του 2011 (Μέρος Ι) προτάθηκε ως ενδεχόμενη ορθή πρακτική να συμφωνούν οι αρχές σε προθεσμία για την έκδοση απόφασης σχετικά με το ζήτημα της μεταφοράς της δικαιοδοσίας. Εάν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, η αρχή που έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης θα διατηρεί τη δικαιοδοσία και θα πρέπει να την ασκήσει. Η προσέγγιση αυτή θα ήταν σύμφωνη με αυτήν που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του κανονισμού Βρυξέλλες

αυτό αποφεύγονται επίσης παράλληλες διαδικασίες απορρέουσες από αίτημα μεταφοράς δικαιοδοσίας: π.χ., όταν το αίτημα έχει υποβληθεί βάσει του άρθρου 8, αλλά η αρχή που έχει διεθνή δικαιοδοσία προβαίνει σε άσκηση της διεθνούς δικαιοδοσίας και εξετάζει την υπόθεση επειδή δεν έλαβε απάντηση από την αρχή στην οποία υποβλήθηκε η αίτηση εντός εύλογου, κατ' αυτήν, χρονικού διαστήματος και ακολούθως η αρχή στην οποία υποβλήθηκε το αίτημα αποδέχεται και ασκεί τη δικαιοδοσία.

Παράδειγμα 5 (Α)

Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Αμφότεροι οι γονείς του αποβιώνουν όταν αυτό είναι 10 ετών και βρίσκεται σε εξέλιξη διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Α σχετικά με την επιμέλειά του και τη διαχείριση της περιουσίας που κληρονόμησε από τους γονείς του. Η εν λόγω περιουσία περιλαμβάνει περιουσιακό στοιχείο το οποίο βρίσκεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Εγείρεται ζήτημα σχετικά με τη διάθεση του εν λόγω περιουσιακού στοιχείου και οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β υποβάλλουν αίτημα στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α ώστε να τους επιτραπεί να αναλάβουν τη διεθνή δικαιοδοσία στο συγκεκριμένο θέμα¹⁷⁴. Οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Α μπορούν να αποδεχθούν το αίτημα μερικής μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας σε σχέση μόνο με την προστασία του περιουσιακού στοιχείου του παιδιού που βρίσκεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β¹⁷⁵. Εάν συμφωνηθεί μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών μερική μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας¹⁷⁶, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α μπορούν να συνεχίσουν να λαμβάνουν μέτρα σχετικά με την επιμέλεια και την περιουσία του παιδιού, εξαιρουμένου του περιουσιακού στοιχείου που βρίσκεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β μπορούν να λάβουν μέτρα σχετικά με το περιουσιακό στοιχείο του παιδιού που βρίσκεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β.

Γ. Η διαδικασία μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας

5.12 Υπάρχουν δύο επιλογές όσον αφορά τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας. Όταν αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α (εφεξής «ΣΚΑ») εξετάζει το ζήτημα μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας στο συμβαλλόμενο κράτος Β (εφεξής «ΣΚΒ»), θα πρέπει να διενεργείται η ακόλουθη ανάλυση:

IIa – βλέπε «Practice Guide for the application of the new Brussels II Regulation», διατίθεται στη διεύθυνση < http://ec.europa.eu/civiljustice/divorce/parental_resp_ec_vdm_en.pdf > (τελευταία πρόσβαση τον Αύγουστο του 2013), σ. 19.

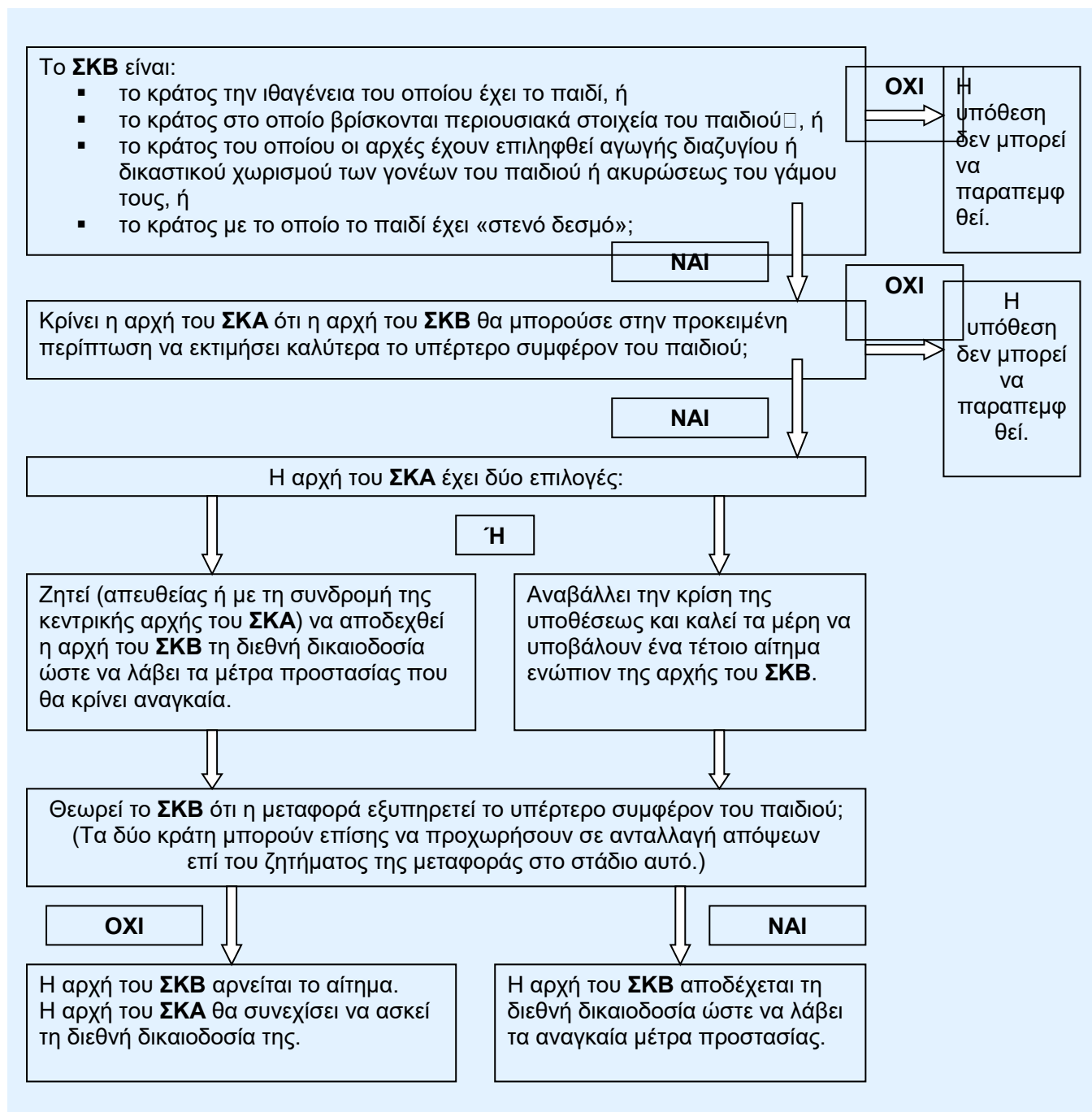
¹⁷⁴ Άρθρο 9 παράγραφος 1, ως το κράτος στο οποίο βρίσκονται περιουσιακά στοιχεία του παιδιού [άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο β)]. Ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης, επιπροσθέτως ή εναλλακτικώς, ενδέχεται να αρμόζει να λάβουν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β προσωρινά μέτρα σχετικά με το περιουσιακό στοιχείο, βάσει του άρθρου 12, ή, εάν η περίπτωση είναι επείγουσα, απαραίτητα μέτρα προστασίας σε σχέση με το περιουσιακό στοιχείο βάσει του άρθρου 11. Ωστόσο, τα εν λόγω μέτρα θα παύσουν να ισχύουν από τη στιγμή που οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α λάβουν τα απαιτούμενα από την περίπτωση μέτρα (βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαια 6 και 7**). Επομένως, όταν το συμβαλλόμενο κράτος Β επιθυμεί να αναλάβει γενική δικαιοδοσία σε σχέση με την περιουσία, η μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί να είναι πιο ενδεδειγμένη [και επωφελείται της ρητής στήριξης στο πλαίσιο της συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 31 στοιχείο α), βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 10**].

¹⁷⁵ Βλέπε ανωτέρω, σημείο **5.5** σχετικά με τη δυνατότητα μερικής μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας σε μια υπόθεση.

¹⁷⁶ Βλέπε κατωτέρω, σημεία **5.19-5.22** σχετικά με τη ρητή επικοινωνία η οποία πρέπει να λαμβάνει χώρα μεταξύ των αρχών επί του ζητήματος αυτού.

Επιλογή 1:

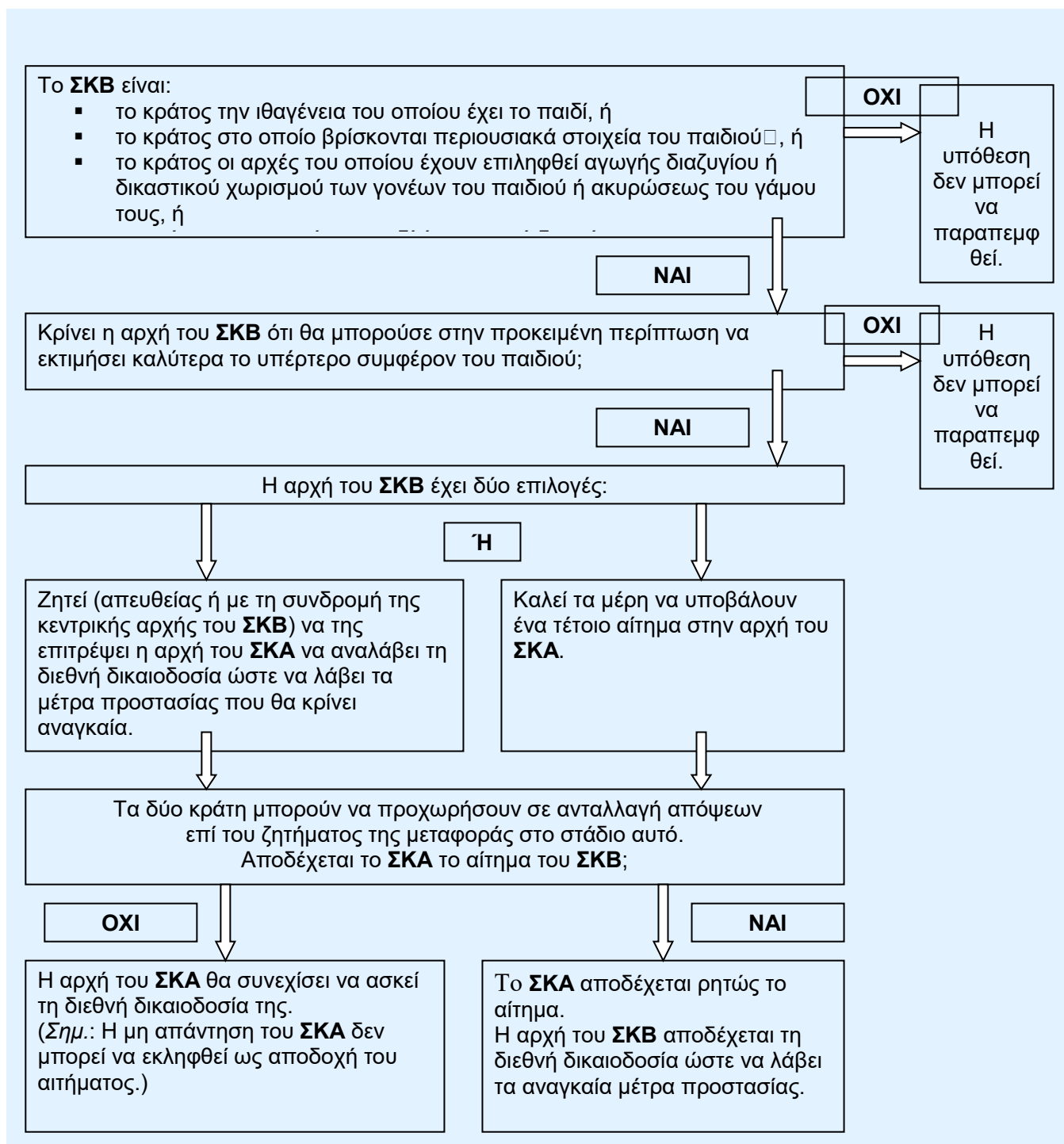
Αίτημα της αρχής του συμβαλλόμενου κράτους Α ή με πρωτοβουλία της αρχής του συμβαλλόμενου κράτους Α, το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία κατ' εφαρμογή των άρθρων 5 ή 6 της σύμβασης, προς την αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β (άρθρο 8)

Όταν η αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β επιθυμεί να αναλάβει τη διεθνή δικαιοδοσία από την αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α, θα πρέπει να διενεργείται η ακόλουθη ανάλυση:

Επιλογή 2:

Αίτημα της αρχής του συμβαλλόμενου κράτους Β ή με πρωτοβουλία της αρχής του συμβαλλόμενου κράτους Β προς την αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α, το οποίο είναι το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού (άρθρο 9)

Δ. Ορισμένες πρακτικές πτυχές της μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας

α) Πώς μια αρχή που επιθυμεί να κάνει χρήση των διατάξεων περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας προσδιορίζει σε ποια αρμόδια αρχή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους πρέπει να απευθύνει το αίτημά της;

- 5.13** Ένα σημαντικό πρακτικό ζήτημα που αντιμετωπίζουν οι αρχές που επιθυμούν να κάνουν χρήση των διατάξεων περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας είναι πώς μπορούν να προσδιορίσουν την αρμόδια αρχή στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος. Το ζήτημα αυτό είναι ιδιαίτερα δύσκολο εάν τα μέρη δεν έχουν υποβάλει καμία αίτηση σε οποιαδήποτε αρχή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους.
- 5.14** Τα συμβαλλόμενα κράτη μπορούν να αποφασίσουν να ορίσουν ειδικώς τις αρχές στις οποίες πρέπει να αποστέλλονται τα αιτήματα βάσει των άρθρων 8 και 9 της σύμβασης¹⁷⁷. Εάν το ενδιαφερόμενο κράτος έχει προβεί σε τέτοιο ορισμό, όλα τα αιτήματα που αφορούν τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας θα πρέπει να αποστέλλονται στις οριζόμενες αρχές. Οι οριζόμενες αρχές πρέπει να γνωστοποιούνται στο Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης¹⁷⁸. Θα αναρτώνται στον δικτυακό τόπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης [www.hcch.net], στο τμήμα για τη σύμβαση 34 («Convention 34»), επιμέρους τμήμα για τις αρχές («Authorities»)].
- 5.15** Ωστόσο, εάν δεν έχει γίνει τέτοιος ορισμός, υπάρχουν δύο άλλοι τρόποι με τους οποίους οι αρχές ενδέχεται να μπορούν να εξασφαλίσουν συνδρομή. Ο πρώτος είναι μέσω της κεντρικής αρχής του άλλου συμβαλλόμενου κράτους, με την οποία οι αρχές μπορούν να επικοινωνήσουν απευθείας ή μέσω της δικής τους κεντρικής αρχής. Ο ενδεχόμενος ρόλος των κεντρικών αρχών στο θέμα αυτό αναφέρεται ειδικώς στα άρθρα 8 και 9 και στο άρθρο 31 στοιχείο α) της σύμβασης¹⁷⁹. Ο δεύτερος τρόπος είναι μέσω του διεθνούς δικτύου δικαστών της Χάγης, εάν αμφότερα τα κράτη έχουν ορίσει μέλη. Τα μέλη του εν λόγω δικτύου λειτουργούν ως σημεία επαφής στη δικαιοδοσία τους και μπορούν να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με διάφορες νομικές και δικονομικές πτυχές στη δικαιοδοσία τους καθώς και να συνδράμουν στον προσδιορισμό της αρμόδιας αρχής¹⁸⁰. Κατάλογος των μελών του διεθνούς δικτύου δικαστών της Χάγης διατίθεται στον δικτυακό τόπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης [www.hcch.net], στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction Section»), στο τμήμα για το διεθνές δίκτυο δικαστών της Χάγης («International Hague Network of Judges»)].
- 5.16** Οι κεντρικές αρχές μπορούν επίσης να συνδράμουν στη διαβίβαση εγγράφων μεταξύ αρχών και ορισμένες κεντρικές αρχές μπορούν να παράσχουν συνδρομή για τη διερμηνεία ή τη μετάφραση εγγράφων ή για τον εντοπισμό τέτοιων υπηρεσιών στο κράτος τους, εφόσον τους ζητηθεί. Τα μέλη του διεθνούς δικτύου δικαστών της Χάγης μπορούν επίσης να συμβάλουν στην εξασφάλιση πληροφοριών σχετικά με τις πλέον ενδεδειγμένες ενέργειες, για παράδειγμα όσον αφορά τις πληροφορίες ή την τεκμηρίωση που μπορεί να απαιτήσει η αρμόδια αρχή προτού εξετάσει τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας.

¹⁷⁷ Άρθρο 44.

¹⁷⁸ Άρθρο 45.

¹⁷⁹ Βλέπε κατωτέρω, σημείο 11.11.

¹⁸⁰ Βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 147.

β) Πώς πρέπει να επικοινωνούν οι αρχές;

- 5.17 Τα άρθρα 8 και 9 προβλέπουν επίσης ότι οι αρχές μπορούν να προχωρούν σε ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το ζήτημα της μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας. Η ανταλλαγή απόψεων θα είναι συχνά απαραίτητη για να μπορέσει η αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα να εκτιμήσει αν το αίτημα πρέπει να γίνει δεκτό. Και πάλι, τόσο οι κεντρικές αρχές όσο και το διεθνές δίκαιο δικαστών της Χάγης μπορούν να παράσχουν συνδρομή στο συγκεκριμένο θέμα¹⁸¹.
- 5.18 Οι δύο εμπλεκόμενες αρχές (συχνά δύο δικαστικές αρχές) μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα μέσα για την ανταλλαγή απόψεων. Η μεταξύ τους επικοινωνία μπορεί να γίνει μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τηλεφωνικώς. Εάν απαιτείται η συμμετοχή διερμηνέων ή η παρουσία των μερών, ή των εκπροσώπων τους, μπορεί να γίνει χρήση μέσων τηλεφωνικής διάσκεψης ή τηλεδιάσκεψης.

γ) Άλλα θέματα σχετικά με τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας στα οποία η επικοινωνία μεταξύ αρχών μπορεί να είναι χρήσιμη

- 5.19 Δεδομένου ότι η μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας δεν καθιερώνει μόνιμη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας (βλέπε σημείο 5.7 ανωτέρω) και μπορεί να αφορά μόνο ένα συγκεκριμένο μέρος της υπόθεσης (βλέπε σημείο 5.5 ανωτέρω), είναι σημαντικό για αμφότερες τις αρμόδιες αρχές να είναι όσο το δυνατόν πιο σαφείς στις επικοινωνίες τους όσον αφορά το προβλεπόμενο πεδίο κάθε μεταφοράς διεθνούς δικαιοδοσίας.
- 5.20 Αυτό σημαίνει ότι κάθε αρμόδια αρχή **που υποβάλλει αίτημα** (ανεξάρτητα από το κατά πόσον ζητεί να αναλάβει ή να μεταφέρει τη δικαιοδοσία) θα πρέπει να διασφαλίζει ότι το αίτημά της είναι σαφές ως προς τα ακόλουθα σημεία:
- το πεδίο της προβλεπόμενης μεταφοράς δικαιοδοσίας (δηλαδή σε σχέση με ποια θέματα προβλέπεται ότι θα μεταφερθεί η διεθνής δικαιοδοσία και υπό ποιες περιστάσεις προβλέπεται ότι η αρμόδια αρχή η οποία αποδέχεται τη διεθνή δικαιοδοσία θα συνεχίσει να ασκεί δικαιοδοσία σε σχέση με τέτοια θέματα στο μέλλον)· και
 - για ποιον λόγο θεωρείται ότι η συγκεκριμένη μεταφορά της δικαιοδοσίας εξυπηρετεί καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.
- 5.21 Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να είναι χρήσιμη η ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το προβλεπόμενο πεδίο μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας. Εφόσον είναι εφικτό, και κατόπιν υποβολής παρατηρήσεων από τα μέρη όταν απαιτείται, θα πρέπει να καταβάλλονται προσπάθειες για τη συμφωνία των αρμόδιων αρχών επί των θεμάτων αυτών και κάθε αρμόδια αρχή θα πρέπει να καταγράφει τη συμφωνία αυτή όπως αρμόζει στη δικαιοδοσία της.
- 5.22 Η ρητή συμφωνία και/ή καταγραφή των ως άνω όρων μπορεί να άρει τις αμφιβολίες στο μέλλον σχετικά με το ποια αρχή έχει διεθνή δικαιοδοσία και σε σχέση με ποια θέματα.

¹⁸¹

Κατά το άρθρο 31 στοιχείο α), η κεντρική αρχή συμβαλλόμενου κράτους προβαίνει, είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών, σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να διευκολύνει την επικοινωνία και να παρέχει τη συνδρομή που προβλέπεται στα άρθρα 8 και 9. Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

Παράδειγμα 5 (B)¹⁸² Άγαμο ζεύγος και τα παιδιά του διαμένουν στο συμβαλλόμενο κράτος Α, του οποίου είναι υπήκοοι. Η σχέση του ζεύγους κλονίζεται και η μητέρα κινεί διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Α ζητώντας την άδεια να μετεγκατασταθεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β με τα παιδιά. Η αίτηση γίνεται δεκτή και η μητέρα μετεγκαθίσταται με τα παιδιά στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Το δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους Α διατάσσει επίσης ότι τα παιδιά θα περνούν τις καλοκαιρινές διακοπές τους με τον πατέρα τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α υπό τον όρο ότι τα παιδιά δεν θα επισκέπτονται τους γονείς του πατέρα (οι οποίοι, κατά τη μητέρα, κακοποίησαν τα παιδιά).

Μετά την επιστροφή από την πρώτη περίοδο καλοκαιρινών διακοπών με τον πατέρα τους, τα παιδιά αποκαλύπτουν στη μητέρα ότι επισκέφθηκαν με τον πατέρα τους γονείς του. Η μητέρα υποβάλλει αίτηση στο συμβαλλόμενο κράτος Β για αναστολή της μελλοντικής επαφής του πατέρα με τα παιδιά. Ο πατέρας υποβάλλει αίτηση στο συμβαλλόμενο κράτος Α με αίτημα την τροποποίηση της προηγούμενης διάταξης σχετικά με την επαφή με τα παιδιά και την κατάργηση του όρου.

Το συμβαλλόμενο κράτος Α ζητεί τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρο 9) από το συμβαλλόμενο κράτος Β, στο οποίο τα παιδιά έχουν πλέον τη συνήθη διαμονή τους. Οι αρχές που εξετάζουν την υπόθεση σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος προχωρούν, με τη συνδρομή των δύο κεντρικών αρχών, σε ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το ζήτημα της μεταφοράς της δικαιοδοσίας. Συμφωνούν ότι τα μέρη θα τους υποβάλουν έγγραφες παρατηρήσεις σχετικά με το ζήτημα και ότι θα υπάρξει ανταλλαγή απόψεων μέσω τηλεφωνικής διάσκεψης με την παρουσία των μερών. Μετά την ανταλλαγή απόψεων, το συμβαλλόμενο κράτος Β κρίνει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας και ότι το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών θα εξυπηρετηθεί καλύτερα εάν το ζήτημα της επαφής με τα παιδιά εξεταστεί στο συμβαλλόμενο κράτος Α¹⁸³. Αμφότερες οι αρχές στα συμβαλλόμενα κράτη Α και Β επισημαίνουν ότι η μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας περιορίζεται στο ζήτημα της επαφής των παιδιών με τον πατέρα και τους γονείς του πατέρα τους και ότι θεωρούν ότι το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών θα εξυπηρετηθεί καλύτερα εάν το συγκεκριμένο ζήτημα κρίνουν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α, επειδή:

- ο πατέρας εξακολουθεί να έχει τη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α·
- το δικαίωμα επαφής ασκείται στο συμβαλλόμενο κράτος Α·
- εγείρεται ζήτημα παράβασης της διάταξης του συγκεκριμένου δικαστηρίου· και
- εγείρεται ζήτημα σχετικά με την επαφή με τους γονείς του πατέρα, οι οποίοι διαμένουν στο συμβαλλόμενο κράτος Α.

Το δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους Α εξετάζει τελικά την υπόθεση και αποφαινεται ότι τα παιδιά μπορούν να συνεχίσουν να έχουν επαφή με τον πατέρα και τους γονείς του πατέρα τους.

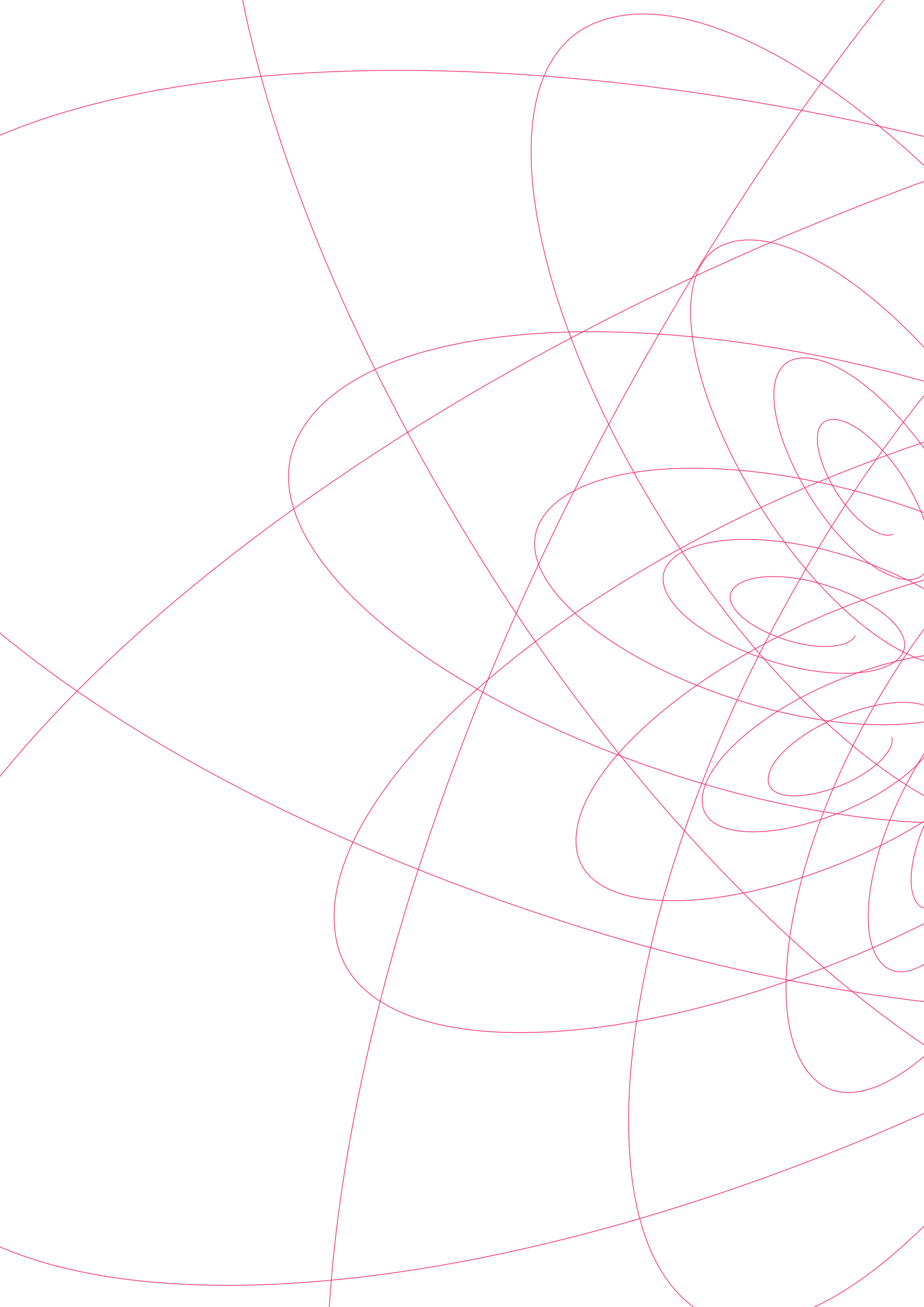
¹⁸² Για εξέταση της ενδεχόμενης χρήσης των διατάξεων περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας σε κατάσταση διεθνούς απαγωγής παιδιού στην οποία επιτυγχάνεται συμφωνία μεταξύ των μερών στο πλαίσιο διαδικασίας φιλικού διακανονισμού των διαφορών, βλέπε κατωτέρω, σημεία **13.51-13.57** και ιδίως σημείο **13.55**.

¹⁸³ Σημειώνεται ότι μια άλλη προσέγγιση θα ήταν να διατηρήσουν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β τη διεθνή δικαιοδοσία και να καλέσουν τον πατέρα να ζητήσει από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α να παράσχουν, σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 2 της Σύμβασης, έκθεση σχετικά με τις περιστάσεις του (και ενδεχομένως επίσης σχετικά με τις περιστάσεις των γονέων του πατέρα) και να αποφανθούν για την καταλληλότητά του (τους) να ασκεί(-ούν) το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής με τα παιδιά και για τους όρους υπό τους οποίους πρέπει να ασκείται το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής, για χρήση στη διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 3, το συμβαλλόμενο κράτος Β δύναται να αναβάλει τη διαδικασία, έως ότου ολοκληρωθεί η διαδικασία που αφορά το αίτημα του πατέρα. Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το άρθρο 35, βλ. κατωτέρω, **κεφάλαια 11 και 13**.

Έναν χρόνο αργότερα, η μητέρα σταματά μονομερώς την επαφή, υποστηρίζοντας ότι ο πατέρας κακοποιεί τα παιδιά κατά την επαφή μαζί τους. Ο πατέρας κινεί διαδικασία για την επιμέλεια στο συμβαλλόμενο κράτος Α υποστηρίζοντας ότι η μητέρα αποξενώνει τα παιδιά από αυτόν. Το συμβαλλόμενο κράτος Α αποποιείται τη δικαιοδοσία του με την αιτιολογία ότι η προηγούμενη μεταφορά διεθνούς δικαιοδοσίας από το συμβαλλόμενο κράτος Β περιοριζόταν ρητώς στο ζήτημα της επαφής του πατέρα με τα παιδιά. Ως εκ τούτου, ο πατέρας ζητεί από το συμβαλλόμενο κράτος Α να ζητήσει τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας όσον αφορά το ζήτημα της επιμέλειας. Το συμβαλλόμενο κράτος Α αποποιείται τη διεθνή δικαιοδοσία του με την αιτιολογία ότι δεν θεωρεί ότι μπορεί να εκτιμήσει καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών στο ζήτημα της επιμέλειας. Αποφασίζει ότι το ζήτημα της επιμέλειας θα πρέπει να εξεταστεί σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας (δηλαδή στο κράτος συνήθους διαμονής των παιδιών σύμφωνα με το άρθρο 5 – ήτοι στο συμβαλλόμενο κράτος Β).

6

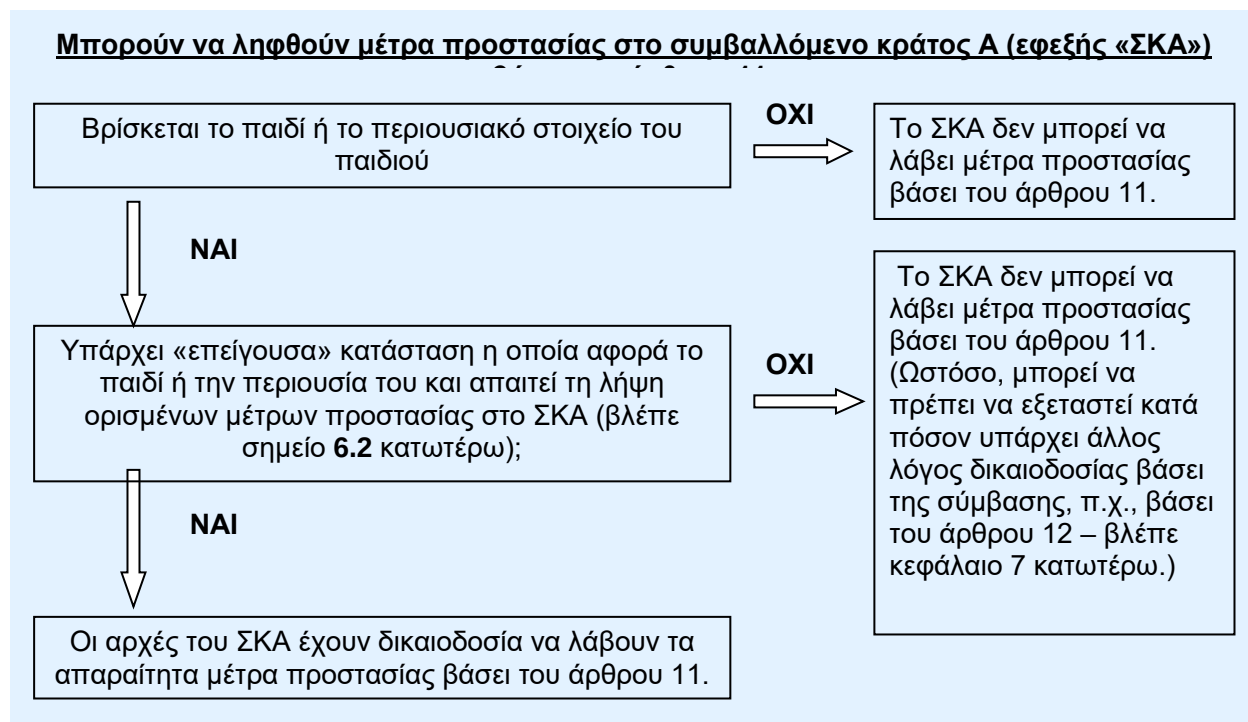
*ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΕ
ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ*

A. Λήψη των απαραίτητων μέτρων προστασίας σε επείγουσες περιπτώσεις

Άρθρο 11

- 6.1 Σε κάθε επείγουσα περίπτωση, οι αρχές κάθε συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου **βρίσκεται** το παιδί ή περιουσιακά του στοιχεία έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας¹⁸⁴.

α) Πότε μια περίπτωση είναι «επείγουσα»;

- 6.2 Η σύμβαση δεν παρέχει ορισμό του τι μπορεί να συνιστά «επείγουσα περίπτωση»¹⁸⁵. Ως εκ τούτου, απόκειται στις δικαστικές/διοικητικές αρχές του ενδιαφερόμενου συμβαλλόμενου κράτους να καθορίσουν αν μια συγκεκριμένη κατάσταση είναι «επείγουσα». Στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι η κατάσταση είναι επείγουσα όταν μπορεί να προκληθεί ανήκεστη βλάβη στο παιδί ή να διακυβευτεί η προστασία του παιδιού ή των συμφερόντων του εάν επιδιωχθεί η λήψη μέτρων προστασίας μόνο μέσω των κανονικών διαύλων των άρθρων 5 έως 10 (οι γενικές βάσεις της δικαιοδοσίας)¹⁸⁶. Επομένως, μια χρήσιμη προσέγγιση για τις αρχές μπορεί να είναι να εξετάζουν κατά πόσον το παιδί ενδέχεται να υποστεί ανήκεστη βλάβη, ή κατά πόσον η προστασία του παιδιού ή τα συμφέροντά του ενδέχεται να διακυβευτούν, εάν δεν ληφθεί μέτρο για την προστασία του παιδιού στο διάστημα το οποίο ενδέχεται να παρέλθει έως ότου οι αρχές που έχουν γενική δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10 μπορέσουν να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας.

¹⁸⁴ Το άρθρο 11 αναπαράγει σχεδόν κατά λέξη το άρθρο 9 παράγραφος 1 της σύμβασης της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων.

¹⁸⁵ Η έννοια του «επείγοντος» δεν ορίζεται ούτε στη σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων.

¹⁸⁶ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 68.

- 6.3 Επισημαίνεται ότι η «επείγουσα» κατάσταση είναι αυτή που δικαιολογεί την παρέκκλιση από τους γενικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας της σύμβασης (άρθρα 5 έως 10). Για τον λόγο αυτό, έχει αναφερθεί ότι η έννοια του «επείγοντος» πρέπει να ερμηνεύεται «μáλλον αυστηρά»¹⁸⁷.
- 6.4 Ενδεικτικά παραδείγματα περιπτώσεων στις οποίες υπάρχει μια τέτοια «επείγουσα» κατάσταση είναι τα ακόλουθα: 1) το παιδί βρίσκεται εκτός του κράτους συνήθους διαμονής του και πρέπει να υποβληθεί σε ιατρική θεραπεία για να σωθεί η ζωή του (ή για την αποφυγή πρόκλησης ανήκεστης βλάβης στο παιδί ή διακύβευσης των συμφερόντων του) και δεν μπορεί να εξασφαλιστεί η συγκατάθεση γονέα για τη θεραπεία· 2) το παιδί έχει επαφή με γονέα κάτοικο εξωτερικού εκτός του κράτους συνήθους διαμονής του και ισχυρίζεται ότι υπέστη σωματική/σεξουαλική κακοποίηση από τον γονέα με αποτέλεσμα η επαφή να πρέπει να διακοπεί αμέσως και/ή να πρέπει να αναζητηθεί εναλλακτική προσωρινή φροντίδα για το παιδί· 3) είναι απαραίτητο να πωληθούν ταχέως φθαρτά προϊόντα τα οποία ανήκουν στο παιδί· ή 4) υπήρξε παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση παιδιού¹⁸⁸ και, στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε βάσει της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών, πρέπει να ληφθούν επείγοντως μέτρα ώστε να διασφαλιστεί η ασφαλής επιστροφή του παιδιού¹⁸⁹ στο συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής του¹⁹⁰.
- 6.5 Παρότι δεν υπάρχει ακόμη πάγια πρακτική σχετικά με το τι συνιστά «επείγουσα περίπτωση», στις περιστάσεις αυτές απόκειται σαφώς στην αρμόδια αρχή που εξετάζει την αίτηση για επιστροφή να κρίνει αν, βάσει των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υπόθεσης, η περίπτωση είναι «επείγουσα» ώστε να μπορεί να προβληθεί το άρθρο 11 για τη λήψη μέτρων προστασίας για τη διασφάλιση της ασφαλούς επιστροφής του παιδιού. Το ζήτημα αυτό εξετάζεται επίσης κατωτέρω, στο **κεφάλαιο 13** στα σημεία **13.5** έως **13.12**.

β) Ποια είναι τα «απαραίτητα» μέτρα προστασίας;

- 6.6 Τα «μέτρα προστασίας» που μπορούν να ληφθούν βάσει του άρθρου 11 της σύμβασης έχουν το ίδιο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής με τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν βάσει των άρθρων 5 έως 10 της σύμβασης, δηλαδή είναι μέτρα προστασίας του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, μη εξαντλητικός κατάλογος των οποίων παρατίθεται στο άρθρο 3, ενώ εξαντλητικός κατάλογος των

¹⁸⁷

Ό.π.

¹⁸⁸

Βλέπε άρθρο 7 παράγραφος 2.

¹⁸⁹

Σε σχέση με το παράδειγμα υπό 4), στη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής του 2011 (Μέρος Ι) διατυπώθηκε η άποψη ότι, μολονότι τα μέτρα που διευκολύνουν την ασφαλή επιστροφή παιδιού στο πλαίσιο αίτησης για επιστροφή βάσει της σύμβασης του 1980 είναι εξαιρετικά χρήσιμα, μπορεί να μην υποδηλώνουν πάντοτε «επείγουσα περίπτωση» (ώστε να μπορεί να προβληθεί το άρθρο 11 ως βάση για τη θεμελίωση διεθνούς δικαιοδοσίας λήψης των εν λόγω μέτρων). Αυτό θα συμβαίνει ιδίως στην περίπτωση της αυστηρής ερμηνείας του «επείγοντος» χαρακτήρα που ζητείται στην εισηγητική έκθεση. Αντιθέτως, επισημάνθηκε ότι η χρήση του άρθρου 11 σε τέτοιες περιστάσεις αποτελεί σημαντική προσθήκη στην «εργαλειοθήκη» που έχουν στη διάθεσή τους οι αρχές για να διασφαλίζουν την «ασφαλή επιστροφή» παιδιού κατόπιν παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης αυτού. Διατυπώθηκε επίσης η άποψη ότι υπόθεση η οποία συνεπάγεται την αναγκαιότητα λήψης μέτρων για να διασφαλιστεί η ασφαλής επιστροφή παιδιού στο κράτος συνήθους διαμονής του θα αποτελεί συνήθως «επείγουσα περίπτωση» ώστε να μπορεί να προβληθεί το άρθρο 11.

Στα συμπεράσματα και τις συστάσεις της ειδικής επιτροπής του 2011 (μέρος Ι) [διατίθενται στη διεύθυνση < www.hcch.net > (στο τμήμα που περιγράφεται στην υποσημείωση 16 ανωτέρω)], επισημάνθηκαν τα εξής (στην παράγραφο 41): «[Η] σύμβαση του 1996 παρέχει μια βάση δικαιοδοσίας, σε επείγουσες περιπτώσεις, για τη λήψη μέτρων προστασίας παιδιού, και στο πλαίσιο διαδικασίας επιστροφής βάσει της σύμβασης του 1980. Τα εν λόγω μέτρα αναγνωρίζονται και μπορούν να κηρυχθούν εκτελεστά ή να καταχωριστούν προς εκτέλεση στο κράτος επιστροφής του παιδιού υπό τον όρο ότι αμφότερα τα ενδιαφερόμενα κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση του 1996.»

¹⁹⁰

Βλέπε επίσης, κατωτέρω, τα **παραδείγματα** στο τέλος του παρόντος κεφαλαίου. Σχετικά με το σημείο 4, βλέπε επίσης κατωτέρω τα σημεία **13.5-13.12**.

εξαιρουμένων θεμάτων παρατίθεται στο άρθρο 4¹⁹¹.

- 6.7 Ωστόσο, οι συντάκτες της σύμβασης απέφυγαν σκόπιμα να καθορίσουν ποια συγκεκριμένα «απαραίτητα» μέτρα προστασίας μπορούν να λαμβάνονται βάσει επείγουσας κατάστασης κατά το άρθρο 11. Αποφασίστηκε ότι ο επείγων χαρακτήρας θα πρέπει να υπαγορεύει σε κάθε περίπτωση τα «απαραίτητα» μέτρα¹⁹². Ως εκ τούτου, θα απόκειται στις δικαστικές ή διοικητικές αρχές σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος να καθορίζουν, βάσει των πραγματικών περιστατικών κάθε συγκεκριμένης υπόθεσης, ποια μέτρα (εντός του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης) είναι «απαραίτητα» για την αντιμετώπιση της εκάστοτε επείγουσας κατάστασης.

γ) Ποια είναι η διάρκεια των μέτρων προστασίας που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11;

- 6.8 Η διεθνής δικαιοδοσία συμβαλλόμενου κράτους η οποία θεμελιώνεται σε επείγουσα περίπτωση είναι συντρέχουσα δικαιοδοσία¹⁹³, δηλαδή συνυπάρχει με εκείνη του κράτους που έχει **γενική** δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10, αλλά είναι αυστηρά δευτερεύουσα ως προς τη γενική δικαιοδοσία. Αυτό διασφαλίζεται στο άρθρο 11 παράγραφοι 2 και 3, το οποίο προβλέπει ότι τα απαραίτητα μέτρα προστασίας που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11 είναι χρονικά περιορισμένα¹⁹⁴. Εάν το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε **συμβαλλόμενο** κράτος, τα απαραίτητα μέτρα τα οποία λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11 παύουν να ισχύουν από τη στιγμή που οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους που έχει γενική δικαιοδοσία (συνήθως οι αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού) λάβουν τα απαιτούμενα από την περίπτωση μέτρα¹⁹⁵. Εάν το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε **μη συμβαλλόμενο** κράτος, τα απαραίτητα μέτρα που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11 παύουν να ισχύουν από τη στιγμή που τα απαιτούμενα από την περίπτωση και ληφθέντα από τις αρχές άλλου κράτους μέτρα αναγνωρισθούν στο εν λόγω συμβαλλόμενο κράτος¹⁹⁶.
- 6.9 Σημειώνεται ότι, εάν έχει ξεκινήσει διαδικασία για τη λήψη μέτρων προστασίας σε επείγουσα περίπτωση σε συμβαλλόμενο κράτος (βάσει του άρθρου 11), οι αρμόδιες αρχές που έχουν επιληφθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος βάσει των άρθρων 5 έως 10 **δεν** υποχρεούνται να αναστείλουν τη διαδικασία έως τη λήψη μέτρου¹⁹⁷. Επιπλέον, δεδομένου ότι κάθε μέτρο το οποίο μπορεί να λάβει το πρώτο συμβαλλόμενο κράτος βάσει του άρθρου 11 θα παύσει να ισχύει από τη στιγμή που λάβουν απόφαση οι αρχές που έχουν διεθνή δικαιοδοσία κατά τα άρθρα 5 έως 10 (άρθρο 11 παράγραφος 2), στην περίπτωση αυτή τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να συζητήσουν (μέσω των κεντρικών αρχών ή μέσω απευθείας δικαστικής επικοινωνίας) τον αποτελεσματικότερο τρόπο δράσης για τη βέλτιστη προστασία του παιδιού¹⁹⁸.

¹⁹¹ Βλέπε, ανωτέρω, **κεφάλαιο 3** σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.

¹⁹² Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφος 70.

¹⁹³ Τας άρθρο 13 (εκκρεμοδικία) δεν εφαρμόζεται όταν λαμβάνονται απαραίτητα μέτρα προστασίας βάσει του άρθρου 11 (βλέπε γράμμα του άρθρου 13, όπου γίνεται αναφορά σε συμβαλλόμενα κράτη που έχουν διεθνή δικαιοδοσία «κατά τα άρθρα 5 έως 10») – βλέπε ανωτέρω, σημείο **4.34**. Όσον αφορά τη λειτουργία του άρθρου 13, βλ. επίσης ανωτέρω, σημεία **4.29-4.35**.

¹⁹⁴ Για γενική εξέταση της συνέχισης των μέτρων, βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 8**.

¹⁹⁵ Άρθρο 11 παράγραφος 2.

¹⁹⁶ Άρθρο 11 παράγραφος 3.

¹⁹⁷ Αυτό συμβαίνει επειδή οι κανόνες περί εκκρεμοδικίας οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 13 της σύμβασης δεν εφαρμόζονται στις διαδικασίες βάσει του άρθρου 11. Βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 193.

¹⁹⁸ Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

δ) Όταν ένα συμβαλλόμενο κράτος λάβει μέτρα βάσει του άρθρου 11, τι άλλα μέτρα θα πρέπει να λάβει για να διασφαλίζεται η συνεχής προστασία του παιδιού;

6.10 Σε περιπτώσεις στις οποίες λήφθηκαν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 11, η δικαστική ή διοικητική αρχή η οποία έλαβε τα εν λόγω μέτρα μπορεί να επικοινωνήσει και να συνεργαστεί με οποιοδήποτε άλλο κράτος θεωρεί απαραίτητο, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής προστασία του παιδιού¹⁹⁹. Μια τέτοια επικοινωνία και συνεργασία μπορεί να λάβει χώρα απευθείας μεταξύ αρμόδιων αρχών²⁰⁰ ή, κατά περίπτωση, με τη συνδρομή των οικείων κεντρικών αρχών²⁰¹. Για παράδειγμα, οι αρμόδιες αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο λήφθηκαν τα μέτρα βάσει του άρθρου 11 μπορούν να ενημερώσουν τις αρμόδιες αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού (ή, κατά περίπτωση, την κεντρική αρχή του εν λόγω κράτους) για την κατάσταση του παιδιού και τα μέτρα που λήφθηκαν²⁰². Αυτό θα επιτρέψει στο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού να διασφαλίσει ότι, όταν απαιτείται, η κατάσταση του παιδιού διερευνάται πλήρως και λαμβάνεται κάθε απαιτούμενο μέτρο προστασίας για τη μακροπρόθεσμη προστασία του παιδιού.

6.11 Ειδικές διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης μπορεί επίσης να είναι λυσιτελείς στις περιπτώσεις αυτές (π.χ., άρθρο 36) και πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται προσεκτικά υπόψη.

B. Αναγνωρίζονται και εκτελούνται στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996 τα μέτρα προστασίας που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11;

6.12 Ναι, τα μέτρα προστασίας που λαμβάνονται σε επείγουσες περιπτώσεις μπορούν να αναγνωριστούν και να εκτελεστούν σύμφωνα με το κεφάλαιο IV της σύμβασης²⁰³. Επισημαίνεται ότι το άρθρο 23 παράγραφος 2 περιορίζει ειδικώς τους λόγους μη αναγνώρισης σε επείγουσες περιπτώσεις [βλέπε άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχεία β) και γ)]²⁰⁴.

Παράδειγμα 6 (Α) *Παιδί, το οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του στο μη συμβαλλόμενο κράτος Α, ταξιδεύει με το σχολείο του στο συμβαλλόμενο κράτος Β χωρίς τους γονείς του. Αρρωσταίνει και χρειάζεται επείγουσα ιατρική επέμβαση, η οποία θα απαιτούσε κανονικά τη συγκατάθεση των γονέων. Ωστόσο, η επικοινωνία με τους γονείς του δεν είναι εφικτή. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα τα οποία επιτρέπονται βάσει του δικαίου τους ώστε να διασφαλιστεί η χορήγηση της*

¹⁹⁹ Η επικοινωνία και η συνεργασία δεν περιορίζονται στα **συμβαλλόμενα** στη σύμβαση του 1996 κράτη, κάτι το οποίο συνάδει με τη φιλοσοφία που διαπνέει τις διατάξεις της σύμβασης. Βλέπε κατωτέρω, σημεία **11.18** και εξής.

²⁰⁰ Για τις δικαστικές αρχές, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει απευθείας δικαστική επικοινωνία, βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 147.

²⁰¹ Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

²⁰² Στην παράγραφο 72 της εισηγητικής έκθεσης αναφέρεται ότι «[σ]κοπός του κειμένου [της Σύμβασης] δεν είναι να επιβάλει στην αρχή που θεμελιώνει τη διεθνή δικαιοδοσία της σε επείγουσα κατάσταση την υποχρέωση να ενημερώνει τις αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού σχετικά με το ληφθέν μέτρο, ώστε να μην επιβαρύνεται υπερβολικά η λειτουργία της σύμβασης και να μην παρέχεται πρόσχημα άρνησης της αναγνώρισης του εν λόγω μέτρου στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη σε περίπτωση μη παροχής των εν λόγω πληροφοριών». Ωστόσο, παρά την απουσία ρητής υποχρέωσης στο κείμενο της σύμβασης ως προς το συγκεκριμένο θέμα, θεωρείται ότι θα είναι συνήθως ορθή πρακτική να συνεργάζονται και να επικοινωνούν τα συμβαλλόμενα κράτη κατ' αυτόν τον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η συνεχής προστασία του παιδιού όταν λαμβάνονται τέτοια μέτρα.

²⁰³ Άρθρο 23 και εξής.

²⁰⁴ Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 10**.

ιατρικής θεραπείας χωρίς τη συγκατάθεση των γονέων.

Παράδειγμα 6 (Β)

Τρία παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α όπου ζουν με τη μητέρα τους και έχουν τακτική επαφή με τον πατέρα τους. Κατά τις θερινές διακοπές, η μητέρα και τα παιδιά επισκέπτονται τους γονείς της μητέρας στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ενώ βρίσκονται στο συμβαλλόμενο κράτος Β, το αυτοκίνητο στο οποίο επιβαίνουν εμπλέκεται σε ατύχημα, με αποτέλεσμα η μητέρα να βρεθεί σε κώμα στη μονάδα εντατικής θεραπείας. Οι αρχές του κράτους Β έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λάβουν επείγοντα μέτρα και να τοποθετήσουν προσωρινά τα παιδιά στην επιμέλεια των γονέων της μητέρας²⁰⁵. Μία εβδομάδα αργότερα η μητέρα αποβιώνει. Δικαστήριο στο συμβαλλόμενο κράτος Α εκδίδει ακολούθως διάταξη, βάσει της οποίας τα παιδιά θα ζήσουν με τον πατέρα τους²⁰⁶. Επομένως, η διάταξη που εκδόθηκε από το συμβαλλόμενο κράτος Β παύει να ισχύει (δεν παράγει πλέον αποτελέσματα), δεδομένου ότι τα απαιτούμενα από την κατάσταση μέτρα έχουν πλέον ληφθεί από τις αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Α²⁰⁷.

Παράδειγμα 6 (Γ)

Δύο παιδιά, τα οποία έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α, ταξιδεύουν νόμιμα με τον πατέρα τους στο συμβαλλόμενο κράτος Β για διακοπές. Ενώ βρίσκονται στο συμβαλλόμενο κράτος Β, ο πατέρας συλλαμβάνεται ως ύποπτος για λαθρεμπόριο ναρκωτικών. Ακολούθως του απαγγέλλεται κατηγορία για ποινικό αδίκημα και προφυλακίζεται εν αναμονή της δίκης του. Οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β έχουν διεθνή δικαιοδοσία λήψης επείγοντων μέτρων για την επιμέλεια των παιδιών²⁰⁸.

Παράδειγμα 6 (Δ)

Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο μη συμβαλλόμενο κράτος Α και έχει περιουσιακό στοιχείο στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο είναι σε κακή κατάσταση και, λόγω σοβαρών δομικών προβλημάτων, είναι πιθανό να καταρρεύσει εάν δεν ληφθούν μέτρα επισκευής του. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β λαμβάνουν επείγοντα μέτρα ώστε να επιτρέψουν σε εταιρεία να εκτελέσει τις απαραίτητες επισκευές (οι οποίες εκτιμάται ότι θα διαρκέσουν 5 έως 6 μήνες). Έναν μήνα μετά τη λήψη των εν λόγω μέτρων από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β, οι αρχές του μη συμβαλλόμενου κράτους Α επιτρέπουν στους γονείς του παιδιού να πωλήσουν το περιουσιακό στοιχείο στην παρούσα κατάστασή του σε αγοραστή που έχουν ήδη εντοπίσει. Οι γονείς ζητούν την αναγνώριση στο συμβαλλόμενο κράτος Β της απόφασης του μη συμβαλλόμενου κράτους Α. Το μέτρο αναγνωρίζεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β (βάσει των εκτός της σύμβασης κανόνων του²⁰⁹). Ως εκ τούτου, το επείγον μέτρο που έλαβε το συμβαλλόμενο κράτος Β παύει να ισχύει και το περιουσιακό στοιχείο μπορεί να πωληθεί²¹⁰.

²⁰⁵

Άρθρο 11.

²⁰⁶

Ως συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής των παιδιών, σύμφωνα με το άρθρο 5. Επισημαίνεται ότι διάφορες διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης μπορεί επίσης να είναι λυσιτελείς σε τέτοιου είδους περίπτωση (π.χ., άρθρα 32 και 34)· βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

²⁰⁷

Άρθρο 11 παράγραφος 2, καθώς το συμβαλλόμενο κράτος Α είναι αυτό που έχει γενική δικαιοδοσία επί των παιδιών σύμφωνα με το άρθρο 5.

²⁰⁸

Άρθρο 11. Οι διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν στην περίπτωση αυτή για την ταχεία ειδοποίηση των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους Α σχετικά με την κατάσταση των παιδιών και την παροχή σε αυτές όλων των σχετικών πληροφοριών. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α (το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής των παιδιών) θα μπορούν τότε να λάβουν μέτρα προστασίας των παιδιών (τα οποία, εάν η μητέρα των παιδιών έχει την επιμέλειά τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α, μπορεί να περιλαμβάνουν τον επαναπατρισμό τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α όπου η μητέρα ασκεί την επιμέλεια).

²⁰⁹

Δεδομένου ότι πρόκειται για απόφαση **μη συμβαλλόμενου** κράτους.

²¹⁰

Άρθρο 11 παράγραφος 3.

Παράδειγμα 6 (Ε)

Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, όπου ζει με τους γονείς του. Οι γονείς του έχουν περιουσία στο συμβαλλόμενο κράτος Β, την οποία το παιδί θα κληρονομήσει όταν οι γονείς αποβιώσουν. Η οικογένεια ταξιδεύει για διακοπές στο συμβαλλόμενο κράτος Γ. Ενώ βρίσκεται για διακοπές στο συμβαλλόμενο κράτος Γ, η οικογένεια εμπλέκεται σε σοβαρό ατύχημα με σκάφος. Αμφότεροι οι γονείς χάνουν τη ζωή τους και το παιδί τραυματίζεται σοβαρά. Το παιδί χρειάζεται επείγουσα και δαπανηρή ιατρική θεραπεία και η μόνη διαθέσιμη πηγή για τη χρηματοδότηση της εν λόγω θεραπείας είναι το περιουσιακό στοιχείο που βρίσκεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α και Β και τις ενημερώνουν για την κατάσταση του παιδιού²¹¹. Οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β, θεωρώντας ότι πρόκειται για επείγουσα περίπτωση, λαμβάνουν μέτρα προστασίας βάσει του άρθρου 11 για: 1) τον διορισμό νόμιμου αντιπροσώπου του παιδιού ο οποίος θα χειριστεί το περιουσιακό στοιχείο στο συμβαλλόμενο κράτος Β· και 2) την επείγουσα εξασφάλιση κεφαλαίων από το περιουσιακό στοιχείο (μέσω εκ νέου υποθήκευσης) για τον συγκεκριμένο σκοπό της χρηματοδότησης της ιατρικής θεραπείας του παιδιού. Τα εν λόγω μέτρα αναγνωρίζονται αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Γ²¹². Θεωρώντας ότι η περίπτωση είναι επείγουσα, το συμβαλλόμενο κράτος Γ λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα προστασίας βάσει του άρθρου 11 ώστε να καταστεί εφικτή η ιατρική περίθαλψη του παιδιού. Τα συμβαλλόμενα κράτη Β και Γ επικοινωνούν και ενημερώνουν το ένα το άλλο, καθώς και το συμβαλλόμενο κράτος Α, σχετικά με τα ληφθέντα σε σχέση με το παιδί μέτρα.

Το συμβαλλόμενο κράτος Α μπορεί να λάβει τα απαιτούμενα από την περίπτωση μακροπρόθεσμα μέτρα προστασίας, οπότε τα μέτρα που έλαβαν τα συμβαλλόμενα κράτη Β και Γ, βάσει του άρθρου 11, θα παύσουν να ισχύουν²¹³.

Παράδειγμα 6 (ΣΤ)

Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, όπου ζει με τη μητέρα και τον πατέρα του. Η σχέση των γονέων κλονίζεται και η μητέρα μετακινεί παράνομα²¹⁴ το παιδί από το συμβαλλόμενο κράτος Α στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ο πατέρας υποβάλλει αμέσως αίτηση για την επιστροφή του παιδιού βάσει της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών (στην οποία αμφότερα τα κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη). Η μητέρα δεν επιτρέπει καμία επαφή μεταξύ του παιδιού και του πατέρα και φαίνεται ότι η διαδικασία επιστροφής στο συμβαλλόμενο κράτος Β θα διαρκέσει μερικούς μήνες. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α δεν είναι σε θέση να λάβουν μέτρα σχετικά με την προσωρινή επαφή του πατέρα στο διάστημα αυτό.

Ανάλογα με τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β μπορεί να θεωρήσουν ότι η έλλειψη επαφής πατέρα και παιδιού θα προκαλέσει ανήκεστη βλάβη στο παιδί ή θα διακυβεύσει άλλως την προστασία ή τα συμφέροντα του παιδιού²¹⁵. Επομένως, οι αρχές μπορεί να κρίνουν ότι πρόκειται για επείγουσα περίπτωση στην οποία απαιτείται η λήψη μέτρων για να διασφαλιστεί κάποιου είδους προσωρινή επαφή μεταξύ του πατέρα και του παιδιού ενόσω

²¹¹ Άρθρο 30 παράγραφος 1. Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

²¹² Βλέπε ανωτέρω, σημείο **6.12**.

²¹³ Ωστόσο, βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 72, σχετικά με το γεγονός ότι κάθε ενέργεια η οποία **ολοκληρώθηκε** σύμφωνα με μέτρο προστασίας που λήφθηκε βάσει του άρθρου 11 θα συνεχίσει, βεβαίως, να παράγει αποτελέσματα. Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 72, «[ε]ίναι προφανές [...] ότι δεν μπορεί να αναιρεθεί μια χειρουργική επέμβαση ή η πώληση περιουσιακού στοιχείου η οποία έλαβε ήδη χώρα».

²¹⁴ Σύμφωνα με την έννοια της «παράνομης μετακίνησης» που προβλέπεται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 της σύμβασης του 1996.

²¹⁵ Βλέπε ανωτέρω, σημείο **6.2**.

εκκρεμεί η ολοκλήρωση της διαδικασίας επιστροφής²¹⁶.

Παράδειγμα 6 (Ζ)²¹⁷ Τρία παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α, όπου ζουν με τη μητέρα και τον πατέρα τους. Η σχέση των γονέων κλονίζεται και η μητέρα μετακινεί παράνομα²¹⁸ τα παιδιά στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ο πατέρας υποβάλλει αίτηση για την επιστροφή των παιδιών βάσει της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών (στην οποία αμφότερα τα κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη). Στη διαδικασία για την επιστροφή στο συμβαλλόμενο κράτος Β προβάλλονται κατά του πατέρα ισχυρισμοί σεξουαλικής κακοποίησης και η μητέρα επικαλείται το άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) της σύμβασης του 1980 ως άμυνα κατά της επιστροφής.

Ο δικαστής στο συμβαλλόμενο κράτος Β ο οποίος εξετάζει την αίτηση για επιστροφή θεωρεί ότι, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, δεν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος βλάβης για τα παιδιά εάν επιστρέψουν στο συμβαλλόμενο κράτος Α, **υπό τον όρο ότι** τα παιδιά δεν θα παραμείνουν μόνα στην επιμέλεια του πατέρα ενόσω εκκρεμεί η έρευνα για τους ισχυρισμούς περί σεξουαλικής κακοποίησης στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Ο δικαστής θεωρεί απαραίτητο κάθε επαφή των παιδιών με τον πατέρα τους να λαμβάνει χώρα σε εποπτευόμενο περιβάλλον έως ότου ληφθεί στο συμβαλλόμενο κράτος Α απόφαση επί της ουσίας επί των ζητημάτων επιμέλειας, συμπεριλαμβανομένης της επαφής²¹⁹. Ως εκ

²¹⁶ Βλέπε επίσης *General Principles and Guide to Good Practice – Transfrontier Contact Concerning Children* (Jordan Publishing, 2008) (εφεξής, «οδηγός ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή»), ιδίως σημείο 5.1 σχετικά με την επαφή με τον αποστερούμενο γονέα στο πλαίσιο παράνομης μετακίνησης/κατακράτησης. Η δημοσίευση αυτή διατίθεται επίσης στον δικτυακό τόπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction Section»), και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τους οδηγούς ορθής πρακτικής («Guides to Good Practice»).

Το κατά πόσον η έλλειψη επαφής μεταξύ πατέρα και παιδιού μπορεί να προκαλέσει ανήκεστη βλάβη στο παιδί ή να διακυβεύσει τα συμφέροντα του παιδιού και, επομένως, το κατά πόσον πρόκειται για επείγουσα περίπτωση είναι πραγματικά περιστατικά τα οποία πρέπει να καθορίσει η αρμόδια αρχή βάσει της συγκεκριμένης υπόθεσης που εξετάζει. Το συγκεκριμένο ζήτημα εξετάστηκε από την ειδική επιτροπή του 2011 (Μέρος Ι), στην οποία οι εμπειρογνώμονες διαφώνησαν σχετικά με το κατά πόσον η έλλειψη προσωρινής επαφής συνιστά επείγουσα περίπτωση. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες διατύπωσαν την άποψη ότι, παρότι η προσωρινή επαφή του παιδιού με τον αποστερούμενο γονέα είναι σε τέτοιες περιστάσεις σημαντική και θα πρέπει να διευκολύνεται, εφόσον είναι εφικτό, η έλλειψη προσωρινής επαφής σπάνια θα συνιστά «επείγουσα περίπτωση» ώστε να μπορεί να προβληθεί το άρθρο 11 για την εξασφάλιση δικαιοδοσίας λήψης τέτοιων μέτρων, ιδίως έχοντας υπόψη ότι το άρθρο 11 πρέπει να ερμηνεύεται αυστηρά (βλέπε ανωτέρω, σημείο 6.4). Ωστόσο, άλλοι εμπειρογνώμονες διαφώνησαν έντονα, επισημαίνοντας ότι το κατά πόσον η προσωρινή επαφή αποτελεί «επείγουσα περίπτωση» εξαρτάται εξ ολοκλήρου από τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης υπόθεσης: π.χ., εάν η διαδικασία επιστροφής καθυστερήσει για κάποιο λόγο, η έλλειψη επαφής με τον αποστερούμενο γονέα ενδέχεται να συνεπάγεται κίνδυνο ανήκεστης βλάβης για το παιδί. Σε μια τέτοια κατάσταση, η περίπτωση είναι «επείγουσα» και μπορούν, και θα πρέπει, να ληφθούν μέτρα βάσει του άρθρου 11.

Επισημαίνεται ότι κάθε απόφαση που λαμβάνει η αρχή του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο εκκρεμεί η διαδικασία επιστροφής ισχύει με την επιφύλαξη οποιασδήποτε απόφασης ενδέχεται να λάβει το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού, όταν θα μπορεί να πράξει κάτι τέτοιο. Η απόφαση του συμβαλλόμενου κράτους Β σχετικά με την επαφή με τον πατέρα θα παύσει να ισχύει από τη στιγμή που το συμβαλλόμενο κράτος Α λάβει απόφαση επί του θέματος (άρθρο 11 παράγραφος 2). Βλέπε ανωτέρω, σημείο 6.4, στο οποίο υπενθυμίζεται η συζήτηση στην ειδική επιτροπή του 2011 (Μέρος Ι) σχετικά με τις περιστάσεις υπό τις οποίες μπορούν να ληφθούν, βάσει του άρθρου 11 της σύμβασης του 1996, μέτρα τα οποία διευκολύνουν την «ασφαλή επιστροφή» στο πλαίσιο διαδικασίας επιστροφής που κινήθηκε στο πλαίσιο της σύμβασης του 1980.

²¹⁸ Σύμφωνα με την έννοια της «παράνομης μετακίνησης» που προβλέπεται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 της σύμβασης του 1996.

²¹⁹ Το συμβαλλόμενο κράτος Α, ως το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο τα παιδιά είχαν τη συνήθη διαμονή τους ακριβώς πριν από την παράνομη μετακίνηση/κατακράτησή τους, διατηρεί τη δικαιοδοσία λήψης μέτρων προστασίας σε σχέση με τα παιδιά έως ότου εξασφαλιστεί η τήρηση των προϋποθέσεων που καθορίζονται στο άρθρο 7 (βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**, σημεία 4.20-4.25 σχετικά με το άρθρο 7 της σύμβασης και, κατωτέρω, **κεφάλαιο 13**, σημεία 13.1-13.14 σχετικά με τη διεθνή απαγωγή παιδιών). Αυτό σημαίνει ότι το συμβαλλόμενο κράτος Α είναι αυτό που θα κρίνει επί της ουσίας κάθε ζήτημα σχετικό με την επιμέλεια των παιδιών. Στην περίπτωση αυτή, το συμβαλλόμενο κράτος Β θα λάβει προσωρινή απόφαση σε επείγουσα κατάσταση, έως ότου το συμβαλλόμενο κράτος Α να είναι σε θέση

τούτου, ο δικαστής διατάσσει την επιστροφή των παιδιών, αλλά λαμβάνει επίσης ένα επείγον μέτρο προστασίας των παιδιών προβλέποντας ότι η επαφή του πατέρα με τα παιδιά πρέπει να πραγματοποιείται υπό εποπτεία έως ότου ληφθεί απόφαση επί του θέματος στο συμβαλλόμενο κράτος Α²²⁰. Το επείγον αυτό μέτρο θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Α και θα είναι εκτελεστό βάσει του κεφαλαίου IV της σύμβασης²²¹. Θα παύσει να ισχύει από τη στιγμή που το συμβαλλόμενο κράτος Α λάβει τα απαιτούμενα από την περίπτωση μέτρα προστασίας²²².

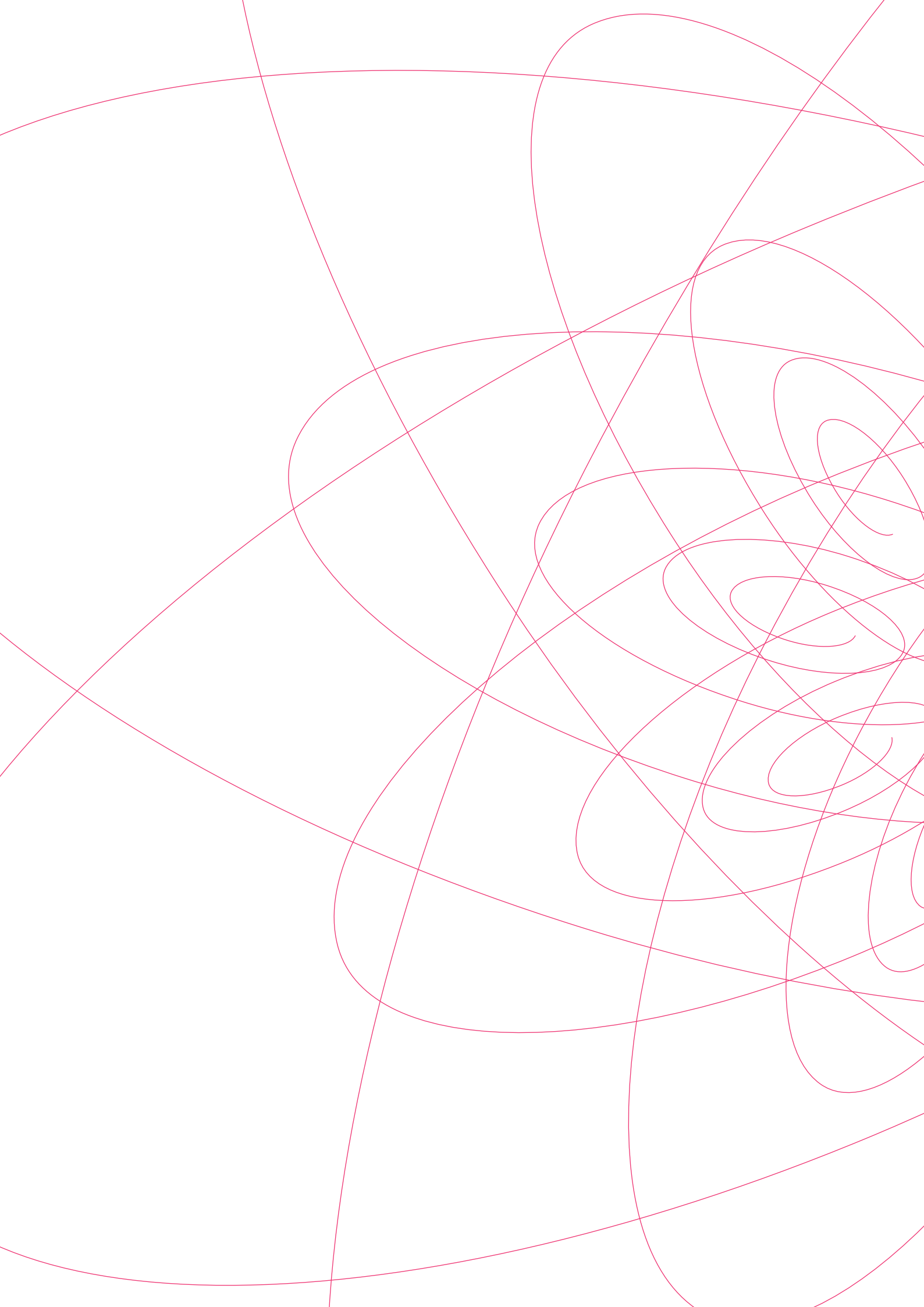
220 να λάβει απόφαση σχετικά με το ζήτημα.
Οι μηχανισμοί συνεργασίας που προβλέπονται στη σύμβαση θα είναι επίσης καθοριστικής σημασίας σε μια τέτοια υπόθεση (βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**). Για παράδειγμα, εάν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α επιθυμούν να λάβουν απόφαση σχετικά με την προσωρινή επαφή των παιδιών με τον πατέρα τους, μπορούν, βάσει του άρθρου 34, να ζητήσουν από τις αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β να τους παράσχουν κάθε πληροφορία σχετικά με τους ισχυρισμούς περί σεξουαλικής κακοποίησης και κάθε άλλη πληροφορία σχετική με το ζήτημα της επαφής.

221 Βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 10**.

222 Άρθρο 11 παράγραφος 2.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΑ ΜΕΤΡΑ

A. Πότε μπορούν να λαμβάνονται προσωρινά μέτρα; Άρθρο 12

7.1 Ανεξάρτητα από τις επείγουσες περιπτώσεις, το άρθρο 12 προβλέπει ειδικό λόγο δικαιοδοσίας, με τον οποίο επιτρέπεται στις αρχές συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου **βρίσκεται** το παιδί ή περιουσιακά στοιχεία του παιδιού να λάβουν μέτρα προσωρινού χαρακτήρα για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού. Εξαρχής θα πρέπει να επισημανθούν τρία στοιχεία όσον αφορά τα εν λόγω «προσωρινά μέτρα»:

- η ισχύς των προσωρινών μέτρων που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 12 περιορίζεται στο έδαφος του συμβαλλόμενου κράτους του οποίου οι αρχές λαμβάνουν τα εν λόγω μέτρα²²³.
- οι αρχές ενός συμβαλλόμενου κράτους μπορούν να λάβουν βάσει του άρθρου 12 μόνο μέτρα τα οποία δεν αντίκεινται στα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί από τις αρχές που έχουν δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10²²⁴.
- σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης²²⁵ παιδιού, το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα δεν μπορεί να λάβει προσωρινό μέτρο εάν το συμβαλλόμενο κράτος από το οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή εκτός του οποίου κατακρατείται παράνομα έχει ακόμη δικαιοδοσία²²⁶. αυτό αποκλείεται ρητώς βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 3.

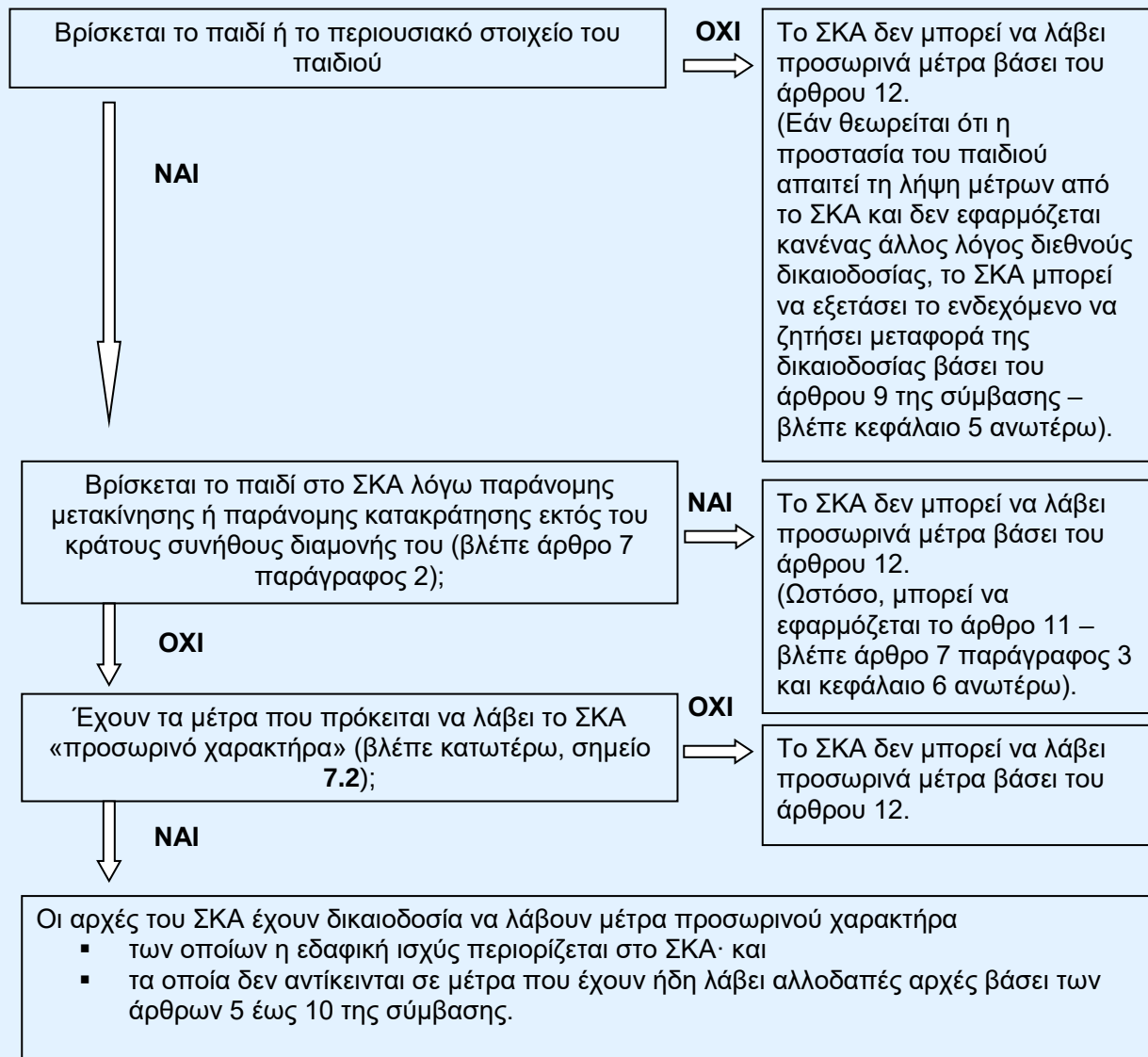
²²³ Άρθρο 12 παράγραφος 1.

²²⁴ Άρθρο 12 παράγραφος 1. Αντιθέτως, βάσει του άρθρου 11, η επείγουσα κατάσταση επιτρέπει στο συμβαλλόμενο κράτος που ασκεί διεθνή δικαιοδοσία να παραμερίζει, εφόσον απαιτείται, τα μέτρα που έλαβαν προηγουμένως οι αρχές που έχουν κανονικά δικαιοδοσία.

²²⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2 της σύμβασης.

²²⁶ Όσον αφορά το κατά πόσον η αρχή του συμβαλλόμενου κράτους από το οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα (ή εκτός του οποίου το παιδί κατακρατείται παράνομα) έχει ακόμη δικαιοδοσία, βλέπε άρθρο 7 παράγραφος 1 και, ανωτέρω, σημεία **4.20-4.25**.

Μπορεί το συμβαλλόμενο κράτος Α (εφεξής «ΣΚΑ») να λάβει προσωρινά μέτρα βάσει του άρθρου 12;

α) Ποια μέτρα είναι «προσωρινού χαρακτήρα»;

7.2 Η σύμβαση δεν προβλέπει ορισμό του τι μπορεί να συνιστά μέτρο «προσωρινού χαρακτήρα». Στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται ότι το άρθρο 12 έχει την προέλευσή του στην αναγκαιότητα διασφάλισης της προστασίας των παιδιών που βρίσκονται σε αλλοδαπό κράτος στο πλαίσιο παραμονής περιορισμένης διάρκειας (π.χ., για διακοπές, για σύντομη περίοδο φοίτησης ή για συγκομιδή κ.λπ.)²²⁷. Αναφέρεται ότι ορισμένα κράτη εξέφρασαν την ανησυχία ότι, απουσία οποιασδήποτε επείγουσας κατάστασης, υπό την αυστηρή του όρου έννοια (ώστε να τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 11), μπορεί να είναι επιθυμητό να μπορεί το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο βρίσκεται το παιδί να λάβει μέτρα προστασίας εάν, για παράδειγμα, η επιβάρυνση για την οικογένεια με την οποία διαμένει το παιδί γίνει υπερβολική και το παιδί πρέπει να τοποθετηθεί σε εναλλακτική φροντίδα υπό την εποπτεία των τοπικών αρχών του κράτους²²⁸.

²²⁷ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 74.
²²⁸ Ό.π.

β) Ποια είναι η διάρκεια των προσωρινών μέτρων που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 12;

7.3 Όπως και το άρθρο 11, το άρθρο 12 προβλέπει συντρέχουσα, αλλά δευτερεύουσα, διεθνή δικαιοδοσία σε σχέση με τους γενικούς λόγους διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στα άρθρα 5 έως 10 της σύμβασης. Επομένως, το άρθρο 12 περιέχει παρόμοιες διατάξεις όσον αφορά την παύση της ισχύος τυχόν προσωρινών μέτρων που λαμβάνει συμβαλλόμενο κράτος. Εάν το ενδιαφερόμενο παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε **συμβαλλόμενο** κράτος, τα προσωρινά μέτρα θα παύσουν να ισχύουν από τη στιγμή που οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους που έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10 λάβουν τα μέτρα που απαιτεί η περίπτωση²²⁹. Εάν το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε **μη συμβαλλόμενο** κράτος, τα προσωρινά μέτρα θα παύσουν να ισχύουν στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο λήφθηκαν μόνο από τη στιγμή που θα αναγνωρισθούν σε αυτό τα μέτρα που απαιτούνται από την περίπτωση και ελήφθησαν από τις αρχές άλλου κράτους²³⁰.

7.4 Σημειώνεται ότι, εάν έχει ξεκινήσει διαδικασία για τη λήψη προσωρινών μέτρων σε συμβαλλόμενο κράτος, οι αρμόδιες αρχές που έχουν επιληφθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος βάσει των άρθρων 5 έως 10 **δεν** υποχρεούνται να αναστείλουν τη διαδικασία έως τη λήψη προσωρινού μέτρου²³¹. Ωστόσο, στην περίπτωση αυτή, δεδομένου ότι τυχόν προσωρινά μέτρα τα οποία μπορεί να ληφθούν από το πρώτο συμβαλλόμενο κράτος θα παύσουν να ισχύουν από τη στιγμή που οι αρχές που έχουν δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10 λάβουν απόφαση (άρθρο 12 παράγραφος 2), οι αρμόδιες αρχές αμφοτέρων των συμβαλλόμενων κρατών μπορούν, όπου αρμόζει, με τη συνδρομή των κεντρικών αρχών, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται μεταξύ τους με σκοπό την αποφυγή διπλών προσπαθειών και τον καθορισμό του καλύτερου τρόπου διασφάλισης της προστασίας του παιδιού²³².

γ) Όταν ένα συμβαλλόμενο κράτος λάβει προσωρινά μέτρα βάσει του άρθρου 12, τι άλλα μέτρα μπορούν να ληφθούν για να διασφαλιστεί η συνεχής προστασία του παιδιού;

7.5 Όταν λαμβάνονται προσωρινά μέτρα βάσει του άρθρου 12 σε συμβαλλόμενο κράτος, η δικαστική ή διοικητική αρχή η οποία έλαβε τα εν λόγω μέτρα μπορεί να επικοινωνήσει και να συνεργαστεί με τις αρμόδιες αρχές οποιουδήποτε άλλου κράτους θεωρεί απαραίτητο, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεχής προστασία του παιδιού²³³. Η αρχή μπορεί να γνωστοποιήσει, για παράδειγμα, την κατάσταση του παιδιού και/ή της περιουσίας του και τα προσωρινά μέτρα που λήφθηκαν. Μια τέτοια επικοινωνία και συνεργασία μπορεί να λάβει χώρα απευθείας μεταξύ αρμόδιων αρχών²³⁴ ή, κατά περίπτωση, με τη συνδρομή των κεντρικών αρχών²³⁵. Η επικοινωνία μπορεί, για παράδειγμα, να περιλαμβάνει την ενημέρωση από τις αρμόδιες αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο λήφθηκαν τα μέτρα βάσει του άρθρου 12 των αρμόδιων αρχών του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού (ή

²²⁹ Άρθρο 12 παράγραφος 2.

²³⁰ Άρθρο 12 παράγραφος 3.

²³¹ Αυτό συμβαίνει επειδή οι κανόνες περί εκκρεμοδικίας οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 13 της σύμβασης δεν εφαρμόζονται στα προσωρινά μέτρα. Βλέπε επίσης ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**, σημεία **4.29-4.35**.

²³² Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

²³³ Η επικοινωνία και η συνεργασία δεν περιορίζονται στα **συμβαλλόμενα** στη σύμβαση του 1996 κράτη, κάτι το οποίο συνάδει με τη φιλοσοφία που διαπνέει τις διατάξεις της σύμβασης. Βλέπε κατωτέρω, σημεία **11.18** και εξής.

²³⁴ Για τις δικαστικές αρχές, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει απευθείας δικαστική επικοινωνία, βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 147.

²³⁵ Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

της κεντρικής αρχής του εν λόγω κράτους) για την κατάσταση του παιδιού και τα μέτρα που λήφθηκαν. Αυτό θα επιτρέψει στο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού να διασφαλίσει ότι, όταν απαιτείται, η κατάσταση του παιδιού διερευνάται πλήρως και λαμβάνεται κάθε απαιτούμενο μέτρο προστασίας για τη μακροπρόθεσμη προστασία του παιδιού.

- 7.6 Ειδικές διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης μπορεί επίσης να είναι λυσιτελείς στις περιπτώσεις αυτές και πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται προσεκτικά υπόψη²³⁶.

B. Αναγνωρίζονται και εκτελούνται στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996 τα προσωρινά μέτρα που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 12;

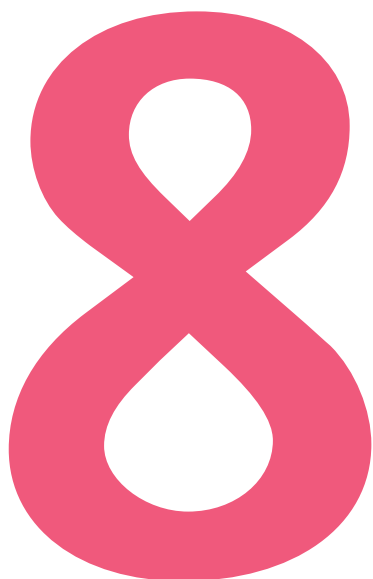
- 7.7 Ναι, τα προσωρινά μέτρα προστασίας μπορούν να αναγνωριστούν και να εκτελεστούν σύμφωνα με το κεφάλαιο IV της σύμβασης²³⁷.

Παράδειγμα 7 (Α) *Παιδί, το οποίο ζει με τους γονείς του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, μεταβαίνει για δύο μήνες σε κατασκήνωση σκι στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Πολύ σύντομα καθίσταται εμφανές ότι το παιδί δεν επιθυμεί να συμμετέχει σε καμία δραστηριότητα της κατασκήνωσης. Το παιδί αρνείται να κάνει σκι και δεν υπάρχει επαρκές προσωπικό στην κατασκήνωση ώστε να παραμένει κάποιος μαζί του στο κατάλυμα όλη την ημέρα. Δυστυχώς, οι γονείς του παιδιού βρίσκονται και αυτοί σε διακοπές και δεν μπορούν να ταξιδέψουν για να αναλάβουν το παιδί. Οι γονείς δεν έχουν συγγενείς με τους οποίους θα μπορούσε να μείνει το παιδί και επιθυμούν να παραμείνει το παιδί στην κατασκήνωση. Ο οργανισμός που είναι υπεύθυνος για την κατασκήνωση σκι ζητεί από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β να μεριμνήσουν για εναλλακτική φροντίδα του παιδιού. Σύμφωνα με το άρθρο 12, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β μπορούν να λάβουν προσωρινά μέτρα ώστε το παιδί να τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια ή σε εναλλακτική φροντίδα έως ότου οι γονείς μπορέσουν να μεταβούν στο συμβαλλόμενο κράτος Β και να αναλάβουν το παιδί.*

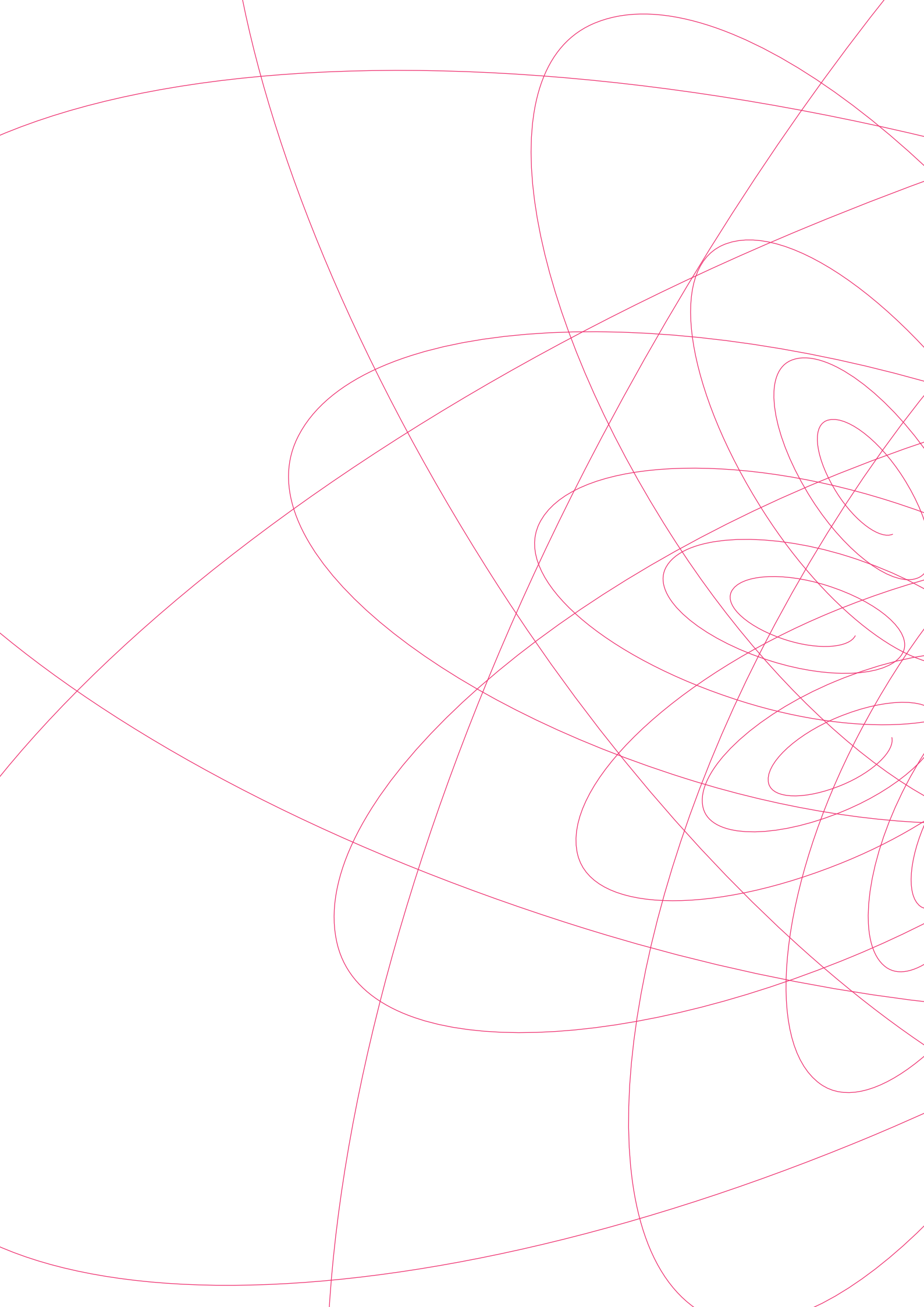
²³⁶

²³⁷

Ό.π.
Άρθρα 23 και εξής. Βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 10**.

ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΛΗΦΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

A. Θα παραμείνουν σε ισχύ τα μέτρα προστασίας παρά τη μεταβολή των συνθηκών που καταργεί τη βάση στην οποία είχε θεμελιωθεί η διεθνής δικαιοδοσία;

Άρθρο 14

- 8.1** Το άρθρο 14 της σύμβασης διασφαλίζει ότι τα μέτρα που έλαβε αρχή η οποία είχε διεθνή δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10 της σύμβασης παραμένουν σε ισχύ, ακόμη και αν ο λόγος διεθνούς δικαιοδοσίας στον οποίο θεμελιώθηκαν τα ληφθέντα μέτρα καταργήθηκε μεταγενέστερα λόγω μεταβολής των συνθηκών. Τα μέτρα που έλαβε η αρχή βάσει των άρθρων 5 έως 10 θα παραμείνουν σε ισχύ, εφόσον οι αρχές που έχουν δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης δεν τα τροποποιήσουν, αντικαταστήσουν ή άρουν λόγω των νέων συνθηκών.
- 8.2** Σκοπός του άρθρου 14 είναι να παρέχεται ένας βαθμός ασφάλειας και συνέχειας για τα παιδιά και τις οικογένειές τους. Οι οικογένειες δεν πρέπει να ανησυχούν ότι η μετακίνηση σε άλλη δικαιοδοσία θα μεταβάλει, από μόνη της, τις ρυθμίσεις που αποφασίστηκαν σχετικά με τη φροντίδα του παιδιού.²³⁸ Το άρθρο 14 προφυλάσσει επίσης κατά «κενών» στην προστασία των παιδιών ως αποτέλεσμα πραγματικών μεταβολών στις συνθήκες τους.

B. Τι συνιστά «μεταβολή των συνθηκών» κατά το άρθρο 14;

- 8.3** Η ακριβής «μεταβολή των συνθηκών» που αναφέρεται στο άρθρο 14 εξαρτάται από το άρθρο της σύμβασης στο οποίο θεμελιώθηκε η διεθνής δικαιοδοσία όταν λήφθηκαν τα μέτρα προστασίας. Συνεπώς:

- εάν η διεθνής δικαιοδοσία για τη λήψη συγκεκριμένου μέτρου θεμελιώθηκε στο άρθρο 5, η «μεταβολή των συνθηκών» είναι μεταβολή όσον αφορά το κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού·
- εάν η διεθνής δικαιοδοσία για τη λήψη συγκεκριμένου μέτρου θεμελιώθηκε στο άρθρο 6, είναι μεταβολή όσον αφορά το κράτος στο οποίο βρίσκεται το παιδί·
- βάσει του άρθρου 10, μεταβολή μπορεί να είναι η ολοκλήρωση της διαδικασίας διαζυγίου·
- βάσει των άρθρων 8 και 9, μεταβολή είναι οποιαδήποτε μεταβολή του δεσμού με το παιδί, τον οποίο πρόβαλε το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο μεταφέρθηκε η δικαιοδοσία για την εν λόγω μεταφορά, ή η ολοκλήρωση της μεταφερθείσας διαδικασίας²³⁹.
- τέλος, το ίδιο το άρθρο 7 καθορίζει ποιες μεταβολές πρέπει να επέλθουν για να είναι εφικτή η μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους από το οποίο το παιδί μετακινήθηκε παράνομα ή εκτός του οποίου το παιδί κατακρατείται παράνομα.

Σε όλες τις περιπτώσεις, τα μέτρα προστασίας που λήφθηκαν προηγουμένως θα παραμείνουν σε ισχύ παρά την εν λόγω «μεταβολή των συνθηκών».

²³⁸ Σε περιπτώσεις διεθνούς μετεγκατάστασης, συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο έλαβε χώρα η μετεγκατάσταση δεν θα πρέπει να επιτρέπει την αναθεώρηση ή την τροποποίηση της διάταξης περί επαφής παρά μόνο εάν, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, θα επέτρεπε την αναθεώρηση ή την τροποποίηση εθνικής διάταξης περί επαφής. Για περαιτέρω εξέταση της διεθνούς μετεγκατάστασης και της επαφής στο πλαίσιο της σύμβασης βλέπε κατωτέρω, σημεία **13.23-13.27**. Επιπλέον, βλέπε επίσης τον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή (ό.π., υποσημείωση 216), ιδίως κεφάλαιο 8.

²³⁹ Ανάλογα με τους όρους της μεταφοράς – βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 5** σχετικά με την αναγκαιότητα στενής συνεργασίας και σαφούς επικοινωνίας μεταξύ συμβαλλόμενων κρατών στο ζήτημα αυτό.

- 8.4 Η διατήρηση σε ισχύ των προηγούμενων μέτρων προστασίας διασφαλίζεται μόνο «σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους» (άρθρο 14). Με τον τρόπο αυτό λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι, σε μερικές περιπτώσεις, η διάρκεια των μέτρων προστασίας μπορεί να περιορίζεται από τους ίδιους τους όρους των μέτρων. Για παράδειγμα, σε προληπτικό μέτρο με σκοπό να διασφαλιστεί η επιστροφή παιδιού ύστερα από συγκεκριμένο ταξίδι στο εξωτερικό με έναν από τους γονείς του μπορεί να προσδιορίζεται ότι το μέτρο θα παύσει να ισχύει μόλις το παιδί επιστρέψει· ομοίως, σε μέτρα που στοχεύουν να εξασφαλίσουν τη φροντίδα του παιδιού όταν ένας γονέας είναι ασθενής ή νοσηλεύεται στο νοσοκομείο μπορεί να αναφέρεται ότι αυτά θα παύσουν να ισχύουν όταν ο γονέας αναρρώσει. Επομένως, τα εν λόγω μέτρα θα παύσουν να ισχύουν σύμφωνα με τους προβλεπόμενους σε αυτά όρους²⁴⁰.
- 8.5 Όσον αφορά τα άρθρα 11 και 12 που αφορούν τις επείγουσες περιπτώσεις και τα προσωρινά μέτρα, όπως αναλύθηκε στα **κεφάλαια 6 και 7** ανωτέρω, οι όροι των εν λόγω άρθρων αναφέρουν το χρονικό πεδίο εφαρμογής των μέτρων²⁴¹ και, ως εκ τούτου, το άρθρο 14 δεν εφαρμόζεται σε μέτρα που λαμβάνονται βάσει των συγκεκριμένων λόγων διεθνούς δικαιοδοσίας²⁴².

Παράδειγμα 8 (Α)

Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α εκδίδουν διάταξη σύμφωνα με την οποία το παιδί θα πρέπει να έχει τακτική επαφή με τους γονείς της μητέρας, οι οποίοι διαμένουν επίσης εκεί²⁴³. Το παιδί και οι γονείς μετακινούνται στο συμβαλλόμενο κράτος Β και το παιδί αποκτά τη συνήθη διαμονή του εκεί. Παρά το γεγονός ότι το παιδί δεν έχει πλέον τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α και ότι δεν υπάρχουν άλλοι λόγοι στους οποίους οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α θα μπορούσαν να θεμελιώσουν τη διεθνή δικαιοδοσία, τα μέτρα που έλαβαν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α θα παραμείνουν σε ισχύ έως ότου οι αρχές που έχουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης (π.χ., οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β) τροποποιήσουν, αντικαταστήσουν ή άρουν τις εν λόγω διατάξεις.²⁴⁴ Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, μετά τη μετακίνηση του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος Β, εάν η διάταξη του συμβαλλόμενου κράτους Α δεν τηρείται, οι γονείς της μητέρας μπορούν να ζητήσουν την εκτέλεση της διάταξης περί επαφής στο συμβαλλόμενο κράτος Β²⁴⁵.

Παράδειγμα 8 (Β)

Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, αλλά η διαδικασία διαζυγίου των γονέων του διεξάγεται ενώπιον των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους Β. Οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 πληρούνται²⁴⁶ και οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β εκδίδουν διάταξη περί επιμέλειας. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας διαζυγίου, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β δεν θα έχουν πλέον διεθνή δικαιοδοσία για τη

²⁴⁰ Βλέπε επίσης εισηγητική έκθεση, παράγραφος 83.

²⁴¹ Άρθρο 11 παράγραφοι 2 και 3 και άρθρο 12 παράγραφοι 2 και 3. Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 6** σχετικά με τη λήψη απαραίτητων μέτρων σε επείγουσες περιπτώσεις και **κεφάλαιο 7** σχετικά με τα προσωρινά μέτρα.

²⁴² Όπως είναι σαφές από το γράμμα του άρθρου 14, το οποίο αναφέρεται σε μέτρα που λαμβάνονται «**κατ' εφαρμογή των άρθρων 5 έως 10**» (η επισήμανση του συντάκτη) της σύμβασης.

²⁴³ Δεδομένου ότι το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, η διεθνής δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας θα θεμελιώνεται στο άρθρο 5 της σύμβασης.

²⁴⁴ Άρθρο 14. Ωστόσο, το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού (εν προκειμένω, το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β) θα διέπει, από τη στιγμή της μεταβολής της συνήθους διαμονής, τους «όρους εφαρμογής» των μέτρων που λήφθηκαν στο συμβαλλόμενο κράτος Α (άρθρο 15 παράγραφος 3) – βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 9**, σημεία **9.3-9.8**.

²⁴⁵ Η διάταξη θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Β (άρθρο 23, υπό τον όρο ότι δεν διαπιστώνεται η ύπαρξη λόγων μη αναγνώρισης). Εάν η διάταξη δεν τηρηθεί, οι γονείς της μητέρας μπορούν να ζητήσουν την εκτέλεση της διάταξης σύμφωνα με το άρθρο 26 και εξής. Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 10**.

²⁴⁶ Για τις εν λόγω προϋποθέσεις, βλέπε ανωτέρω, σημεία **4.26-4.28**.

λήψη οποιουδήποτε μέτρου προστασίας σε σχέση με το παιδί. Ωστόσο, η διάταξη περί επιμέλειας που έχουν ήδη εκδώσει θα παραμείνει σε ισχύ και θα αναγνωρίζεται αυτοδικαίως και θα είναι εκτελεστή σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο κεφάλαιο IV της σύμβασης²⁴⁷. Η διάταξη θα παραμείνει σε ισχύ έως ότου οι αρχές που έχουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης (π.χ., οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους A ως συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού) τροποποιήσουν, αντικαταστήσουν ή άρουν τη διάταξη.

Παράδειγμα 8 (Γ)

Η μητέρα επιθυμεί να μετεγκατασταθεί από το συμβαλλόμενο κράτος A στο συμβαλλόμενο κράτος B με τα παιδιά. Ο πατέρας διατυπώνει αντιρρήσεις, αλλά η μητέρα εξασφαλίζει άδεια μετεγκατάστασης από την αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους A²⁴⁸. Ως προϋπόθεση της μετεγκατάστασης, η αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους A εκδίδει διάταξη με την οποία καθορίζει τις λεπτομέρειες της επαφής του πατέρα με τα παιδιά. Η εν λόγω διάταξη αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος B²⁴⁹ και οι ρυθμίσεις για την επαφή παραμένουν σε ισχύ μετά τη μετακίνηση στο συμβαλλόμενο κράτος B και αφού τα παιδιά αποκτήσουν τη συνήθη διαμονή τους εκεί, έως τη στιγμή που η αρμόδια αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος B θα τροποποιήσει την εν λόγω ρύθμιση²⁵⁰.

²⁴⁷ Άρθρο 14 και κεφάλαιο IV της σύμβασης (εξετάζονται κατωτέρω στο **κεφάλαιο 10**).

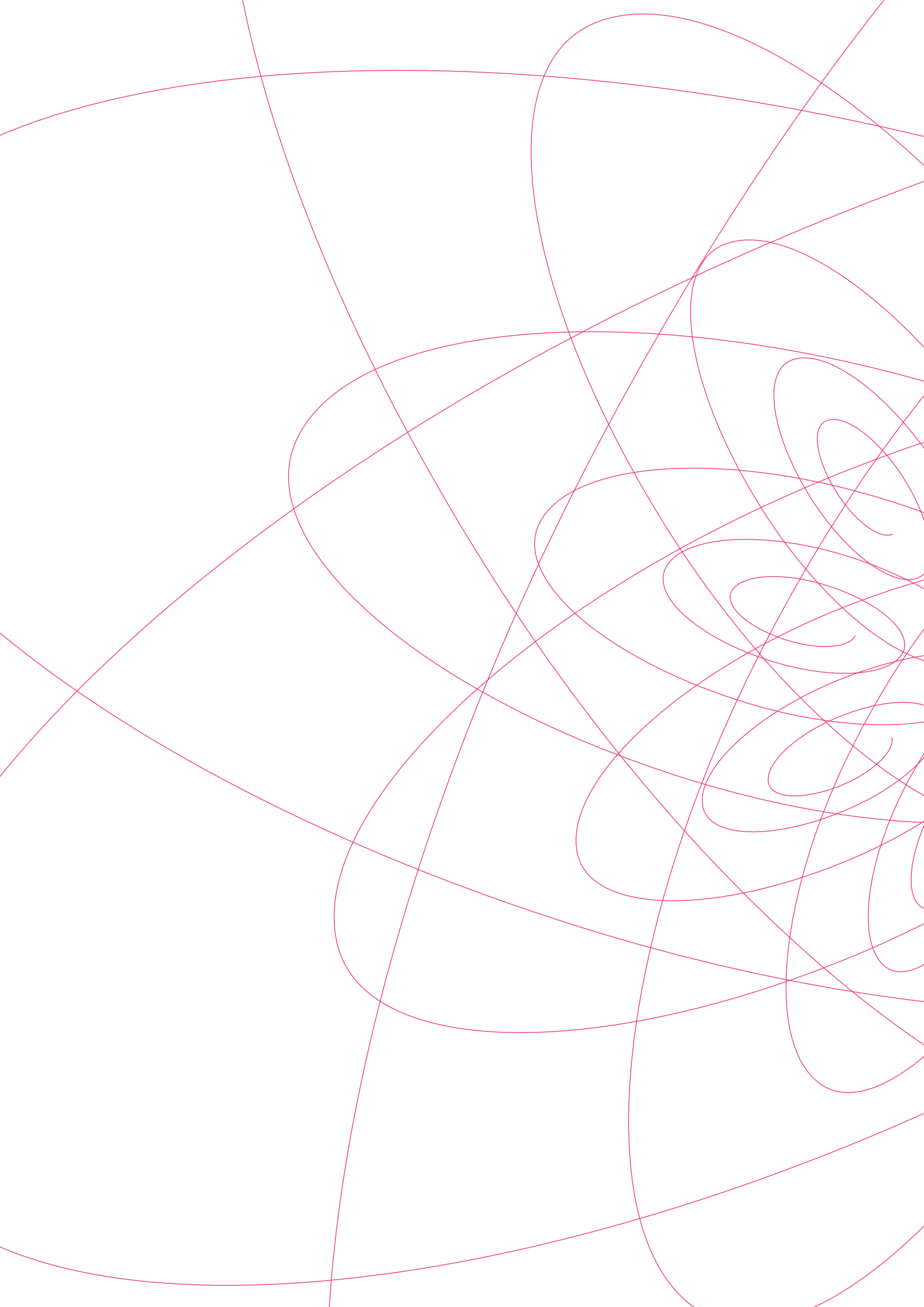
²⁴⁸ Δικαιοδοσία βασισμένη στο άρθρο 5.

²⁴⁹ Άρθρο 23.

²⁵⁰ Βλέπε, ανωτέρω, υποσημείωση 238 σχετικά με τη διεθνή μετεγκατάσταση. Βλέπε επίσης, ανωτέρω, υποσημείωση 244 σχετικά με το άρθρο 15 παράγραφος 3 και, κατωτέρω, **κεφάλαιο 9**, σημεία **9.3-9.8**.

9

*ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ ΣΤΑ ΜΕΤΡΑ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ*

A. Εφαρμοστέο δίκαιο σε μέτρα προστασίας που λαμβάνει δικαστική ή διοικητική αρχή

α) Ποιο δίκαιο θα εφαρμόσουν οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους που λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας παιδιού;

Άρθρο 15 παράγραφος 1, άρθρο 15 παράγραφος 2

9.1 Όταν ασκούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους²⁵¹ για τη λήψη μέτρων για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, οι αρχές των συμβαλλόμενων κρατών θα εφαρμόζουν «το εθνικό τους δίκαιο» (άρθρο 15 παράγραφος 1), δηλαδή το εγχώριο, εσωτερικό τους δίκαιο²⁵². Ο κανόνας αυτός ισχύει ανεξάρτητα από τον λόγο της σύμβασης στον οποίο θεμελιώνεται η διεθνής δικαιοδοσία. Πλεονέκτημα του κανόνα είναι ότι οι αρχές των συμβαλλόμενων κρατών εφαρμόζουν το δίκαιο το οποίο γνωρίζουν καλύτερα²⁵³.

9.2 Ωστόσο, το άρθρο 15 παράγραφος 2 προβλέπει μια εξαίρεση σε αυτόν τον γενικό κανόνα. Το άρθρο 15 παράγραφος 2 ορίζει ότι εφόσον απαιτείται για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, οι αρχές δύνανται κατ' εξαίρεση (1) να εφαρμόσουν ή (2) να λάβουν υπόψη τους το δίκαιο άλλου κράτους με το οποίο η υπόθεση έχει στενό σύνδεσμο. Καθώς αποτελεί εξαίρεση στον γενικό κανόνα, η διάταξη αυτή «δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται με υπερβολική ευκολία»²⁵⁴. Οι αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η εφαρμογή ή η συνεκτίμηση του αλλοδαπού δικαίου εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού²⁵⁵.

Παράδειγμα 9 (Α)

Το παιδί ζει με τη μητέρα του στο συμβαλλόμενο κράτος Α και έχει τακτική επαφή με τον πατέρα του. Η μητέρα επιθυμεί να μετεγκατασταθεί με το παιδί στο συμβαλλόμενο κράτος Β και ο πατέρας διατυπώνει αντιρρήσεις. Η μητέρα ζητεί άδεια να μετεγκατασταθεί. Η αρχή που αποφασίζει επί του ζητήματος αυτού χορηγεί άδεια μετεγκατάστασης και επιθυμεί να εκδώσει διάταξη για τη ρύθμιση της επιμέλειας καθώς και του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής μετά τη μετεγκατάσταση. Παρότι το εφαρμοστέο δίκαιο στην προκειμένη περίπτωση θα είναι το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Α,²⁵⁶ η αρχή επισημαίνει ότι η ορολογία που χρησιμοποιείται για την επιμέλεια και το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής στο συμβαλλόμενο κράτος Β διαφέρει από τη χρησιμοποιούμενη στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Βάσει του άρθρου 15 παράγραφος 2, η αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α δικαιούται να λάβει υπόψη το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β και μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο να διατυπώσει τη διάταξη κατά την ορολογία του

²⁵¹ Επισημαίνεται ότι το άρθρο 15 παράγραφος 1 αναφέρεται σε αρχές που ασκούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους «σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙ» της σύμβασης. Ωστόσο, το άρθρο 15 δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά. Όταν, για παράδειγμα, εφαρμόζεται το άρθρο 52 παράγραφος 2 και τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν συνάψει συμφωνία η οποία περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία για παιδιά που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στα συμβαλλόμενα κράτη τους (π.χ., για τα κράτη μέλη της ΕΕ, εκτός της Δανίας, ο κανονισμός Βρυξέλλες ΙΙα), εάν η διεθνής δικαιοδοσία ασκείται βάσει της συμφωνίας, αλλά ο λόγος στον οποίο θεμελιώθηκε η δικαιοδοσία περιέχεται στο κεφάλαιο ΙΙ της σύμβασης, το άρθρο 15 της σύμβασης θα πρέπει να θεωρείται ότι εφαρμόζεται. Η αποφυγή της γραμματικής και υπερβολικά συσταλτικής ερμηνείας της σύμβασης επ' αυτού θα προαγάγει έναν από τους βασικούς σκοπούς της σύμβασης, όπως αντικατοπτρίζεται στην τρίτη παράγραφο του προοιμίου, ήτοι: «να αποφύγουν [τα συμβαλλόμενα κράτη] συγκρούσεις μεταξύ των νομικών τους συστημάτων σε ζητήματα σχετικά με [...] το εφαρμοστέο δίκαιο».

²⁵² Το άρθρο 21 καθιστά σαφές ότι το εγχώριο αυτό δίκαιο είναι το δίκαιο που ισχύει σε ένα κράτος, κατ' αποκλεισμό των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου αυτού (ήτοι, η παραπομπή δεν εφαρμόζεται). Βλέπε επίσης κατωτέρω, σημεία 9.23-9.24.

²⁵³ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 86.

²⁵⁴ Ό.π., παράγραφος 89.

²⁵⁵ Ό.π.: «[η] παρούσα παράγραφος συνιστά ρήτρα που εισάγει εξαίρεση βασισμένη όχι στην αρχή της εγγύτητας (ο στενότερος δεσμός), αλλά στο υπέρτερο συμφέρον του παιδιού».

²⁵⁶ Άρθρο 15 παράγραφος 1.

συμβαλλόμενου κράτους B²⁵⁷.

β) Όταν η συνήθης διαμονή παιδιού μεταφέρεται από ένα συμβαλλόμενο κράτος σε άλλο, ποιο δίκαιο διέπει τους «όρους εφαρμογής» μέτρου προστασίας στη νέα συνήθη διαμονή του παιδιού όταν το μέτρο λήφθηκε στην προηγούμενη συνήθη διαμονή του παιδιού²⁵⁸;
Άρθρο 15 παράγραφος 3

- 9.3 Όπως είδαμε ανωτέρω στο παρόν εγχειρίδιο, η μεταφορά της συνήθους διαμονής του παιδιού θα έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή των αρχών που έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λαμβάνουν μέτρα προστασίας σε σχέση με το παιδί²⁵⁹, αλλά η μεταφορά της συνήθους διαμονής δεν θίγει τα μέτρα προστασίας που έχουν ήδη ληφθεί σε σχέση με το παιδί²⁶⁰. Ωστόσο, το ερώτημα στο οποίο δεν δίνουν απάντηση οι προηγούμενες διατάξεις είναι ποιο δίκαιο θα διέπει τους «όρους εφαρμογής» του διατηρούμενου σε ισχύ μέτρου προστασίας του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού.
- 9.4 Το άρθρο 15 παράγραφος 3 απαντά στο ερώτημα αυτό ορίζοντας ότι, στις περιπτώσεις αυτές, οι «όροι εφαρμογής» του μέτρου προστασίας θα καθορίζονται από το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους της **νέας** συνήθους διαμονής του παιδιού.
- 9.5 Η σύμβαση δεν ορίζει τους «όρους εφαρμογής» μέτρων προστασίας. Ωστόσο, στην εισηγητική έκθεση καθίσταται σαφές²⁶¹ ότι οι «όροι εφαρμογής» αφορούν τον τρόπο με τον οποίο το μέτρο προστασίας πρόκειται να **ασκηθεί** στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο μετακινήθηκε το παιδί.
- 9.6 Η εισηγητική έκθεση αναφέρεται στη δυσκολία διαχωρισμού της ύπαρξης του μέτρου προστασίας (το οποίο θα διατηρηθεί σε ισχύ: άρθρο 14) και των «όρων εφαρμογής» του μέτρου (οι οποίοι θα διέπονται από το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους της νέας συνήθους διαμονής και μπορεί, επομένως, να μεταβληθούν: άρθρο 15 παράγραφος 3)²⁶². Για παράδειγμα, εάν το μέτρο προστασίας συνίσταται στον ορισμό επιτρόπου για το παιδί, αλλά ο επιτροπος υποχρεούται να ζητεί την άδεια του δικαστηρίου για ορισμένες πράξεις βάσει του αρχικού μέτρου προστασίας, αποτελεί η προϋπόθεση της άδειας για την ενέργειά του μέρος του ίδιου του μέτρου ή «όρο εφαρμογής» του μέτρου που μπορεί ως εκ τούτου να μεταβληθεί όταν το παιδί μετακινηθεί; Επιπλέον, εάν μέτρο προστασίας προβλέπεται ότι θα ισχύσει έως ότου το παιδί γίνει 18 ετών, αλλά στη νέα συνήθη διαμονή το μέτρο θα παύσει να ισχύει όταν το παιδί γίνει 16 ετών, αποτελεί η διάρκεια του μέτρου μέρος της ύπαρξης του μέτρου ή «όρο εφαρμογής» του μέτρου²⁶³;
- 9.7 Στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται ότι τέτοια ερωτήματα μπορούν να απαντηθούν μόνο κατά περίπτωση²⁶⁴. Τελικώς, εάν φαίνεται ότι το μέτρο δεν μπορεί να ασκηθεί στο συμβαλλόμενο κράτος της **νέας** συνήθους διαμονής του παιδιού ή διακυβεύεται από τους «όρους εφαρμογής» εκεί, οι αρχές του συγκεκριμένου συμβαλλόμενου

²⁵⁷ Για περαιτέρω εξέταση της διεθνούς μετεγκατάστασης, βλέπε κατωτέρω, σημεία **13.23-13.27**.

²⁵⁸ Δεδομένου ότι το μέτρο προστασίας θα παραμείνει σε ισχύ (σύμφωνα με το άρθρο 14) στο συμβαλλόμενο κράτος της **νέας** συνήθους διαμονής του παιδιού – βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 8**.

²⁵⁹ Άρθρο 5 παράγραφος 2 - βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**, σημεία **4.8-4.11**.

²⁶⁰ Άρθρο 14 - βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 8**.

²⁶¹ Ό.π. υποσημείωση 19, παράγραφος 90, συγκρίνοντας το άρθρο 15 παράγραφος 3 με το άρθρο 17 όσον αφορά τη γονική μέριμνα (βλέπε κατωτέρω, σημείο **9.16**) και αναφέροντας ότι «το μέτρο που λήφθηκε πριν από τη μεταβολή διατηρείται σε ισχύ μετά τη μεταβολή, αλλά ο τρόπος 'άσκησής' του διέπεται, από τη στιγμή που λαμβάνει χώρα η μεταβολή, από το δίκαιο του κράτους της νέας συνήθους διαμονής».

²⁶² Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 91.

²⁶³ Ό.π.

²⁶⁴ Ό.π.

κράτους μπορεί να θεωρήσουν ότι το μέτρο πρέπει να προσαρμοστεί ή ότι πρέπει να ληφθεί νέο μέτρο (και θα έχουν δικαιοδοσία να πράξουν κάτι τέτοιο ως αρχές του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού – άρθρο 5). Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης μπορεί να αποδειχθούν καθοριστικές προκειμένου να διασφαλιστεί η διατήρηση της ουσίας της προστασίας του παιδιού που επιδιώχθηκε με το αρχικό μέτρο προστασίας.²⁶⁵

- 9.8 Σημειώνεται ότι το άρθρο 15 παράγραφος 3 δεν εφαρμόζεται εάν το παιδί αποκτήσει νέα συνήθη διαμονή σε **μη συμβαλλόμενο** κράτος. Στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζονται οι κανόνες του εθνικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του μη συμβαλλόμενου κράτους προκειμένου να καθοριστεί εάν το μέτρο προστασίας θα αναγνωριστεί στο συγκεκριμένο κράτος και να διευκρινιστούν οι όροι υπό τους οποίους μπορεί να εφαρμοστεί²⁶⁶.

Παράδειγμα 9 (Β)

Δύο παιδιά τοποθετούνται στη μέριμνα δημόσιας αρχής στο συμβαλλόμενο κράτος Α, επειδή ο πατέρας τους βρίσκεται στη φυλακή και η μητέρα τους είναι τοξικομανής. Αμφότεροι οι γονείς διατηρούν ισχυρή επαφή με τα παιδιά, η δε μητέρα παρακολουθεί με επιτυχία πρόγραμμα απεξάρτησης από τα ναρκωτικά. Η δημόσια αρχή συνεργάζεται με τη μητέρα για την επαναφορά των παιδιών στην επιμέλειά της. Μετά την αποφυλάκιση του πατέρα, η οικογένεια επιθυμεί να μετακινηθεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β για να ξεκινήσει μια νέα ζωή. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α είναι διατεθειμένες να επιτρέψουν τη μετεγκατάσταση, αλλά μόνο εάν τα παιδιά παραμείνουν υπό την επιτήρηση δημόσιας αρχής μετά τη μετακίνηση στο εξωτερικό. Επομένως, οι αρμόδιες αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Α, με τις αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β (άρθρο 30). Επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει δυνατότητα επιτήρησης των παιδιών από τις δημόσιες αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Επομένως, το συμβαλλόμενο κράτος Α διατάσσει την παραμονή των παιδιών υπό την επιμέλεια των γονέων τους, υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω επιμέλεια επιτηρείται από δημόσια αρχή. Η διάταξη περί επιτήρησης, η οποία εκδίδεται βάσει του δικαίου του συμβαλλόμενου κράτους Α, παραμένει σε ισχύ μετά τη μετεγκατάσταση της οικογένειας²⁶⁷. Ωστόσο, οι όροι εφαρμογής του μέτρου θα διέπονται από το εθνικό δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β²⁶⁸.

Παράδειγμα ενδεχόμενων διαφορών μεταξύ των δύο κρατών όσον αφορά τους όρους εφαρμογής μπορεί να είναι ότι η δημόσια αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α έχει την εξουσία να εισέρχεται απροειδοποίητα στο σπίτι της οικογένειας οποτεδήποτε, ενώ η δημόσια αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Β μπορεί μόνο να απαιτήσει από τους γονείς να συμφωνήσουν να

²⁶⁵ Για παράδειγμα, εάν το συμβαλλόμενο κράτος της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού επιλαμβάνεται αίτησης προσαρμογής μέτρου προστασίας που λήφθηκε παλαιότερα, μπορεί να ζητήσει πληροφορίες από το συμβαλλόμενο κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής του παιδιού σχετικά με την κατάσταση του παιδιού η οποία οδήγησε στη λήψη του μέτρου και σχετικά με τον ειδικό σκοπό που επιδιώκεται με το μέτρο (π.χ., κάνοντας χρήση του άρθρου 34· βλέπε κατωτέρω, **κεφάλαιο 10** για λεπτομερή εξέταση των διατάξεων περί συνεργασίας της σύμβασης). Αυτό μπορεί να βοηθήσει το συμβαλλόμενο κράτος που επιλαμβάνεται της αίτησης να καταλήξει σε απόφαση που θα παραμείνει σύμφωνη με τον σκοπό του αρχικού μέτρου προστασίας.

²⁶⁶ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 92.

²⁶⁷ Άρθρο 14 - βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 8**. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, στην παράγραφο 83, η εισηγητική έκθεση δεν θεωρεί ότι μέτρο του είδους αυτού θα διατηρηθεί σε ισχύ βάσει του άρθρου 14. Αυτό συμβαίνει επειδή ο εθνικός οργανισμός προστασίας μπορεί να ασκήσει τις εξουσίες του μόνο στο έδαφος του κράτους στο οποίο ανήκει και το άρθρο 14 ορίζει ρητώς ότι τα μέτρα θα παραμείνουν σε ισχύ «σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους». Αυτή φαίνεται να είναι μια εξαιρετικά συσταλτική ερμηνεία του άρθρου 14 και η φράση «σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους» θα μπορούσε να ερμηνευθεί τελεολογικά στο πλαίσιο αυτό, ώστε να σημαίνει ότι το μέτρο θα διατηρηθεί σε ισχύ σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους εάν η επιτήρηση της οικογένειας/του παιδιού από δημόσια (κρατική) αρχή μπορεί να συνεχιστεί στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο μετακινήθηκε η οικογένεια/το παιδί.

²⁶⁸ Άρθρο 15 παράγραφος 3 - βλέπε ανωτέρω, σημεία **9.3-9.8**.

συναντώνται με τους υπαλλήλους της σε τακτική βάση²⁶⁹. Εάν φαίνεται ότι το μέτρο που έλαβαν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α δεν μπορεί να ασκηθεί ή ότι η εφαρμογή του διακυβεύεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β μπορούν να λάβουν νέο μέτρο²⁷⁰.

Β. Εφαρμοστέο δίκαιο στη γονική μέριμνα όταν δεν έχει υπάρξει καμία παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής

α) Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην ανάθεση ή στην παύση της γονικής μέριμνας η οποία λαμβάνει χώρα χωρίς παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής;

Άρθρο 16 παράγραφος 1, άρθρο 16 παράγραφος 2

9.9 Η εκ του νόμου ανάθεση ή παύση της γονικής μέριμνας, χωρίς παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής, διέπεται από το δίκαιο του κράτους²⁷¹ της συνήθους διαμονής του παιδιού²⁷².

9.10 Σε μερικές περιπτώσεις, η ανάθεση ή η παύση της γονικής μέριμνας μπορεί να είναι αποτέλεσμα συμφωνίας ή μονομερούς δικαιοπραξίας η οποία, και πάλι, δεν απαιτεί την παρέμβαση δικαστικών ή διοικητικών αρχών. Το εφαρμοστέο δίκαιο στην εν λόγω ανάθεση ή παύση της γονικής μέριμνας είναι το δίκαιο του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού **κατά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας ή της μονομερούς δικαιοπραξίας**²⁷³. Παράδειγμα μονομερούς δικαιοπραξίας με την οποία ανατίθεται η γονική μέριμνα μπορεί να είναι διαθήκη ή διάταξη τελευταίας βούλησης από τον τελευταίο εν ζωή γονέα του παιδιού, με την οποία ορίζεται επίτροπος για το παιδί²⁷⁴.

9.11 Σημειώνεται ότι, εάν η ανάθεση ή η παύση της γονικής μέριμνα μέσω συμφωνίας ή μονομερούς δικαιοπραξίας πρέπει να αναθεωρηθεί ή να εγκριθεί από δικαστική ή διοικητική αρχή, η εν λόγω αναθεώρηση ή έγκριση θα χαρακτηρίζεται «μέτρο προστασίας» το οποίο πρέπει να ληφθεί από τις αρχές που έχουν δικαιοδοσία βάσει του κεφαλαίου II της σύμβασης, εφαρμόζοντας το δίκαιο που καθορίζεται από το άρθρο 15 της σύμβασης²⁷⁵. Ωστόσο, εάν η παρέμβαση της δικαστικής ή διοικητικής αρχής είναι αμιγώς παθητική, π.χ., περιορίζεται στην καταχώριση δήλωσης, συμφωνίας ή μονομερούς δικαιοπραξίας χωρίς να ασκείται οποιοσδήποτε έλεγχος στην ουσία της υπόθεσης, η παρέμβαση αυτή δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι ισοδυναμεί με «μέτρο προστασίας» και η ανάθεση της γονικής μέριμνας θα εξακολουθεί να εμπίπτει στο άρθρο 16 ως ανάθεση που προκύπτει «χωρίς παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής»²⁷⁶.

²⁶⁹ Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να υπάρχει στενή συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των αρχών των δύο συμβαλλόμενων κρατών **προτού** το συμβαλλόμενο κράτος Α επιτρέψει τη μετεγκατάσταση, ώστε να διασφαλιστεί η ανταλλαγή όλων των απαραίτητων πληροφοριών σχετικά με την οικογένεια και η συνέχιση της κατάλληλης επιτήρησης της οικογένειας στο συμβαλλόμενο κράτος Β.

²⁷⁰ Ως αρχές του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού – άρθρο 5. Όσον αφορά τους μηχανισμούς συνεργασίας της σύμβασης οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην περίπτωση αυτή, βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 265.

²⁷¹ Δεν είναι υποχρεωτικό να είναι συμβαλλόμενο κράτος στη σύμβαση του 1996, δεδομένου ότι το άρθρο 20 προβλέπει ότι οι διατάξεις του κεφαλαίου III για το εφαρμοστέο δίκαιο εφαρμόζονται ακόμη και αν το δίκαιο που ορίζουν ως εφαρμοστέο είναι δίκαιο μη συμβαλλόμενου κράτους (δηλαδή, είναι καθολικής εφαρμογής). Βλέπε κατωτέρω, σημείο **9.22**.

²⁷² Άρθρο 16 παράγραφος 1.

²⁷³ Άρθρο 16 παράγραφος 2.

²⁷⁴ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφος 103.

²⁷⁵ Ό.π.

²⁷⁶ Ό.π., παράγραφος 98.

Παράδειγμα 9 (Γ)

Άγαμο ζεύγος που ζει στο συμβαλλόμενο κράτος Α χωρίζει πριν από τη γέννηση του παιδιού του. Ο πατέρας μετακινείται στο συμβαλλόμενο κράτος Β για επαγγελματικούς λόγους. Βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Β, άγαμος πατέρας δεν αποκτά αυτομάτως τη γονική μέριμνα παιδιού από τη γέννηση αυτού. Αντιθέτως, βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Α, άγαμος πατέρας αποκτά τη γονική μέριμνα από τη γέννηση του παιδιού.

Κατά τη γέννηση του παιδιού, το ζήτημα του αν ο πατέρας έχει γονική μέριμνα του παιδιού διέπεται από το δικαίο του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού²⁷⁷, εν προκειμένω, το δικαίο του συμβαλλόμενου κράτους Α. Επομένως, ο πατέρας αποκτά αυτομάτως τη γονική μέριμνα του παιδιού, σύμφωνα με το εν λόγω δικαίο²⁷⁸.

Παράδειγμα 9 (Δ)

Έφηβος ζει στο μη συμβαλλόμενο κράτος Α με τον πατέρα και τη μητριά του. Το δικαίο του εν λόγω μη συμβαλλόμενου κράτους αναθέτει αυτοδικαίως τη γονική μέριμνα στον πατέρα αλλά όχι στη μητριά. Ωστόσο, το δικαίο του μη συμβαλλόμενου κράτους Α επιτρέπει στους γονείς που έχουν τη γονική μέριμνα να συνάπτουν επίσημη συμφωνία ώστε να μοιράζονται τη γονική μέριμνα με ορισμένα άλλα πρόσωπα, χωρίς να απαιτείται για τον σκοπό αυτό έγκριση των κρατικών αρχών. Ο πατέρας και η μητριά συνάπτουν μια τέτοια επίσημη συμφωνία σύμφωνα με το δικαίο του μη συμβαλλόμενου κράτους Α.

Κατά τη διάρκεια ταξιδιού στο εξωτερικό σε θερινή κατασκήνωση στο συμβαλλόμενο κράτος Β, ο έφηβος συλλαμβάνεται από την αστυνομία για γκραφίτι και πρόκληση ζημίας σε τρένο. Οι γονείς του καλούνται να εμφανιστούν ενώπιον του δικαστηρίου ανηλίκων στο εν λόγω κράτος. Το δικαίο του συμβαλλόμενου κράτους Β προβλέπει ότι τα πρόσωπα που έχουν τη γονική μέριμνα παιδιών θα είναι οικονομικά υπεύθυνα για κάθε ζημία προκληθείσα από τα παιδιά.

Σύμφωνα με το άρθρο 16, το συμβαλλόμενο κράτος Β θα εφαρμόσει το δικαίο του μη συμβαλλόμενου κράτους Α (κράτος συνήθους διαμονής του εφήβου) στο ζήτημα του ποιος έχει τη γονική μέριμνα του εφήβου (αυτοδικαίως, ως αποτέλεσμα συμφωνίας).

Δεδομένου ότι, βάσει του δικαίου του μη συμβαλλόμενου κράτους Α, τη γονική μέριμνα του εφήβου έχουν τόσο ο πατέρας όσο και η μητριά, θα είναι αμφότεροι οικονομικά υπεύθυνοι για τις πράξεις του εφήβου στο συμβαλλόμενο κράτος Β.

**β) Τι συμβαίνει με την ανάθεση ή την παύση της γονικής μέριμνας σε περίπτωση μεταφοράς της συνήθους διαμονής του παιδιού;
Άρθρο 16 παράγραφος 3 και άρθρο 16 παράγραφος 4**

9.12 Η κατά το δικαίο του κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού γονική μέριμνα διατηρείται και μετά τη μεταφορά της συνήθους διαμονής του παιδιού σε άλλο κράτος²⁷⁹. Αυτό ισχύει ακόμη και αν το κράτος της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού δεν προβλέπει γονική μέριμνα υπό τις ίδιες συνθήκες²⁸⁰.

²⁷⁷ Άρθρο 16 παράγραφος 1. Αυτό θα ίσχυε επίσης εάν το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του στο **μη συμβαλλόμενο** κράτος Α: βλέπε άρθρο 20 και κατωτέρω, σημείο **9.22**.

²⁷⁸ Στην περίπτωση αυτή, η **άσκηση** της γονικής μέριμνας από τον πατέρα θα διέπεται επίσης από το δικαίο του συμβαλλόμενου κράτους Α: Άρθρο 17. Βλέπε επίσης κατωτέρω, σημείο **9.16**.

²⁷⁹ Άρθρο 16 παράγραφος 3.

²⁸⁰ Ισχύει επίσης εάν το παιδί μετακινηθεί από **μη συμβαλλόμενο** κράτος σε συμβαλλόμενο κράτος: βλέπε άρθρο 20 και κατωτέρω, σημείο **9.22**.

- 9.13 Η εκ του νόμου ανάθεση της γονικής μέριμνας σε πρόσωπο που δεν την έχει ήδη διέπεται από το δίκαιο του κράτους της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού²⁸¹.
- 9.14 Σκοπός των ως άνω κανόνων είναι να διασφαλίζεται συνέχεια στις σχέσεις γονέων-τέκνων²⁸². Αποτέλεσμα των κανόνων είναι ότι η μεταφορά της συνήθους διαμονής του παιδιού δεν έχει ως συνέπεια, από μόνη της, να **χάνει** ένα πρόσωπο τη γονική μέριμνα παιδιού, αλλά μπορεί να έχει ως συνέπεια να **αποκτά** τη γονική μέριμνα του παιδιού ένα άλλο πρόσωπο.
- 9.15 Η συνύπαρξη περισσότερων προσώπων με γονική μέριμνα, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των ως άνω διατάξεων, μπορεί να λειτουργήσει μόνο εάν οι έχοντες τη γονική μέριμνα συμφωνούν γενικά²⁸³. Σε περίπτωση διαφωνίας, αυτή μπορεί να επιλυθεί με μέτρο που θα ζητήσει ένας ή περισσότεροι εξ αυτών από την αρμόδια αρχή που έχει δικαιοδοσία (βλέπε **κεφάλαιο 4** ανωτέρω)²⁸⁴.

Παράδειγμα 9 (Ε)

Παιδί γεννιέται στο συμβαλλόμενο κράτος Α όπου αμφότεροι οι άγαμοι γονείς έχουν τη γονική μέριμνα αυτοδικαίως. Η μητέρα μετακινείται με το παιδί στο συμβαλλόμενο κράτος Β όπου η νομοθεσία προβλέπει ότι άγαμος πατέρας μπορεί να αποκτήσει τη γονική μέριμνα μόνο με διάταξη του δικαστηρίου. Η γονική μέριμνα που αποκτά αυτοδικαίως ο πατέρας στο συμβαλλόμενο κράτος Α θα διατηρηθεί μετά τη μετακίνηση²⁸⁵.

Παράδειγμα 9 (ΣΤ)

Παιδί γεννιέται στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Οι γονείς του παιδιού χωρίζουν με διαζύγιο λίγο μετά τη γέννησή του. Βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Α, αμφότεροι οι γονείς διατηρούν τη γονική μέριμνα του παιδιού μετά το διαζύγιο. Δύο χρόνια αργότερα, η μητέρα τελεί νέο γάμο και το νέο ζεύγος με το παιδί μετακινείται στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Στο συμβαλλόμενο κράτος Β ισχύει κανόνας σύμφωνα με τον οποίο ο πατριός ή η μητριά έχει αυτοδικαίως τη γονική μέριμνα των παιδιών του/της συζύγου του. Στην προκειμένη περίπτωση, αφού το παιδί αποκτήσει νέα συνήθη διαμονή στο συμβαλλόμενο κράτος Β, τρία πρόσωπα θα έχουν τη γονική μέριμνά του: η μητέρα, ο πατέρας και ο πατριός²⁸⁶.

Παράδειγμα 9 (Ζ)

Παιδί ζει στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τον πατέρα του και τη δεύτερη σύζυγο αυτού, μητριά του παιδιού. Η μητέρα και ο πατέρας του παιδιού συμφωνούν ότι η μητριά θα πρέπει να έχει γονική μέριμνα του παιδιού. Βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Α, οι γονείς μπορούν να αναθέτουν γονική μέριμνα σε μητριά ή πατριό, εγγράφως. Η συμφωνία δεν χρειάζεται την έγκριση οποιασδήποτε κρατικής αρχής, αλλά πρέπει να καταχωριστεί στο αρμόδιο υπουργείο. Η μητέρα, ο πατέρας και η μητριά καταχωρίζουν δεόντως τη συμφωνία τους.

Έναν χρόνο αργότερα, ο πατέρας, η μητριά και το παιδί μετακινούνται από το συμβαλλόμενο κράτος Α στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Β, μητριά ή πατριός δεν μπορούν να αποκτήσουν τη γονική επιμέλεια παιδιού χωρίς διάταξη δικαστηρίου.

Δεδομένου ότι η συμφωνία μεταξύ των μερών, η οποία συνήφθη στο συμβαλλόμενο κράτος Α, δεν απαιτεί την παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής (βλέπε σημείο 9.11 ανωτέρω), το άρθρο 16 παράγραφος 2 εφαρμόζεται και, ως εκ τούτου, η ανάθεση γονικής μέριμνας στη μητριά

²⁸¹ Άρθρο 16 παράγραφος 4.

²⁸² Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφοι 105-107.

²⁸³ Ό.π., παράγραφος 108.

²⁸⁴ Ό.π.

²⁸⁵ Άρθρο 16 παράγραφος 3.

²⁸⁶ Άρθρο 16 παράγραφος 4.

διέπεται από το δίκαιο του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού κατά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας (δηλαδή κατά την καταχώριση της συμφωνίας). Το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α όταν καταχωρίστηκε η συμφωνία και, επομένως, στο ζήτημα αυτό εφαρμόζεται το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Α.

Το άρθρο 16 παράγραφος 3 διασφαλίζει ότι η γονική μέριμνα της μητριάς διατηρείται σε ισχύ στο συμβαλλόμενο κράτος Β.

γ) Ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στην άσκηση της γονικής μέριμνας; Άρθρο 17

- 9.16 Οι ανωτέρω κανόνες αφορούν την **ανάθεση** ή την **παύση** της γονικής μέριμνας. Ωστόσο, η **άσκηση** της γονικής μέριμνας διέπεται πάντοτε από το δίκαιο της **τρέχουσας** συνήθους διαμονής του παιδιού.

Παράδειγμα 9 (Η) Στο συμβαλλόμενο κράτος Α ένας εκ των εχόντων τη γονική μέριμνα χρειάζεται τη συγκατάθεση όλων των υπολοίπων για να μπορέσει να τακτοποιήσει μη επείγουσα χειρουργική επέμβαση στην οποία πρέπει να υποβληθεί το παιδί. Εάν το παιδί έχει πλέον τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, η συγκατάθεση αυτή είναι απαραίτητη ακόμη και αν το παιδί είχε προηγουμένως τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Β, όπου ανατέθηκε αρχικά η γονική μέριμνα του παιδιού και όπου δεν προβλεπόταν τέτοια προϋπόθεση.

δ) Τροποποίηση ή αφαίρεση της γονικής μέριμνας με μέτρα προστασίας που λαμβάνονται από δικαστικές ή διοικητικές αρχές Άρθρο 18

- 9.17 Στα ανωτέρω σημεία καθορίζονται οι κανόνες του εφαρμοστέου δικαίου σε σχέση με τη γονική μέριμνα η οποία ανατίθεται ή παύει χωρίς την παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής. Ωστόσο, οι εν λόγω κανόνες δεν εμποδίζουν τη λήψη από την οικεία δικαστική ή διοικητική αρχή μέτρων προστασίας που τροποποιούν ή αφαιρούν τη γονική μέριμνα.
- 9.18 Μέτρο το οποίο λαμβάνεται από δικαστική ή διοικητική αρχή συμβαλλόμενου κράτους και προβλέπει την παύση ή την τροποποίηση της γονικής μέριμνας είναι μέτρο προστασίας του προσώπου του παιδιού που εμπίπτει στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να λαμβάνεται σύμφωνα με τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας και εφαρμοστέου δικαίου της σύμβασης.

Παράδειγμα 9 (Θ) Άγαμο ζεύγος και το τέκνο του έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Α, μόνο η μητέρα έχει αυτοδικαίως τη γονική μέριμνα του παιδιού. Η οικογένεια μετακινείται στο συμβαλλόμενο κράτος Β και αποκτά τη συνήθη διαμονή της εκεί. Βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Β, άγαμος πατέρας αποκτά επίσης αυτοδικαίως τη γονική μέριμνα του παιδιού του. Ως εκ τούτου, η εφαρμογή του άρθρου 16 παράγραφος 4 διασφαλίζει ότι το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β (της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού) θα εφαρμοστεί στην αυτοδίκαιη ανάθεση της γονικής μέριμνας στον άγαμο πατέρα (ο οποίος δεν είχε προηγουμένως τη γονική μέριμνα).

Η σχέση κλονίζεται και οι γονείς δεν είναι σε θέση να λάβουν από κοινού οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με το παιδί. Οι συνεχείς λογομαχίες και η ένταση προκαλούν άγχος και ανησυχία στο παιδί. Το παιδί παραπέμφθηκε πρόσφατα σε ψυχίατρο λόγω οξέων προβλημάτων άγχους.

Η μητέρα υποβάλλει αίτηση στο δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους Β περί παύσης της γονικής μέριμνας του πατέρα. Το συμβαλλόμενο κράτος Β έχει διεθνή δικαιοδοσία να εξετάσει το συγκεκριμένο αίτημα, δεδομένου ότι είναι το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού²⁸⁷. Κανονικά θα εφαρμόσει στη διαφορά το δικαιο του δικάζοντος δικαστή²⁸⁸. Επιπλέον, ως αποτέλεσμα του άρθρου 18, το συμβαλλόμενο κράτος Β μπορεί να παύσει τη γονική μέριμνα του πατέρα, παρότι η εν λόγω γονική μέριμνα ανατέθηκε αυτοδικαίως ως αποτέλεσμα του άρθρου 16 της σύμβασης²⁸⁹.

Γ. Προστασία τρίτων

Άρθρο 19

- 9.19 Εάν τρίτος συναλλάσσεται με πρόσωπο που θα είχε το δικαίωμα να ενεργεί ως νόμιμος αντιπρόσωπος του παιδιού βάσει του δικαίου του κράτους στο οποίο λαμβάνει χώρα η συναλλαγή, δεν μπορεί να γεννηθεί ευθύνη του τρίτου για μόνο τον λόγο ότι το άλλο πρόσωπο δεν είχε το δικαίωμα να ενεργεί ως νόμιμος αντιπρόσωπος του παιδιού βάσει του δικαίου που ορίζεται εφαρμοστέο από τους κανόνες της σύμβασης²⁹⁰.
- 9.20 Ωστόσο, η προστασία αυτή δεν ισχύει εάν ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι η γονική μέριμνα διεπόταν από το εν λόγω δικαιο. Επίσης, η προστασία εφαρμόζεται μόνο εφόσον η συναλλαγή έλαβε χώρα μεταξύ προσώπων ευρισκομένων στο έδαφος του ίδιου κράτους.
- 9.21 Ο κανόνας αυτός περιλήφθηκε στη σύμβαση δεδομένου ότι, «[α]πό τη στιγμή που στη σύμβαση επιλέχθηκε, σε περίπτωση μεταφοράς της συνήθους διαμονής του παιδιού, η εφαρμογή της αρχής της συνέχειας της γονικής μέριμνας που ανατίθεται αυτοδικαίως από το δικαιο του κράτους της προηγούμενης συνήθους διαμονής, οι τρίτοι που ενεργούν στο κράτος της νέας συνήθους διαμονής διέτρεχαν τον κίνδυνο να διαπράξουν σφάλμα σχετικά με το πρόσωπο ή τις εξουσίες του νόμιμου αντιπροσώπου του παιδιού»²⁹¹.

Δ. Γενικές διατάξεις σχετικά με το εφαρμοστέο δικαιο

- α) Εφαρμόζονται οι κανόνες για το εφαρμοστέο δικαιο ακόμη και αν το οριζόμενο ως εφαρμοστέο δικαιο δεν είναι το δικαιο συμβαλλόμενου κράτους;**
- ### Άρθρο 20

- 9.22 Ναι, οι κανόνες για το εφαρμοστέο δικαιο οι οποίοι προβλέπονται στη σύμβαση έχουν καθολική εφαρμογή, πράγμα που σημαίνει ότι εφαρμόζονται σε όλες τις περιπτώσεις, ακόμη και σε αυτές στις οποίες το οριζόμενο ως εφαρμοστέο δικαιο είναι το δικαιο κράτους που δεν είναι συμβαλλόμενο κράτος στη σύμβαση.

²⁸⁷ Άρθρο 5.

²⁸⁸ Άρθρο 15 παράγραφος 1 (εκτός εάν αποφασίσει ότι η προστασία του παιδιού απαιτεί, κατ' εξαίρεση, να εφαρμόσει ή να λάβει υπόψη το δικαιο άλλου κράτους με το οποίο η υπόθεση έχει στενό σύνδεσμο: Άρθρο 15 παράγραφος 2 - βλέπε επίσης ανωτέρω, σημείο 9.2).

²⁸⁹ Ωστόσο, τελικώς, το κατά πόσον μπορεί να πράξει κάτι τέτοιο και υπό ποιες συνθήκες **θα** το πράξει θα είναι ένα ζήτημα που θα κριθεί βάσει του δικαίου του δικάζοντος δικαστή (άρθρο 15 παράγραφος 1· ή βάσει οποιουδήποτε άλλου δικαίου εφαρμόζεται, κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2).

²⁹⁰ Βλέπε κατωτέρω, σημείο 13.80 για περαιτέρω ανάλυση της διάταξης αυτής.

²⁹¹ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 111.

Παράδειγμα 9 (I)

Παιδί διαμένει με τον πατέρα και τη μητριά του στο μη συμβαλλόμενο κράτος Α. Σύμφωνα με το δίκαιο του μη συμβαλλόμενου κράτους Α, ο γάμος του πατέρα και της μητριάς είχε ως αποτέλεσμα η μητριά να αποκτήσει αυτομάτως τη γονική μέριμνα του παιδιού.

Ο πατέρας αποκτά νέα εργασία στο συμβαλλόμενο κράτος Β και η οικογένεια μετακινείται για να ζήσει στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Β, η μητριά δεν θα είχε αποκτήσει αυτομάτως τη γονική μέριμνα δυνάμει του γάμου της με τον πατέρα του παιδιού.

Ωστόσο, εφαρμόζοντας το άρθρο 16 παράγραφος 3 και το άρθρο 20 της σύμβασης, η γονική μέριμνα της μητριάς, η οποία ανατίθεται βάσει της νομοθεσίας του μη συμβαλλόμενου κράτους Α, θα διατηρηθεί σε ισχύ μετά τη μεταφορά της συνήθους διαμονής του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος Β.

**β) Περιλαμβάνει η παραπομπή στο δίκαιο άλλου κράτους παραπομπή στους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του εν λόγω άλλου κράτους;
Άρθρο 21**

9.23 Όχι, η παραπομπή αποκλείεται ρητώς από το άρθρο 21. Αυτό σημαίνει ότι, όταν γίνεται παραπομπή στο δίκαιο άλλου κράτους, γίνεται παραπομπή μόνο στην εθνική νομοθεσία του εν λόγω κράτους και όχι στους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του εν λόγω κράτους.

9.24 Υπάρχει μία εξαίρεση στον κανόνα αυτό, η οποία αφορά την περίπτωση που το εφαρμοστέο δίκαιο βάσει του άρθρου 16 είναι το δίκαιο μη συμβαλλόμενου κράτους. Στην περίπτωση αυτή, εάν οι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του εν λόγω κράτους ορίζουν ως εφαρμοστέο το δίκαιο άλλου μη συμβαλλόμενου κράτους το οποίο θα εφαρμόσει τους δικούς του κανόνες, τότε εφαρμόζεται το δίκαιο του τελευταίου αυτού κράτους. Ωστόσο, εάν το δεύτερο μη συμβαλλόμενο κράτος **δεν** θα εφαρμόσει το δικό του δίκαιο, τότε εφαρμόζεται το δίκαιο που ορίζεται ως εφαρμοστέο από το άρθρο 16. Αυτό ορίζεται ως εφαρμοστέο ώστε να μην υπάρχει παρεμβολή των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που εφαρμόζονται μεταξύ μη συμβαλλόμενων κρατών.

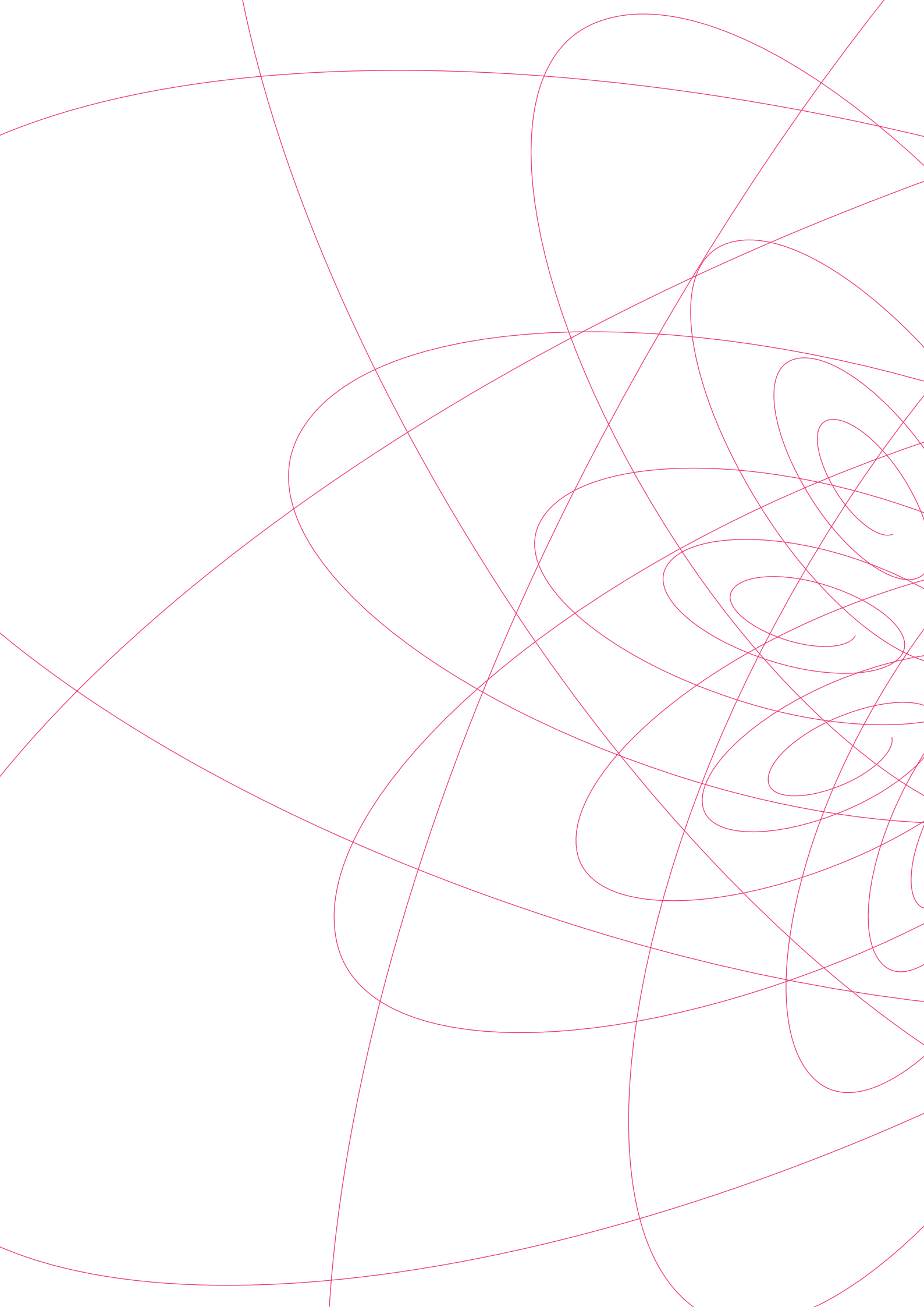
**γ) Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες το δίκαιο που ορίζεται ως εφαρμοστέο βάσει των κανόνων της σύμβασης του 1996 δεν εφαρμόζεται υποχρεωτικά;
Άρθρο 22**

9.25 Το άρθρο 22 προβλέπει εξαίρεση δημόσιας τάξης. Αυτό σημαίνει ότι, εάν η εφαρμογή του οριζόμενου ως εφαρμοστέου δικαίου βάσει των κανόνων που περιγράφονται ανωτέρω είναι προδήλως αντίθετη προς τη δημόσια τάξη του συμβαλλόμενου κράτους, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού, οι αρχές του εν λόγω κράτους μπορούν να αρνηθούν να το εφαρμόσουν.

9.26 Επισημαίνεται ότι η επίκληση της δημόσιας τάξης για την άρνηση εφαρμογής του οριζόμενου ως εφαρμοστέου δικαίου μπορεί να λάβει χώρα μόνο όταν λαμβάνεται υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

10

*ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΜΕΤΡΟΥ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ*

A. Πότε ένα μέτρο προστασίας που λαμβάνεται σε ένα συμβαλλόμενο κράτος αναγνωρίζεται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος; Άρθρο 23

- 10.1** Τα μέτρα προστασίας που λαμβάνονται σε ένα συμβαλλόμενο κράτος αναγνωρίζονται αυτοδικαίως στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη²⁹². «Αυτοδίκαιη» αναγνώριση σημαίνει ότι δεν είναι απαραίτητη η κίνηση διαδικασίας προκειμένου να αναγνωριστεί το μέτρο στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση²⁹³ και να παραγάγει τα αποτελέσματά του σε αυτό.
- 10.2** Ωστόσο, για την αναγνώριση του μέτρου, ενδέχεται να πρέπει να αποδειχθεί η ύπαρξή του στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση. Για την αποφυγή δημιουργίας γραφειοκρατικών εμποδίων στην προστασία των παιδιών, η σύμβαση δεν θέτει τυπικές προϋποθέσεις ως προς το θέμα αυτό. Συνήθως, θα αρκεί η προσκόμιση του εγγράφου στο οποίο ενσωματώνεται γραπτώς το μέτρο²⁹⁴. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις και ιδίως σε επείγουσες περιπτώσεις, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους που έλαβε το μέτρο μπορούν να ενημερώσουν τηλεφωνικώς για το μέτρο το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση²⁹⁵. Στις περιπτώσεις αυτές, μπορεί να είναι σκόπιμο να αποσταλεί στη συνέχεια, το συντομότερο δυνατόν, το έγγραφο με το οποίο αποδεικνύεται γραπτώς το μέτρο²⁹⁶.
- 10.3** Η αυτοδίκαιη αναγνώριση του μέτρου προστασίας θα επαρκεί για να παραγάγει το μέτρο τα αποτελέσματά του σε περιπτώσεις στις οποίες η συμμόρφωση προς το μέτρο είναι οικειοθελής ή δεν υπάρχει καμία αντίρρηση σε αυτό²⁹⁷.

Παράδειγμα 10 (Α) *Οικογένεια έχει τη συνήθη διαμονή της στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Μετά τον κλονισμό της σχέσης των γονέων, το δικαστήριο στο συμβαλλόμενο κράτος Α αναθέτει στη μητέρα, με τη σύμφωνη γνώμη του πατέρα, την αποκλειστική επιμέλεια του παιδιού. Έναν χρόνο αργότερα, η μητέρα μετακινείται νόμιμα με το παιδί στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Η αποκλειστική επιμέλεια του παιδιού που διαθέτει θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Β χωρίς καμία περαιτέρω ενέργεια εκ μέρους της. Δεν χρειάζεται να υποβάλει αίτηση στις δικαστικές ή διοικητικές αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β για αναγνώριση της διάταξης περί επιμέλειας.*

Παράδειγμα 10 (Β) *Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α, όπου το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του, ορίζουν νόμιμο αντιπρόσωπο ο οποίος θα διαχειριστεί την περιουσία του παιδιού. Η περιουσία περιλαμβάνει περιουσιακό στοιχείο στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Η αυτοδίκαιη αναγνώριση του ορισμού αυτού επιτρέπει στον νόμιμο αντιπρόσωπο να πραγματοποιήσει συναλλαγές για λογαριασμό του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος Β χωρίς να χρειάζεται να προβεί σε καμία άλλη ενέργεια για την αναγνώριση του διορισμού του στο συμβαλλόμενο κράτος Β²⁹⁸.*

²⁹² Ωστόσο, η αναγνώριση μπορεί να αποκλειστεί για τους αυστηρούς και περιορισμένους λόγους που περιγράφονται στην **ενότητα Β** κατωτέρω.

²⁹³ Ο όρος «συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση/εκτέλεση» χρησιμοποιείται στο παρόν κεφάλαιο για να υποδηλώσει το συμβαλλόμενο κράτος από το οποίο ζητείται να αναγνωρίσει και/ή να εκτελέσει το μέτρο προστασίας που λήφθηκε σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.

²⁹⁴ Το οποίο εξέδωσε η αρχή του συμβαλλόμενου κράτους που έλαβε την απόφαση.

²⁹⁵ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 120.

²⁹⁶ Ό.π.

²⁹⁷ Όταν η συμμόρφωση προς το μέτρο δεν είναι οικειοθελής ή όταν υπάρχει αντίρρηση στο μέτρο, βλέπε κατωτέρω, **ενότητα Δ** σχετικά με την εκτέλεση.

²⁹⁸ Στην περίπτωση αυτή, εάν το συμβαλλόμενο κράτος Α εκδίδει πιστοποιητικά σύμφωνα με το άρθρο 40 της σύμβασης, μπορεί να είναι χρήσιμο για τον νόμιμο αντιπρόσωπο να εξασφαλίσει τέτοια πιστοποιητικά

Παράδειγμα 10 (Γ) Έφηβη εντοπίζεται να κοιμάται στους δρόμους πόλης στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Το δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους Α διατάσσει την προσωρινή τοποθέτηση της εφήβου υπό κρατική μέριμνα, ενόσω γίνονται έρευνες σχετικά με την κατάστασή της²⁹⁹. Ωστόσο, η έφηβη καταφέρνει να διαφύγει από την προσωρινή μέριμνα και γίνεται γνωστό ότι ταξιδεύει στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α επικοινωνούν τηλεφωνικώς με τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β για να τις ενημερώσουν για την επείγουσα και επικίνδυνη κατάσταση στην οποία βρίσκεται η έφηβη και για το μέτρο που έχουν λάβει³⁰⁰. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α επιβεβαιώνουν ότι θα στείλουν τη διάταξη δικαστηρίου όσο το δυνατόν συντομότερα. Επιβεβαιώνουν ακολούθως την έκδοση της διάταξης αποστέλλοντάς την μέσω τηλεομοιοτυπίας.

Το μέτρο αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Β, χωρίς να απαιτείται καμία περαιτέρω ενέργεια. Λόγω της στενής συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β αναμένουν την άφιξη της εφήβου και είναι σε θέση να τη θέσουν αμέσως υπό προσωρινή κρατική μέριμνα σύμφωνα με το μέτρο προστασίας που έλαβε το συμβαλλόμενο κράτος Α³⁰¹.

B. Πότε μπορεί να αποκλειστεί σε ένα συμβαλλόμενο κράτος η αναγνώριση μέτρου προστασίας που λαμβάνεται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος;

10.4 Το άρθρο 23 παράγραφος 2 προβλέπει εξαντλητικό κατάλογο των λόγων για τους οποίους η αναγνώριση μπορεί να αποκλειστεί. Σημειώνεται ότι το άρθρο 23 παράγραφος 2 επιτρέπει, αλλά δεν επιβάλλει, να αποκλειστεί η αναγνώριση για τους λόγους αυτούς³⁰². Επομένως, η αναγνώριση **μπορεί** να αποκλειστεί στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) το μέτρο ελήφθη από την αρχή συμβαλλόμενου κράτους της οποίας η διεθνής δικαιοδοσία δεν ήταν θεμελιωμένη σε λόγο προβλεπόμενο στα άρθρα 5 έως 14 της σύμβασης του 1996³⁰³

10.5 Αυτό σημαίνει ότι οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση δεν υποχρεούνται να αναγνωρίσουν μέτρα τα οποία βασίζονται στους

– βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

²⁹⁹ Η διάταξη βασίζεται στο άρθρο 11 της Συνθήκης.

³⁰⁰ Βάσει του άρθρου 36 της σύμβασης, εάν το συμβαλλόμενο κράτος Α θεωρεί ότι το παιδί «εκτίθεται σε σοβαρό κίνδυνο», οι αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α, καθώς ενημερώθηκαν εν προκειμένω για τη μεταβολή (ή την επικείμενη μεταβολή) της διαμονής του παιδιού και/ή για την επικείμενη παρουσία του στο συμβαλλόμενο κράτος Β, **υποχρεούνται** να ενημερώσουν τις αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β για τον κίνδυνο που διατρέχει το παιδί και για τα μέτρα που έλαβαν. Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

³⁰¹ Το συμβαλλόμενο κράτος Β θα είναι τότε σε θέση, εφόσον είναι απαραίτητο και εφόσον θεωρεί την υπόθεση επείγουσα, να λάβει περαιτέρω/άλλα απαραίτητα μέτρα προστασίας σε σχέση με την έφηβη, βάσει του άρθρου 11 της σύμβασης. Μπορεί να συνιστάται να συνεχιστεί η στενή συνεργασία μεταξύ του συμβαλλόμενου κράτους Β, του συμβαλλόμενου κράτους Α και του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού (εάν αυτό μπορεί να προσδιοριστεί), ώστε να μπορεί να καθοριστεί ποιο κράτος έχει γενική δικαιοδοσία να λάβει πιο μακροπρόθεσμα μέτρα προστασίας της έφηβης. Βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

³⁰² Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 121. Αυτό σημαίνει ότι ακόμη και αν διαπιστωθεί λόγος μη αναγνώρισης βάσει του άρθρου 23 παράγραφος 2, το συμβαλλόμενο κράτος μπορεί παρ' όλα αυτά να αποφασίσει να αναγνωρίσει το μέτρο προστασίας.

³⁰³ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο α): στο εδάφιο αυτό υποδηλώνεται ότι η αρχή από την οποία ζητείται η αναγνώριση έχει την εξουσία να ελέγξει τη διεθνή δικαιοδοσία της αρχής που έλαβε το μέτρο για τους σκοπούς της αναγνώρισης. Ωστόσο, κατά τον έλεγχο αυτό, δεσμεύεται από τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστάσεων, στις οποίες η αρχή του κράτους που έλαβε το μέτρο θεμελίωσε τη διεθνή δικαιοδοσία της (βλέπε άρθρο 25 και, κατωτέρω, σημείο **10.14**).

εκτός της σύμβασης κανόνες περί δικαιοδοσίας του συμβαλλόμενου κράτους που έλαβε τα μέτρα, **εάν** οι εν λόγω κανόνες δεν συνάδουν με τους κανόνες περί δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο κεφάλαιο II της σύμβασης.

β) το μέτρο ελήφθη, με εξαίρεση την περίπτωση του κατεπείγοντος, στο πλαίσιο δικαστικής ή διοικητικής διαδικασίας, χωρίς να έχει δοθεί στο παιδί η δυνατότητα να ακουσθεί, κατά παράβαση των θεμελιωδών αρχών του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση³⁰⁴

10.6 Σκοπός της σύμβασης δεν είναι να τροποποιήσει τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες σχετικά με την ακρόαση παιδιών και σκοπός της παρούσας διάταξης είναι να παράσχει τη δυνατότητα σε συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση να διασφαλίσει ότι οι θεμελιώδεις αρχές του στο συγκεκριμένο θέμα δεν θίγονται όταν αναγνωρίζει απόφαση άλλου συμβαλλόμενου κράτους. Η διάταξη είναι επηρεασμένη από το άρθρο 12 της ΣΔΠΗΕ, το οποίο προβλέπει το δικαίωμα ακρόασης του παιδιού σε διαδικασίες που το αφορούν. Ωστόσο, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι μόνο όταν η μη ακρόαση του παιδιού αντιβαίνει στις **θεμελιώδεις αρχές** του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση μπορεί να δικαιολογείται ο αποκλεισμός της αναγνώρισης.

10.7 Ο συγκεκριμένος λόγος αποκλεισμού της αναγνώρισης δεν ισχύει σε επείγουσες περιπτώσεις, δεδομένου ότι γίνεται δεκτό ότι «οι απαιτήσεις τήρησης της δικονομικής νομιμότητας πρέπει να ερμηνεύονται με μεγαλύτερη ευελιξία» σε τέτοιες περιπτώσεις³⁰⁵.

γ) το μέτρο ελήφθη, με εξαίρεση την περίπτωση του κατεπείγοντος, χωρίς να έχει δοθεί η δυνατότητα σε πρόσωπο που ισχυρίζεται ότι αυτό το μέτρο θίγει τη γονική του μέριμνα να ακουσθεί³⁰⁶

10.8 Ο συγκεκριμένος λόγος αποκλεισμού αντικατοπτρίζει τον σεβασμό προς το δικαίωμα τήρησης της νομιμότητας και της δίκαιης δίκης κάθε προσώπου του οποίου τη γονική μέριμνα προσβάλλει το μέτρο.

δ) η αναγνώριση είναι προδήλως αντίθετη προς τη δημόσια τάξη του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού³⁰⁷

10.9 Ο αποκλεισμός της αναγνώρισης για λόγους δημόσιας τάξης αποτελεί τυποποιημένη διάταξη του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Ωστόσο, η χρήση της εξαίρεσης δημόσιας τάξης είναι σπάνια στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, εν γένει, και στις διεθνείς συμβάσεις της Χάγης σε θέματα οικογενειακού δικαίου.

10.10 Στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996, καθώς και άλλων διεθνών συμβάσεων της Χάγης σε θέματα οικογενειακού δικαίου, η εξαίρεση αυτή στην αναγνώριση μπορεί

³⁰⁴ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο β).

³⁰⁵ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 123. Βλέπε επίσης τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της ειδικής επιτροπής του 2011 (μέρος Ι), παράγραφος 50 [διατίθενται στη διεύθυνση < www.hcch.net > (στο τμήμα που περιγράφεται στην υποσημείωση 16 ανωτέρω)].

³⁰⁶ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο γ): Π.χ., εάν, βάσει του άρθρου 18 της σύμβασης, η αρμόδια αρχή αφαιρέσει τη γονική μέριμνα προσώπου χωρίς να το ακούσει, το εν λόγω πρόσωπο μπορεί να προβάλει τη συγκεκριμένη προσβολή της γονικής μέριμνάς του προκειμένου να αντιταχθεί στην αναγνώριση του μέτρου σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.

³⁰⁷ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο δ).

να χρησιμοποιηθεί μόνο όταν η αναγνώριση θα είναι «**προδήλως αντίθετη**» στη δημόσια τάξη. Επιπλέον, όταν εξετάζεται το ενδεχόμενο επίκλησης του συγκεκριμένου λόγου, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού³⁰⁸.

ε) το μέτρο είναι ασυμβίβαστο με μεταγενέστερο μέτρο που ελήφθη στο μη συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού, όταν το μεταγενέστερο μέτρο πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την αναγνώρισή του στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση³⁰⁹.

10.11 Με τον συγκεκριμένο λόγο αποκλεισμού της αναγνώρισης δίνεται προτεραιότητα σε μεταγενέστερο μέτρο το οποίο λαμβάνουν οι αρχές **μη συμβαλλόμενου** κράτους, όταν το εν λόγω μέτρο έχει ληφθεί σύμφωνα με τη βασική αρχή της δικαιοδοσίας κατά τη σύμβαση (δηλαδή, πρόκειται για το μη συμβαλλόμενο κράτος της **συνήθους διαμονής** του παιδιού).

10.12 Το μέτρο που λαμβάνει το μη συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού πρέπει να είναι μεταγενέστερο της απόφασης του συμβαλλόμενου κράτους της οποίας η αναγνώριση αποκλείεται. Πρέπει επίσης να είναι επιδεκτικό αναγνώρισης στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση.

στ) δεν τηρήθηκε η διαδικασία του άρθρου 33³¹⁰.

10.13 Η προβλεπόμενη στο άρθρο 33 διαδικασία αφορά τη διαδικασία τοποθέτησης παιδιών σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος. Η διαδικασία αυτή απαιτεί τη συνεργασία των αρχών όλων των εμπλεκόμενων συμβαλλόμενων κρατών και εξετάζεται περαιτέρω στα σημεία **11.13** έως **11.17** κατωτέρω³¹¹.

10.14 Σημειώνεται ότι, όταν καθορίζουν κατά πόσον συντρέχει λόγος αποκλεισμού της αναγνώρισης, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση δεσμεύονται από τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών, στις οποίες η αρχή του κράτους που έλαβε το μέτρο θεμελίωσε τη διεθνή δικαιοδοσία της³¹². Για παράδειγμα, εάν η διεθνής δικαιοδοσία θεμελιώθηκε στη συνήθη διαμονή, το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση δεν μπορεί να ελέγξει τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών στις οποίες η αρχή που έλαβε το μέτρο προστασίας θεμελίωσε την εκτίμησή της περί συνήθους διαμονής. Ομοίως, όταν η διεθνής δικαιοδοσία θεμελιώνεται σε προκαταρκτική εκτίμηση του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού³¹³, η εν λόγω εκτίμηση δεσμεύει την αρχή του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση. Επομένως, θα ήταν σκόπιμο οι δικαστικές ή διοικητικές αρχές οι οποίες λαμβάνουν μέτρα προστασίας βάσει της σύμβασης να καθορίζουν σαφώς, όταν είναι εφικτό, τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών στις οποίες θεμελιώνεται η διεθνής δικαιοδοσία τους.

10.15 Επίσης δεν διενεργείται αναθεώρηση επί της ουσίας της ληφθείσας απόφασης πέραν των όσων απαιτούνται για να καθοριστεί κατά πόσον συντρέχει λόγος αποκλεισμού της αναγνώρισης³¹⁴.

³⁰⁸ Όπως στη σύμβαση της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία.

³⁰⁹ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο ε).

³¹⁰ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο στ).

³¹¹ Βλέπε κατωτέρω, σημεία **11.1** και **13.31-13.42**.

³¹² Άρθρο 25.

³¹³ Βλέπε π.χ. άρθρο 8 παράγραφος 4, άρθρο 9 παράγραφος 1 και άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο β).

³¹⁴ Βλέπε επίσης εισηγητική έκθεση, παράγραφο 131.

Άρθρο 27.

Παράδειγμα 10 (Δ) Οι εκτός της σύμβασης κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας του συμβαλλόμενου κράτους Α προβλέπουν ότι, όταν ένα παιδί δεν έχει τη συνήθη διαμονή του σε συμβαλλόμενο κράτος αλλά είναι υπήκοος του συμβαλλόμενου κράτους Α, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α θα έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας σε σχέση με το παιδί³¹⁵. Ως εκ τούτου, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α εκδίδουν διάταξη σε σχέση με παιδί το οποίο είναι υπήκοος του συμβαλλόμενου κράτους Α, αλλά έχει τη συνήθη διαμονή του στο μη συμβαλλόμενο κράτος Β. Παρότι το συμβαλλόμενο κράτος Α δικαιούται να λάβει το συγκεκριμένο μέτρο προστασίας³¹⁶, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Γ (ή οποιουδήποτε άλλου συμβαλλόμενου κράτους) μπορεί να αρνηθούν να το αναγνωρίσουν, δεδομένου ότι θεμελιώθηκε σε λόγο διεθνούς δικαιοδοσίας ο οποίος δεν προβλέπεται στη σύμβαση³¹⁷.

Παράδειγμα 10 (Ε) Παιδί, ηλικίας 11 ετών, έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α εκδίδουν διάταξη με την οποία περιορίζουν την επαφή του παιδιού με τον πατέρα του, ο οποίος ζει στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α δεν ζητούν απευθείας τη γνώμη του παιδιού όταν λαμβάνουν το συγκεκριμένο μέτρο προστασίας· αντ' αυτού, κοινωνικός λειτουργός μιλά **μόνο** με τους γονείς, αλλά ούτε παρατηρεί ούτε μιλά με το παιδί. Το Σύνταγμα του συμβαλλόμενου κράτους Β περιέχει διάταξη για τα δικαιώματα των παιδιών, σύμφωνα με την οποία πρέπει να ζητείται η γνώμη των παιδιών, και τα παιδιά πρέπει να ακούγονται σε σχέση με αποφάσεις που τα αφορούν, εφόσον έχουν την κατάλληλη ηλικία και ωριμότητα. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β κρίνουν ότι το παιδί έχει την κατάλληλη ηλικία και ωριμότητα και ότι, βάσει των συνταγματικών κανόνων τους, θα έπρεπε να είχε ακουστεί σε σχέση με τη συγκεκριμένη απόφαση. Ως εκ τούτου, μπορούν να αρνηθούν να αναγνωρίσουν το μέτρο που λήφθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Α με την αιτιολογία ότι δεν δόθηκε στο παιδί η ευκαιρία να ακουστεί, κατά παράβαση των θεμελιωδών δικονομικών αρχών του συμβαλλόμενου κράτους Β³¹⁸.

Παράδειγμα 10 (ΣΤ) Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α εκδίδουν διάταξη με την οποία αφαιρούν τη γονική μέριμνα από τη μητέρα σε σχέση με τα δύο παιδιά της. Η μητέρα βρισκόταν στο συμβαλλόμενο κράτος Β όταν λήφθηκε η απόφαση και δεν της δόθηκε η ευκαιρία να ακουστεί πριν από τη λήψη της εν λόγω απόφασης. Η αναγνώριση της απόφασης αυτής μπορεί να αποκλειστεί στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη³¹⁹.

Παράδειγμα 10 (Ζ) Παιδί και η μητέρα του έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ο πατέρας έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Οι γονείς αποφασίζουν να χωρίσουν με διαζύγιο στο συμβαλλόμενο κράτος Α και συμφωνούν να χειριστούν τα δικαστήρια στο συμβαλλόμενο κράτος Α όλα τα θέματα που σχετίζονται με την επιμέλεια του παιδιού³²⁰. Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαζυγίου, το δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους Α αποφασίζει να αφαιρέσει τη γονική μέριμνα από τον πατέρα και να διατάξει την παύση κάθε επαφής του πατέρα με το παιδί για τον μόνο λόγο ότι ο πατέρας είναι υπεύθυνος για τον κλονισμό του γάμου. Το μέτρο μπορεί να μην αναγνωριστεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β με την αιτιολογία ότι θα είναι προδήλως αντίθετο στη δημόσια τάξη του συμβαλλόμενου

³¹⁵ Προφανώς, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α δεν θα μπορούσαν να ασκήσουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει του λόγου αυτού σε σχέση με παιδί που έχει τη συνήθη διαμονή του σε άλλο **συμβαλλόμενο**

³¹⁶ Βλέπε ανωτέρω, σημεία **3.11-3.13**.

³¹⁷ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο α).

³¹⁸ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο β) (και η υπόθεση δεν ήταν επείγουσα).

³¹⁹ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο γ) (εφόσον το μέτρο δεν λήφθηκε σε επείγουσα υπόθεση).

³²⁰ Άρθρο 10 - βλέπε επίσης ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**.

κράτους Β, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού, να αναγνωριστεί ένα μέτρο το οποίο δεν βασίζεται σε εκτίμηση των συμφερόντων του παιδιού³²¹.

Παράδειγμα 10 (Η) Οικογένεια έχει τη συνήθη διαμονή της στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Μετά τον κλονισμό του γάμου, η μητέρα και το παιδί επιστρέφουν, με τη σύμφωνη γνώμη του πατέρα, στο κράτος ιθαγένειάς τους, το μη συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι γονείς συμφωνούν ότι οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α, οι οποίες εκδικάζουν την υπόθεση του διαζυγίου, πρέπει να κρίνουν επίσης τα ζητήματα επιμέλειας που σχετίζονται με το παιδί³²². Το δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους Α εκδίδει διάταξη σύμφωνα με την οποία οι γονείς θα έχουν από κοινού την επιμέλεια του παιδιού και το παιδί θα μοιράζει, λίγο ή πολύ, εξίσου τον χρόνο του με τον ένα και τον άλλο γονέα.

Δύο χρόνια αργότερα, μετά την αθέτηση της ως άνω συμφωνίας, οι αρχές του μη συμβαλλόμενου κράτους Β εκδίδουν διάταξη με την οποία αναθέτουν την αποκλειστική επιμέλεια στη μητέρα και μόνο περιορισμένα δικαιώματα επαφής στον πατέρα.

Ακολούθως, η μητέρα και το παιδί μετακινούνται στο συμβαλλόμενο κράτος Γ. Ο πατέρας υποβάλλει αίτηση (βάσει του άρθρου 24 της σύμβασης³²³) για την αναγνώριση της διάταξης του συμβαλλόμενου κράτους Α στο συμβαλλόμενο κράτος Γ. Η νομοθεσία του συμβαλλόμενου κράτους Γ προβλέπει την αναγνώριση αποφάσεων μη συμβαλλόμενων κρατών εφόσον πληρούνται ορισμένα κριτήρια. Η απόφαση του μη συμβαλλόμενου κράτους Β πληροί τα εν λόγω κριτήρια. Ως εκ τούτου, το συμβαλλόμενο κράτος Γ μπορεί να αρνηθεί να αναγνωρίσει την απόφαση των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους Α με την αιτιολογία ότι αυτή δεν συνάδει με τη μεταγενέστερη απόφαση που έλαβε το μη συμβαλλόμενο κράτος Β³²⁴.

Γ. Πώς μπορεί ένα πρόσωπο να είναι βέβαιο ότι μια απόφαση θα αναγνωριστεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος; («εκ των προτέρων αναγνώριση»³²⁵)

Άρθρο 24

10.16 Εάν υπάρχει οποιαδήποτε αμφιβολία σχετικά με το κατά πόσον μέτρο προστασίας το οποίο λήφθηκε σε ένα συμβαλλόμενο κράτος θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, το ζήτημα αυτό ενδέχεται να πρέπει να επιλυθεί κάνοντας χρήση του μηχανισμού που προβλέπεται στο άρθρο 24 της σύμβασης.

10.17 Δεδομένου ότι η αναγνώριση μέτρων άλλων συμβαλλόμενων κρατών λαμβάνει χώρα αυτοδικαίως, ενδεχόμενη διαφωνία σχετικά με την ύπαρξη λόγου μη αναγνώρισης μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο απόφασης μόνο όταν γίνεται επίκληση του μέτρου. Η αναμονή έως τότε της κρίσης σχετικά με το κατά πόσον η διάταξη μπορεί ή δεν μπορεί να αναγνωριστεί ενδέχεται να συνεπάγεται δυσκολίες και προβλήματα και αρκετά πρόσωπα ενδέχεται να έχουν έννομο συμφέρον να διασκεδαστεί κάθε αμφιβολία η οποία μπορεί να υφίσταται σχετικά με την

³²¹ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο δ): υπό τις συνθήκες αυτές, εάν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β αποκλείσουν την αναγνώριση, ο πατέρας μπορεί να υποβάλει αίτηση στο συμβαλλόμενο κράτος Β για τη λήψη μέτρων προστασίας σε σχέση με το παιδί (συμπεριλαμβανομένων της επιμέλειας και του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής), δεδομένου ότι το συμβαλλόμενο κράτος Β είναι το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού (άρθρο 5).

³²² Άρθρο 10 - βλέπε επίσης ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**.

³²³ Βλέπε κατωτέρω, σημεία **10.16-10.21**.

³²⁴ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο ε).

³²⁵ Για τη χρήση της «εκ των προτέρων αναγνώρισης» σε υποθέσεις διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής, βλέπε σημεία **13.19-13.22** κατωτέρω.

αναγνώριση. Επομένως, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση στην αρμόδια αρχή συμβαλλόμενου κράτους για την έκδοση απόφασης σχετικά με την αναγνώριση μέτρων που λήφθηκαν σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.

- 10.18** Το άρθρο 24 μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για παράδειγμα, από γονέα του οποίου το παιδί μετεγκαθίσταται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος ή από γονέα παιδιού που ταξιδεύει για σύντομο χρονικό διάστημα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος με τον άλλο γονέα³²⁶.
- 10.19** Η διαδικασία αυτή επιτρέπει την έκδοση απόφασης σχετικά με την αναγνώριση ή τη μη αναγνώριση **μέτρων** προστασίας. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να εξασφαλιστεί δήλωση σχετικά με την ανάθεση ή την παύση της γονικής μέριμνας η οποία έλαβε χώρα χωρίς την παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής (π.χ., σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 ή 4 κατόπιν μεταφοράς της συνήθους διαμονής του παιδιού)³²⁷.
- 10.20** Η διαδικασία που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξασφάλιση τέτοιας απόφασης καθορίζεται από το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση³²⁸.
- 10.21** Η αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 24 της σύμβασης θα απαιτεί συνήθως από ένα συμβαλλόμενο κράτος να ορίσει και να προσδιορίσει με σαφήνεια την (τις) αρμόδια(-ες) αρχή(-ές) οι οποίες θα εξετάζουν αιτήματα «εκ των προτέρων αναγνώρισης» μέτρων προστασίας³²⁹.

Παράδειγμα 10 (Θ) *Τρία παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Η μητέρα τους ζητεί να μετεγκατασταθεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β μαζί με αυτά. Ο πατέρας δεν αντιτίθεται στη μετακίνηση, εφόσον η επαφή του με τα παιδιά συνεχιστεί. Εξασφαλίζει διάταξη δικαστηρίου στο συμβαλλόμενο κράτος Α, η οποία προβλέπει ότι τα παιδιά θα περνούν σημαντικό μέρος των διακοπών τους μαζί του. Ο πατέρας ανησυχεί ότι η μητέρα δεν θα τηρήσει τη συμφωνία μετά τη μετακίνηση και επιθυμεί να διασφαλίσει ότι οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β θα αναγνωρίσουν τη διάταξη του δικαστηρίου. Βάσει του άρθρου 24, ο πατέρας μπορεί να υποβάλει αίτηση στο συμβαλλόμενο κράτος Β για να καθοριστεί κατά πόσον η διάταξη θα αναγνωριστεί προτού η μητέρα μετακινηθεί με τα παιδιά στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Εάν, κατά την απόφαση, η διάταξη θα αναγνωριστεί, όλοι οι ενδιαφερόμενοι γνωρίζουν ότι η αναγνωρισμένη απόφαση μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστή ή να καταχωριστεί προς εκτέλεση³³⁰ και να εκτελεστεί σύμφωνα με το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β, εάν η μητέρα δεν συμμορφωθεί με αυτήν οικειοθελώς³³¹. Εάν, κατά την απόφαση, η διάταξη δεν θα αναγνωριστεί,³³² ο πατέρας θα είναι ενήμερος για το γεγονός αυτό πριν από τη μετακίνηση και θα μπορεί να λάβει μέτρα για τη θεραπεία τυχόν ελαττωμάτων της αρχικής διάταξης που εξέδωσε το δικαστήριο στο συμβαλλόμενο κράτος Α, ώστε η διάταξη να αναγνωριστεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β³³³.*

³²⁶ Βλέπε ό.π.

³²⁷ Βλέπε επίσης ανωτέρω, **κεφάλαιο 9, ενότητα Β**, και παράγραφο 129 της εισηγητικής έκθεσης, όπου αναφέρεται ότι το άρθρο 24 «προϋποθέτει για τη λειτουργία του την ύπαρξη απόφασης».

³²⁸ Ό.π., παράγραφος 130.

³²⁹ Στο πλαίσιο της ειδικής επιτροπής του 2011 (Μέρος Ι), συζητήθηκε η συμπερίληψη ειδικού κανόνα στη νομοθεσία εφαρμογής για τον σκοπό αυτό. Βλέπε συναφώς κατωτέρω, τον συνημμένο «κατάλογο σημείων ελέγχου εφαρμογής» στο κεφάλαιο IV.

³³⁰ Άρθρο 26.

³³¹ Άρθρο 28, βλέπε επίσης κατωτέρω, **ενότητα Δ**.

³³² Άρθρο 23 παράγραφος 2.

³³³ Στο συγκεκριμένο ζήτημα, η συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών των εμπλεκόμενων συμβαλλόμενων κρατών ή των εμπλεκόμενων αρχών λήψης αποφάσεων (π.χ., άμεση δικαστική επικοινωνία) μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη για την αποτελεσματική θεραπεία τυχόν ελαττωμάτων στη

Δ. Πότε ένα μέτρο προστασίας που λαμβάνεται σε ένα συμβαλλόμενο κράτος εκτελείται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος;

Άρθρα 26 και 28

- 10.22 Εάν μέτρο προστασίας το οποίο λήφθηκε σε ένα συμβαλλόμενο κράτος δεν τηρείται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ενδέχεται να πρέπει να κινηθεί διαδικασία εκτέλεσης στο δεύτερο συμβαλλόμενο κράτος³³⁴.
- 10.23 Σύμφωνα με την προβλεπόμενη στη σύμβαση διαδικασία, ο ενδιαφερόμενος πρέπει, υπό τις συνθήκες αυτές, να ζητήσει να κηρυχθεί εκτελεστό ή να καταχωριστεί προς εκτέλεση το μέτρο προστασίας στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η εκτέλεση με τη διαδικασία που προβλέπεται στο δίκαιο του εν λόγω κράτους³³⁵.
- 10.24 Για την κήρυξη της εκτελεστότητας ή την καταχώριση προς εκτέλεση πρέπει να εφαρμόζεται απλή και ταχεία διαδικασία³³⁶. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εν λόγω κήρυξη της εκτελεστότητας ή καταχώριση προς εκτέλεση μπορεί να μην γίνει δεκτή στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η εκτέλεση μόνο για τους λόγους που απαριθμούνται ανωτέρω σε σχέση με τον αποκλεισμό της αναγνώρισης μέτρου³³⁷.
- 10.25 Αφού κηρυχθούν εκτελεστά ή καταχωριστούν προς εκτέλεση, τα μέτρα εκτελούνται στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ζητείται η εκτέλεση ωσάν να είχαν ληφθεί από τις αρχές του κράτους αυτού³³⁸.
- 10.26 Η εκτέλεση πρέπει να λάβει χώρα σύμφωνα με το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους εκτελέσεως και εντός των ορίων που προβλέπονται από το εν λόγω δίκαιο, λαμβανομένου υπόψη του υπερέτερου συμφέροντος του παιδιού³³⁹. Με τη φράση «εντός των ορίων που προβλέπονται από το δίκαιο» του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η εκτέλεση αναγνωρίζεται ότι τα συμβαλλόμενα κράτη θα έχουν διαφορετικές εθνικές νομοθεσίες σχετικά με την εκτέλεση. Η εκτέλεση μπορεί να λάβει χώρα μόνο στην έκταση που επιτρέπεται από τις εθνικές νομοθεσίες τους³⁴⁰.
- 10.27 Η αναφορά στο «υπέρτερο συμφέρον του παιδιού» στο άρθρο 28 δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ως πρόσκληση για περαιτέρω εξέταση της απόφασης επί της ουσίας.
- 10.28 Όπως και στην περίπτωση της αναγνώρισης μέτρων προστασίας (βλέπε σημείο 10.15 ανωτέρω), δεν διενεργείται αναθεώρηση του μέτρου επί της ουσίας πέραν των όσων απαιτούνται για να καθοριστεί κατά πόσον το μέτρο μπορεί να κηρυχθεί εκτελεστό ή να καταχωριστεί προς εκτέλεση³⁴¹.

διάταξη ώστε να διασφαλιστεί η αναγνώριση στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο αυτή ζητείται – βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

³³⁴ Άρθρο 26.

³³⁵ Άρθρο 26 παράγραφος 1.

³³⁶ Άρθρο 26 παράγραφος 2.

³³⁷ Άρθρο 26 παράγραφος 3.

³³⁸ Άρθρο 28.

³³⁹ Ό.π.

³⁴⁰ Π.χ., στην παράγραφο 134 της εισηγητικής έκθεσης αναφέρεται το παράδειγμα ώριμου παιδιού, το οποίο αρνείται ρητώς να ζήσει με τον γονέα που ορίστηκε ως επίτροπος του παιδιού με το μέτρο προστασίας, και επισημαίνονται τα εξής: «Εάν [...] το εθνικό δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η εκτέλεση επιτρέπει στην περίπτωση αυτή τη μη εκτέλεση δικαστικής ή διοικητικής απόφασης, ο κανόνας αυτός μπορεί να εφαρμοστεί ομοίως σε δικαστική ή διοικητική απόφαση που λήφθηκε σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος».

³⁴¹ Άρθρο 27.

Παράδειγμα 10 (I) *Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Μετά τον κλονισμό της σχέσης των γονέων του, ο πατέρας ζητεί από το δικαστήριο άδεια να μετακινηθεί με το παιδί στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Το δικαστήριο παρέχει άδεια μετακίνησης, αλλά θεσπίζει ένα συνολικό καθεστώς επαφής του παιδιού με τη μητέρα³⁴². Ωστόσο, όταν η μητέρα μεταβαίνει στο συμβαλλόμενο κράτος Β για να ασκήσει το δικαίωμα επαφής με το παιδί σύμφωνα με τη διάταξη που εκδόθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Α, ο πατέρας δεν επιτρέπει στο παιδί να συναντήσει τη μητέρα.*

Βάσει του άρθρου 26 της σύμβασης, η μητέρα μπορεί να ζητήσει να κηρυχθεί εκτελεστή ή να καταχωριστεί προς εκτέλεση στο συμβαλλόμενο κράτος Β η διάταξη περί επαφής που εκδόθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Α³⁴³. Όταν η διάταξη κηρυχθεί εκτελεστή ή καταχωριστεί προς εκτέλεση στο συμβαλλόμενο κράτος Β, η εκτέλεση θα λάβει χώρα στο συμβαλλόμενο κράτος Β σύμφωνα με το δίκαιό του και στην προβλεπόμενη από το εν λόγω δίκαιο έκταση, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού³⁴⁴.

Παράδειγμα 10 (ΙΑ) *Μητέρα και παιδί έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α· ο πατέρας έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Μετά το διαζύγιο των γονέων, δικαστήριο στο συμβαλλόμενο κράτος Α αναθέτει στη μητέρα την επιμέλεια του παιδιού και αναγνωρίζει στον πατέρα δικαίωμα τακτικής επαφής με το παιδί. Η επαφή του πατέρα με το παιδί θα πραγματοποιείται στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Η απόφαση αυτή θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ωστόσο, μετά την πρώτη περίοδο επαφής στο συμβαλλόμενο κράτος Β, ο πατέρας κατακρατεί το παιδί στο συμβαλλόμενο κράτος Β, κατά παράβαση της διάταξης που εκδόθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Η μητέρα μπορεί να ζητήσει να κηρυχθεί εκτελεστή ή να καταχωριστεί προς εκτέλεση στο συμβαλλόμενο κράτος Β η απόφαση του συμβαλλόμενου κράτους Α³⁴⁵. Αφού η απόφαση κηρυχθεί εκτελεστή ή καταχωριστεί προς εκτέλεση στο συμβαλλόμενο κράτος Β, η εκτέλεση θα λάβει χώρα εκεί σύμφωνα με το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β και εντός των ορίων που προβλέπονται από το εν λόγω δίκαιο, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού³⁴⁶.*

³⁴² Εάν ανησυχούσε σχετικά με την αναγνώριση της διάταξης πριν από τη μετακίνηση του πατέρα και του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος Β, η μητέρα θα μπορούσε να ζητήσει την αναγνώριση της διάταξης πριν από τη μετακίνησή τους. Βλέπε ανωτέρω, σημεία **10.16-10.21**.

³⁴³ Άρθρο 26.

³⁴⁴ Άρθρο 28. Επισημαίνεται ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, εάν ο πατέρας υποβάλει αίτηση στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β για αναθεώρηση της διάταξης περί επαφής, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β θα έχουν διεθνή δικαιοδοσία (καθώς πρόκειται για το συμβαλλόμενο κράτος της νέας συνήθους διαμονής του παιδιού, βάσει του άρθρου 5) για την κρίση του ζητήματος αυτού. Ωστόσο, υπό τις συνθήκες αυτές, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β δεν θα πρέπει να βιαστούν να αναθεωρήσουν τη διάταξη περί επαφής – βλέπε κατωτέρω, σημεία **13.23-13.27**.

³⁴⁵ Το παράδειγμα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία εάν δεν εφαρμόζεται στην υπόθεση η σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών (π.χ., επειδή ένα κράτος δεν είναι συμβαλλόμενο κράτος της σύμβασης του 1980), καθώς αναδεικνύει το ενδεχόμενο μέσο παροχής έννομης προστασίας που παρέχει η σύμβαση του 1996 στη συγκεκριμένη περίπτωση απαγωγής. Ωστόσο, εάν στο συγκεκριμένο σενάριο αμφότερα τα κράτη ήταν συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση του 1980 (καθώς και στη σύμβαση του 1996), η μητέρα (και οι νομικοί σύμβουλοί της) θα έπρεπε να αποφασίσουν κατά πόσον θα κινήσει διαδικασία επιστροφής βάσει της σύμβασης του 1980 στο συμβαλλόμενο κράτος Β ή διαδικασία εκτέλεσης βάσει της σύμβασης του 1996 στο εν λόγω κράτος σε σχέση με τη διάταξη που εκδόθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Α, ή αμφότερες τις διαδικασίες. Για τη λήψη της απόφασης αυτής, η μητέρα θα μπορούσε να λάβει υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες: την ταχύτητα των δύο διαδικασιών στο συμβαλλόμενο κράτος Β και τα νομικά έξοδα (και τυχόν νομική συνδρομή) κάθε διαδικασίας. Για περαιτέρω ανάλυση σχετικά με τη διεθνή απαγωγή παιδιού, βλ. κατωτέρω, **κεφάλαιο 13** σημεία **13.1-13.14**.

³⁴⁶ Άρθρο 28.

Παράδειγμα 10 (IB) Κορίτσι, ηλικίας 11 ετών, έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος X. Ο πατέρας της εξαφανίστηκε όταν ήταν πολύ μικρή και η μητέρα της απεβίωσε πρόσφατα από AIDS. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους X αποφασίζουν ότι το κορίτσι πρέπει να ζήσει με την αδελφή της μητέρας του, η οποία είναι διατεθειμένη να αναλάβει τη φροντίδα της. Δύο μήνες αργότερα, το κορίτσι εξαφανίζεται μετά το σχολείο. Η αδελφή της μητέρας αναφέρει αμέσως την εξαφάνιση στις αρχές. Η αστυνομία έχει υπόνοιες ότι το κορίτσι υπήρξε θύμα απαγωγής από γνωστό δίκτυο εμπορίας παιδιών και μεταφέρθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Z, όπου τα κορίτσια πωλούνται για παιδική πορνεία. Με τη συνδρομή της κεντρικής αρχής,³⁴⁷ το κορίτσι εντοπίζεται τελικώς στο συμβαλλόμενο κράτος Z. Το μέτρο προστασίας που εκδόθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος X αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Z. Ωστόσο, το κορίτσι αρνείται να συνεργαστεί με τις αρχές και υποστηρίζει ότι ζει με τον πατέρα του (για τον οποίο οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Z εκφράζουν φόβους ότι είναι μέλος του δικτύου εμπορίας παιδιών). Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Z θεωρούν ότι το κορίτσι διατρέχει άμεσο κίνδυνο και λαμβάνουν μέτρα βάσει του άρθρου 11 για να θέσουν το παιδί υπό προσωρινή κρατική μέριμνα.

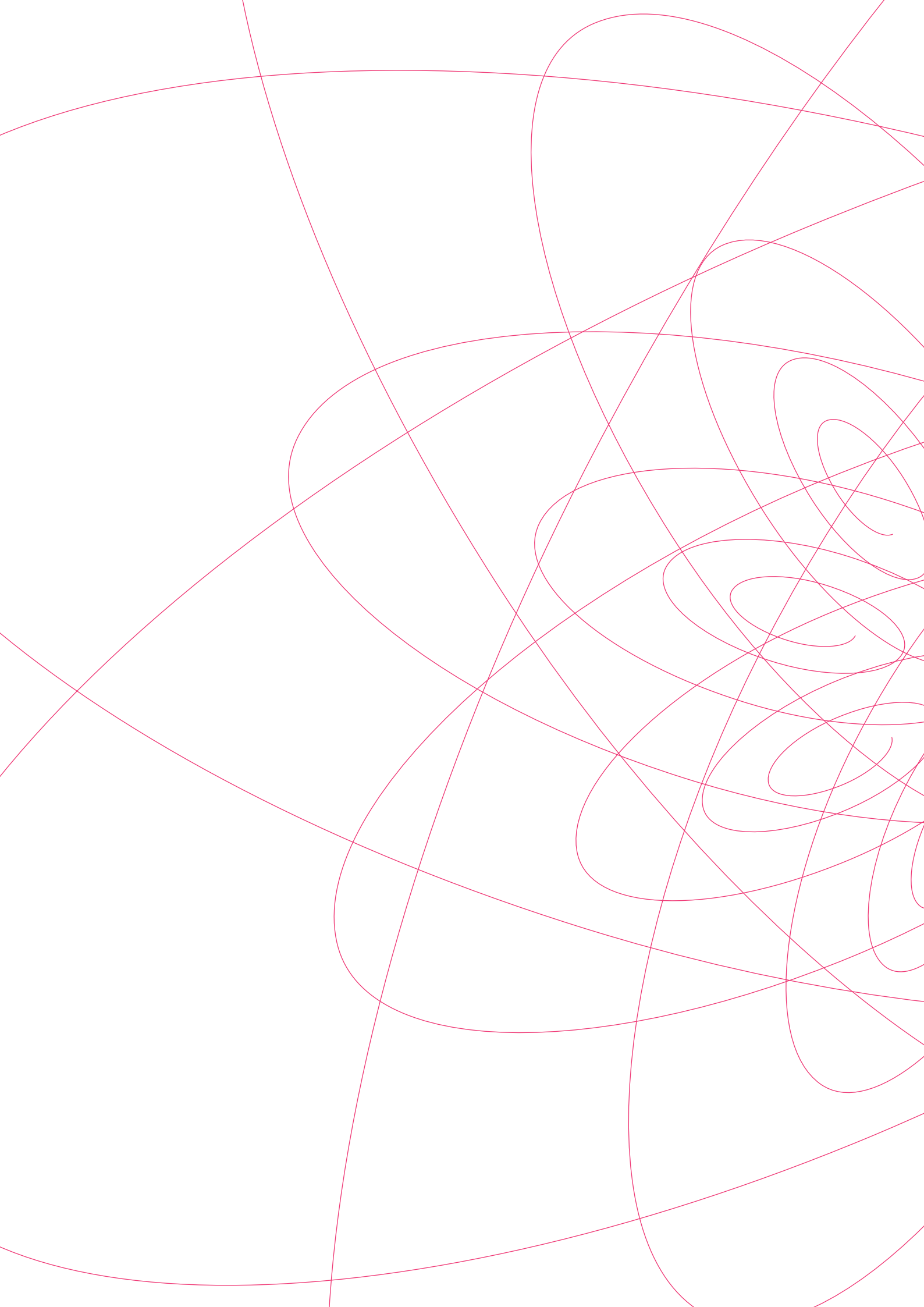
Η αδελφή της μητέρας υποβάλλει αίτηση προκειμένου να κηρυχθεί εκτελεστή η διάταξη με την οποία της ανατέθηκε η επιμέλεια στο συμβαλλόμενο κράτος X. Η αίτηση της θείας υποβάλλεται στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Z και η διάταξη κηρύσσεται εκτελεστή. Η διάταξη περί επιμέλειας εκτελείται σύμφωνα με το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Z και το κορίτσι επανέρχεται στη φροντίδα της αδελφής της μητέρας στο συμβαλλόμενο κράτος X.

³⁴⁷

Άρθρο 31 στοιχείο γ) - βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

A. Ο ρόλος κεντρικής αρχής βάσει της σύμβασης του 1996 Άρθρα 29 έως 39

- 11.1 Οι κεντρικές αρχές θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην πρακτική λειτουργία της σύμβασης του 1996. Συγκεκριμένα, οι διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης, οι οποίες είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχή λειτουργία της (και, επομένως, για την επίτευξη του σκοπού της σύμβασης περί ενίσχυσης της προστασίας των παιδιών στις διεθνείς υποθέσεις), εξαρτώνται από τις κεντρικές αρχές για την άμεση αποτελεσματική εφαρμογή τους ή για την παροχή συνδρομής και τη διευκόλυνση της συνεργασίας άλλων παραγόντων της σύμβασης. Ως εκ τούτου, οι κεντρικές αρχές με αρμοδιότητες, καθώς και διάθεση συνεργασίας και ανταπόκρισης, βρίσκονται στο επίκεντρο της σύμβασης.
- 11.2 Ωστόσο, για όσους έχουν υπόψη τις κεντρικές αρχές που ορίζονται βάσει της σύμβασης του 1980, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα καθήκοντα της κεντρικής αρχής βάσει της σύμβασης του 1996 επικεντρώνονται σε διαφορετικά πεδία. Στη σύμβαση του 1996 προβλέπονται πολύ λιγότερες αρμοδιότητες υποβολής ή επεξεργασίας αιτήσεων σε σύγκριση με τις υποχρεώσεις που ανατίθενται στις κεντρικές αρχές στη σύμβαση του 1980³⁴⁸. Αντιθέτως, ένα από τα κύρια καθήκοντα των κεντρικών αρχών βάσει της σύμβασης του 1996 είναι η διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών στα αντίστοιχα συμβαλλόμενα κράτη τους. Επιπλέον, οι κεντρικές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαβίβαση αιτημάτων και πληροφοριών στην (στις) κατάλληλη(-ες) αρμόδια(-ες) αρχή(-ές) στο κράτος τους καθώς και στη διαβίβαση αιτημάτων και πληροφοριών σε άλλες κεντρικές αρχές³⁴⁹. Επιπλέον, όπως θα δούμε στη συνέχεια, υπάρχουν επίσης περισσότερες δυνατότητες στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996 για την εκτέλεση ορισμένων καθηκόντων της κεντρικής αρχής μέσω άλλων οργανισμών³⁵⁰. Επομένως, μπορεί να ειπωθεί ότι ο ρόλος της κεντρικής αρχής είναι πιο ευέλικτος στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996 από ό,τι είναι στο πλαίσιο της σύμβασης του 1980 (πράγμα το οποίο οφείλεται στο γεγονός ότι η σύμβαση του 1996 έχει πολύ ευρύτερο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής από ό,τι η σύμβαση του 1980 και, ως εκ τούτου, αφορά δυνητικά πολύ μεγαλύτερο αριθμό παιδιών³⁵¹).
- 11.3 Ωστόσο, παρά τη διαφορετική επικέντρωση των ρόλων των κεντρικών αρχών στο πλαίσιο των δύο συμβάσεων, θα πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά μήπως ενδείκνυται παρ' όλα αυτά, για τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη σε αμφότερες τις συμβάσεις, να ορίσουν τον ίδιο φορέα ως κεντρική αρχή βάσει αμφοτέρων των συμβάσεων (οι σχετικοί λόγοι εξετάζονται κατωτέρω στο σημείο 11.6).

³⁴⁸ Βλέπε άρθρα 7 και 21 της σύμβασης του 1980.

³⁴⁹ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 137, στην οποία επεξηγούνται τα εξής: «Η επιτροπή επέλεξε την εγκαθίδρυση σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος μιας κεντρικής αρχής η οποία θα αποτελεί, κατά κάποιον τρόπο, το σταθερό σημείο με το οποίο θα μπορούν να επικοινωνούν οι αρχές των άλλων συμβαλλόμενων κρατών, το οποίο θα μπορεί να απαντά στα αιτήματά τους, αλλά στο οποίο δεν θα επιβάλλεται καταρχήν καμία υποχρέωση ανάληψης πρωτοβουλίας, καμία υποχρέωση παροχής πληροφοριών ή εκ των προτέρων συντονισμού της λήψης μέτρων (άρθρα 29 έως 32), παρά μόνο σε μία περίπτωση (άρθρο 33)».

³⁵⁰ Π.χ., βλέπε άρθρο 31, σύμφωνα με το οποίο τα καθήκοντα μπορούν να ασκούνται απευθείας από την κεντρική αρχή ή έμμεσα «με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών».

³⁵¹ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 136, στην οποία επεξηγούνται τα εξής: «Η επιτροπή [...] διέκρινε το όφελος [...] [μιας] κεντρικής αρχής επιφορτισμένης με τη συνεργασία αυτή, αλλά διέκρινε επίσης τον κίνδυνο υπερβολικής γραφειοκρατίας, ο οποίος θα είχε το διπλό αποτέλεσμα να παραλύσει την προστασία των παιδιών και, κυρίως, να αποθαρρύνει τα κράτη, τα οποία θα επωμιζόνταν τον φόρτο, από την επικύρωση της μελλοντικής σύμβασης. Ο δεύτερος αυτός κίνδυνος ήταν ακόμη σοβαρότερος δεδομένου ότι ο αριθμός των παιδιών των οποίων η προστασία θα διασφαλίζεται με τη μελλοντική σύμβαση ήταν πολύ μεγαλύτερος από τον αριθμό των παιδιών που καλύπτουν οι συμβάσεις για την απαγωγή παιδιών ή τη διακρατική υιοθεσία».

B. Ορισμός και εγκαθίδρυση κεντρικής αρχής Άρθρο 29

- 11.4 Το άρθρο 29 της σύμβασης υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να ορίζουν κεντρική αρχή επιφορτισμένη με τα καθήκοντα που επιβάλλονται από τη σύμβαση στις αρχές αυτές.
- 11.5 Εάν το συμβαλλόμενο κράτος είναι 1) ομοσπονδιακό κράτος, 2) κράτος με περισσότερα του ενός ισχύοντα δικαιοδικά συστήματα ή 3) κράτος που περιλαμβάνει αυτόνομες εδαφικές ενότητες, το συμβαλλόμενο κράτος είναι ελεύθερο να ορίσει περισσότερες της μίας κεντρικές αρχές. Στην περίπτωση αυτή, το συμβαλλόμενο κράτος οφείλει να ορίσει μια κεντρική αρχή για την παραλαβή επικοινωνιών από το εξωτερικό (για περαιτέρω διαβίβαση στην αρμόδια κεντρική αρχή εντός του συγκεκριμένου κράτους)³⁵².
- 11.6 Εάν το συμβαλλόμενο κράτος είναι επίσης συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών, θα πρέπει επίσης να εξεταστεί κατά πόσον η κεντρική αρχή που ορίζεται βάσει της σύμβασης του 1996 πρέπει να ταυτίζεται με την κεντρική αρχή που έχει ήδη οριστεί βάσει της σύμβασης του 1980. Οι εμπειρίες που απέκτησε η κεντρική αρχή στο πλαίσιο της σύμβασης του 1980 μπορεί να είναι πραγματικά χρήσιμες για τη λειτουργία της σύμβασης του 1996. Επιπλέον, οι υποθέσεις διεθνούς απαγωγής παιδιών και/ή διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής με το παιδί θα περιλαμβάνουν συχνά ζητήματα τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο **αμφοτέρων** των συμβάσεων του 1996 **και** του 1980. Ως εκ τούτου, οι κεντρικές αρχές αμφοτέρων των συμβάσεων μπορεί συχνά να πρέπει να εμπλακούν στην ίδια υπόθεση³⁵³. Εάν οι δύο αυτές κεντρικές αρχές πρόκειται να είναι χωριστοί φορείς, θα πρέπει τουλάχιστον να συνεργάζονται στενά μεταξύ τους και να επικοινωνούν ταχέως και αποτελεσματικά.
- 11.7 Τα στοιχεία της οριζόμενης κεντρικής αρχής (και, όταν ένα συμβαλλόμενο κράτος έχει ορίσει περισσότερες της μίας κεντρικές αρχές, τα στοιχεία της κεντρικής αρχής που θα παραλαμβάνει τις επικοινωνίες από το εξωτερικό) πρέπει να γνωστοποιούνται στο Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης³⁵⁴. Οι πληροφορίες αυτές θα διατίθενται στον δικτυακό τόπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης [www.hcch.net], στο τμήμα για τη σύμβαση 34 («Convention 34»), επιμέρους τμήμα για τις αρχές («Authorities»)].
- 11.8 Ο οδηγός ορθής πρακτικής που εκδόθηκε στο πλαίσιο της *σύμβασης της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, Μέρος Ι – Πρακτική κεντρικής αρχής*³⁵⁵ περιέχει πολλές αρχές και πρακτικές οι οποίες είναι επίσης συναφείς στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996. Ειδικότερα, οι «βασικές αρχές λειτουργίας» θα εφαρμόζονται επίσης στις κεντρικές αρχές που ορίζονται βάσει της σύμβασης του 1996:

▪ Πόροι και εξουσίες

Οι κεντρικές αρχές πρέπει να διαθέτουν επαρκείς εξουσίες, προσωπικό με προσόντα και κατάλληλους υλικούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων σύγχρονων μέσων επικοινωνίας, για την αποτελεσματική εκτέλεση των

³⁵² Βλέπε άρθρο 29 παράγραφος 2.

³⁵³ Επιπλέον, ως αποτέλεσμα της αλληλεπικάλυψης, εάν υπάρχουν δύο χωριστές κεντρικές αρχές, θα πρέπει και οι δύο να γνωρίζουν καλά **αμφοτέρους** τις συμβάσεις.

³⁵⁴ Άρθρο 45 παράγραφος 1.

³⁵⁵ Χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία των κεντρικών αρχών περιέχονται στον οδηγό «Guide to Good Practice on Central Authority Practice» (Jordan Publishing, 2003). Διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction Section»), και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τους οδηγούς ορθής πρακτικής («Guides to Good Practice»).

καθηκόντων τους.

- **Συνεργασία**

Οι κεντρικές αρχές θα πρέπει να συνεργάζονται αποτελεσματικά μεταξύ τους καθώς και με άλλες αρχές στο εσωτερικό του συμβαλλόμενου κράτους τους.

- **Επικοινωνία**

Οι κεντρικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν την εύκολη επικοινωνία με αυτές, μεριμνώντας για την επικαιροποίηση των στοιχείων επικοινωνίας τους, για τη σαφή και αποτελεσματική επικοινωνία, για την άμεση απάντηση στις επικοινωνίες από άλλες κεντρικές αρχές ή άλλους οργανισμούς και για τη χρήση, εφόσον υπάρχουν, ταχέων μέσων επικοινωνίας.

- **Συνέπεια**

Οι κεντρικές αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν συνεπή προσέγγιση όταν χειρίζονται αιτήματα και/ή αιτήσεις.

- **Ταχείες διαδικασίες**

Παρότι η ταχεία δράση έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών, οσάκις πρόκειται για την προστασία παιδιών οι κεντρικές αρχές θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουν να απαντούν στις αιτήσεις και να προβαίνουν στις σχετικές ενέργειες εγκαίρως³⁵⁶.

- **Διαφάνεια**

Όταν οι κεντρικές αρχές υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες σε σχέση με την εφαρμογή της σύμβασης, οι εν λόγω πληροφορίες θα πρέπει να παρέχονται με σαφή, εύκολα κατανοητό τρόπο, προς όφελος των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων άλλων κεντρικών αρχών και δικαστηρίων. Οι κεντρικές αρχές θα πρέπει να λειτουργούν με διαφάνεια όσον αφορά τις διοικητικές διαδικασίες που εφαρμόζουν βάσει της σύμβασης. Αυτό απαιτεί να έχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις εν λόγω διαδικασίες.

- **Σταδιακή εφαρμογή**

Οι κεντρικές αρχές θα πρέπει να επανεξετάζουν και να αναθεωρούν τις διαδικασίες τους για τη βελτίωση της λειτουργίας της σύμβασης καθώς αποκτούν περισσότερες πρακτικές εμπειρίες σε σχέση με τη σύμβαση και περισσότερες πληροφορίες σχετικά με πρακτικές σε άλλες χώρες.

11.9 Επισημαίνεται ότι τα συμβαλλόμενα κράτη μπορούν να συνάπτουν συμφωνίες με ένα ή περισσότερα άλλα συμβαλλόμενα κράτη, προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης (κεφάλαιο V) περί συνεργασίας μεταξύ τους. Τα συμβαλλόμενα κράτη που συνάπτουν τέτοιες συμφωνίες πρέπει να διαβιβάζουν σχετικό αντίγραφο στο θεματοφύλακα της σύμβασης³⁵⁷.

³⁵⁶

Βλέπε οδηγό ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή (ό.π., υποσημείωση 216), σημείο 5.2, όπου αναγνωρίζεται συναφώς η διάκριση μεταξύ αίτησης επιστροφής και αίτησης επαφής, αλλά επιβεβαιώνεται επίσης η σημασία της ταχύτητας στις υποθέσεις επαφής, ιδίως όταν η σχέση γονέα-παιδιού διαταράσσεται και ειδικώς σε διεθνή υπόθεση, όταν ο διεθνής χαρακτήρας μπορεί να δικαιολογεί τον ακόμη ταχύτερο χειρισμό της υπόθεσης: «Λόγω των πρόσθετων αποστάσεων και εξόδων που μπορεί να συνεπάγεται η διασυνοριακή άσκηση της επαφής με το παιδί, η απουσία ταχείας προσφυγής σε δικαστήριο μπορεί ενίοτε να έχει ως αποτέλεσμα σοβαρή αδικία και έξοδα για τον γονέα που ζητεί την επαφή με το παιδί».

³⁵⁷

Άρθρο 39.

Γ. Τι είδους συνδρομή πρέπει να παρέχει η κεντρική αρχή; Άρθρα 30 και 31

11.10 Οι κεντρικές αρχές έχουν δύο καθήκοντα βάσει της σύμβασης, τα οποία δεν μπορούν να ασκούνται μέσω άλλων οργανισμών:

- να συνεργάζονται μεταξύ τους και να προάγουν τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών³⁵⁸ των κρατών τους για την πραγματοποίηση των στόχων της σύμβασης³⁵⁹.
- και**
- στο πλαίσιο εφαρμογής της σύμβασης, να προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες για να παρέχουν πληροφορίες για τη νομοθεσία τους, καθώς και για τις διαθέσιμες στο κράτος τους υπηρεσίες σε θέματα προστασίας των παιδιών³⁶⁰.

11.11 Περαιτέρω ειδικά καθήκοντα ανατίθενται στις κεντρικές αρχές με το άρθρο 31 της σύμβασης. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, οι κεντρικές αρχές πρέπει να προβαίνουν, **είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών**, σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες:

- για να διευκολύνουν την επικοινωνία και να παρέχουν τη συνδρομή που προβλέπεται στα άρθρα 8 και 9 της σύμβασης (διατάξεις περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας³⁶¹) και στο κεφάλαιο V (διατάξεις περί συνεργασίας)³⁶².
- για να διευκολύνουν, με τη διαμεσολάβηση, το συμβιβασμό ή ανάλογα μέσα, το φιλικό διακανονισμό για την προστασία του προσώπου ή της παρουσίας του παιδιού, στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες εφαρμόζεται η σύμβαση³⁶³.
- για να βοηθούν, ύστερα από αίτηση αρμόδιας αρχής άλλου συμβαλλομένου κράτους, στον εντοπισμό του παιδιού που φέρεται να βρίσκεται στο έδαφος του κράτους τους και έχει ανάγκη προστασίας³⁶⁴.

Τα συγκεκριμένα καθήκοντα μπορούν να ασκούνται απευθείας από την κεντρική αρχή ή, έμμεσα, «με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών»³⁶⁵. Σκοπίμως το κείμενο της σύμβασης δεν περιέχει προσδιοριστικούς χαρακτηρισμούς όσον αφορά την ταυτότητα των δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών που μπορούν να ασκούν τα εν λόγω καθήκοντα³⁶⁶. Πράγματι, οι συντάκτες της σύμβασης έκριναν ότι, σε έναν τομέα τόσο ευρύ όσο είναι η διεθνής προστασία των παιδιών, δεν θα ήταν συνετό να περιοριστεί αδικαιολόγητα το πεδίο των οργανισμών που ενδέχεται να μπορούν να παράσχουν συνδρομή³⁶⁷. Ωστόσο, όπως επισημαίνεται στην εισηγητική έκθεση, η μη συμπερίληψη κριτηρίου εκπλήρωσης

³⁵⁸ Στη σύμβαση δεν παρέχεται ορισμός της «αρμόδιας αρχής». Ωστόσο, είναι σαφές ότι πρόκειται για την αρχή η οποία, βάσει του δικαίου του συγκεκριμένου συμβαλλόμενου κράτους, είναι αρμόδια να προβαίνει στις ενέργειες που απαιτούνται από τη σύμβαση.

³⁵⁹ Άρθρο 30 παράγραφος 1. Αυτή η γενική και περιεκτική διάταξη παρέχει στις κεντρικές αρχές τη βάση για τη μεταξύ τους συνεργασία, οσάκις η συνεργασία θα συμβάλει «στην πραγματοποίηση των στόχων της σύμβασης». Επομένως, μπορεί να προβάλλεται όταν σε μια υπόθεση δεν εφαρμόζεται καμία ειδική διάταξη περί συνεργασίας της σύμβασης.

³⁶⁰ Άρθρο 30 παράγραφος 2. Βλέπε επίσης εισηγητική έκθεση, παράγραφος 139.

³⁶¹ Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 5**.

³⁶² Άρθρο 31 στοιχείο α).

³⁶³ Άρθρο 31 στοιχείο β).

³⁶⁴ Άρθρο 31 στοιχείο γ). Η διάταξη αυτή «αναμένεται να διευκολύνει τον εντοπισμό απαχθέντων παιδιών, παιδιών που έχουν φύγει από το σπίτι τους ή, γενικότερα, παιδιών που βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση»: βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφος 141. Βλέπε επίσης κατωτέρω, σημεία **13.61-13.64**. Σύγκρινε με το αυστηρότερο γράμμα του άρθρου 7 της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών.

³⁶⁵ Δηλαδή δεν απαιτείται οι κεντρικές αρχές να αναθέτουν καθήκοντα μόνο σε «δεόντως διαπιστευμένους οργανισμούς», όπως στο πλαίσιο της σύμβασης της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία (άρθρο 9 της σύμβασης του 1993).

³⁶⁷ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφος 140.

προϋποθέσεων (π.χ., διαπίστευση) δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να προσφεύγουν οι κεντρικές αρχές σε οργανισμούς αναμφισβήτητης αρμοδιότητας στον συγκεκριμένο τομέα, όπως η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία³⁶⁸.

Παράδειγμα 11 (Α) Τα παιδιά ζουν στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τη μητέρα τους. Ο πατέρας τους, ο οποίος διαμένει στο συμβαλλόμενο κράτος Β, επιθυμεί να έχει επαφή με τα παιδιά. Η μητέρα δεν επιτρέπει την επαφή, επειδή ανησυχεί ότι, εάν τα παιδιά έχουν επαφή με τον πατέρα τους, αυτός δεν θα τηρήσει οποιαδήποτε συμφωνία και ενδέχεται να μην τα επιστρέψει σε αυτήν μετά το πέρας της επαφής. Ο πατέρας, παρότι αρνείται τη βασιμότητα των ανησυχιών της μητέρας, θα ήθελε να βρεθεί μια συμφωνημένη από κοινού λύση. Για τον λόγο αυτό, ο πατέρας επικοινωνεί με την κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Β³⁶⁹ για να εξασφαλίσει πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία που αφορά την επαφή με τα παιδιά στο συμβαλλόμενο κράτος Α και, ιδίως, τα μέτρα τα οποία μπορούν να θεσπιστούν σε οποιοδήποτε συμβαλλόμενο κράτος προς κατευνασμό των ανησυχιών της μητέρας. Η κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Β επικοινωνεί με την κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α για να επιβεβαιώσει πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους. Κάθε κεντρική αρχή παρέχει χρήσιμες γενικές πληροφορίες σχετικά με τα επίμαχα θέματα, τις οποίες η κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β γνωστοποιεί στον πατέρα³⁷⁰. Η κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α προτείνει επίσης τη διαμεσολάβηση ως ενδεχόμενο τρόπο επίλυσης των προβλημάτων της οικογένειας και αναφέρει ότι μπορεί να διευκολύνει τη διαμεσολάβηση στο συμβαλλόμενο κράτος Α.

Παράδειγμα 11 (Β) Παιδί, ηλικίας 14 ετών, φεύγει από το σπίτι του στο συμβαλλόμενο κράτος Α ύστερα από έντονο επεισόδιο εκφοβισμού στο σχολείο. Η μητέρα επικοινωνεί με την κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α, εξαιρετικά ανήσυχη για την ευημερία του. Η μητέρα αναφέρει ότι πιστεύει ότι το παιδί μπορεί να επιχειρήσει να μεταβεί σε φίλο στο συμβαλλόμενο κράτος Β, αλλά ο φίλος αναφέρει ότι το παιδί δεν πήγε σε αυτόν και ότι δεν γνωρίζει πού βρίσκεται. Η κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α, παράλληλα με τη διενέργεια των δικών της ερευνών για να καθορίσει κατά πόσον το παιδί βρίσκεται ακόμη στο κράτος της, θα πρέπει να επικοινωνήσει με την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β, η οποία θα είναι τότε υποχρεωμένη να παράσχει συνδρομή (είτε απευθείας είτε μέσω δημόσιων αρχών ή άλλων οργανισμών) για να εντοπιστεί το παιδί³⁷¹. Αφού το παιδί εντοπιστεί, οι κεντρικές αρχές (και άλλες εμπλεκόμενες αρχές) επικοινωνούν για να συζητήσουν τον κατάλληλο τρόπο χειρισμού της κατάστασης για την εξυπηρέτηση του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού (μεταξύ άλλων, κατά πόσον το συμβαλλόμενο κράτος Β πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα βάσει του άρθρου 11 ή κατά πόσον το συμβαλλόμενο κράτος Α μπορεί να λάβει τα απαραίτητα μέτρα αμέσως ώστε το παιδί να επανέλθει υπό τη μέριμνα της μητέρας του καθώς και να ξεκινήσει έρευνα σχετικά με την κατάσταση στο σχολείο και να ληφθούν συναφώς τα απαραίτητα μέτρα).

³⁶⁸ Ό.π.

³⁶⁹ Ο πατέρας δεν υποχρεούται να απευθυνθεί στην κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο διαμένει και μπορεί ελεύθερα να επικοινωνήσει απευθείας με την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α για πληροφορίες, εφόσον το επιθυμεί.

³⁷⁰ Σε σχέση με τα προληπτικά μέτρα τα οποία θα μπορούσαν να θεσπιστούν στην προκειμένη περίπτωση για τον κατευνασμό των ανησυχιών της μητέρας και την αποφυγή παράνομης μετακίνησης/κατακράτησης, βλέπε *Guide to Good Practice under the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, Part III – Preventive Measures* (Jordan Publishing, 2003), διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net > στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction Section») και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τους οδηγούς ορθής πρακτικής («Guides to Good Practice»).

³⁷¹ Άρθρο 31 στοιχείο γ).

Δ. Περιπτώσεις στις οποίες η συνεργασία/επικοινωνία μεταξύ των αρχών³⁷² είναι υποχρεωτική

11.12 Σε δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπονται στη σύμβαση, οι αρχές των συμβαλλόμενων κρατών έχουν **υποχρέωση** συνεργασίας/επικοινωνίας. Σημειώνεται ότι οι υποχρεώσεις αυτές δεν επιβάλλονται ειδικώς στις κεντρικές αρχές, αλλά στις συγκεκριμένες αρχές οι οποίες επιθυμούν να λάβουν ή έλαβαν (στην περίπτωση του άρθρου 36) ένα ορισμένο μέτρο προστασίας βάσει της σύμβασης³⁷³. Ωστόσο, προβλέπεται ότι η επικοινωνία και η συνεργασία που απαιτούνται από τις εν λόγω διατάξεις μπορούν να λάβουν χώρα μέσω ή με τη συνδρομή της (των) οικείας(-ων) κεντρικής(-ών) αρχής(-ών)³⁷⁴.

α) Όταν αρχή εξετάζει το ενδεχόμενο τοποθέτησης παιδιού στο εξωτερικό³⁷⁵ **Άρθρο 33**

11.13 Το άρθρο 33 καθιερώνει διαδικασία υποχρεωτικής σύσκεψης όταν αρχή η οποία έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10 της σύμβασης εξετάζει το ενδεχόμενο τοποθέτησης παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα, ή την ανάληψη της επιμέλειας του με *kafala* ή με ανάλογο θεσμό, όταν αυτή η τοποθέτηση ή η ανάληψη της επιμέλειας πρόκειται να λάβει χώρα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος³⁷⁶.

11.14 Στο συγκεκριμένο σενάριο η αρχή η οποία εξετάζει το ενδεχόμενο τοποθέτησης ή ανάληψης της επιμέλειας πρέπει να συσχεφθεί πρώτα με την κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους. Πρέπει να διαβιβάσει:

- έκθεση σχετική με το παιδί· και
- τους λόγους της προτεινόμενης τοποθέτησης ή ανάληψης της επιμέλειας του παιδιού³⁷⁷.

11.15 Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δύναται³⁷⁸ να ορίσει την αρχή στην οποία θα πρέπει να απευθύνονται οι αιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 33³⁷⁹. Εφόσον οριστεί τέτοια

³⁷² Σκοπίμως δεν γίνεται αναφορά στον παρόντα τίτλο σε κεντρικές αρχές – βλέπε κατωτέρω, σημείο 11.12.

³⁷³ Το άρθρο 33 της σύμβασης αναφέρεται σε «αρχή η οποία έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10» και το άρθρο 36 αναφέρεται στις «αρμόδιες αρχές» του οικείου συμβαλλόμενου κράτους. Επομένως, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η αναφορά γίνεται στην αρχή η οποία εξετάζει το ενδεχόμενο να λάβει (ή στην αρχή η οποία έχει ήδη λάβει, στην περίπτωση του άρθρου 36) μέτρο προστασίας σε σχέση με το παιδί.

³⁷⁴ Ειδικότερα, στο άρθρο 33 αναφέρεται ρητώς ότι η σύσκεψη λαμβάνει χώρα με την «κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή» του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ζητείται η εκτέλεση.

³⁷⁵ Βλέπε επίσης κατωτέρω, σημεία 13.31-13.42.

³⁷⁶ Για εξέταση των μέτρων προστασίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 33, βλέπε κατωτέρω, σημεία 13.31-13.42.

³⁷⁷ Άρθρο 33 παράγραφος 1.

³⁷⁸ Ο εν λόγω ορισμός δεν είναι υποχρεωτικός, αλλά μπορεί να διευκολύνει την αποτελεσματική επικοινωνία. Βλέπε, συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση *Health Services Executive κατά S.C., A.C.* (υπόθεση C-92/12 της 26ης Απριλίου 2012) στην οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε (σκέψη 82), όσον αφορά το άρθρο 56 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, ως εξής: «Συνεπώς, τα κράτη μέλη καλούνται να προβλέψουν σαφείς κανόνες και διαδικασίες για την προβλεπόμενη στο άρθρο 56 του κανονισμού έγκριση, ώστε να κατοχυρώσουν την ασφάλεια δικαίου και να εξασφαλίσουν την ταχεία λήψη αποφάσεως. Οι διαδικασίες πρέπει ιδίως να επιτρέπουν στο δικαστήριο που εξετάζει το ενδεχόμενο τοποθέτησεως τον ευχερή προσδιορισμό της αρμόδιας αρχής και στην αρμόδια αρχή να χορηγεί ή να αρνείται την έγκριση σε σύντομο χρονικό διάστημα.»

³⁷⁹ Άρθρο 44. Στην απόφαση που εξέδωσε στην υπόθεση *Health Services Executive κατά S.C., A.C.* (υπόθεση C-92/12 της 26ης Απριλίου 2012), το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβεβαίωσε ότι, για τους σκοπούς του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, πρέπει να πρόκειται για «αρμόδια αρχή, διεπόμενη από το δημόσιο δίκαιο» (διατακτικό, σημείο 2). Στο ίδιο πνεύμα, η χρήση του όρου «αρμόδια αρχή» στη

αρχή, πρέπει να γνωστοποιηθεί στο Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης. Το Μόνιμο Γραφείο δημοσιοποιεί τις οικείες πληροφορίες στην αντίστοιχη ενότητα του δικτυακού τόπου του [www.hcch.net], στο τμήμα για τη σύμβαση 34 («Convention 34»), επιμέρους τμήμα για τις αρχές («Authorities»)]. Εάν δεν οριστεί τέτοια αρχή, οι επικοινωνίες μπορούν να αποστέλλονται στην κεντρική αρχή του οικείου συμβαλλόμενου κράτους.

- 11.16 Η απόφαση τοποθέτησης του παιδιού στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος **δεν** πρέπει να ληφθεί παρά μόνον εφόσον η κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους έχει συναινέσει στην εν λόγω τοποθέτηση ή ανάληψη επιμέλειας, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού³⁸⁰.
- 11.17 Εάν η διαδικασία αυτή δεν τηρηθεί, η αναγνώριση του μέτρου μπορεί να αποκλειστεί βάσει της σύμβασης³⁸¹.

β) Παροχή πληροφοριών όταν παιδί διατρέχει σοβαρό κίνδυνο και υπάρχει μεταβολή της διαμονής του παιδιού/παρουσία του παιδιού σε άλλο κράτος
Άρθρο 36

- 11.18 Στην περίπτωση που το παιδί εκτίθεται σε σοβαρό κίνδυνο, οι αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ελήφθησαν ή είναι υπό εξέταση τα μέτρα προστασίας του παιδιού αυτού, εάν πληροφορηθούν μεταβολή της διαμονής του παιδιού ή την παρουσία του σε άλλο κράτος, ενημερώνουν τις αρχές αυτού του κράτους για τον κίνδυνο και για τα ληφθέντα ή υπό εξέταση μέτρα³⁸².
- 11.19 Σημειώνεται ότι η εν λόγω υποχρέωση εκτείνεται στις περιπτώσεις στις οποίες το παιδί απέκτησε διαμονή ή βρίσκεται σε **μη συμβαλλόμενο** κράτος.
- 11.20 Απόκειται στις οικείες αρχές να καθορίσουν αν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, το συγκεκριμένο παιδί «εκτίθεται σε σοβαρό κίνδυνο». Στην εισηγητική έκθεση απαριθμούνται τα ακόλουθα ενδεχόμενα παραδείγματα: όταν το παιδί πάσχει από ασθένεια που απαιτεί συνεχή θεραπεία ή όταν το παιδί εκτίθεται σε ναρκωτικά ή σε αρνητική επιρροή, όπως στην επιρροή αίρεσης³⁸³. Άλλα παραδείγματα μπορεί να είναι τα εξής: όταν το πρόσωπο που έχει την επιμέλεια του παιδιού τελούσε υπό την επιτήρηση των αρχών στο πρώτο συμβαλλόμενο κράτος λόγω ισχυρισμών παραμέλησης ή κακοποίησης ή όταν το παιδί είναι ασυνόδευτος ανήλικος³⁸⁴.
- 11.21 Όταν οι οικείες αρχές δεν είναι βέβαιες για τον τόπο στον οποίο βρίσκεται το παιδί, αλλά έχουν την **υπόνοια** ότι το παιδί απέκτησε διαμονή ή βρίσκεται σε άλλο **συμβαλλόμενο** κράτος, το άρθρο 31 στοιχείο γ) μπορεί να χρησιμοποιηθεί³⁸⁵ για να εξακριβωθεί ο τόπος στον οποίο βρίσκεται το παιδί, ώστε στη συνέχεια να μπορούν να παρασχεθούν οι πληροφορίες στο οικείο κράτος σύμφωνα με το άρθρο 36.
- 11.22 Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι, εάν η διαβίβαση τέτοιων πληροφοριών ενδέχεται, κατά την άποψη της εμπλεκόμενης αρχής, να θέσει το πρόσωπο ή την περιουσία

³⁸⁰ σύμβαση του 1996 υποδηλώνει δημόσια αρχή.

³⁸¹ Άρθρο 33 παράγραφος 2.

³⁸² Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο στ) και βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 10** σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση μέτρων προστασίας.

³⁸³ Άρθρο 36.

³⁸⁴ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 150.

³⁸⁵ Βλέπε επίσης κατωτέρω, σημεία **13.61-13.64**.

Βλέπε ανωτέρω, σημείο **11.11**.

του παιδιού σε κίνδυνο ή να συνιστά σοβαρή απειλή για την ελευθερία ή τη ζωή μέλους της οικογένειας του παιδιού, η αρχή δεν πρέπει να διαβιβάσει τις πληροφορίες αυτές³⁸⁶.

Παράδειγμα 11 (Γ) Τα παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Οι γονείς τους χάνουν τη ζωή τους σε ατύχημα. Τα παιδιά δεν έχουν συγγενείς στο συμβαλλόμενο κράτος Α, αλλά η θεία και ο θείος τους στο συμβαλλόμενο κράτος Β είναι διατεθειμένοι να γίνουν ανάδοχοι γονείς των παιδιών. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α δέχονται την πρόταση αυτή. Σύμφωνα με το άρθρο 33, επικοινωνούν με την κεντρική αρχή, ή άλλη αρχή, του συμβαλλόμενου κράτους Β και αποστέλλουν έκθεση σχετική με τα παιδιά και τους λόγους του προτεινόμενου σχεδίου όσον αφορά την επιμέλεια των παιδιών. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β εξετάζουν το προτεινόμενο σχέδιο και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η θεία και ο θείος είναι σε θέση να φροντίσουν τα παιδιά και ότι αυτή η εξέλιξη θα εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών. Επικοινωνούν με τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α για να συναινέσουν στο προτεινόμενο σχέδιο όσον αφορά την επιμέλεια των παιδιών. Ακολούθως, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α εκδίδουν τη διάταξη περί τοποθέτησης των παιδιών στην επιμέλεια της θείας και του θείου τους. Η διάταξη αυτή αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Β.

Παράδειγμα 11 (Δ) Νεαρή άγαμη γυναίκα, η οποία έχει τη συνήθη διαμονή της στο συμβαλλόμενο κράτος Α (αλλά είναι υπήκοος του συμβαλλόμενου κράτους Β), αποκτά παιδί. Ο πατέρας δεν επιθυμεί να έχει καμία σχέση με το παιδί. Η μητέρα πιστεύει ότι είναι πολύ νέα για να μπορέσει να αναθρέψει το παιδί. Έχει μεγαλύτερη αδελφή στο συμβαλλόμενο κράτος Β, η οποία είναι έγγαμη και είναι διατεθειμένη να φροντίσει το παιδί με τον σύζυγό της στο πλαίσιο της kafala. Σύμφωνα με το άρθρο 33, το συμβαλλόμενο κράτος Α συσκέπτεται με την κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Β και υποβάλλει έκθεση σχετική με το παιδί και τους λόγους της προτεινόμενης ανάληψης επιμέλειας. Το συμβαλλόμενο κράτος Β εξετάζει την έκθεση, διερευνά την κατάσταση της αδελφής και του συζύγου αυτής και συναινεί στο προτεινόμενο σχέδιο, λαμβάνοντας υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού. Επομένως, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α μπορούν να εκδώσουν τη διάταξη σύμφωνα με την οποία την επιμέλεια του παιδιού θα αναλάβουν η μεγαλύτερη αδελφή και ο σύζυγός της στο πλαίσιο της kafala. Η διάταξη αυτή θα αναγνωρισθεί αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Β.

Παράδειγμα 11 (Ε) Οικογένεια ζει στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Οι δημόσιες αρχές ενημερώνονται από το σχολείο στο οποίο φοιτούν τα παιδιά ότι τα παιδιά προσέρχονται συχνά στο σχολείο απεριποίητα, εξαιρετικά κουρασμένα και με μώλωπες στα χέρια και στα πόδια τους. Οι γονείς ισχυρίζονται ότι τα παιδιά είναι άτακτα, αρνούνται να πλυθούν ή να πάνε για ύπνο και ότι οι μώλωπες προέρχονται από τα ζωηρά παιχνίδια τους. Οι αρχές διεξάγουν προκαταρκτική έρευνα σχετικά με την οικογένεια και αποφασίζουν ότι δεν απαιτείται η λήψη επειγόντων μέτρων προστασίας. Ωστόσο, επιθυμούν να συνεχίσουν να παρακολουθούν στενά την οικογένεια και δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο περαιτέρω παρέμβασης στο μέλλον, εάν χρειαστεί. Οι γονείς ανησυχούν σοβαρά ότι θα τους αφαιρεθεί η επιμέλεια των παιδιών τους. Για τον λόγο αυτόν, αποφασίζουν να διαφύγουν στο γειτονικό συμβαλλόμενο

κράτος Β, όπου έχουν συγγενείς. Οι δημόσιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α ανακαλύπτουν ότι η οικογένεια διέφυγε και ότι οι γονείς είναι πιθανό να αποφάσισαν να μεταβούν στους συγγενείς τους στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Επομένως, η κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α επικοινωνεί με την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β και ζητεί τη βοήθειά της για να εντοπίσει τα παιδιά³⁸⁷. Με τη βοήθεια της κεντρικής αρχής του συμβαλλόμενου κράτους Β, η οικογένεια εντοπίζεται στο συγκεκριμένο κράτος. Η κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α ενημερώνεται από τις αρμόδιες αρχές του εν λόγω κράτους ότι αυτές θεωρούν ότι τα παιδιά μπορεί να εκτίθενται σε σοβαρό κίνδυνο λόγω ανησυχιών σχετικά με τη μέριμνα των γονέων και του γεγονότος ότι τα παιδιά δεν παρακολουθούνται πλέον. Ως εκ τούτου, η κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α θεωρεί πλέον ότι έχει υποχρέωση να ενημερώσει την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β σχετικά με την υπόθεση,³⁸⁸ τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και τα μέτρα τα οποία εξετάζονταν στο συμβαλλόμενο κράτος Α³⁸⁹. Λόγω των πληροφοριών αυτών, οι οικείες στο συμβαλλόμενο κράτος Β αρχές αποφασίζουν ότι η υπόθεση έχει επείγοντα χαρακτήρα και ότι, βάσει του άρθρου 11, θα πρέπει να συνεχίσουν τη στενή παρακολούθηση την οποία εφάρμοζαν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α προκειμένου να εκτιμήσουν αν πρέπει να ληφθούν επείγοντως περαιτέρω απαραίτητα μέτρα προστασίας σε σχέση με τα παιδιά. Στο μεταξύ, το συμβαλλόμενο κράτος Α αποφασίζει ότι, επί του παρόντος, τα παιδιά εξακολουθούν να έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α και ότι έχει, επομένως, διεθνή δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 5 να λάβει μέτρα προστασίας σχετικά με τα παιδιά. Λόγω των προηγούμενων ανησυχιών σχετικά με τα παιδιά και των επακόλουθων ενεργειών των γονέων, η αρμόδια αρχή διατάσσει την άμεση επιστροφή των παιδιών στο συμβαλλόμενο κράτος Α και την τοποθέτησή τους υπό την προσωρινή μέριμνα των κρατικών αρχών εν αναμονή διεξοδικής έρευνας για την κατάσταση των παιδιών. Το μέτρο αυτό θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως και μπορεί να εκτελεστεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β (και, ως εκ τούτου, το μέτρο που έλαβε το συμβαλλόμενο κράτος Β θα παύσει να ισχύει – άρθρο 11 παράγραφος 2).

Παράδειγμα 11 (ΣΤ) Τρία παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τη μητέρα τους, η οποία είναι τοξικομανής και αλκοολική. Η κατάστασή της επιδεινώθηκε πρόσφατα και οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α εκδίδουν διάταξη για την αφαίρεση των παιδιών από την επιμέλεια της μητέρας και τοποθέτησής τους σε ανάδοχη οικογένεια, καθώς εκτιμούν ότι η μητέρα δεν είναι σε θέση να τα φροντίσει με ασφάλεια επί του παρόντος. Η μητέρα απαγάγει τα παιδιά από την ανάδοχη οικογένεια. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α ενημερώνονται ότι τα παιδιά μεταφέρθηκαν από τη μητέρα τους στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Βάσει του άρθρου 31 στοιχείο γ), ζητούν τη βοήθεια της κεντρικής αρχής στο συμβαλλόμενο κράτος Β για τον εντοπισμό των παιδιών. Μετά τον εντοπισμό των παιδιών στο συγκεκριμένο κράτος, βάσει του άρθρου 36, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α υποχρεούνται να ενημερώσουν τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β για τον κίνδυνο που διατρέχουν τα παιδιά και για τα μέτρα που έχουν ληφθεί σχετικά με τα παιδιά³⁹⁰. Ακολούθως, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β μπορούν να ενεργήσουν βάσει των εν λόγω πληροφοριών και να διασφαλίσουν την άμεση ασφάλεια των παιδιών³⁹¹.

³⁸⁷ Άρθρο 31 στοιχείο γ).

³⁸⁸ Άρθρο 36.

³⁸⁹ Πριν από τη διαβίβαση των πληροφοριών, η κεντρική αρχή θα πρέπει να διασφαλίσει ότι το άρθρο 37 δεν εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση και ότι η διαβίβαση των πληροφοριών δεν θα θέσει σε κίνδυνο το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού ούτε θα συνιστά σοβαρή απειλή για την ελευθερία ή τη ζωή μέλους της οικογένειας του παιδιού.

³⁹⁰ Επισημαίνεται ότι, βάσει του άρθρου 37, οι αρχές οφείλουν να μην διαβιβάσουν καμία πληροφορία, εάν κάτι τέτοιο θα έθετε σε κίνδυνο το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού ή θα συνιστούσε σοβαρή απειλή για την ελευθερία ή τη ζωή μέλους της οικογένειάς του.

³⁹¹ Αυτό γίνεται εφαρμόζοντας το άρθρο 11.

Δεδομένου ότι η διάταξη που εκδόθηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Α θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως και θα είναι εκτελεστική στο συμβαλλόμενο κράτος Β,³⁹² οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α θα πρέπει ακολούθως να εξετάσουν αν επιθυμούν να ζητήσουν την εκτέλεση του μέτρου για να διασφαλιστεί η επιστροφή των παιδιών στην ανάδοχη οικογένεια στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Ωστόσο, επισημαίνεται επίσης ότι, εάν η διάταξη με την οποία τα παιδιά τοποθετούνται σε ανάδοχη οικογένεια παρέχει στις αρμόδιες αρχές δικαιώματα επιμέλειας σε σχέση με τα παιδιά δυνάμει του δικαίου του συμβαλλόμενου κράτους Α **και** τόσο το συμβαλλόμενο κράτος Α όσο και το συμβαλλόμενο κράτος Β είναι επίσης συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση της Χάγης του 1980, στη συγκεκριμένη περίπτωση το συμβαλλόμενο κράτος Α μπορεί να είναι σε θέση να επικαλεστεί τη σύμβαση του 1980 για να ζητήσει την επιστροφή των παιδιών στο συγκεκριμένο κράτος. Η διαδικασία που θα εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ζήτημα που απόκειται στην κρίση του συμβαλλόμενου κράτους Α. (Το συμβαλλόμενο κράτος Α μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο επιβεβαίωσης πληροφοριών από την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β³⁹³ όσον αφορά τη διαδικασία που θα είναι ταχύτερη και πιο αποδοτική από άποψη κόστους και, επομένως, θα εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών.)

Ε. Ειδικές περιπτώσεις συνεργασίας

11.23 Επιπλέον των υποχρεώσεων που περιγράφονται στις **ενότητες Γ και Δ** ανωτέρω, η σύμβαση προβλέπει ειδικές περιπτώσεις συνεργασίας μεταξύ αρχών³⁹⁴, στις οποίες ωστόσο (παρότι μπορούν να θεωρηθούν ορθή πρακτική) η συνεργασία δεν είναι υποχρεωτική. Το γεγονός ότι στη σύμβαση προβλέπονται οι συγκεκριμένες ειδικές περιπτώσεις δεν εμποδίζει τη συνεργασία σε άλλες περιπτώσεις³⁹⁵.

α) Αίτημα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος να υποβάλει έκθεση σχετικά με την κατάσταση του παιδιού ή να λάβει μέτρα προστασίας του παιδιού **Άρθρο 32**

11.24 Κατόπιν αιτιολογημένης αιτήσεως κεντρικής αρχής ή άλλης αρμόδιας αρχής συμβαλλόμενου κράτους με το οποίο ένα παιδί έχει στενό δεσμό, η κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους, στο οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του και στο οποίο βρίσκεται, δύναται, είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή δημόσιων αρχών ή άλλων οργανισμών να εκτελέσει τα ακόλουθα καθήκοντα:

- να υποβάλει έκθεση σχετικά με την κατάσταση του παιδιού³⁹⁶.
- να ζητήσει από την αρμόδια αρχή του κράτους της να εξετάσει την ανάγκη λήψεως μέτρων για την προστασία του προσώπου ή της παρουσίας του παιδιού³⁹⁷.

³⁹² Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 10** σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση μέτρων και επίσης **κεφάλαιο 8** σχετικά με τη συνέχιση των μέτρων.

³⁹³ Άρθρο 30 παράγραφος 2.

³⁹⁴ Όπως και στην **ενότητα Γ** ανωτέρω, οι συγκεκριμένες περιπτώσεις συνεργασίας δεν περιορίζονται στις ενέργειες της κεντρικής αρχής. Ωστόσο, προβλέπεται ότι η εν λόγω συνεργασία μπορεί να λάβει χώρα μέσω ή με τη συνδρομή των κεντρικών αρχών. Συγκεκριμένα, το άρθρο 34 παράγραφος 2 παρέχει τη δυνατότητα σε συμβαλλόμενο κράτος να δηλώσει ότι οι κατά το άρθρο 34 παράγραφος 1 αιτήσεις θα διαβιβάζονται στις αρχές του **μόνο μέσω της κεντρικής αρχής του** (βλέπε επίσης κατωτέρω, σημεία **11.25-11.26**).

³⁹⁵ Βλέπε το γενικό καθήκον συνεργασίας που υπέχουν οι κεντρικές αρχές – άρθρο 30, εξετάζεται στην **ενότητα Α** ανωτέρω.

³⁹⁶ Άρθρο 32 στοιχείο α).

³⁹⁷ Άρθρο 32 στοιχείο β). Οι αρμόδιες αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού μπορούν επίσης να θεωρήσουν σκόπιμη τη μεταφορά δικαιοδοσίας βάσει του άρθρου 8 της σύμβασης, ιδίως εάν το παιδί δεν βρίσκεται στο έδαφος του άλλου ενδιαφερόμενου κράτους. Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 5**.

Θα πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα σημεία:

- Το αίτημα πρέπει να υποβάλλεται από κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή συμβαλλόμενου κράτους με το οποίο το ενδιαφερόμενο παιδί έχει «στενό δεσμό». Βλέπε **κεφάλαιο 13** για σχόλια σχετικά με τον όρο «στενός δεσμός».
- Το υποβαλλόμενο αίτημα πρέπει να είναι αιτιολογημένο (δηλαδή, στο αίτημα πρέπει να αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους υποβάλλεται και γιατί θεωρείται απαραίτητο για την προστασία του ενδιαφερόμενου παιδιού).
- Το αίτημα πρέπει να υποβάλλεται στην κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του και στο οποίο βρίσκεται.
- Η κεντρική αρχή μπορεί να εκτελέσει η ίδια τη ζητούμενη εργασία ή να την αναθέσει σε δημόσια αρχή ή άλλο οργανισμό.
- Η ως άνω διάταξη **«επιτρέπει»** στην κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα να απαντήσει σε αυτό, είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή δημόσιων αρχών ή άλλων οργανισμών, αλλά δεν την **υποχρεώνει** να πράξει κάτι τέτοιο»³⁹⁸.

β) Αίτηση πληροφοριών σχετικά με την προστασία παιδιού κατά την εξέταση της λήψης μέτρου προστασίας
Άρθρο 34

- 11.25** Εάν μια αρμόδια αρχή εξετάζει τη λήψη μέτρου προστασίας και θεωρεί ότι το απαιτεί η κατάσταση του παιδιού, δύναται να καλέσει τις αρχές άλλου συμβαλλόμενου κράτους που έχουν χρήσιμες για την προστασία του παιδιού πληροφορίες να τις διαβιβάσουν.
- 11.26** Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δύναται να δηλώσει ότι τέτοιου είδους αιτήσεις θα διαβιβάζονται στις αρχές του μόνον μέσω της κεντρικής του αρχής.

Θα πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα σημεία:

- Το συγκεκριμένο αίτημα παροχής πληροφοριών μπορεί να υποβληθεί μόνο εάν η αρμόδια αρχή:
 - εξετάζει τη λήψη μέτρου προστασίας σε σχέση με το παιδί·
και
 - θεωρεί ότι η κατάσταση του παιδιού απαιτεί την υποβολή του αιτήματος. Απόκειται στην αρχή που υποβάλλει το αίτημα να εξετάσει τη δεύτερη προϋπόθεση και να καταδείξει, στην αιτιολογία του αιτήματός της, ότι αυτή πληρούται.
- Η αρμόδια αρχή μπορεί να υποβάλει το αίτημα σε κάθε άλλο συμβαλλόμενο κράτος το οποίο διαθέτει πληροφορίες χρήσιμες για την προστασία του παιδιού.
- Το αίτημα μπορεί να υποβληθεί σε οποιαδήποτε αρχή του συγκεκριμένου συμβαλλόμενου κράτους. Οι προβλεπόμενες εν προκειμένω αρχές είναι «δημόσιες αρχές»³⁹⁹. Ωστόσο, ισχύει με την επιφύλαξη του άρθρου 34 παράγραφος 2, σύμφωνα με το οποίο συμβαλλόμενο κράτος δύναται να δηλώσει ότι τέτοιου είδους αιτήσεις θα διαβιβάζονται στις αρχές του **μόνον μέσω της κεντρικής του αρχής**. Η δήλωση αυτή θα πρέπει να γίνεται στον θεματοφύλακα της σύμβασης⁴⁰⁰. Ο θεματοφύλακας θα γνωστοποιήσει στα

³⁹⁸ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 142 (η επισήμανση του συντάκτη).

³⁹⁹ Ό.π., παράγραφος 144.

⁴⁰⁰ Άρθρο 45 παράγραφος 2. Θεματοφύλακας της σύμβασης είναι το Υπουργείο Εξωτερικών των Κάτω Χωρών.

κράτη την εν λόγω δήλωση⁴⁰¹. Το Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης διασφαλίζει ότι οι πληροφορίες αυτές δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο του [www.hcch.net], στο τμήμα για τη σύμβαση 34 («Convention 34»), επιμέρους τμήμα για τις αρχές («Authorities»)].

- Το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να αποτελεί τον γνώμονα σε σχέση με τη συγκεκριμένη διάταξη τόσο για την αρχή που υποβάλλει το αίτημα (η οποία, σε κάθε περίπτωση, μπορεί να υποβάλει το αίτημα μόνο εάν το απαιτεί η κατάσταση του παιδιού) όσο και για την αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα⁴⁰².
- Η αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα δεν δεσμεύεται ποτέ να παράσχει τις ζητηθείσες πληροφορίες, ακόμη και αν πληρούνται οι προϋποθέσεις υποβολής του αιτήματος. Διαθέτει σχετικά διακριτική ευχέρεια⁴⁰³.
- Εάν η διαβίβαση τέτοιων πληροφοριών ενδέχεται, κατά την άποψη της εμπλεκόμενης αρχής, να θέσει το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού σε κίνδυνο ή να συνιστά σοβαρή απειλή για την ελευθερία ή τη ζωή μέλους της οικογένειας του παιδιού, η αρχή δεν πρέπει να ζητεί ή να διαβιβάζει τέτοιες πληροφορίες⁴⁰⁴.
- Επιπλέον, οι οικείες αρχές πρέπει να σέβονται τους γενικούς κανόνες που εφαρμόζονται στις πληροφορίες που συλλέγονται ή διαβιβάζονται, οι οποίοι προβλέπονται στα άρθρα 41 και 42 της σύμβασης⁴⁰⁵.

γ) Αίτηση συνδρομής για την εφαρμογή μέτρων προστασίας στο εξωτερικό

Άρθρο 35 παράγραφος 1

11.27 Όταν μέτρα προστασίας λήφθηκαν βάσει της σύμβασης, οι αρχές ενός συμβαλλόμενου κράτους μπορούν να ζητήσουν από τις αρχές άλλου συμβαλλόμενου κράτους τη συνδρομή τους για την εφαρμογή των μέτρων.

11.28 Αυτό ισχύει ιδίως για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος επίσκεψης και του δικαιώματος διατήρησης απευθείας τακτικών επαφών.

Θα πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα σημεία:

- Το άρθρο 35 παράγραφος 1 προβλέπει την αμοιβαία συνδρομή μεταξύ των αρμόδιων αρχών των συμβαλλόμενων κρατών για την εφαρμογή μέτρων προστασίας. Επομένως, παρέχει γενική βάση για τη συνεργασία των αρχών κατά την εφαρμογή των μέτρων.
- Η διάταξη εφαρμόζεται ρητώς «ιδιαίτερα» για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος επίσκεψης και του δικαιώματος διατήρησης απευθείας τακτικών επαφών. Επομένως, συμπληρώνει και ενισχύει τη συνεργασία που προβλέπεται μεταξύ κεντρικών αρχών των συμβαλλόμενων στη σύμβαση του 1980 κρατών (βλέπε άρθρο 21 της σύμβασης του 1980)⁴⁰⁶.
- Η διατήρηση τακτικής και άμεσης επαφής προβλέπεται στο άρθρο 10 της ΣΔΠΗΕ.

⁴⁰¹ Άρθρο 63 στοιχείο δ).

⁴⁰² Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 144.

⁴⁰³ Ό.π.

⁴⁰⁴ Άρθρο 37.

⁴⁰⁵ Βλέπε επίσης κατωτέρω, σημεία **11.32-11.33**.

⁴⁰⁶ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 146.

δ) Αίτημα/παροχή συνδρομής σε υποθέσεις που αφορούν το διεθνές δικαίωμα επίσκεψης/επαφής
Άρθρο 35 παράγραφος 2

11.29 Όταν γονέας ο οποίος διαμένει σε συμβαλλόμενο κράτος ζητεί να αποκτήσει ή να διατηρήσει δικαίωμα επίσκεψης/επαφής με παιδί που έχει τη συνήθη διαμονή του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ο γονέας μπορεί να ζητήσει από τις αρχές του τόπου διαμονής του να συλλέξουν πληροφορίες ή αποδείξεις και να αποφανθούν για την καταλληλότητά του να ασκεί το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής και για τους όρους υπό τους οποίους θα μπορούσε να το ασκεί.

11.30 Οι πληροφορίες, οι αποδείξεις και τα συμπεράσματα πρέπει⁴⁰⁷ να ληφθούν υπόψη από την αρχή που έχει διεθνή δικαιοδοσία να κρίνει αίτηση σχετικά με το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής με το παιδί προτού αυτή καταλήξει στην απόφασή της.

Θα πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα σημεία:

- Η αρχή που έχει διεθνή δικαιοδοσία να εξετάσει την αίτηση για το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής δύναται⁴⁰⁸ να αναβάλει τη διαδικασία έως ότου ολοκληρωθεί η διαδικασία που αφορά το ως άνω αίτημα, κυρίως όταν εξετάζει αίτημα περιορισμού ή αφαίρεσης δικαιώματος επίσκεψης/πρόσβασης που είχε αναγνωρισθεί στο κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής του παιδιού⁴⁰⁹.
- Ωστόσο, αυτό δεν εμποδίζει αρχή, η οποία έχει διεθνή δικαιοδοσία, να λάβει προσωρινά μέτρα εν αναμονή της ολοκλήρωσης της διαδικασίας που αφορά το ως άνω αίτημα⁴¹⁰.

ε) Παροχή πιστοποιητικού στο οποίο αναφέρονται οι εξουσίες προσώπου που έχει τη γονική μέριμνα ή είναι επιφορτισμένο με την προστασία του παιδιού⁴¹¹
Άρθρο 40

11.31 Οι αρχές του συμβαλλομένου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού ή του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο έχει ληφθεί μέτρο προστασίας δύνανται να χορηγήσουν στον έχοντα τη γονική μέριμνα ή σε κάθε πρόσωπο επιφορτισμένο με την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, κατόπιν αιτήσεώς του, πιστοποιητικό που θα αποδεικνύει την ιδιότητά του και τις εξουσίες που του έχουν απονεμηθεί.

Θα πρέπει να επισημανθούν τα ακόλουθα σημεία:

- Τα συμβαλλόμενα κράτη δεν υποχρεούνται να χορηγούν τέτοια πιστοποιητικά. Επομένως, απόκειται σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος να αποφασίζει αν θα πράξει κάτι τέτοιο.
- Εάν αποφασίσει να πράξει κάτι τέτοιο, το συμβαλλόμενο κράτος οφείλει να ορίσει τις αρμόδιες για την έκδοση των πιστοποιητικών αρχές⁴¹².

⁴⁰⁷ Όταν οι πληροφορίες/οι αποδείξεις/τα συμπεράσματα συλλεχθούν στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο διαμένει ο γονέας, το συμβαλλόμενο κράτος που εξετάζει την υπόθεση **υποχρεούται** να λάβει υπόψη τις πληροφορίες/τις αποδείξεις/τα συμπεράσματα.

⁴⁰⁸ Η αρχή δεν υποχρεούται να αναβάλει τη διαδικασία – βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 148.

⁴⁰⁹ Άρθρο 35 παράγραφος 3.

⁴¹⁰ Άρθρο 35 παράγραφος 4.

⁴¹¹ Το άρθρο 40 δεν περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο V ως διάταξη περί συνεργασίας, αλλά στο κεφάλαιο VI της σύμβασης, με τίτλο «Γενικές διατάξεις».

⁴¹² Άρθρο 40 παράγραφος 3.

- Το αρμόδιο για τη χορήγηση πιστοποιητικού συμβαλλόμενο κράτος είναι το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού ή το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο λήφθηκε το μέτρο προστασίας.
- Το πιστοποιητικό πρέπει συνήθως να αναφέρει τα εξής στοιχεία:
 - τον έχοντα τη γονική μέριμνα·
 - κατά πόσον η γονική μέριμνα ασκείται αυτοδικαίως (από το εφαρμοστέο βάσει του άρθρου 16 δίκαιο) ή βάσει μέτρου προστασίας που έλαβε αρμόδια αρχή σύμφωνα με το κεφάλαιο II της σύμβασης·
 - τις εξουσίες του έχοντος τη γονική μέριμνα.
 Εφόσον αρμόζει, μπορεί να αναφέρει τις εξουσίες τις οποίες δεν έχει ο έχων τη γονική μέριμνα⁴¹³.
- Η ιδιότητα και οι εξουσίες που αναφέρονται στο πιστοποιητικό θεωρούνται κεκτημένες, εκτός αν αποδειχθεί το αντίθετο⁴¹⁴. «Επομένως, κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να αμφισβητήσει την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχει το πιστοποιητικό, αλλά, απουσία αμφισβήτησης, τρίτος μπορεί να συναλλάσσεται με απόλυτη ασφάλεια με το πρόσωπο που αναγράφεται στο πιστοποιητικό, εντός των ορίων των εξουσιών που αναφέρονται σε αυτό.»⁴¹⁵

Παράδειγμα 11 (Ζ) *Μητέρα και παιδί, ηλικίας 7 ετών, έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Ο πατέρας έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Η μητέρα και το παιδί μετεγκαταστάθηκαν στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τη σύμφωνη γνώμη του πατέρα πριν από έξι μήνες. Το παιδί επισκέπτεται τον πατέρα στο συμβαλλόμενο κράτος Β μία φορά τον μήνα. Ο πατέρας ανησυχεί διότι, κατά τις δύο τελευταίες επισκέψεις του, το παιδί παραπονέθηκε ότι μένει συχνά μόνο στο σπίτι τις νύχτες, ενώ η μητέρα του βγαίνει έξω, και ότι όταν επιστρέφει στο σπίτι από το σχολείο υπάρχουν πάντοτε διαφορετικοί άνδρες στο σπίτι. Ο πατέρας επικοινωνεί με την κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Β σχετικά με τα σχόλια του παιδιού. Δεν είναι βέβαιος για το τι πρέπει να πράξει, καθώς το παιδί έχει στο παρελθόν επινοήσει ιστορίες για να προσελκύσει το ενδιαφέρον. Η κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Β αποφασίζει να επικοινωνήσει με την κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α και ζητεί την υποβολή έκθεσης σχετικά με την κατάσταση του παιδιού⁴¹⁶. Έχοντας λάβει τα σχόλια του παιδιού, η κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α ανησυχεί για την ευημερία του παιδιού και δέχεται να ερευνήσει το θέμα και να υποβάλει τέτοια έκθεση⁴¹⁷.*

Παράδειγμα 11 (Η) *Οικογένεια έχει τη συνήθη διαμονή της στο συμβαλλόμενο κράτος Α, όπου μετεγκαταστάθηκε πριν από έναν χρόνο από το συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι γονείς της μητέρας ζουν στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Τα παιδιά (ένα αγόρι, ηλικίας 8 ετών, και ένα κορίτσι, ηλικίας 10 ετών) επισκέπτονται τακτικά τους γονείς της μητέρας. Οι παππούδες ανησυχούν για τα παιδιά, επειδή παρατήρησαν κατά την τελευταία επίσκεψη ότι η συμπεριφορά των παιδιών άλλαξε. Η συμπεριφορά τους περιείχε σεξουαλικά στοιχεία και τα παιδιά έκαναν ανάρμοστα σεξουαλικά σχόλια. Όταν οι παππούδες έκαναν σχετικές ερωτήσεις στα παιδιά, αυτά ισχυρίστηκαν ότι ο πατέρας τους τα άγγιξε με ανάρμοστο τρόπο αρκετές φορές. Οι παππούδες φοβούνται να μιλήσουν στους γονείς για τη συμπεριφορά αυτή, επειδή ανησυχούν ότι θα σταματήσει η επαφή τους με τα παιδιά. Καθώς δεν είναι βέβαιοι για το τι πρέπει να πράξουν, οι παππούδες επικοινωνούν με την κεντρική αρχή στο*

⁴¹³ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 154.

⁴¹⁴ Άρθρο 40 παράγραφος 2.

⁴¹⁵ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 155.

⁴¹⁶ Άρθρο 32 στοιχείο α).

⁴¹⁷ Στην προκειμένη περίπτωση, οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β μπορούν επίσης να ζητήσουν από τις αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Α να ζητήσουν από τις αρμόδιες αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Α να εξετάσουν την ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας σε σχέση με το παιδί [άρθρο 32 στοιχείο β)].

συμβαλλόμενο κράτος Α. Η κεντρική αρχή ανησυχεί για την ευημερία των παιδιών και επικοινωνεί με την κεντρική αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Β και της ζητεί να εξετάσει η ίδια (ή μέσω των δημόσιων αρχών ή άλλων οργανισμών της) την ανάγκη λήψης μέτρων για την προστασία των παιδιών⁴¹⁸. Μέσω των οικείων δημόσιων αρχών της, η κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β λαμβάνει αμέσως μέτρα για τη διερεύνηση της κατάστασης των παιδιών. Παιδοψυχολόγος υποβάλλει ερωτήσεις στα παιδιά και αυτά επαναλαμβάνουν τους ισχυρισμούς σχετικά με τον πατέρα τους. Κατόπιν εξέτασης του πατέρα και της μητέρας, οι αρμόδιες αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Β λαμβάνουν αμέσως μέτρα για την απομάκρυνση του πατέρα από το σπίτι ενώ το θέμα ερευνάται περαιτέρω και εν αναμονή της κίνησης οποιασδήποτε διαδικασίας η οποία μπορεί να είναι απαραίτητη σε σχέση με τα παιδιά.

Παράδειγμα 11 (Θ) Παιδί μετακινείται παράνομα από το συμβαλλόμενο κράτος Α στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Αμφότερα τα συμβαλλόμενα κράτη είναι επίσης συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών. Υποβάλλεται αίτηση για την επιστροφή του παιδιού στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β. Η αίτηση απορρίπτεται λόγω σοβαρού κινδύνου βλάβης για το παιδί. Οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Α εξακολουθούν να έχουν διεθνή δικαιοδοσία να εκδώσουν διάταξη περί επιμέλειας, εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη μεταφορά της δικαιοδοσίας βάσει του άρθρου 7⁴¹⁹. Ωστόσο, προτού εκδώσουν οποιαδήποτε διάταξη, επιθυμούν να γνωρίζουν τους λόγους απόρριψης της αίτησης για επιστροφή. Και τούτο, επειδή η συγκεκριμένη πληροφορία μπορεί να είναι καθοριστικής σημασίας για κάθε απόφαση επί της ουσίας σχετικά με τα ζητήματα επιμέλειας που αφορούν το παιδί. Βάσει του άρθρου 34 παράγραφος 1, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α μπορούν να ζητήσουν τη συγκεκριμένη πληροφορία από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β⁴²⁰.

Παράδειγμα 11 (Ι) Παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Η μητέρα επιθυμεί να μετεγκατασταθεί με το παιδί στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ο πατέρας διαφωνεί, αλλά διάταξη δικαστηρίου απορρίπτει τις αντιρρήσεις του. Η διάταξη του δικαστηρίου προβλέπει ειδική ρύθμιση για την επαφή του πατέρα με το παιδί. Προβλέπει ότι η επαφή θα λαμβάνει χώρα σε ουδέτερο τόπο και κατά τρόπο ώστε οι γονείς να μην χρειάζεται να συναντηθούν (λόγω του υψηλού επιπέδου έντασης στις σχέσεις των γονέων και του αντικτύπου της κατάστασης αυτής στο παιδί). Με τη συνδρομή των κεντρικών αρχών αμοτέρων των κρατών, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α επικοινωνούν με τις οικείες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β για παροχή βοήθειας για την εφαρμογή της ρύθμισης για την επαφή⁴²¹. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β θέτουν στη διάθεση της οικογένειας υπηρεσίες ανταλλαγής υπό επιτήρηση, ώστε το παιδί να παραδίδεται και να παραλαμβάνεται σε ουδέτερο τόπο με την παρουσία τρίτου, χωρίς να χρειάζεται να συναντηθούν οι γονείς.

Παράδειγμα 11 (ΙΑ) Δύο παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τον πατέρα τους. Η μητέρα τους διαμένει στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Από τότε που τα παιδιά και ο πατέρας μετακινήθηκαν στο συμβαλλόμενο κράτος Α πριν από έναν χρόνο, η μητέρα δυσκολεύεται να έχει οποιαδήποτε επαφή με τα παιδιά. Η μητέρα υποβάλλει αίτηση επαφής στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α⁴²². Ο πατέρας αντιτίθεται στην αίτηση

⁴¹⁸ Άρθρο 32 στοιχείο β).

⁴¹⁹ Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**, σημεία 4.20-4.25.

⁴²⁰ Σύγκρινε άρθρο 11 παράγραφος 6 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, το οποίο εξετάζεται περαιτέρω στο σημείο 13.10 κατωτέρω.

⁴²¹ Άρθρο 35 παράγραφος 1.

⁴²² Οι οποίες έχουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 5 – βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**.

ισχυριζόμενος ότι η επαφή των παιδιών με τη μητέρα δεν εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον των παιδιών λόγω της ασταθούς κατάστασης της ψυχικής υγείας της. Η μητέρα επιθυμεί να αντικρούσει τον ισχυρισμό αυτό και να έχουν τα παιδιά επαφή μαζί της στο σπίτι της στο συμβαλλόμενο κράτος Β κατά τις σχολικές διακοπές. Βάσει του άρθρου 35 παράγραφος 2, ζητεί από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β να συλλέξουν πληροφορίες και αποδείξεις και να αποφανθούν ότι 1) είναι σε θέση να έχει επαφή με τα παιδιά και 2) η εν λόγω επαφή μπορεί να λαμβάνει χώρα στο σπίτι της στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α, οι οποίες θα λάβουν την απόφαση σχετικά με την επαφή, συμφωνούν να αναβάλουν τη διαδικασία έως ότου λάβουν έκθεση για τα συμπεράσματα τους από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β⁴²³. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β εκπονούν έκθεση στην οποία αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι 1) σύμφωνα με το ιατρικό ιστορικό της μητέρας, δεν πάσχει ούτε έπασχε ποτέ από οποιαδήποτε γνωστή ψυχική νόσο· 2) σε συνέχεια συνεντεύξεων μαζί της, δεν διαπιστώνεται οποιοσδήποτε λόγος για τον οποίο δεν θα μπορούσε να έχει επαφή με τα παιδιά της· και 3) κατόπιν επισκέψεων στο σπίτι της, διαπιστώνεται ότι αυτό αποτελεί κατάλληλο περιβάλλον για τα παιδιά και, μάλιστα, τα παιδιά έχουν δικό τους δωμάτιο στο σπίτι της. Η έκθεση και τα δικαιολογητικά έγγραφα γίνονται δεκτά ως αποδείξεις και λαμβάνονται υπόψη στη διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Β⁴²⁴.

Παράδειγμα 11 (IB) Ο επίτροπος του παιδιού διορίστηκε στο συμβαλλόμενο κράτος Α, όπου το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του. Είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της περιουσίας του παιδιού και επιθυμεί να πωλήσει μερικά από τα περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι δυνητικοί αγοραστές στο συμβαλλόμενο κράτος Β ανησυχούν μήπως ο επίτροπος δεν έχει την εξουσία να πωλήσει τα περιουσιακά στοιχεία εξ ονόματος του παιδιού. Εάν το συμβαλλόμενο κράτος Α χορηγεί πιστοποιητικά βάσει του άρθρου 40, ο επίτροπος μπορεί να ζητήσει πιστοποιητικό από τις αρχές του εν λόγω κράτους στο οποίο θα αναφέρεται η ιδιότητα υπό την οποία δικαιούται να ενεργήσει και οι εξουσίες που του έχουν απονεμηθεί.

ΣΤ. Διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και πληροφοριών από τις αρχές **Άρθρα 41 και 42**

- 11.32 Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα προσωπικά δεδομένα που συλλέγονται ή διαβιβάζονται σύμφωνα με τη σύμβαση πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς για τους οποίους συνελέγησαν ή διαβιβάστηκαν⁴²⁵.
- 11.33 Επιπλέον, οι αρχές στις οποίες διαβιβάζονται πληροφορίες πρέπει να εξασφαλίζουν το απόρρητο των πληροφοριών σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους των⁴²⁶.

Ζ. Δαπάνες κεντρικής αρχής/δημόσιας αρχής

- 11.34 Γενικά, οι κεντρικές και λοιπές δημόσιες αρχές φέρουν τις δικές τους δαπάνες κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους που απορρέουν από τη σύμβαση⁴²⁷. Οι εν λόγω δαπάνες μπορεί να περιλαμβάνουν τα εξής: τα πάγια έξοδα λειτουργίας των αρχών, τα έξοδα αλληλογραφίας και διαβιβάσεων, τα έξοδα αναζήτησης πληροφοριών σχετικά με ένα παιδί, τα έξοδα παροχής συνδρομής για τον εντοπισμό ενός παιδιού,

⁴²³ Άρθρο 35 παράγραφος 3.

⁴²⁴ Άρθρο 35 παράγραφος 2.

⁴²⁵ Άρθρο 41.

⁴²⁶ Άρθρο 42.

⁴²⁷ Άρθρο 38 παράγραφος 1.

τα έξοδα της επίτευξης συμφωνιών διαμεσολάβησης ή διακανονισμού καθώς και τα έξοδα εφαρμογής των μέτρων που λαμβάνονται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος και, ιδίως, των μέτρων τοποθέτησης⁴²⁸.

- 11.35 Ωστόσο, το άρθρο 38 αναγνωρίζει ότι οι αρχές των συμβαλλόμενων κρατών διατηρούν τη «δυνατότητα να απαιτήσουν εύλογες δαπάνες για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες». Εάν ένα συμβαλλόμενο κράτος απαιτήσει τέτοιες δαπάνες, ζητώντας είτε την επιστροφή ήδη πραγματοποιηθέντων εξόδων είτε την προκαταβολική πληρωμή των υπηρεσιών, η δαπάνη πρέπει να υπολογίζεται «με κάποιον βαθμό μετριοπάθειας»⁴²⁹. Επιπλέον, οι αρχές θα πρέπει να παρέχουν εκ των προτέρων σαφείς πληροφορίες για τις εν λόγω δαπάνες.
- 11.36 Ο όρος «δημόσιες αρχές» στο άρθρο 38 αναφέρεται στις διοικητικές αρχές των συμβαλλόμενων κρατών και όχι στα δικαστήρια⁴³⁰. Τα δικαστικά έξοδα και, γενικότερα, τα έξοδα των διαδικασιών και των δικηγόρων δεν περιλαμβάνονται στο άρθρο 38.
- 11.37 Κάθε συμβαλλόμενο κράτος μπορεί επίσης να συνάψει συμφωνία με ένα ή περισσότερα άλλα συμβαλλόμενα κράτη για τον καταμερισμό των εξόδων κατά την εφαρμογή της σύμβασης⁴³¹. Η διάταξη αυτή μπορεί να είναι χρήσιμη, για παράδειγμα, σε υποθέσεις που αφορούν διασυνοριακή τοποθέτηση παιδιών.

⁴²⁸ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφος 152.

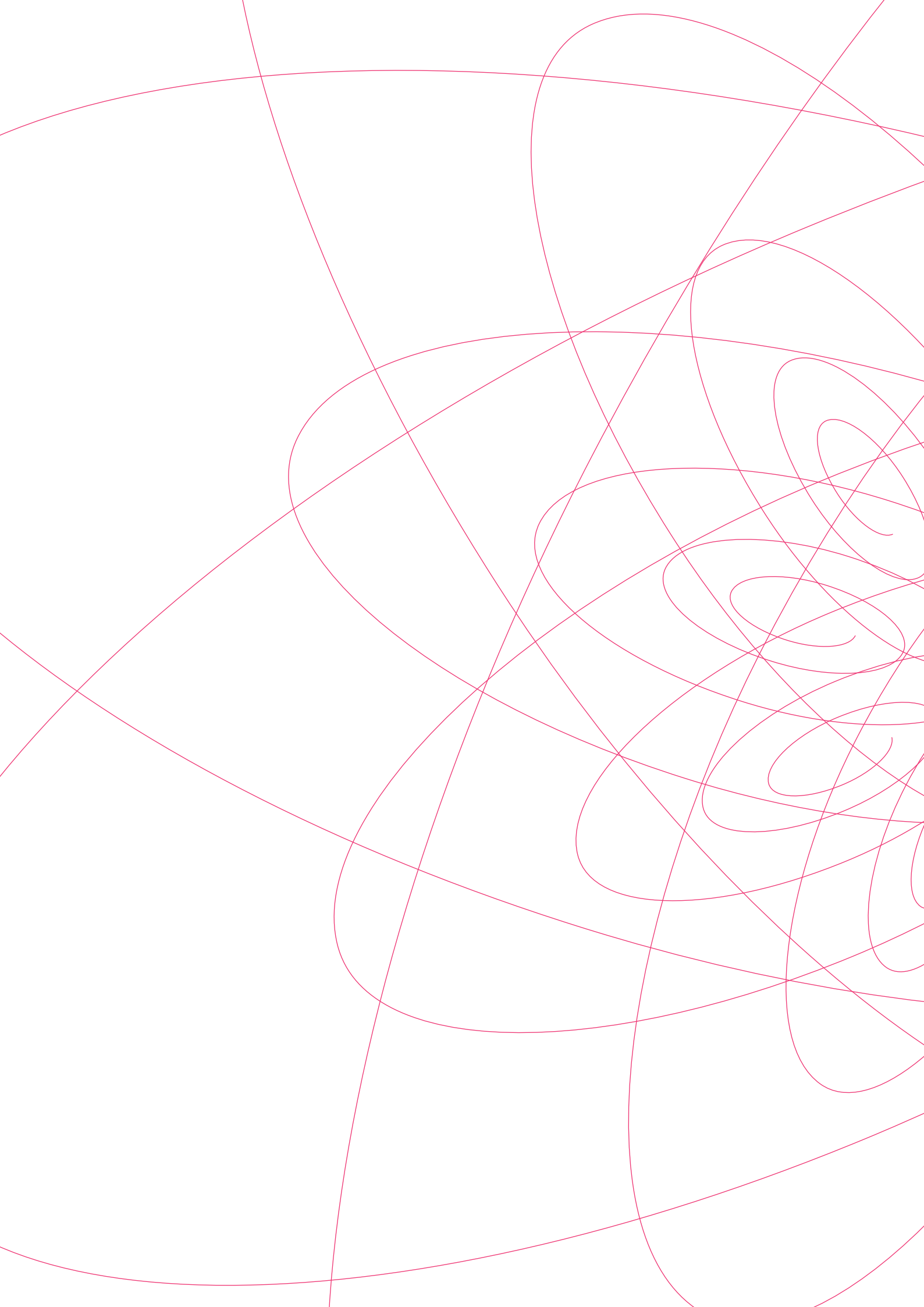
⁴²⁹ Ό.π.

⁴³⁰ Ό.π.

⁴³¹ Άρθρο 38 παράγραφος 2.

12

*ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ
1996 ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ*

A. Πώς επηρεάζει η σύμβαση του 1996 τη λειτουργία της σύμβασης της Χάγης, της 12ης Ιουνίου 1902, για τη ρύθμιση της κηδεμονίας ανηλίκων⁴³²;
Άρθρο 51

- 12.1 Στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών στη σύμβαση του 1996, η σύμβαση του 1996 αντικαθιστά τη σύμβαση του 1902.

B. Πώς επηρεάζει η σύμβαση του 1996 τη λειτουργία της σύμβασης της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, για τη δικαιοδοσία των αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα προστασίας των ανηλίκων⁴³³;
Άρθρο 51

- 12.2 Στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών στη σύμβαση του 1996, η σύμβαση του 1996 αντικαθιστά τη σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων. Ωστόσο, η αντικατάσταση αυτή δεν θίγει την αναγνώριση μέτρων που λήφθηκαν παλαιότερα κατ' εφαρμογή της σύμβασης του 1961.
- 12.3 Αυτό σημαίνει ότι εάν ένα μέτρο λήφθηκε από συμβαλλόμενο κράτος στη σύμβαση του 1961 σύμφωνα με το άρθρο 4 της εν λόγω σύμβασης (η οποία παρείχε διεθνή δικαιοδοσία στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους της ιθαγένειας του παιδιού), το μέτρο αυτό θα πρέπει να αναγνωριστεί βάσει της σύμβασης του 1961 (άρθρο 7 της σύμβασης του 1961) από κάθε άλλο κράτος το οποίο ήταν συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση του 1961 κατά τον χρόνο λήψης του μέτρου. Αυτό ισχύει ακόμη και αν, στο μεταξύ, τα δύο ενδιαφερόμενα κράτη έγιναν συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης του 1996.

Παράδειγμα 12 (Α) *Το κράτος Α και το κράτος Β είναι συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων. Το 2007 η σύμβαση του 1996 τίθεται σε ισχύ στο κράτος Β. Το 2008 οι αρχές του κράτους Β εκδίδουν διάταξη σε σχέση με παιδί το οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος Γ με βάση το γεγονός ότι το παιδί έχει την ιθαγένεια του κράτους Α. Η διάταξη αυτή πληροί τα κριτήρια αναγνώρισης βάσει της σύμβασης του 1961. Το 2009 η σύμβαση του 1996 τίθεται σε ισχύ στο κράτος Α. Το 2010 ζητείται η αναγνώριση του μέτρου στο κράτος Β. Παρότι δεν μπορεί να αναγνωριστεί βάσει του άρθρου 23 της σύμβασης του 1996⁴³⁴, η διάταξη θα πρέπει να αναγνωριστεί στο κράτος Β βάσει της σύμβασης του 1961, δυνάμει του άρθρου 51 της σύμβασης του 1996.*

⁴³² Τον Αύγουστο του 2013, συμβαλλόμενα κράτη είναι η Αυστρία, το Βέλγιο, η Ισπανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, η Πορτογαλία και η Ρουμανία. Στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών στη σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων, η σύμβαση του 1961 αντικατέστησε τη σύμβαση του 1902. Επισημαίνεται ότι όλα τα υπόλοιπα συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση του 1902 είναι κράτη μέλη της ΕΕ και, συνεπώς, δεσμεύονται από τον κανονισμό Βρυξέλλες ΙΙα, ο οποίος υπερισχύει δυνάμει του άρθρου του 59 παράγραφος 1.

⁴³³ Τον Αύγουστο του 2013, συμβαλλόμενα κράτη είναι η Αυστρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελβετία, η Ισπανία, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες, η Κίνα (η σύμβαση εφαρμόζεται μόνο στην ειδική διοικητική περιοχή του Μακάο), η Λετονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Πολωνία, η Πορτογαλία και η Τουρκία.

⁴³⁴ Άρθρο 53 παράγραφος 2 - βλέπε ανωτέρω **κεφάλαιο 3**. Ακόμη και αν το χρονικό πεδίο εφαρμογής δεν αποτελεί πρόβλημα, η αναγνώριση μπορεί επίσης να αποκλεισθεί βάσει του άρθρου 23 παράγραφος 2 στοιχείο α) της σύμβασης – βλέπε **κεφάλαιο 10** ανωτέρω.

Γ. Πώς επηρεάζει η σύμβαση του 1996 τη λειτουργία της σύμβασης της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών;
Άρθρο 50

- 12.4 Το άρθρο 50 προβλέπει ότι η σύμβαση του 1996 δεν θίγει τη σύμβαση του 1980 στις σχέσεις μεταξύ των μερών και των δύο συμβάσεων. Ωστόσο, το άρθρο 50 ορίζει ότι αυτό δεν εμποδίζει την επίκληση διατάξεων της σύμβασης του 1996 «για να επιτευχθεί η επιστροφή ενός παιδιού που μετακινήθηκε ή κατακρατήθηκε παράνομα ή για να οργανωθεί δικαίωμα επισκέψεως». Η αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο πράξεων αναλύεται περαιτέρω στα σημεία **13.1** έως **13.14** ανωτέρω.

Δ. Πώς επηρεάζει η σύμβαση του 1996 τη λειτουργία άλλων πράξεων;
Άρθρο 52

- 12.5 Η σύμβαση του 1996 δεν επηρεάζει διεθνείς πράξεις στις οποίες έχουν προσχωρήσει συμβαλλόμενα κράτη και οι οποίες περιέχουν διατάξεις για ζητήματα που διέπονται από τη σύμβαση, εκτός αν γίνει αντίθετη δήλωση από τα συμβαλλόμενα κράτη των πράξεων αυτών⁴³⁵.
- 12.6 Η σύμβαση του 1996 δεν επηρεάζει επίσης τη δυνατότητα ενός ή περισσότερων συμβαλλόμενων κρατών να συνάψουν συμφωνίες που περιλαμβάνουν, αναφορικά με τα παιδιά που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε ένα από τα συμβαλλόμενα κράτη των συμφωνιών αυτών, διατάξεις για ζητήματα που διέπονται από τη σύμβαση⁴³⁶. Τυχόν συμφωνίες που θα συναφθούν από συμβαλλόμενα κράτη για ζητήματα που διέπονται από τη σύμβαση του 1996 δεν θα επηρεάσουν την εφαρμογή της σύμβασης μεταξύ των εν λόγω συμβαλλόμενων κρατών και άλλων συμβαλλόμενων κρατών που δεν είναι μέρη της εκάστοτε συμφωνίας⁴³⁷.
- 12.7 Επί του παρόντος η βασική πράξη που ανήκει στην κατηγορία αυτή είναι ο κανονισμός Βρυξέλλες ΙΙα⁴³⁸, ο οποίος εφαρμόζεται μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με εξαίρεση τη Δανία. Το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού και της σύμβασης του 1996 είναι σε μεγάλο βαθμό παρόμοιο, παρότι ο κανονισμός δεν περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο⁴³⁹. Όσον αφορά τη σχέση με τη σύμβαση του 1996, για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (με εξαίρεση τη Δανία), ο κανονισμός υπερισχύει όταν ένα παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (με εξαίρεση τη Δανία), ή όταν ζητείται η αναγνώριση ή η εκτέλεση μιας απόφασης που έχει εκδοθεί από τις αρμόδιες αρχές ενός κράτους μέλους (με εξαίρεση τη Δανία) σε ένα άλλο κράτος μέλος (με εξαίρεση τη Δανία), ανεξάρτητα από τον τόπο συνήθους διαμονής του παιδιού⁴⁴⁰.

⁴³⁵ Άρθρο 52 παράγραφος 1.

⁴³⁶ Άρθρο 52 παράγραφος 2. Βλέπε επίσης εισηγητική έκθεση, παράγραφος 172.

⁴³⁷ Άρθρο 52 παράγραφος 3.

⁴³⁸ Βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 8.

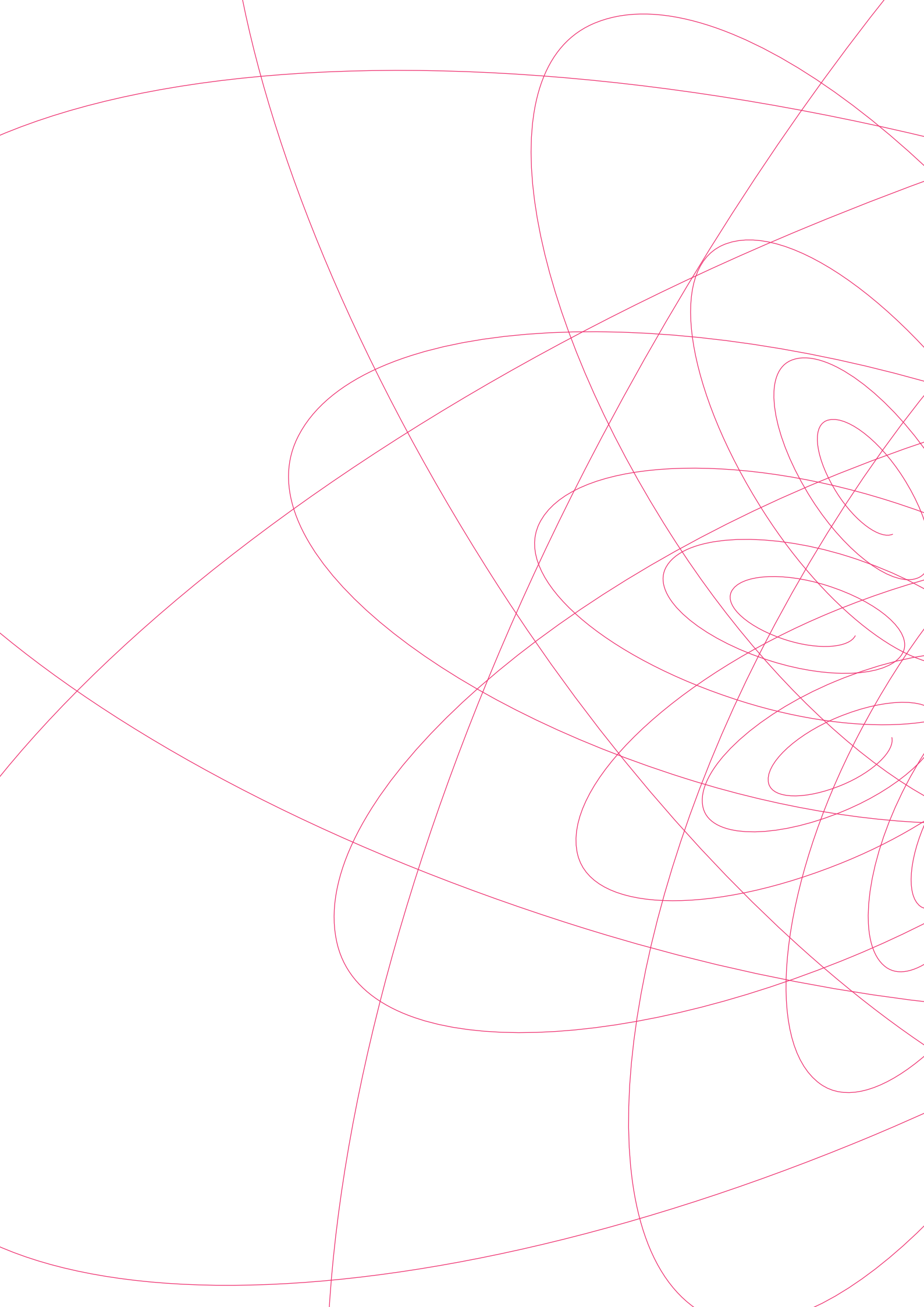
⁴³⁹ Επισημαίνεται ότι οι κανόνες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο που περιλαμβάνονται στη σύμβαση του 1996 εφαρμόζονται σε παιδιά που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε κράτος μέλος της ΕΕ. Ειδικότερα, το άρθρο 15 της σύμβασης του 1996 εφαρμόζεται εάν το δικαστήριο ενός κράτους μέλους της ΕΕ που δεσμεύεται από τον κανονισμό ασκεί διεθνή δικαιοδοσία βάσει των κανόνων του κανονισμού (όταν η διεθνής δικαιοδοσία θεμελιώνεται σε λόγο που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο II της σύμβασης του 1996) – βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 9** σημείο **9.1**.

⁴⁴⁰ Άρθρο 61 του κανονισμού.

- 12.8 Οι εν λόγω κανόνες εφαρμόζονται επίσης επί ομοιομόρφων νόμων που βασίζονται στην ύπαρξη ειδικών δεσμών, περιφερειακής κυρίως φύσεως, μεταξύ των εν λόγω κρατών. Παράδειγμα περίπτωσης στην οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί η διάταξη αυτή είναι μεταξύ των σκανδιναβικών κρατών στα οποία έχουν αναπτυχθεί ομοιόμορφοι νόμοι.

13

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

A. Διεθνής απαγωγή παιδιού

- 13.1 Η σύμβαση του 1996 δεν τροποποιεί ούτε υποκαθιστά τον μηχανισμό που έχει θεσπιστεί με τη σύμβαση του 1980 για την αντιμετώπιση περιπτώσεων διεθνούς απαγωγής παιδιών⁴⁴¹. Αντιθέτως, η σύμβαση του 1996 συμπληρώνει και ενισχύει τη σύμβαση του 1980 ως προς ορισμένες πτυχές. Αυτό σημαίνει ότι διάφορες διατάξεις της μπορούν να είναι χρήσιμες λειτουργώντας συμπληρωματικά προς τον μηχανισμό της σύμβασης του 1980 όταν η σύμβαση αυτή εφαρμόζεται σε μια υπόθεση. Επιπλέον, σε κράτη ή περιπτώσεις όπου **δεν** εφαρμόζεται η σύμβαση του 1980, οι διατάξεις της σύμβασης του 1996 μπορούν επίσης να αποτελούν χρήσιμη αυτόνομη πηγή μέσων παροχής έννομης προστασίας στο πλαίσιο της διεθνούς απαγωγής παιδιών. Οι δύο αυτές διαφορετικές περιπτώσεις εξετάζονται κατωτέρω.
- 13.2 Γενικότερα, όσον αφορά τη σύμβαση του 1996 και τη διεθνή απαγωγή παιδιών, και το κατά πόσον η σύμβαση του 1980 εφαρμόζεται σε μια υπόθεση ή όχι, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που αναφέρονται στο κεφάλαιο II της σύμβασης του 1996 δημιουργούν μια κοινή προσέγγιση ως προς τη διεθνή δικαιοδοσία, η οποία παρέχει βεβαιότητα στα μέρη και, ως εκ τούτου, μπορεί να αποθαρρύνει απόπειρες αναζήτησης της ευνοϊκότερης δικαιοδοσίας μέσω της διεθνούς απαγωγής παιδιών. Ο κανόνας του άρθρου 5, ο οποίος ορίζει τη συνήθη διαμονή του παιδιού ως πρωταρχική βάση για τον προσδιορισμό της κατά τόπον αρμοδιότητας, ενθαρρύνει τους γονείς να προσφεύγουν στη δικαιοσύνη (ή να καταλήγουν σε συμφωνία) σχετικά με ζητήματα επιμέλειας, δικαιώματος επίσκεψης/επαφής και μετεγκατάστασης στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο διαμένει επί του παρόντος το παιδί, και να μην μετακινούν το παιδί σε άλλη δικαιοδοσία προτού επιδιώξουν την έκδοση απόφασης επί των εν λόγω ζητημάτων.
- 13.3 Επιπλέον, όπως αναλύθηκε στο **κεφάλαιο 4** ανωτέρω, το άρθρο 7 της σύμβασης του 1996 προβλέπει έναν ειδικό κανόνα περί διεθνούς δικαιοδοσίας σε περιπτώσεις διεθνούς απαγωγής παιδιών⁴⁴². Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού ακριβώς πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση του παιδιού διατηρούν διεθνή δικαιοδοσία λήψης μέτρων για την προστασία του προσώπου και της περιουσίας του παιδιού έως ότου εξασφαλιστεί η τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων. Ο κανόνας αυτός επιδιώκει την εξισορρόπηση δύο ιδεών. Η πρώτη είναι ότι πρόσωπο που μετακινεί ή κατακρατεί παράνομα ένα παιδί δεν θα πρέπει να είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί την πράξη αυτή επιτυγχάνοντας μεταβολή των αρχών που έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων σε σχέση με την επιμέλεια ή το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής. Η δεύτερη είναι ότι η μεταβολή του τόπου διαμονής του παιδιού, εφόσον διατηρείται, αποτελεί γεγονός το οποίο δεν μπορεί, ως επί το πλείστον, να αγνοηθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να αποκλεισθεί επ' αόριστον η διεθνής δικαιοδοσία των αρχών του νέου κράτους⁴⁴³. Παρότι τη διεθνή δικαιοδοσία διατηρούν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους από το οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή εκτός του οποίου κατακρατείται παράνομα, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα μπορούν να λάβουν μόνο τα απαραίτητα μέτρα προστασίας βάσει του άρθρου 11 (όταν η υπόθεση θεωρείται επείγουσα⁴⁴⁴) και δεν μπορούν να λάβουν προσωρινά μέτρα βάσει του άρθρου 12 της σύμβασης⁴⁴⁵.
- 13.4 Ο ορισμός της παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης που χρησιμοποιείται στη σύμβαση του 1996 είναι ίδιος με εκείνον που περιλαμβάνεται στη σύμβαση του

⁴⁴¹ Αυτό προκύπτει σαφώς από το άρθρο 50 της σύμβασης του 1996, το οποίο αναφέρεται στο σημείο **12.4** ανωτέρω.

⁴⁴² Το σημείο αυτό αναλύεται ανωτέρω, στα σημεία **4.20-4.25**.

⁴⁴³ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 46.

⁴⁴⁴ Αναλύεται πληρέστερα ανωτέρω, στο **κεφάλαιο 6**.

⁴⁴⁵ Βλέπε άρθρο 7 παράγραφος 3 της σύμβασης και εισηγητική έκθεση, παράγραφο 51.

1980, στοιχείο που υποδεικνύει τον συμπληρωματικό χαρακτήρα των δύο συμβάσεων⁴⁴⁶. Η ερμηνεία και η εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης του 1980 σχετικά με την παράνομη μετακίνηση και κατακράτηση μπορούν, ως εκ τούτου, να συμβάλουν στον προσδιορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει της σύμβασης του 1996⁴⁴⁷.

α) Ποιος είναι ο ρόλος της σύμβασης του 1996 σε περιπτώσεις στις οποίες η σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών εφαρμόζεται στην απαγωγή του παιδιού;

- 13.5 Η σύμβαση του 1980 θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών στη σύμβαση του 1996 τα οποία είναι επίσης συμβαλλόμενα μέρη στη σύμβαση του 1980⁴⁴⁸.
- 13.6 Η σύμβαση του 1996 συμπληρώνει και ενισχύει τη σύμβαση του 1980 παρέχοντας ρητό πλαίσιο όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία, μεταξύ άλλων και σε εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες απορρίπτεται η επιστροφή του παιδιού ή δεν υποβάλλεται αίτηση για επιστροφή. Η σύμβαση ενισχύει τη σύμβαση του 1980 υπογραμμίζοντας τον πρωταρχικό ρόλο που διαδραματίζουν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού στη λήψη απόφασης σχετικά με τυχόν μέτρα που ενδέχεται να απαιτούνται για την προστασία του παιδιού μακροπρόθεσμα⁴⁴⁹. Αυτό το επιτυγχάνει εξασφαλίζοντας ότι το συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού διατηρεί τη διεθνή δικαιοδοσία έως ότου εξασφαλιστεί η τήρηση ορισμένων προϋποθέσεων⁴⁵⁰.
- 13.7 Η σύμβαση του 1996 περιέχει επίσης διατάξεις οι οποίες μπορούν να είναι χρήσιμες όταν μια δικαστική ή διοικητική αρχή επιθυμεί να διατάξει την επιστροφή ενός παιδιού βάσει της σύμβασης του 1980, αλλά **μόνο με την αιτιολογία ότι** εφαρμόζονται ορισμένα απαραίτητα επείγοντα μέτρα για τη διασφάλιση της ασφαλούς επιστροφής και της συνεχούς προστασίας του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος που υποβάλλει την αίτηση (έως ότου οι αρχές του συγκεκριμένου συμβαλλόμενου κράτους να είναι σε θέση να ενεργήσουν για την προστασία του παιδιού). Εν προκειμένω, η σύμβαση του 1996 περιέχει έναν ειδικό λόγο διεθνούς δικαιοδοσίας ο οποίος, σε περίπτωση που η υπόθεση έχει επείγοντα χαρακτήρα, παρέχει στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση τη δυνατότητα να λάβει «τα απαραίτητα μέτρα προστασίας» σε σχέση με το παιδί⁴⁵¹. Η σύμβαση του 1996 ενισχύει την αποτελεσματικότητα τυχόν διαταχθέντων μέτρων προστασίας εξασφαλίζοντας ότι οι σχετικές διατάξεις αναγνωρίζονται αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο πρέπει να επιστρέψει το παιδί και είναι εκτελεστές στο εν λόγω συμβαλλόμενο κράτος κατόπιν αιτήσεως παντός ενδιαφερομένου (έως ότου οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους που υποβάλλει την αίτηση να είναι σε θέση να εφαρμόσουν τυχόν απαραίτητα μέτρα

⁴⁴⁶ Άρθρο 7 παράγραφος 2 της σύμβασης του 1996 και άρθρο 3 της σύμβασης του 1980. Βλέπε ανωτέρω, σημείο **4.21**.

⁴⁴⁷ Βλέπε ανωτέρω, σημείο **4.21**. Για αποφάσεις σχετικά με την ερμηνεία της παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης, βλέπε τη νομολογία και τα σχόλια στην INCADAT (< www.incadat.com >).

⁴⁴⁸ Άρθρο 50. Βλέπε ανωτέρω, σημείο **12.4**.

⁴⁴⁹ Όσον αφορά τη σύμβαση του 1980, βλέπε άρθρα 16 και 19 της εν λόγω σύμβασης, καθώς και τις παραγράφους 16 και 19 της εισηγητικής έκθεσης της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών, από E. Pérez-Vera, στο *Proceedings of the Fourteenth Session (1980)*, Tome III, *Child abduction*, The Hague, Imprimerie Nationale, 1982, σ. 425-476. Στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται ότι η σύμβαση του 1980 στηρίζεται εμμέσως στην αρχή ότι τυχόν συζήτηση επί της ουσίας του δικαιώματος επιμέλειας θα πρέπει να πραγματοποιείται ενώπιον των αρμόδιων αρχών του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του πριν από την παράνομη μετακίνηση/κατακράτηση (παράγραφος 19).

⁴⁵⁰ Άρθρο 7 - βλέπε ανωτέρω, σημεία **4.20-4.25**.

⁴⁵¹ Άρθρο 11 - βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 6** [και ειδικότερα, **παράδειγμα 6 (Ζ)**].

προστασίας)⁴⁵².

- 13.8 Η σύμβαση του 1996 μπορεί επίσης να είναι χρήσιμη σε ζητήματα προσωρινού δικαιώματος επίσκεψης/επαφής στο πλαίσιο υποθέσεων απαγωγής όταν εκκρεμεί η διαδικασία επιστροφής βάσει της σύμβασης του 1980⁴⁵³. Όταν το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού δεν είναι σε θέση να εξετάσει ζητήματα προσωρινού δικαιώματος επίσκεψης/επαφής **και** όταν η υπόθεση έχει επείγοντα χαρακτήρα, το άρθρο 11 της σύμβασης μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση ώστε οι αρχές του συμβαλλομένου κράτους που έχουν επιληφθεί της διαδικασίας επιστροφής να εκδώσουν τέτοια διάταξη⁴⁵⁴. Η διάταξη αυτή παύει να ισχύει από τη στιγμή που οι αρχές του συμβαλλομένου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού λάβουν τα συναφή απαραίτητα μέτρα προστασίας⁴⁵⁵.
- 13.9 Οι διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης του 1996 μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για να υποστηρίξουν τις απαιτήσεις συνεργασίας που προβλέπονται στη σύμβαση του 1980. Βάσει της σύμβασης του 1980, η κεντρική αρχή οφείλει να παρέχει «γενικές πληροφορίες που αφορούν το εθνικό [της] δίκαιο σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης»⁴⁵⁶, ενώ βάσει της σύμβασης του 1996, η κεντρική αρχή οφείλει να προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για να παρέχει, σε σχέση με την εφαρμογή της σύμβασης, «πληροφορίες για τη νομοθεσία [της], καθώς και για τις διαθέσιμες στο κράτος [της] υπηρεσίες σε θέματα προστασίας των παιδιών»⁴⁵⁷. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται σε μια άλλη κεντρική αρχή ή σε έναν γονέα η δυνατότητα να αποκτήσει ευρύτερο φάσμα πληροφοριών σχετικά με τη νομοθεσία του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα.
- 13.10 Το άρθρο 34 της σύμβασης του 1996, το οποίο παρέχει στις αρμόδιες αρχές που εξετάζουν τη λήψη μέτρου προστασίας τη δυνατότητα να ζητήσουν, εφόσον το απαιτεί η κατάσταση του παιδιού, από την αρχή άλλου συμβαλλομένου κράτους που έχει χρήσιμες για την προστασία του παιδιού πληροφορίες να τους τις διαβιβάσει⁴⁵⁸, μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε περίπτωση **απόρριψης** της αίτησης έκδοσης διαταγής επιστροφής βάσει της σύμβασης του 1980⁴⁵⁹. Στην περίπτωση αυτή, εάν αρχή του συμβαλλομένου κράτους της συνήθους διαμονής

⁴⁵² Βλέπε ανωτέρω, σημείο **6.12** σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση μέτρων προστασίας που λαμβάνονται βάσει του άρθρου 11 και, γενικότερα, την ανάλυση στο **κεφάλαιο 10**.

⁴⁵³ Επ' αυτού, βλ. **κεφάλαιο 6** ανωτέρω, και ειδικότερα το **παράδειγμα 6 (ΣΤ)**, καθώς και την ανάλυση στην υποσημείωση 216. Βλέπε επίσης τον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή (ό.π. υποσημείωση 216), σημείο 4.6.2, στον οποίο, στο πλαίσιο του άρθρου 21 της σύμβασης του 1980, αναφέρονται τα εξής: «σε ορισμένες χώρες επικρατεί η άποψη ότι το άρθρο 21 δεν καλύπτει αιτήσεις προσωρινού δικαιώματος επαφής που υποβάλλονται ενόσω εκκρεμεί η έκδοση απόφασης επιστροφής. Και πάλι αυτό δεν συνάδει με την υποκείμενη αρχή βάσει της οποίας η επαφή θα πρέπει να διατηρείται σε όλες τις περιπτώσεις εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος για το παιδί. Επιπλέον, η μη αποκατάσταση της επαφής με τον αποστερούμενο γονέα κατά τη διάρκεια της ενίοτε μακράς διαδικασίας επιστροφής ενέχει τον κίνδυνο πρόκλησης περαιτέρω βλάβης στο παιδί και αποξένωσης από τον αποστερούμενο γονέα».

⁴⁵⁴ Βλέπε ανωτέρω, σημεία **6.2-6.5** σχετικά με το πότε μια υπόθεση μπορεί να θεωρηθεί «επείγουσα» για τους σκοπούς του άρθρου 11.

⁴⁵⁵ Άρθρο 11 παράγραφος 2 - βλέπε ανωτέρω, σημεία **6.8-6.9**. Η χρήση του άρθρου 11 για τη χορήγηση δικαιοδοσίας με σκοπό τη λήψη των απαραίτητων μέτρων προστασίας ώστε να διασφαλιστεί η ασφαλής επιστροφή ενός παιδιού ή η προσωρινή επαφή στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής (όπως αναφέρεται στο παρόν σημείο και στο σημείο **13.7**, καθώς και ανωτέρω στο **κεφάλαιο 6**) εξετάστηκε στο πλαίσιο της ειδικής επιτροπής του 2011 (Μέρος Ι) όσον αφορά το πότε τέτοιες καταστάσεις συνιστούν «επείγουσα περίπτωση» ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση το άρθρο 11. Όπως αναφέρεται ανωτέρω στο **κεφάλαιο 6**, απόκειται πάντοτε στην αρμόδια αρχή να αποφασίσει αν μπορεί να ληφθεί ένα μέτρο βάσει του άρθρου 11 –δηλαδή αν η περίπτωση μπορεί ορθώς να περιγραφεί ως «επείγουσα»– με βάση τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης ενώπιόν της.

⁴⁵⁶ Άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο ε).

⁴⁵⁷ Άρθρο 30 παράγραφος 2.

⁴⁵⁸ Άρθρο 34. Βλέπε επίσης ανωτέρω, σημεία **11.25-11.26**.

⁴⁵⁹ Ειδικότερα, εάν η αίτηση για επιστροφή απορριφθεί για τον λόγο ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η επιστροφή να εκθέσει το παιδί σε φυσική ή ψυχική δοκιμασία ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο να το περιagάγει σε αφόρητη κατάσταση – άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) της σύμβασης του 1980.

του παιδιού, η οποία έχει επιληφθεί της διαφοράς επιμέλειας, δεν έχει ήδη στη διάθεσή της τις πληροφορίες επί των οποίων βασίστηκε η απόρριψη της αίτησης για επιστροφή, το άρθρο 34 παρέχει στην αρχή τη δυνατότητα να ζητήσει τις πληροφορίες αυτές από την αρχή που απέρριψε την αίτηση για επιστροφή. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να αποτραπεί το ενδεχόμενο οι αρχές του συμβαλλομένου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού, οι οποίες έχουν επιληφθεί της διαφοράς επιμέλειας, να μην έχουν στη διάθεσή τους τις πληροφορίες τις οποίες έλαβαν υπόψη οι αρχές που εξέτασαν την αίτηση για επιστροφή. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει εν προκειμένω διαφορά μεταξύ της λειτουργίας της σύμβασης του 1996 και της λειτουργίας του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα⁴⁶⁰. Το άρθρο 11 παράγραφος 6 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα επιβάλλει σε δικαστήριο το οποίο απέρριψε την αίτηση για επιστροφή βάσει του άρθρου 13 της σύμβασης του 1980 την **υποχρέωση** να διαβιβάσει όλα τα έγγραφα που σχετίζονται με την ακροαματική διαδικασία στις αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση. Η σύμβαση του 1996 δεν προβλέπει τέτοιου είδους υποχρέωση. Ωστόσο, όπως αναλύεται στο **κεφάλαιο 11** ανωτέρω, προβλέπει τη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ των αρχών⁴⁶¹.

13.11 Το άρθρο 34 της σύμβασης του 1996 μπορεί επίσης να είναι χρήσιμο σε συμβαλλόμενο κράτος **στο οποίο έχει υποβληθεί αίτηση** και έχει επιληφθεί της διαδικασίας επιστροφής βάσει της σύμβασης του 1980. Εάν οι πληροφορίες από το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού είναι σημαντικές για τη λήψη απόφασης περί επιστροφής ή μη επιστροφής⁴⁶², ή για τη λήψη τυχόν άλλων επειγόντων μέτρων προστασίας τα οποία εξετάζει η δικαστική ή διοικητική αρχή του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο έχει υποβληθεί η αίτηση (π.χ. επείγοντα μέτρα προστασίας που αφορούν την ασφαλή επιστροφή του παιδιού), η αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει τον μηχανισμό του άρθρου 34 για να λάβει τις σημαντικές αυτές πληροφορίες από το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού.

13.12 Τέλος, επισημαίνεται ότι ούτε στη σύμβαση του 1996 ούτε στη σύμβαση του 1980 αναφέρεται η διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όταν η διαδικασία για την επιστροφή ενός παιδιού κινείται ταυτόχρονα στο συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού (βάσει των άρθρων 5 και 7 της σύμβασης του 1996) και στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο το παιδί έχει μετακινηθεί ή κατακρατείται παράνομα (βάσει του άρθρου 12 της σύμβασης του 1980). Το άρθρο 13 της σύμβασης του 1996 δεν επιλύει το ζήτημα αυτό διότι η δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης του 1980 δεν θεμελιώνεται στα άρθρα 5 έως 10 της σύμβασης του 1996 (βλέπε άρθρο 13 της σύμβασης του 1996). Στις περιπτώσεις αυτές, απόκειται στα εμπλεκόμενα συμβαλλόμενα κράτη να επικοινωνούν και να συνεργάζονται (με την υποστήριξη των κεντρικών αρχών και/ή μέσω άμεσης δικαστικής επικοινωνίας) όσον αφορά την πλέον ενδεδειγμένη λύση, λαμβάνοντας υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.⁴⁶³

⁴⁶⁰ Βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 8.

⁴⁶¹ Άρθρο 34. Βλέπε επίσης ανωτέρω, σημεία **11.25-11.26**. Βλέπε επίσης **παράδειγμα 11 (Θ)**.

⁴⁶² Π.χ. όσον αφορά επιχειρήματα υπεράσπισης που προβάλλονται βάσει του άρθρου 13 της σύμβασης του 1980. Ωστόσο, σε σχέση με το αν η μετακίνηση ή κατακράτηση ενός παιδιού ήταν «παράνομη» κατά την έννοια του άρθρου 3 της σύμβασης του 1980, βλέπε τον ειδικό μηχανισμό που προβλέπεται στο άρθρο 15 της σύμβασης του 1980.

⁴⁶³ Μια σημαντική παράμετρος κατά την εξέταση του ζητήματος αυτού μπορεί να είναι ο επείγων χαρακτήρας της διαδικασίας επιστροφής βάσει της σύμβασης του 1980 (βλέπε άρθρα 2 και 11 της σύμβασης του 1980).

Παράδειγμα 13 (Α) Στο παράδειγμα αυτό, τα κράτη Α και Β είναι συμβαλλόμενα κράτη τόσο στη σύμβαση του 1996 όσο και στη σύμβαση του 1980.

Ένα παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος Α. Έπειτα από τον χωρισμό των γονέων του παιδιού, και οι δύο γονείς διατηρούν την επιμέλεια του παιδιού αλλά συμφωνούν ότι το παιδί θα τεθεί υπό την κύρια επιμέλεια της μητέρας, έχοντας παράλληλα τακτική επαφή με τον πατέρα του. Τρεις μήνες αργότερα η μητέρα μετακινείται με το παιδί στο κράτος Β χωρίς τη συγκατάθεση του πατέρα.

Ο πατέρας κινεί διαδικασία επιστροφής βάσει της σύμβασης του 1980. Η μητέρα ισχυρίζεται ότι ο πατέρας έχει κακοποιήσει σεξουαλικά το παιδί και τα δικαστήρια στο κράτος Β απορρίπτουν την αίτηση για επιστροφή για τον λόγο ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η επιστροφή του παιδιού να το εκθέσει σε φυσική ή ψυχική δοκιμασία⁴⁶⁴.

Ως εκ τούτου, ο πατέρας καταθέτει στις αρχές του κράτους Α αίτηση για επιστροφή του παιδιού (δεδομένου ότι οι αρχές του κράτους Α διατηρούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους βάσει του άρθρου 7 της σύμβασης του 1996, η απόρριψη της αίτησης για επιστροφή βάσει της σύμβασης του 1980 δεν οδηγεί, αφ' εαυτής, σε μεταβολή της δικαιοδοσίας⁴⁶⁵). Βάσει του άρθρου 34 παράγραφος 1, τα δικαστήρια του κράτους Α μπορούν, και θα πρέπει εφόσον παρίσταται ανάγκη, να ζητήσουν πληροφορίες από τις αρχές του κράτους Β όσον αφορά τους λόγους απόρριψης της αίτησης για επιστροφή και τις πληροφορίες/τα αποδεικτικά στοιχεία επί των οποίων βασίστηκε η απόφαση.

Οι αρχές του κράτους Α επανεξετάζουν την υπόθεση και διαπιστώνουν ότι δεν υπάρχει κίνδυνος πρόκλησης βλάβης στο παιδί κατά την επιστροφή του στο κράτος Α και ότι το δικαστήριο του κράτους Β δεν γνώριζε όλα τα σχετικά πραγματικά περιστατικά. Εκδίδουν διάταξη για την επιστροφή του παιδιού στο κράτος Α.

Η διάταξη του κράτους Α πρέπει να αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο κράτος Β εφόσον δεν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού της αναγνώρισης βάσει του άρθρου 23 παράγραφος 2. Το γεγονός ότι στο κράτος Β έχει εκδοθεί απόφαση περί μη επιστροφής βάσει του άρθρου 13 της σύμβασης του 1980 δεν αποτελεί, αφ' εαυτού, λόγο αποκλεισμού της αναγνώρισης βάσει του άρθρου 23. Εάν η μητέρα δεν είναι πρόθυμη να συμμορφωθεί οικειοθελώς με τη διάταξη του κράτους Α, η διάταξη μπορεί να εκτελεστεί σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 26 και 28 της σύμβασης του 1996⁴⁶⁶.

Εναλλακτικά, τα δικαστήρια του κράτους Β (ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης) θα μπορούσαν να διατάζουν την επιστροφή του παιδιού βάσει του άρθρου 12 της σύμβασης του 1980, αλλά, ταυτόχρονα, να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας του παιδιού βάσει του άρθρου 11 προκειμένου να διασφαλιστεί η ασφαλής επιστροφή και η συνεχής προστασία του παιδιού στο κράτος Α (έως ότου οι αρχές στο κράτος αυτό να είναι σε θέση να ενεργήσουν). Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να προβλέπουν, για παράδειγμα, ότι ενόσω οι αρχές του κράτους Α δεν είναι σε θέση να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας 1) δεν επιτρέπεται στον πατέρα να έλθει σε επαφή με το παιδί και 2) ότι ο πατέρας πρέπει να μεριμνήσει για χωριστό κατάλυμα στο κράτος Α για το παιδί και τη μητέρα. Οι διατάξεις αυτές πρέπει ακολούθως να αναγνωριστούν στο κράτος Α (εκτός εάν στοιχειοθετηθεί λόγος μη αναγνώρισης – βλέπε άρθρο 23 παράγραφος 2) έως ότου οι αρχές του κράτους Α να είναι σε θέση να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για τη διασφάλιση της προστασίας του παιδιού. Ενδέχεται το κράτος Β να επιθυμεί να εξασφαλίσει, στο μέτρο του δυνατού, την εφαρμογή αυτών των μέτρων προστασίας στο κράτος Α **προτού** επιτρέψει την εφαρμογή της διαταγής επιστροφής (στην περίπτωση αυτή, η εφαρμογή

⁴⁶⁴ Άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) της σύμβασης του 1980.

⁴⁶⁵ Βλέπε ανωτέρω, σημεία 4.20-4.25.

⁴⁶⁶ Βλέπε ανωτέρω, σημεία 10.22-10.28.

της απαίτησης καταλύματος θα μπορούσε να επαληθευτεί προτού επιτραπεί η πραγματοποίηση της επιστροφής, αλλά η εφαρμογή της διαταγής περί «μη επαφής» θα πρέπει να εκτελεστεί από το κράτος Α, κατά περίπτωση, κατά την επιστροφή του παιδιού στο κράτος Α).

β) Ποιος είναι ο ρόλος της σύμβασης του 1996 σε περιπτώσεις στις οποίες η σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών δεν εφαρμόζεται στην απαγωγή του παιδιού;

13.13 Υπάρχουν διάφορες περιπτώσεις στις οποίες η σύμβαση του 1980 ενδέχεται να μην εφαρμόζεται σε μια υπόθεση ενώ εφαρμόζεται η σύμβαση του 1996. Για παράδειγμα, η σύμβαση του 1980 δεν εφαρμόζεται σε παιδιά ηλικίας άνω των 16 ετών, ενώ η σύμβαση του 1996 εφαρμόζεται σε παιδιά ηλικίας έως 18 ετών⁴⁶⁷. Το σημαντικότερο στοιχείο είναι ότι η σύμβαση του 1980 εφαρμόζεται μόνο σε υποθέσεις που αφορούν δύο κράτη που είναι συμβαλλόμενα κράτη στην εν λόγω σύμβαση και μεταξύ των οποίων η σύμβαση έχει τεθεί σε ισχύ. Για παράδειγμα, εάν ένα κράτος έχει προσχωρήσει στη σύμβαση του 1980, η σύμβαση αυτή εφαρμόζεται μόνο μεταξύ του ίδιου και άλλου συμβαλλόμενου κράτους το οποίο έχει **αποδεχθεί** την προσχώρησή του⁴⁶⁸. Ως εκ τούτου, δύο κράτη που εμπλέκονται σε υπόθεση διεθνούς απαγωγής παιδιού μπορεί να είναι αμφότερα συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση του 1996, αλλά η σύμβαση του 1980 να μην ισχύει στις μεταξύ τους σχέσεις.

13.14 Πολλοί από τους τρόπους με τους οποίους η σύμβαση του 1996 μπορεί να είναι χρήσιμη σε υποθέσεις παράνομης μετακίνησης/κατακράτησης στις οποίες **δεν** εφαρμόζεται η σύμβαση του 1980 αναφέρονται στα προηγούμενα κεφάλαια του παρόντος εγχειριδίου.

Για παράδειγμα:

- οι διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας, με τις οποίες διασφαλίζεται ότι το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού διατηρεί τη διεθνή δικαιοδοσία έως ότου εξασφαλιστεί η τήρηση αυστηρών προϋποθέσεων⁴⁶⁹, αναλύθηκαν στα σημεία **4.20** έως **4.25**, καθώς και στα σημεία **13.2** έως **13.4** ανωτέρω.
- οι διατάξεις περί συνεργασίας, με τις οποίες διασφαλίζεται ότι στα συμβαλλόμενα κράτη της σύμβασης του 1996 παρέχεται στους γονείς ευρύ φάσμα υπηρεσιών οι οποίες μπορούν να είναι χρήσιμες σε υποθέσεις διεθνούς απαγωγής παιδιών, αναλύθηκαν στο **κεφάλαιο 11** ανωτέρω. Οι κυριότερες διατάξεις που ενδέχεται να είναι χρήσιμες σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης/κατακράτησης παιδιού είναι αυτές που αφορούν τα καθήκοντα των κεντρικών αρχών να βοηθούν στον εντοπισμό του παιδιού και να διευκολύνουν τον φιλικό διακανονισμό για την προστασία του προσώπου του παιδιού⁴⁷⁰.
- Οι διατάξεις σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση, οι οποίες αναλύθηκαν στο **κεφάλαιο 10** ανωτέρω, μπορούν επίσης, σε συνδυασμό με τους κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας, να χρησιμοποιηθούν σε ορισμένες περιστάσεις ώστε να διασφαλιστεί η πραγματική επιστροφή του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής του. Για παράδειγμα, ο γονέας στο συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού ενδέχεται να διαθέτει ήδη εκτελεστή διάταξη σχετικά με την επιμέλεια ή την παράδοση του

⁴⁶⁷ Άρθρο 2 της σύμβασης του 1996· άρθρο 4 της σύμβασης του 1980.

⁴⁶⁸ Βλέπε άρθρο 38 της σύμβασης του 1980.

⁴⁶⁹ Άρθρο 7 της σύμβασης του 1996.

⁴⁷⁰ Άρθρο 31 στοιχεία β) και γ) – μπορούν να εκτελούνται απευθείας από την κεντρική αρχή ή έμμεσα, με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών. Βλέπε ανωτέρω, σημείο **11.11**.

παιδιού ή ενδέχεται να είναι σε θέση να αποκτήσει άμεσα τέτοια διάταξη στο εν λόγω συμβαλλόμενο κράτος. Η διάταξη αυτή θα μπορούσε ακολούθως να αποσταλεί για αναγνώριση και εκτέλεση δυνάμει της σύμβασης στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται παράνομα. Αφού κηρυχθεί εκτελεστή ή καταχωριστεί προς εκτέλεση, η διάταξη πρέπει να εκτελεστεί στο δεύτερο συμβαλλόμενο κράτος ωσάν να είχε εκδοθεί από τις αρχές του εν λόγω κράτους, εκτός εάν συντρέχει κάποιος από τους λόγους αποκλεισμού της αναγνώρισης⁴⁷¹.

Παράδειγμα 13 (B) Στο παράδειγμα αυτό και τα δύο κράτη A και B είναι συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση του 1996. Ωστόσο, το κράτος B δεν είναι συμβαλλόμενο κράτος στη σύμβαση του 1980⁴⁷².

Ένα παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος A. Έπειτα από τον χωρισμό των γονέων του παιδιού, και οι δύο γονείς διατηρούν την επιμέλεια του παιδιού αλλά συμφωνούν ότι το παιδί θα τεθεί υπό την κύρια επιμέλεια της μητέρας, έχοντας παράλληλα τακτική επαφή με τον πατέρα του. Τρεις μήνες αργότερα η μητέρα μετακινείται με το παιδί στο κράτος B χωρίς τη συγκατάθεση του πατέρα.

Βάσει της σύμβασης του 1996, ο πατέρας μπορεί να υποβάλει αίτημα στην κεντρική αρχή του κράτους A να ζητήσει τη βοήθεια της κεντρικής αρχής του κράτους B στον εντοπισμό του παιδιού στο κράτος αυτό⁴⁷³.

Μπορεί επίσης να υποβάλει αίτημα στην κεντρική αρχή του κράτους A να λάβει πληροφορίες από την κεντρική αρχή του κράτους B σχετικά με τη νομοθεσία και τις διαθέσιμες στο κράτος B υπηρεσίες σε θέματα προστασίας των παιδιών⁴⁷⁴.

Τη διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας σε σχέση με το παιδί διατηρούν οι αρχές του κράτους A⁴⁷⁵. Κατόπιν αιτήματος του πατέρα, οι αρχές αυτές είναι, επομένως, σε θέση να διατάξουν την άμεση επιστροφή του παιδιού στη δικαιοδοσία του κράτους A (είτε υπό την επιμέλεια της μητέρας είτε, εάν η μητέρα δεν είναι διατεθειμένη να επιστρέψει στο κράτος A, να διατάξουν την ανάθεση της επιμέλειας στον πατέρα). Η διάταξη αυτή θα πρέπει να εκτελεστεί στο κράτος B κατόπιν αιτήματος του πατέρα ή οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου⁴⁷⁶. Ωστόσο, ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, τα δικαστήρια του κράτους A μπορούν εναλλακτικά να διατάξουν ότι το παιδί θα παραμείνει υπό την επιμέλεια της μητέρας στο κράτος B εν αναμονή της ολοκλήρωσης της εκδίκασης των ζητημάτων επιμέλειας του παιδιού (η οποία θα λάβει χώρα στο κράτος A), αλλά ότι το παιδί θα έχει προσωρινή επαφή με τον πατέρα ενώ η διαδικασία αυτή βρίσκεται σε εξέλιξη.

⁴⁷¹ Σχετικά με το ζήτημα της εκτέλεσης, βλέπε σημεία **10.22-10.28** ανωτέρω.

⁴⁷² Συνεπώς, η σύμβαση του 1980 δεν ισχύει μεταξύ των δύο κρατών και δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην υπόθεση.

⁴⁷³ Άρθρο 31 στοιχείο γ). Βλέπε ανωτέρω, σημείο **11.11**.

⁴⁷⁴ Άρθρο 30 παράγραφος 2: ο πατέρας μπορεί να ζητήσει από την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους B, του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του, να υποβάλει το αίτημα παροχής πληροφοριών, ή μπορεί να απευθυνθεί απευθείας στην κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους A. Βλέπε ανωτέρω, σημείο **11.10**.

⁴⁷⁵ Άρθρο 7 της σύμβασης του 1996, το οποίο αναλύεται ανωτέρω, στα σημεία **4.20-4.25**.

⁴⁷⁶ Εκτός εάν συντρέχει λόγος μη αναγνώρισης βάσει της σύμβασης – βλέπε άρθρο 26 παράγραφος 3, εξετάστηκε ανωτέρω στο σημείο **10.24**.

B. Δικαίωμα επίσκεψης/επαφής⁴⁷⁷

α) Τι είναι το «δικαίωμα επίσκεψης»;

- 13.15** Το άρθρο 3 στοιχείο β) αναφέρει ότι τα «μέτρα για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού» δύνανται κυρίως να αφορούν το «δικαίωμα επίσκεψης». Παρότι στη σύμβαση δεν παρέχεται πλήρης ορισμός του όρου «δικαίωμα επίσκεψης», αναφέρεται ρητά ότι το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει «το δικαίωμα μεταφοράς του παιδιού, για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα, σε έναν άλλο τόπο από εκείνον της συνήθους διαμονής του»⁴⁷⁸. Η διατύπωση αυτή αποτελεί αναπαραγωγή του ορισμού του «δικαιώματος επικοινωνίας» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 5 στοιχείο β) της σύμβασης του 1980⁴⁷⁹. Η γλωσσική συνοχή μεταξύ των δύο συμβάσεων είναι σκόπιμη και οι όροι θα πρέπει να ερμηνεύονται με τον ίδιο αυτόνομο⁴⁸⁰ τρόπο και στις δύο συμβάσεις προκειμένου να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των συμβάσεων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην εισηγητική έκθεση της σύμβασης του 1996 καθίσταται σαφές ότι «το δικαίωμα επίσκεψης» περιλαμβάνει «την επαφή από απόσταση που επιτρέπεται να διατηρεί ένας γονέας με το παιδί του μέσω αλληλογραφίας, τηλεφώνου ή τηλεομοιοτυπίας»⁴⁸¹.
- 13.16** Τα παραδείγματα που παρατίθενται στο παρόν εγχειρίδιο αποτυπώνουν τη σημασία κάθε κεφαλαίου της σύμβασης του 1996 σε υποθέσεις διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής. Στην παρούσα ενότητα συγκεντρώνονται ορισμένες από τις πλέον σημαντικές διατάξεις της σύμβασης του 1996 για τις υποθέσεις αυτές.

β) Διακρατική διοικητική συνεργασία⁴⁸² σε υποθέσεις διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής

- 13.17** Πέραν των γενικών καθηκόντων των κεντρικών αρχών, ορισμένα εκ των οποίων, όπως η παροχή βοήθειας στον εντοπισμό του παιδιού και η διευκόλυνση του φιλικού διακανονισμού, θα είναι επίσης χρήσιμα για τη διασφάλιση της άσκησης του δικαιώματος επίσκεψης ή επαφής, το άρθρο 35 της σύμβασης του 1996 αφορά ειδικά τη συνεργασία σε υποθέσεις διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής. Το άρθρο 35 προβλέπει ότι οι αρμόδιες αρχές συμβαλλομένου κράτους δύνανται να ζητούν από τις αρχές άλλου συμβαλλομένου κράτους τη συνδρομή τους για την εφαρμογή των λαμβανομένων κατ' εφαρμογή της συμβάσεως μέτρων προστασίας, ιδιαίτερα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής ασκήσεως του δικαιώματος επισκέψεως και του δικαιώματος διατηρήσεως απευθείας τακτικών επαφών.⁴⁸³
- 13.18** Το άρθρο 35 παρέχει επίσης μηχανισμό ώστε ένας γονέας που διαμένει σε διαφορετικό συμβαλλόμενο κράτος απ' ό,τι το παιδί να ζητήσει από τις αρχές του κράτους του να συλλέξουν πληροφορίες ή αποδείξεις και να αποφανθούν για την καταλληλότητα του γονέα αυτού να ασκεί το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής και

⁴⁷⁷ Περαιτέρω πληροφορίες διατίθενται στον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή (ό.π. υποσημείωση 216). Ζητήματα ορολογίας (π.χ. «επαφή» και «επίσκεψη») εξετάζονται στη σ. xxvι.

⁴⁷⁸ Άρθρο 3 στοιχείο β). Βλέπε επίσης, ανωτέρω, σημείο **3.22** σχετικά με την έννοια του άρθρου 3 στοιχείο β).

⁴⁷⁹ Η διατύπωση του «δικαιώματος επιμέλειας» που παρατίθεται στο άρθρο 3 στοιχείο β) της σύμβασης του 1996 αποτελεί επίσης αναπαραγωγή του άρθρου 5 στοιχείο β) της σύμβασης του 1980.

⁴⁸⁰ Αυτό σημαίνει ότι οι όροι θα πρέπει να ερμηνεύονται ανεξάρτητα, χωρίς να υπόκεινται σε περιορισμούς του εσωτερικού δικαίου.

⁴⁸¹ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 20. Επί του παρόντος, η έμμεση αυτή επαφή περιλαμβάνει προφανώς την επαφή μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τη διαδικτυακή επικοινωνία, μεταξύ άλλων με τη χρήση εξοπλισμού τηλεδιάσκεψης.

⁴⁸² Για λεπτομερή εξέταση των διατάξεων περί συνεργασίας, βλέπε **κεφάλαιο 11** ανωτέρω.

⁴⁸³ Άρθρο 35 παράγραφος 1. Βλέπε ανωτέρω, σημεία **11.27-11.30**.

για τους όρους υπό τους οποίους θα μπορούσε να το ασκεί⁴⁸⁴. Οι πληροφορίες, οι αποδείξεις ή τα συμπεράσματα αυτά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις αρχές που έχουν διεθνή δικαιοδοσία κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής με το παιδί. Επιπλέον, το άρθρο παρέχει στις αρχές που έχουν διεθνή δικαιοδοσία τη διακριτική ευχέρεια να αναβάλουν τη διαδικασία εξέτασης του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής εν αναμονή του αποτελέσματος της αίτησης⁴⁸⁵. Στη σύμβαση τονίζεται ότι η αναβολή αυτή εν αναμονή της λήψης των πληροφοριών ενδείκνυται ιδιαίτερα όταν στο πλαίσιο της διαδικασίας εξετάζεται το ενδεχόμενο περιορισμού ή αφαίρεσης του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής που είχε αναγνωρισθεί στο κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής του παιδιού.⁴⁸⁶

Παράδειγμα 13 (Γ) *Η μητέρα και το παιδί μετεγκαταστάθηκαν νόμιμα στο συμβαλλόμενο κράτος Α από το συμβαλλόμενο κράτος Β πριν από αρκετά χρόνια και ο πατέρας παρέμεινε στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Εφαρμόζονταν ρυθμίσεις επίσκεψης και το παιδί είχε τακτική επαφή με τον πατέρα του. Η μητέρα επιθυμεί τώρα να περιορίσει ή να παύσει τις ρυθμίσεις επίσκεψης μεταξύ του παιδιού και του πατέρα και, για τον σκοπό αυτό, κινεί διαδικασία ενώπιον των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους Α. Ο πατέρας ζητεί από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β να συλλέξουν πληροφορίες/αποδείξεις και να αποφανθούν για την καταλληλότητά του να ασκεί το δικαίωμα επίσκεψης και για τους όρους υπό τους οποίους θα πρέπει να το ασκεί⁴⁸⁷. Ζητεί επίσης οι αρχές που έχουν επιληφθεί της υπόθεσης στο συμβαλλόμενο κράτος Α να αναβάλουν τη διαδικασία εν αναμονή της λήψης των συμπερασμάτων του συμβαλλόμενου κράτους Β⁴⁸⁸. Οι αρχές κάνουν δεκτό το αίτημα αυτό και η διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Α αναβάλλεται. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β διερευνούν την κατάσταση και καταρτίζουν έκθεση στην οποία καταδεικνύεται η καταλληλότητα του πατέρα να ασκεί το δικαίωμα επίσκεψης. Η έκθεση αυτή και οι συνοδευτικές πληροφορίες γίνονται δεκτές ως αποδείξεις και λαμβάνονται υπόψη από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το δικαίωμα επίσκεψης⁴⁸⁹.*

γ) Εκ των προτέρων αναγνώριση⁴⁹⁰

13.19 Βάσει της σύμβασης του 1996, διάταξη περί επαφής η οποία έχει εκδοθεί σε ένα συμβαλλόμενο κράτος αναγνωρίζεται κατά κανόνα αυτοδικαίως σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη⁴⁹¹. Οι λόγοι στους οποίους μπορεί να βασίζεται τυχόν αποκλεισμός της αναγνώρισης είναι περιορισμένοι και απαριθμούνται εξαντλητικά στο άρθρο 23 παράγραφος 2 της σύμβασης⁴⁹².

13.20 Ωστόσο, η δυνατότητα «εκ των προτέρων αναγνώρισης», η οποία προβλέπεται στο άρθρο 24 της σύμβασης, αποτελεί ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο για τη διευκόλυνση της άσκησης του διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής. Ο λόγος είναι ότι μπορεί να καθησυχάσει τους γονείς οι οποίοι ανησυχούν ότι οι διατάξεις περί επαφής δεν θα τηρηθούν από τα μέρη σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη. Δύο περιπτώσεις που αφορούν το διεθνές δικαίωμα επίσκεψης/επαφής καταδεικνύουν τη χρήση αυτή:

⁴⁸⁴ Άρθρο 35 παράγραφος 2.

⁴⁸⁵ Άρθρο 35 παράγραφος 3.

⁴⁸⁶ Ό.π.

⁴⁸⁷ Άρθρο 35 παράγραφος 2.

⁴⁸⁸ Άρθρο 35 παράγραφος 3.

⁴⁸⁹ Άρθρο 35 παράγραφος 2.

⁴⁹⁰ Αναλύεται περαιτέρω στο **κεφάλαιο 10**, σημεία **10.16-10.21**, ανωτέρω.

⁴⁹¹ Άρθρο 23 παράγραφος 1.

⁴⁹² Βλέπε ανωτέρω, σημεία **10.4-10.15**.

- όταν ένα παιδί πρόκειται να ταξιδέψει σε άλλο κράτος για μια περίοδο επαφής, το πρόσωπο που έχει την κύρια επιμέλεια του παιδιού μπορεί να ανησυχεί ότι το πρόσωπο που ασκεί το δικαίωμα επίσκεψης δεν θα τηρήσει τη διάταξη περί επαφής και ότι ενδέχεται το παιδί να μην επιστρέψει στην επιμέλειά του μετά το πέρας της επαφής. Με την εκ των προτέρων αναγνώριση των διατάξεων περί δικαιώματος επιμέλειας και επαφής του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού διασφαλίζεται ότι, εάν η διάταξη περί επαφής δεν τηρηθεί στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ασκείται το δικαίωμα αυτό, η επιστροφή του παιδιού στο πρόσωπο που έχει την κύρια επιμέλεια μπορεί να εκτελεστεί (σύμφωνα με τα άρθρα 26 και 28 της σύμβασης του 1996). Αυτή η ασφάλεια δικαίου μπορεί να ενθαρρύνει το πρόσωπο που έχει την κύρια επιμέλεια να επιτρέψει να λάβει χώρα η επαφή⁴⁹³.
- όταν ένας γονέας επιθυμεί να μετεγκατασταθεί σε άλλο κράτος με ένα παιδί, ο αποστερούμενος γονέας μπορεί να ανησυχεί ότι το δικαίωμα επαφής το οποίο ενδέχεται να διαταχθεί δεν θα τηρηθεί από τον γονέα που μετεγκαθίσταται μετά την πραγματοποίηση της μετεγκατάστασης. Με την εκ των προτέρων αναγνώριση ο γονέας αυτός θα αποκτήσει τη βεβαιότητα ότι, σε περίπτωση που η διάταξη περί επαφής δεν τηρηθεί από τον γονέα που μετεγκαθίσταται, θα εκτελεστεί στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο μετεγκαταστάθηκαν ο γονέας και το παιδί ωσάν η διάταξη αυτή να είχε εκδοθεί εκεί⁴⁹⁴.

13.21 Ένα σύστημα εκ των προτέρων αναγνώρισης μπορεί επίσης να παράσχει την εγγύηση ότι οι **όροι** του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής, οι οποίοι καθορίζονται από τις αρχές που ασκούν κύρια δικαιοδοσία, θα είναι εκτελεστοί από τη στιγμή που το παιδί φθάσει σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος για σκοπούς επίσκεψης ή μετεγκατάστασης.

13.22 Σε περίπτωση που η σύμβαση του 1996 **δεν** ισχύει στις σχέσεις μεταξύ των σχετικών κρατών, χρησιμοποιούνται συχνά οι αποκαλούμενες «διατάξεις καθρέπτες» ως μέσο για να διασφαλιστεί ότι διάταξη που έχει εκδοθεί σε ένα κράτος είναι δυνατό να εκτελεστεί σε άλλο κράτος. Ως «διάταξη καθρέπτης» νοείται διάταξη που εκδίδεται από τα δικαστήρια του κράτους στο οποίο, για παράδειγμα, πρόκειται να ασκηθεί το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής ή στο οποίο πρόκειται να μετεγκατασταθεί το παιδί, και είναι πανομοιότυπη ή παρόμοια με διάταξη που έχει εκδοθεί στο άλλο κράτος. Ως τέτοια, η διάταξη που έχει εκδοθεί στο δεύτερο κράτος καθίσταται πλήρως εκτελεστή και νομικώς ισχυρή και στα δύο κράτη. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη και καταστάσεις τα μέρη έχουν συναντήσει δυσκολίες όσον αφορά την έκδοση «διατάξεων καθρεπτών». Συχνά, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το επίμαχο κράτος έχει κρίνει ότι δεν έχει δικαιοδοσία να εκδώσει την αιτούμενη «διάταξη καθρέπτης» διότι το παιδί δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος αυτό (π.χ. εάν το παιδί απλώς επισκέπτεται το συγκεκριμένο κράτος στο πλαίσιο άσκησης του δικαιώματος επαφής). Ως εκ τούτου, με τη σύμβαση του 1996 αποφεύγεται η δυσκολία αυτή και παρέχεται μια πολύ απλούστερη και ταχύτερη μέθοδος με την οποία η διάταξη ενός συμβαλλόμενου κράτους αναγνωρίζεται και καθίσταται εκτελεστή στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος.

⁴⁹³ Εάν η σύμβαση του 1980 ισχύει στις σχέσεις μεταξύ των σχετικών κρατών, το μέσο παροχής έννομης προστασίας της επιστροφής καθησυχάζει επίσης σε μεγάλο βαθμό το πρόσωπο που έχει την κύρια επιμέλεια στην περίπτωση αυτή. Αυτό συμβαίνει διότι το πρόσωπο που έχει την κύρια επιμέλεια θα γνωρίζει ότι υπάρχει αποτελεσματικό μέσο παροχής έννομης προστασίας σε περίπτωση παράνομης κατακράτησης του παιδιού κατά παράβαση της διάταξης δικαστηρίου. Με τον τρόπο αυτό, η σύμβαση του 1980 διευκολύνει επίσης την άσκηση του διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής.

⁴⁹⁴ Ωστόσο, βλέπε σημεία **13.23-13.27** κατωτέρω, σε σχέση με τη διεθνή μετεγκατάσταση και το γεγονός ότι το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο έχει μετεγκατασταθεί το παιδί θα καταστεί, αφού το παιδί αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του εκεί, το συμβαλλόμενο κράτος που θα έχει γενική δικαιοδοσία σε σχέση με το παιδί (άρθρο 5 παράγραφος 2)· βλέπε ανωτέρω, σημεία **4.8-4.11**).

δ) Διεθνής μετεγκατάσταση⁴⁹⁵

- 13.23** Τα προβλήματα που σχετίζονται με τη διεθνή μετεγκατάσταση λαμβάνονται ολοένα περισσότερο υπόψη από τις αρχές σε πολλά κράτη. Η «διεθνής μετεγκατάσταση» συνεπάγεται τη μόνιμη μετακίνηση του παιδιού, συνήθως μαζί με το πρόσωπο που ασκεί την κύρια επιμέλεια του παιδιού, από ένα κράτος σε ένα άλλο. Αυτό έχει συχνά ως αποτέλεσμα το παιδί να διαμένει σε πολύ μεγαλύτερη απόσταση από τον γονέα που δεν μετεγκαθίσταται και να καθίσταται περισσότερο δυσχερής και δαπανηρή η άσκηση του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής από τον γονέα αυτόν.
- 13.24** Είναι σημαντικό οι όροι και οι προϋποθέσεις μιας διάταξης περί δικαιώματος επίσκεψης/επαφής η οποία εκδίδεται στο πλαίσιο διεθνούς μετεγκατάστασης να τηρούνται σε μέγιστο βαθμό στο κράτος στο οποίο πραγματοποιείται η μετεγκατάσταση. Δύο σχετικοί λόγοι είναι οι εξής: 1) οι αρχές που αποφαινόμενες για τη μετεγκατάσταση βρίσκονται στην καταλληλότερη θέση να προσδιορίσουν το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού όσον αφορά τη συνέχιση της άσκησης του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής του γονέα που δεν μετεγκαθίσταται· και 2) εάν οι διατάξεις σε τέτοιες καταστάσεις δεν τηρούνται σε ένα συγκεκριμένο κράτος, αυτό μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη μελλοντική χορήγηση άδειας από τους δικαστές για τη μετεγκατάσταση στο κράτος αυτό (δηλαδή, ενδέχεται να μην χορηγηθεί άδεια μετεγκατάστασης διότι δεν μπορεί να διασφαλιστεί επαρκώς η άσκηση του δικαιώματος επαφής).
- 13.25** Όταν διάταξη περί δικαιώματος επίσκεψης/επαφής εκδίδεται στο πλαίσιο διεθνούς μετεγκατάστασης (από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του), η διάταξη αυτή μπορεί, βάσει του άρθρου 23 παράγραφος 1 της σύμβασης, να αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο πρόκειται να πραγματοποιηθεί η μετεγκατάσταση. Σύμφωνα με τα άρθρα 26 και 28, η διάταξη μπορεί να εκτελεστεί στο εν λόγω συμβαλλόμενο κράτος ωσάν να είχε εκδοθεί σε αυτό. Εάν εγείρονται ανησυχίες ότι η διάταξη μπορεί να μην αναγνωριστεί μετά τη μετεγκατάσταση, θα πρέπει να υποβάλλεται αίτηση εκ των προτέρων αναγνώρισης βάσει του άρθρου 24⁴⁹⁶.
- 13.26** Ωστόσο, σε περιπτώσεις διεθνούς μετεγκατάστασης, ανησυχία μπορεί να προκαλεί το γεγονός ότι, βάσει της σύμβασης του 1996, μόλις το παιδί αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο μετεγκαταστάθηκε νόμιμα⁴⁹⁷, η κύρια δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας του παιδιού θα μεταφερθεί στις αρμόδιες αρχές του συγκεκριμένου συμβαλλόμενου κράτους (βλέπε άρθρο 5 παράγραφος 2 και σημεία **4.8-4.11** ανωτέρω). Η ανησυχία έγκειται επομένως στο ότι ο γονέας που μετεγκαθίσταται ενδέχεται να εκμεταλλευτεί τη συγκεκριμένη μεταβολή της διεθνούς δικαιοδοσίας και να υποβάλει ακολούθως αίτηση τροποποίησης, περιορισμού ή ακόμη και αφαίρεσης του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής του γονέα που παρέμεινε στο συμβαλλόμενο κράτος προέλευσης. Επ' αυτού, βλέπε κεφάλαιο 8 του οδηγού ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή για λεπτομερή καθοδήγηση⁴⁹⁸.
- 13.27** Όπως αναφέρεται ανωτέρω, μια πιθανή εγγύηση για τον γονέα αυτόν θα ήταν να υποβάλει αίτηση «εκ των προτέρων αναγνώρισης»⁴⁹⁹ της διάταξης περί δικαιώματος επίσκεψης/επαφής στο νέο συμβαλλόμενο κράτος προκειμένου να διασφαλίσει το δικαίωμά του επίσκεψης/επαφής. Αφού αναγνωριστεί, οι αρχές του

⁴⁹⁵ Η διεθνής μετεγκατάσταση και το δικαίωμα επαφής εξετάζονται εκτενέστερα στο κεφάλαιο 8 του οδηγού ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή (ό.π. υποσημείωση 216).

⁴⁹⁶ Αναλύεται ανωτέρω, στα σημεία **13.19-13.22**.

⁴⁹⁷ Εάν η μετεγκατάσταση δεν ήταν νόμιμη και πρόκειται για παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση του παιδιού, βλέπε άρθρο 7 και σημεία **4.20-4.25** ανωτέρω.

⁴⁹⁸ Ό.π. υποσημείωση 216, παράγραφος 8.5.4.

⁴⁹⁹ Η εκ των προτέρων αναγνώριση αναλύεται περαιτέρω στα σημεία **13.19-13.21** ανωτέρω.

συμβαλλόμενου κράτους μετεγκατάστασης θα θεωρούν τη διάταξη ως έχουσα την ίδια ισχύ με διάταξη που έχει εκδοθεί από τις αρχές του εν λόγω συμβαλλόμενου κράτους. Ωστόσο, ακόμη και αν η διάταξη δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο «εκ των προτέρων αναγνώρισης», το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο έχει μετεγκατασταθεί το παιδί δεν θα πρέπει να επιτρέψει την επανεξέταση και τροποποίηση της διάταξης εκτός εάν, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, θα επέτρεπε την επανεξέταση ή τροποποίηση εγχώριας διάταξης σχετικά με το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής.⁵⁰⁰ Επιπλέον, σε περίπτωση που το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο έχει μετεγκατασταθεί το παιδί έχει επιληφθεί αίτησης επανεξέτασης ή τροποποίησης διάταξης περί δικαιώματος επίσκεψης/επαφής, η οποία εκδόθηκε **λίγο μετά** τη μετεγκατάσταση που πραγματοποιήθηκε με άδεια δικαστηρίου, το δικαστήριο που εξετάζει την αίτηση επανεξέτασης θα πρέπει να είναι επιφυλακτικό ως προς τη διατάραξη των ρυθμίσεων για το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής τις οποίες έχουν καθορίσει οι αρχές που αποφάνθηκαν επί της μετεγκατάστασης⁵⁰¹. Σε περίπτωση που κρίνεται αναγκαία η επανεξέταση ή τροποποίηση της διάταξης, θα πρέπει να εξετάζεται το ενδεχόμενο χρήσης των μηχανισμών που προβλέπονται στη σύμβαση προκειμένου να εξασφαλιστούν οι σχετικές πληροφορίες από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους της προηγούμενης συνήθους διαμονής του παιδιού (π.χ. εξέταση του ενδεχομένου χρήσης του άρθρου 9 της σύμβασης για τη μεταφορά της δικαιοδοσίας στο συγκεκριμένο συμβαλλόμενο κράτος ή χρήση του μηχανισμού που προβλέπεται στο άρθρο 35)⁵⁰².

ε) Διεθνές δικαίωμα επίσκεψης/επαφής σε υποθέσεις στις οποίες εφαρμόζονται η σύμβαση του 1980 και η σύμβαση του 1996

13.28 Θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι όσον αφορά κράτη και περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται επίσης η σύμβαση του 1980, το άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο στ) και το άρθρο 21 της σύμβασης του 1980 περιλαμβάνουν σημαντικές υποχρεώσεις σχετικά με το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής⁵⁰³. Το παρόν εγχειρίδιο δεν ενδείκνυται για μια αναλυτική εξέταση των διατάξεων αυτών, αλλά θα πρέπει να γίνει αναφορά στον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή⁵⁰⁴ (ειδικότερα, κεφάλαιο 4) και στον οδηγό ορθής πρακτικής για την πρακτική των κεντρικών αρχών⁵⁰⁵ (ειδικότερα, κεφάλαιο 5).

13.29 Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να έχουν κατά νου ότι οι διατάξεις των συμβάσεων του 1980 και του 1996 δίνουν διαφορετική έμφαση στο δικαίωμα επίσκεψης/επαφής. Το άρθρο 21 της σύμβασης του 1980 προβλέπει συγκεκριμένα ότι οι κεντρικές αρχές μπορούν, είτε απευθείας είτε μέσω ενδιάμεσων οργάνων, «να κινούν ή να προωθούν νόμιμες διαδικασίες για να οργανώσουν ή να προστατεύσουν το δικαίωμα [επίσκεψης] και τους όρους στους οποίους υπόκειται η άσκηση του δικαιώματος αυτού». Όταν εφαρμόζονται αμφότερες οι συμβάσεις, σκοπός των διατάξεων της σύμβασης του 1996 σχετικά με το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής είναι να «συμπληρώνουν και να ενισχύουν» τη συνεργασία σε

⁵⁰⁰ Βλέπε τον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διασυνοριακή επαφή (ό.π. υποσημείωση 216), κεφάλαιο 8 και, ειδικότερα, παράγραφο 8.5.

⁵⁰¹ Ό.π., παράγραφος 8.5.3.

⁵⁰² Οι μηχανισμοί αυτοί μπορούν επίσης να αποδειχθούν χρήσιμοι σε περιπτώσεις στις οποίες δεν έχει εκδοθεί διάταξη περί επαφής στο πλαίσιο προτεινόμενης μετεγκατάστασης, αλλά πραγματοποιήθηκε νόμιμη μετεγκατάσταση λίγο μετά την έκδοση διάταξης περί επαφής. Ό.π.

⁵⁰³ Όπως αναφέρεται στην υποσημείωση 493 ανωτέρω, θα πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί ότι το μέσο παροχής έννομης προστασίας της επιστροφής που προβλέπεται στη σύμβαση του 1980 αποτελεί πολύ σημαντικό εργαλείο για τη διευκόλυνση της άσκησης του διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής. Με την παροχή σε πρόσωπο που φροντίζει ένα παιδί της μεγαλύτερης δυνατής εγγύησης έναντι της παράνομης κατακράτησης του παιδιού αυτού, διαμορφώνεται ένα καθησυχαστικό νομικό πλαίσιο εντός του οποίου μπορεί να ασκηθεί το διεθνές δικαίωμα επίσκεψης/επαφής.

⁵⁰⁴ Ό.π., υποσημείωση 216.

⁵⁰⁵ Ό.π., υποσημείωση 355.

σχέση με το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής που προβλέπεται στη σύμβαση του 1980⁵⁰⁶.

- 13.30 Όταν αίτηση αναγνώρισης διεθνούς δικαιώματος επίσκεψης/επαφής υποβάλλεται σε περιστάσεις στις οποίες εφαρμόζονται και οι δύο συμβάσεις, προτείνεται, κατά περίπτωση, να αναφέρονται και οι δύο συμβάσεις στην αίτηση⁵⁰⁷.

Γ. Τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια, kafala και τοποθέτηση σε ίδρυμα σε διασυνοριακό επίπεδο

- 13.31 Οι αποφάσεις που αφορούν την τοποθέτηση ενός παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα⁵⁰⁸, ή την ανάληψη της επιμέλειας αυτού με kafala ή με ανάλογο θεσμό, εμπίπτουν στον ορισμό των μέτρων για την προστασία των παιδιών και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης⁵⁰⁹. Συνεπώς, η δικαιοδοσία τοποθέτησης ή λήψης αποφάσεων διέπεται από τις διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας της σύμβασης⁵¹⁰ και οι τοποθετήσεις που πραγματοποιούνται ή οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε ένα συμβαλλόμενο κράτος θα πρέπει να αναγνωρίζονται και να εκτελούνται σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη, εφόσον δεν συντρέχει λόγος μη αναγνώρισης⁵¹¹.
- 13.32 Είναι σημαντικό ότι η σύμβαση προβλέπει επίσης τη συνεργασία μεταξύ κρατών σε σχέση με τον αυξανόμενο αριθμό υποθέσεων στις οποίες παιδιά που αποτελούν αντικείμενο εναλλακτικής φροντίδας μετεγκαθίστανται στο εξωτερικό, για παράδειγμα στο πλαίσιο αναδοχής ή άλλων μακροπρόθεσμων ρυθμίσεων που δεν αποτελούν υιοθεσία. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι ρυθμίσεις που βασίζονται στον θεσμό της kafala⁵¹² του ισλαμικού δικαίου.

Παράδειγμα 13 (Δ) *Το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α λαμβάνουν απόφαση να ανατεθεί η επιμέλεια του παιδιού με kafala στον θείο του και στη σύζυγό του. Το ζεύγος και το παιδί μετακινούνται αργότερα στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Δεδομένου ότι η απόφαση που λήφθηκε από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α πληροί όλες τις προϋποθέσεις αναγνώρισης, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β θα αναγνωρίσουν αυτοδικαίως τη ρύθμιση kafala⁵¹³.*

- 13.33 Εάν μια αρχή μελετά την τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή ίδρυμα, ή την ανάληψη της επιμέλειάς του με kafala ή με ανάλογο θεσμό, **και η τοποθέτηση ή η ανάληψη της επιμέλειας πρόκειται να λάβει χώρα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος**, η σύμβαση ορίζει αυστηρούς κανόνες οι οποίοι πρέπει να τηρούνται προτού να πραγματοποιηθεί η εν λόγω τοποθέτηση. Οι κανόνες αυτοί

⁵⁰⁶ Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 146.

⁵⁰⁷ Βλέπε επίσης ανωτέρω, σημεία **11.2** και **11.6** σχετικά με τη δέουσα προσοχή που πρέπει να δίνεται στον ορισμό της ίδιας κεντρικής αρχής βάσει των συμβάσεων του 1980 και του 1996 όταν ένα κράτος είναι συμβαλλόμενο μέρος και στις δύο συμβάσεις. Πρόκειται για παράδειγμα περίπτωσης στην οποία ενδέχεται να είναι χρήσιμο να οριστεί το ίδιο όργανο βάσει και των δύο συμβάσεων.

⁵⁰⁸ Σε σχέση με την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών, βλέπε υποσημείωση 83 ανωτέρω σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές «Guidelines for the Alternative Care of Children», τις οποίες δέχθηκε επισήμως με ικανοποίηση η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στην απόφασή της A/RES/64/142 της 24ης Φεβρουαρίου 2010.

⁵⁰⁹ Άρθρο 3 στοιχείο ε). Βλέπε ανωτέρω, σημεία **3.25-3.28**.

⁵¹⁰ Άρθρα 5-10. Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 4**.

⁵¹¹ Άρθρο 23 παράγραφος 2. Βλέπε ανωτέρω, σημεία **10.4-10.15**.

⁵¹² Όπως αναφέρεται ανωτέρω στο παρόν εγχειρίδιο, οι ρυθμίσεις που αφορούν την kafala δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία: Βλέπε ανωτέρω, σημεία **3.25-3.28**.

⁵¹³ Άρθρο 23. Βλέπε ανωτέρω, σημεία **10.1-10.3**.

περιλαμβάνουν τη συνεργασία μεταξύ των αρχών και των δύο συμβαλλομένων κρατών και εξασφαλίζουν την προστασία του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού. Σε περίπτωση μη τήρησης των κανόνων αυτών, η τοποθέτηση δεν μπορεί να αναγνωριστεί στο εξωτερικό βάσει της σύμβασης⁵¹⁴.

13.34 Οι κανόνες ορίζονται στο άρθρο 33 της σύμβασης⁵¹⁵. Το άρθρο εφαρμόζεται εάν:

- μια αρχή έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10 της σύμβασης· και
- η αρχή μελετά την τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμέλειας του με *kafala* ή με ανάλογο θεσμό σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.

13.35 Η αρχή που επιθυμεί να προβεί στην τοποθέτηση πρέπει να διαβιβάσει στην αρχή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους έκθεση με τα στοιχεία του παιδιού και τους λόγους της προτεινόμενης τοποθέτησης ή ανάληψης της επιμέλειας⁵¹⁶. Η απόφαση τοποθέτησης του παιδιού στο εξωτερικό, η οποία λαμβάνεται από την αρχή που έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει των άρθρων 5 έως 10, μπορεί να ληφθεί μόνον εφόσον η αρχή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους συναινέσει στην τοποθέτηση ή στην ανάληψη επιμέλειας, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού⁵¹⁷. Εάν η διαδικασία αυτή δεν τηρηθεί, σημαίνει ότι η αναγνώριση του μέτρου μπορεί να αποκλειστεί βάσει της σύμβασης⁵¹⁸.

13.36 Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δύναται⁵¹⁹ να ορίσει την αρχή στην οποία θα πρέπει να απευθύνονται οι αιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 33, βλέπε σημείο **11.15** ανωτέρω.

13.37 Εγείρονται ερωτήματα σχετικά με το ποια μέτρα προστασίας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 33 της σύμβασης (και, συνεπώς, απαιτείται να ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 33)⁵²⁰. Ειδικότερα, εγείρεται ερώτημα ως προς το αν ένα μέτρο προστασίας που λαμβάνεται από αρμόδια αρχή η οποία αποφαινεται ότι το παιδί θα πρέπει να διαμένει σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος με μέλη της ευρύτερης οικογένειάς του (π.χ. παππούδες, θεία ή θείος) εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 33. Οι εργασίες της 18ης διπλωματικής συνόδου δεν δίνουν οριστική απάντηση στο ερώτημα αυτό. Το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται το άρθρο 33 προτάθηκε αρχικά στο έγγραφο εργασίας αριθ. 59 που υποβλήθηκε από τις Κάτω Χώρες, στο οποίο προτεινόταν επεξηγηματικά τα εξής: «Οσάκις η τοποθέτηση του παιδιού εκτός της βιολογικής του οικογένειας συνεπάγεται τη μετακίνησή του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, θα πρέπει να ακολουθείται διαδικασία παρόμοια με

⁵¹⁴ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο στ). Βλέπε ανωτέρω, σημεία **10.4-10.15**.

⁵¹⁵ Βλέπε ανωτέρω, σημεία **11.13-11.17**.

⁵¹⁶ Άρθρο 33 παράγραφος 1.

⁵¹⁷ Άρθρο 33 παράγραφος 2.

⁵¹⁸ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο στ).

⁵¹⁹ Ο εν λόγω ορισμός δεν είναι υποχρεωτικός, αλλά μπορεί να διευκολύνει την αποτελεσματική επικοινωνία. Βλέπε επ' αυτού την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση *Health Services Executive κατά S.C., A.C.* (υπόθεση C-92/12 της 26ης Απριλίου 2012) στην οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε (σκέψη 82), όσον αφορά το άρθρο 56 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα, ως εξής: «Συνεπώς, τα κράτη μέλη καλούνται να προβλέψουν σαφείς κανόνες και διαδικασίες για την προβλεπόμενη στο άρθρο 56 του κανονισμού έγκριση, ώστε να κατοχυρώσουν την ασφάλεια δικαίου και να εξασφαλίσουν την ταχεία λήψη αποφάσεων. Οι διαδικασίες πρέπει ιδίως να επιτρέπουν στο δικαστήριο που εξετάζει το ενδεχόμενο τοποθέτησής τον ευχερή προσδιορισμό της αρμόδιας αρχής και στην αρμόδια αρχή να χορηγεί ή να αρνείται την έγκριση σε σύντομο χρονικό διάστημα.» Βλέπε επίσης κατωτέρω, σημεία **13.31-13.42**.

⁵²⁰ Εν προκειμένω, θα πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ της διατύπωσης του άρθρου 33 της σύμβασης και του άρθρου 56 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα. Το άρθρο 56 του κανονισμού αναφέρει ότι εφαρμόζεται όταν ένα δικαστήριο «προτίθεται να τοποθετήσει το παιδί σε ίδρυμα ή σε ανάδοχη οικογένεια». Από την άλλη πλευρά, το άρθρο 33 της σύμβασης αναφέρει ότι εφαρμόζεται όταν μια αρμόδια αρχή «μελετά την τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμέλειας του με *kafala* ή με ανάλογο θεσμό» (η επισήμανση του συντάκτη).

αυτή που προβλέπεται στη σύμβαση της 29ης Μαΐου 1993»⁵²¹. Ωστόσο, μένει αναπάντητο το ερώτημα ως προς το αν σκοπός της φράσης «βιολογική οικογένεια» ήταν να αναφέρεται απλώς στην «πυρηνική» οικογένεια του παιδιού με την οποία διέμενε αυτό προηγουμένως ή να περιλαμβάνει ευρύτερα όλους τους συγγενείς του⁵²².

- 13.38 Στο πλαίσιο της ειδικής επιτροπής (Μέρος Ι) του 2011 πραγματοποιήθηκε συζήτηση σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 33. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες διατύπωσαν τον προβληματισμό ότι η συμπερίληψη των συγκεκριμένων μέτρων προστασίας στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 33 θα δημιουργούσε περιττά εμπόδια κατά την τοποθέτηση παιδιών σε συγγενείς σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη. Άλλοι εμπειρογνώμονες διατύπωσαν την ανησυχία ότι εάν τα μέτρα αυτά δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 33, δεν θα υπήρχε καμία υποχρεωτική εγγύηση προκειμένου να διασφαλίζεται ότι το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο πρόκειται να τοποθετηθεί το παιδί είναι ενήμερο, εκ των προτέρων, σχετικά με τη μετεγκατάσταση του παιδιού στο κράτος αυτό και προκειμένου να διασφαλίζεται ότι ζητήματα σχετικά με τη μετανάστευση ή την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες έχουν εξεταστεί και επιλυθεί πριν από τη μετακίνηση του παιδιού⁵²³. Επιπλέον, οι οικείες δημόσιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο πρόκειται να διαμένει το παιδί ενδέχεται να μην γνωρίζουν σημαντικά ζητήματα, όπως το ιστορικό του παιδιού (π.χ. τυχόν ανησυχίες για την προστασία του παιδιού που οδήγησαν στην τοποθέτηση υπό εναλλακτική φροντίδα) και τη φύση της τοποθέτησης – ζητήματα τα οποία ενδέχεται να απαιτούν τη συνεχή παρακολούθηση της κατάστασης του παιδιού⁵²⁴. Η πρακτική στο ζήτημα αυτό δεν έχει παγιωθεί ακόμη.
- 13.39 Επισημαίνεται ότι στη σύμβαση δεν προβλέπονται ακριβείς λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να λειτουργεί στην πράξη η διαδικασία του άρθρου 33, αλλά παρέχονται μόνο βασικοί κανόνες. Απόκειται στα ίδια τα συμβαλλόμενα κράτη να θεσπίσουν διαδικασία για την εφαρμογή των βασικών αυτών κανόνων. Μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης σαφών και επαρκών κανόνων και διαδικασιών που να παρέχουν, ειδικότερα, στην αρχή που μελετά την τοποθέτηση τη δυνατότητα να προσδιορίζει με ευκολία την αρμόδια αρχή του άλλου συμβαλλόμενου κράτους στην οποία θα πρέπει να απευθυνθεί η αίτηση χορήγησης συναίνεσης.
- 13.40 Παρότι η σύμβαση του 1996 εξαιρεί ρητώς την υιοθεσία από το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της, η σύμβαση της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία προβλέπει παρόμοια διαδικασία σε περιπτώσεις διακρατικής υιοθεσίας, η οποία μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση (και/ή εφαρμογή) του άρθρου 33 της σύμβασης του 1996. Επιπλέον, παρότι τα νομικά αποτελέσματα και οι απαιτήσεις

⁵²¹ Βλέπε *Proceedings of the Eighteenth Session (1996)*, Tome II, *Protection of children*, σ. 249, ό.π. υποσημείωση 19.

⁵²² Στη συζήτηση που περιλαμβάνεται στα πρακτικά αριθ. 16 των εργασιών της 18ης συνόδου σχετικά με το περισσότερο αναλυτικό έγγραφο εργασίας αριθ. 89 (που υποβλήθηκε από τις Κάτω Χώρες, την Ισπανία, την Ιρλανδία, την Ελβετία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και τη Σουηδία), δεν εξετάστηκε το ακριβές πεδίο εφαρμογής του προτεινόμενου άρθρου.

⁵²³ Βλέπε παράγραφο 143 της εισηγητικής έκθεσης όπου αναφέρεται ότι το άρθρο 33 χορηγεί στο κράτος υποδοχής «εξουσία επανεξέτασης της απόφασης» και «επιτρέπει στις αρχές να καθορίσουν εκ των προτέρων τους όρους υπό τους οποίους θα παραμείνει το παιδί στο κράτος υποδοχής, ειδικότερα όσον αφορά το ισχύον δίκαιο του κράτους αυτού σε θέματα μετανάστευσης, ή ακόμη και όσον αφορά τον επιμερισμό του κόστους που συνεπάγεται η εκτέλεση του μέτρου τοποθέτησης».

⁵²⁴ Και πάλι, διότι δεν θα υπήρχε εν προκειμένω **υποχρέωση** (όπως προβλέπεται στο άρθρο 33) επικοινωνίας μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι άλλες διατάξεις της σύμβασης που αφορούν τη συνεργασία ενδέχεται να προβλέπουν μεθόδους για τη λήψη πληροφοριών από το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο επιδιώκεται να τοποθετηθεί το παιδί (π.χ. άρθρο 34), καθώς και μεθόδους με τις οποίες μπορούν να διαβιβάζονται πληροφορίες στο εν λόγω συμβαλλόμενο κράτος. Ωστόσο, οι διατάξεις αυτές δεν έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα. Βλέπε επίσης ανωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

διαφέρουν μεταξύ της υιοθεσίας και άλλων μορφών φροντίδας, οι μηχανισμοί συνεργασίας και ορισμένες από τις γενικές αρχές της σύμβασης του 1993 ενδέχεται να είναι χρήσιμες σε σχέση με τη διασυννοιακή ανάληψη επιμέλειας. Ο οδηγός ορθής πρακτικής για τη σύμβαση της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία⁵²⁵ παρέχει σαφή εξήγηση αυτών των μηχανισμών και αρχών.

13.41 Ένα παράδειγμα στο οποίο η διαδικασία που προβλέπεται στη σύμβαση της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία παρείχε καθοδήγηση κατά τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη λειτουργία του άρθρου 33 της σύμβασης του 1996 είναι η νομοθεσία εφαρμογής των Κάτω Χωρών, ένα κεφάλαιο της οποίας αφιερώνεται στον καθορισμό της διαδικασίας που πρέπει να ακολουθείται σε περιπτώσεις στις οποίες το παιδί από τις Κάτω Χώρες πρόκειται να τοποθετηθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος ή ένα παιδί από άλλο συμβαλλόμενο κράτος πρόκειται να τοποθετηθεί στις Κάτω Χώρες⁵²⁶. Βάσει των κανόνων αυτών, η κεντρική αρχή των Κάτω Χωρών είναι η αρμόδια αρχή για τη λήψη απόφασης τοποθέτησης ενός παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του στις Κάτω Χώρες σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμέλειάς του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος. Προτού λάβει την απόφαση αυτή, η εν λόγω αρχή πρέπει να διαβιβάσει αιτιολογημένη αίτηση, συνοδευόμενη από έκθεση σχετική με το παιδί, στην κεντρική αρχή ή σε άλλη αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο θα λάβει χώρα η τοποθέτηση ή η ανάληψη επιμέλειας. Στη συνέχεια, η κεντρική αρχή πρέπει να προβεί σε διαβούλευση με την άλλη αυτή αρχή. Προτού αποφανθεί, η κεντρική αρχή πρέπει να λάβει:

- έγγραφη δήλωση συγκατάθεσης από τα πρόσωπα ή το ίδρυμα όπου θα τοποθετηθεί το παιδί ή από τα πρόσωπα ή το ίδρυμα που θα αναλάβουν την επιμέλεια·
- ενδεχομένως, έκθεση της κεντρικής αρχής ή άλλης αρμόδιας αρχής της χώρας τοποθέτησης, η οποία να αποδεικνύει την καταλληλότητα του ανάδοχου γονέα να αναλάβει τη φροντίδα του παιδιού·
- τη συναίνεση της κεντρικής αρχής ή άλλης αρμόδιας αρχής του άλλου κράτους·
- κατά περίπτωση, έγγραφα που να αποδεικνύουν ότι το παιδί έχει λάβει ή θα λάβει άδεια εισόδου στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος και ότι του έχει χορηγηθεί ή θα του χορηγηθεί δικαίωμα διαμονής στο συγκεκριμένο συμβαλλόμενο κράτος.

13.42 Εάν η τοποθέτηση στις Κάτω Χώρες αφορά παιδί από άλλη χώρα, η απαιτούμενη συναίνεση πρέπει να χορηγηθεί από την ολλανδική κεντρική αρχή. Πριν από τη χορήγηση της συναίνεσης, η κεντρική αρχή θα πρέπει να έχει λάβει αιτιολογημένη αίτηση, συνοδευόμενη από έκθεση σχετική με το παιδί. Πρέπει επίσης να έχει συγκεντρώσει τα αντίστοιχα έγγραφα που αναφέρονται ανωτέρω και να τα έχει διαβιβάσει στην αρμόδια αρχή της χώρας προέλευσης του παιδιού. Η ολλανδική νομοθεσία προβλέπει ακόμη τις επιπτώσεις σε περίπτωση μη τήρησης της διαδικασίας αυτής. Ο εισαγγελέας ή η κεντρική αρχή μπορούν να υποβάλουν στον δικαστή ανηλίκων αίτηση ανάθεσης της προσωρινής επιτροπείας του παιδιού σε ίδρυμα, όπως προβλέπεται σε άλλες νομοθετικές πράξεις. Γενικά, η εν λόγω προσωρινή επιτροπεία διαρκεί έξι εβδομάδες έως ότου το συμβούλιο προστασίας ανηλίκων εξασφαλίσει απόφαση σχετικά με την επιμέλεια του παιδιού.

⁵²⁵

⁵²⁶

Ό.π. υποσημείωση 2, οδηγός αριθ. 1, ειδικότερα κεφάλαιο 7, σ. 79 και εξής.
όμος εφαρμογής της διεθνούς προστασίας των παιδιών, 16 Φεβρουαρίου 2006, κεφάλαιο 3.

Παράδειγμα 13 (Ε) Ένα παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τους γονείς του, οι οποίοι χάνουν τη ζωή τους σε τροχαίο δυστύχημα. Οι εγγύτεροι συγγενείς του παιδιού, ο εξάδελφος της μητέρας του και η σύζυγός του, διαμένουν στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α επιθυμούν να αναθέσουν την επιμέλεια του παιδιού στο ζεύγος αυτό με χρήση του θεσμού *kafala*.

Δεδομένου ότι οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας του παιδιού και μελετούν την ανάληψη επιμέλειας με *kafala* στο συμβαλλόμενο κράτος Β, πρέπει να διαβιβάσουν έκθεση στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β στην οποία θα παρέχονται τα στοιχεία του παιδιού και οι λόγοι της προτεινόμενης ανάληψης επιμέλειας⁵²⁷. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β πρέπει ακολούθως να εξετάσουν αν θα συναινέσουν ή όχι στο προτεινόμενο μέτρο, λαμβάνοντας υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού⁵²⁸. Εάν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β συναινέσουν στο προτεινόμενο μέτρο, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α μπορούν να προβούν στην έκδοση της σχετικής διάταξης. Εάν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β απορρίψουν το προτεινόμενο μέτρο ή εάν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α δεν τηρήσουν τη συγκεκριμένη διαδικασία, οποιαδήποτε απόφαση λάβουν σχετικά με την ανάληψη επιμέλειας από τον εξάδελφο της μητέρας και τη σύζυγό του στο συμβαλλόμενο κράτος Β ενδέχεται να μην αναγνωριστεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β (και σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη) βάσει της σύμβασης⁵²⁹.

Παράδειγμα 13 (ΣΤ) Ένα παιδί ηλικίας 16 μηνών έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Γ. Οι αρμόδιες αρχές έθεσαν πρόσφατα το παιδί υπό κρατική μέριμνα διότι οι χωρισμένοι γονείς δεν ήταν σε θέση ή δεν ήταν διατεθειμένοι να συνεχίσουν να το φροντίζουν. Ο πατέρας είχε κριθεί παλαιότερα ακατάλληλος να φροντίζει το παιδί λόγω προβλημάτων ψυχικής υγείας. Η μητέρα φρόντιζε το παιδί υπό τη στενή εποπτεία των κρατικών αρχών αλλά καταδικάστηκε για αδίκημα βίας και θα εκτίσει ποινή φυλάκισης πέντε ετών. Δήλωσε ότι δεν επιθυμεί να φροντίζει πλέον το παιδί.

Κατά την εξέταση πιθανών λύσεων εναλλακτικής φροντίδας για το παιδί⁵³⁰, οι αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Γ μαθαίνουν για την ύπαρξη μιας θείας της μητέρας, η οποία διαμένει στο συμβαλλόμενο κράτος Δ και επιθυμεί να αναλάβει τη μακροχρόνια επιμέλεια του παιδιού.

Βάσει της σύμβασης του 1996, προβλέπεται σαφής, διαφανής και αποτελεσματική διαδικασία η οποία έχει ως εξής:

1) Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Γ έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λάβουν μέτρα προστασίας του παιδιού βάσει του άρθρου 5 (ως το συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού) και μελετούν την τοποθέτηση του παιδιού υπό μακροχρόνια επιμέλεια στο συμβαλλόμενο κράτος Δ. Και τα δύο συμβαλλόμενα κράτη γνωρίζουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 33.

2) Σύμφωνα με το άρθρο 44 της σύμβασης, το συμβαλλόμενο κράτος Δ ενημέρωσε το Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης ότι θα πρέπει να υποβληθεί αίτηση βάσει του άρθρου 33 στην κεντρική του αρχή. Ως εκ τούτου, οι αρχές του συμβαλλόμενου

⁵²⁷ Άρθρο 33 παράγραφος 1. Βλέπε ανωτέρω, σημείο **13.39** σχετικά με την ανάγκη ύπαρξης σαφών και αποτελεσματικών σχετικών κανόνων και διαδικασιών.

⁵²⁸ Άρθρο 33 παράγραφος 2. Ό.π.

⁵²⁹ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο στ).

⁵³⁰ Σε σχέση με την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών, βλέπε υποσημείωση 83 ανωτέρω σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές «Guidelines for the Alternative Care of Children», τις οποίες δέχθηκε επισήμως με ικανοποίηση η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στην απόφασή της Α/RES/64/142 της 24ης Φεβρουαρίου 2010.

κράτους Γ, με τη συνδρομή της κεντρικής τους αρχής, επικοινωνούν με την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Δ για να την ενημερώσουν σχετικά με την προτεινόμενη τοποθέτηση. Διαβιβάζουν αναλυτική έκθεση σχετικά με το παιδί στην κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Δ, στην οποία αναλύονται οι λόγοι της προτεινόμενης τοποθέτησης (ειδικότερα, αναφέρουν τον λόγο για τον οποίο θεωρούν ότι η τοποθέτηση είναι προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού και παρέχουν όλες τις σχετικές πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους σχετικά με το πρόσωπο που προτείνεται για την ανάληψη της επιμέλειας).

3) Οι αρχές και των δύο συμβαλλόμενων κρατών συμφωνούν να συναντήσουν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Δ τη θεία της μητέρας ώστε να εξακριβώσουν τις συνθήκες διαβίωσής της. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Δ παρέχουν έκθεση αξιολόγησης στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Γ και, στη συνέχεια, επιβεβαιώνουν τη συναίνεσή τους στην προτεινόμενη τοποθέτηση.

4) Ακολουθώντας, οι αρχές και των δύο συμβαλλόμενων κρατών θα συνεργαστούν σχετικά με τις λεπτομέρειες της μετακίνησης του παιδιού και τυχόν απαιτήσεις (π.χ. όσον αφορά τη μετανάστευση) που θα πρέπει να εκπληρωθούν πριν από τη μετακίνηση. Θα συμπεριληφθούν επίσης ρυθμίσεις για το δικαίωμα επαφής οι οποίες ενδέχεται να εφαρμοστούν από το συμβαλλόμενο κράτος Γ σε σχέση με το παιδί (π.χ. επαφή με τους γονείς του μέσω αλληλογραφίας και τηλεφώνου).

5) Βάσει της σύμβασης, η απόφαση σχετικά με την τοποθέτηση του παιδιού υπό την επιμέλεια της θείας της μητέρας και τυχόν αποφάσεις σχετικά με την επαφή που θα έχει με τους γονείς του αναγνωρίζονται αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Α και σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.

Εάν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Δ δεν συναινέσουν στην προτεινόμενη τοποθέτηση ή εάν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Γ δεν ακολουθήσουν τη διαδικασία την οποία επιτάσσει το άρθρο 33, η αναγνώριση οποιασδήποτε απόφασης ληφθεί σχετικά με την ανάληψη της επιμέλειας από τη θεία της μητέρας στο συμβαλλόμενο κράτος Γ μπορεί να αποκλεισθεί στο συμβαλλόμενο κράτος Δ (και σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη) βάσει της σύμβασης⁵³¹.

Εάν η τοποθέτηση ευοδωθεί, διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας του παιδιού θα έχει στο μέλλον το συμβαλλόμενο κράτος Δ σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2.

Δ. Υιοθεσία

13.43 Όπως αναφέρεται στο **κεφάλαιο 3** ανωτέρω, οι αποφάσεις για την υιοθεσία και τα προπαρασκευαστικά της υιοθεσίας μέτρα, καθώς και η ακύρωση και η ανάκληση της υιοθεσίας, εξαιρούνται στο σύνολό τους από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης του 1996⁵³². Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι μετά την **ολοκλήρωση** μιας υιοθεσίας, τα μέτρα για την προστασία του προσώπου και της παρουσίας του παιδιού εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης με τον ίδιο τρόπο όπως για οποιοδήποτε άλλο παιδί.

Παράδειγμα 13 (Ζ) Το παιδί υιοθετείται από τους θετούς γονείς στο συμβαλλόμενο κράτος Α, όπου τόσο το παιδί όσο και οι θετοί γονείς έχουν τη συνήθη διαμονή τους. Έξι έτη αργότερα, οι γονείς χωρίζουν και η μητέρα μετοικεί με το παιδί στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Πριν από τη μετακίνηση, οι αρχές του

⁵³¹ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο στ).

⁵³² Άρθρο 4 στοιχείο β). Βλέπε επίσης ανωτέρω, σημεία **3.38-3.39**.

συμβαλλόμενου κράτους Α εκδίδουν διάταξη στην οποία αναφέρεται ότι η μητέρα θα έχει την καθημερινή φροντίδα του παιδιού, αλλά ότι θα υπάρχει τακτική επαφή μεταξύ του παιδιού και του πατέρα. Το μέτρο αυτό θα αναγνωριστεί αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Β βάσει της σύμβασης.

- 13.44 Επιπλέον, οι διατάξεις της σύμβασης του 1996 μπορούν να αποδειχθούν χρήσιμες σε ορισμένες περιπτώσεις που αφορούν **διακρατική** υιοθεσία⁵³³. Παράδειγμα σπάνιας περίπτωσης αποτελεί η κήρυξη ακυρότητας ή η ανάκληση της απόφασης υιοθεσίας στο συμβαλλόμενο κράτος υποδοχής σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την ολοκλήρωση της διακρατικής υιοθεσίας. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να ληφθούν μέτρα σχετικά με την ανάληψη της επιμέλειας του παιδιού. Ωστόσο, η προστασία του παιδιού μπορεί να εξακολουθεί να παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το συμβαλλόμενο κράτος προέλευσης του παιδιού. Ένας πιθανός μηχανισμός με τον οποίο θα μπορούσε να καταστεί δυνατή η συμμετοχή των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους προέλευσης είναι ο μηχανισμός μεταφοράς που προβλέπεται στη σύμβαση του 1996 (άρθρα 8 και 9)⁵³⁴. Η μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί κατόπιν αιτήματος των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού (άρθρο 8), το οποίο, υπό αυτές τις περιστάσεις, θα είναι συνήθως το συμβαλλόμενο κράτος υποδοχής, ή κατόπιν αιτήματος των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους προέλευσης (άρθρο 9). Ασφαλώς, θα πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις σχετικά με τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στη σύμβαση του 1996 (βλέπε **κεφάλαιο 5** ανωτέρω). Με αυτήν τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους προέλευσης θα έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων όσον αφορά τη μελλοντική επιμέλεια του παιδιού και τα μέτρα αυτά θα αναγνωριστούν αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος υποδοχής⁵³⁵.
- 13.45 Ενίστε, οι διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης του 1996 μπορούν επίσης να αποδειχθούν χρήσιμες στο πλαίσιο κατάστασης που διαμορφώνεται έπειτα από διακρατική υιοθεσία. Για παράδειγμα, στην πολύ σπάνια περίπτωση κατά την οποία οι αρχές του κράτους προέλευσης του παιδιού διατυπώνουν σοβαρές ανησυχίες ότι το παιδί ενδέχεται να διατρέχει κίνδυνο με τους νέους γονείς του, το άρθρο 32 θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ώστε να ζητηθεί από το κράτος υποδοχής (στο οποίο το παιδί έχει τώρα τη συνήθη διαμονή του και βρίσκεται) να εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης μέτρων προστασίας του παιδιού [βλέπε άρθρο 32 στοιχείο β)]. Άλλο παράδειγμα θα μπορούσε να είναι όταν το κράτος υποδοχής εξετάζει το ενδεχόμενο λήψης μέτρου προστασίας του παιδιού και το κράτος προέλευσης διαθέτει πληροφορίες σχετικές με την προστασία του παιδιού. Εάν το απαιτεί η κατάσταση του παιδιού, το κράτος υποδοχής θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το άρθρο 34 προκειμένου να ζητήσει από το κράτος προέλευσης να του διαβιβάσει τις πληροφορίες αυτές⁵³⁶.

⁵³³ Ασφαλώς, εφόσον και τα δύο εμπλεκόμενα κράτη είναι συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση του 1996, καθώς και στη σύμβαση του 1993. Στην παρούσα παράγραφο, η φράση «**συμβαλλόμενα** κράτη» αναφέρεται στη σύμβαση του **1996**.

⁵³⁴ Για αναλυτική επεξήγηση των διατάξεων περί μεταφοράς, βλέπε **κεφάλαιο 5** ανωτέρω.

⁵³⁵ Άρθρο 23 παράγραφος 1 – βλέπε επίσης **κεφάλαιο 5** ανωτέρω σχετικά με τις διατάξεις περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας.

⁵³⁶ Βλέπε επίσης ανωτέρω, σημεία **11.25-11.26** σχετικά με τη λειτουργία του άρθρου 34.

E. Διαμεσολάβηση⁵³⁷, συμβιβασμός και ανάλογα μέσα φιλικού διακανονισμού διαφορών

α) Διευκόλυνση του φιλικού διακανονισμού για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες εφαρμόζεται η σύμβαση του 1996
Άρθρο 31 στοιχείο β)

- 13.46** Η σύμβαση του 1996 επιβάλλει στις κεντρικές αρχές την υποχρέωση να προβαίνουν, είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών, σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να διευκολύνουν, με τη διαμεσολάβηση, τον συμβιβασμό ή ανάλογα μέσα, τον φιλικό διακανονισμό για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες εφαρμόζεται η σύμβαση⁵³⁸.
- 13.47** Η διαμεσολάβηση χρησιμοποιείται πλέον ολοένα περισσότερο ως μέσο επίλυσης διαφορών σε υποθέσεις οικογενειακού δικαίου. Θεωρείται επωφελής σε περιπτώσεις στις οποίες τα μέρη πρέπει να διατηρήσουν συνεχή σχέση, κάτι που συμβαίνει συχνά σε οικογενειακές διαφορές που αφορούν παιδιά. Επιπλέον, παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα να δημιουργήσουν λύσεις προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες τους, αναθέτει την ευθύνη λήψης αποφάσεων στα μέρη και μπορεί να βοηθήσει στο να τεθεί η βάση για μελλοντική συνεργασία και να μειώσει τον βαθμό σύγκρουσης μεταξύ των μερών.
- 13.48** Η χρήση της διαμεσολάβησης σε **διασυνοριακές** οικογενειακές διαφορές αυξάνεται, αλλά θέτει ορισμένες ιδιαίτερες προκλήσεις. Οι διαφορετικές γλώσσες, το διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και η γεωγραφική απόσταση προσθέτουν νέες και δύσκολες διαστάσεις οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση της μεθοδολογίας της διαμεσολάβησης. Επιπλέον, το γεγονός ότι εμπλέκονται περισσότερα του ενός κράτη και νομικά συστήματα σημαίνει ότι πρέπει να εξασφαλίζεται ότι η διαμεσολάβηση και η επακόλουθη συμφωνία πληρούν τις νομικές απαιτήσεις και προϋποθέσεις εκτελεστότητας στο οικείο κράτος ή κράτη⁵³⁹.
- 13.49** Εάν τα ενδιαφερόμενα κράτη είναι μέρη στη σύμβαση του 1996, η σύμβαση μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη ως προς το ζήτημα αυτό. Χάρη στις διατάξεις της σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση μέτρων προστασίας, θα αρκεί κατά κανόνα η μετατροπή μιας συμφωνίας διαμεσολάβησης σε διάταξη δικαστηρίου σε ένα συμβαλλόμενο κράτος⁵⁴⁰, δεδομένου ότι θα διασφαλίζεται η εκτελεστότητα στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος (στο μέτρο που τα ζητήματα που αποτελούν αντικείμενο της απόφασης εμπίπτουν στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης – βλέπε σημείο **13.50** κατωτέρω). Για την εξάλειψη κάθε αμφιβολίας σχετικά με την ύπαρξη λόγου μη αναγνώρισης, μπορεί να επιδιωχθεί η «εκ των

⁵³⁷ Σχετικά με τη διαμεσολάβηση, βλ. τον οδηγό ορθής πρακτικής βάσει της *σύμβασης της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών* - Διαμεσολάβηση (εφεξής «οδηγός ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση»). Ο οδηγός διατίθεται στον ιστότοπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction»), και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τους οδηγούς ορθής πρακτικής («Guides to Good Practice»). Για άλλες εργασίες σχετικά με τη διαμεσολάβηση στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μάλτας, βλέπε «Principles for the Establishment of Mediation Structures in the context of the Malta Process» και τη συνοδευτική αιτιολογική έκθεση, στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction»), και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τη διασυνοριακή οικογενειακή διαμεσολάβηση («Cross-border family mediation»).

⁵³⁸ Άρθρο 31 στοιχείο β). Η υποχρέωση αυτή πρέπει να εκπληρώνεται απευθείας από την κεντρική αρχή ή έμμεσα, με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών – βλέπε επίσης ανωτέρω, σημείο **11.11**.

⁵³⁹ Επ' αυτού, θα πρέπει να γίνει αναφορά στα κεφάλαια 12 και 13 του οδηγού ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση (ό.π. υποσημείωση 537).

⁵⁴⁰ Το συμβαλλόμενο κράτος με διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το κεφάλαιο II της σύμβασης.

προτέρων αναγνώριση» ενός μέτρου προστασίας.⁵⁴¹

- 13.50** Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι συμφωνίες διαμεσολάβησης σε ζητήματα οικογενειακού δικαίου ενδέχεται να περιλαμβάνουν επίσης μέτρα τα οποία δεν σχετίζονται με την προστασία του προσώπου ή της παρουσίας του παιδιού και, επομένως, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης του 1996⁵⁴². Τα άλλα αυτά μέτρα μπορεί να αφορούν, για παράδειγμα, τις ρυθμίσεις μεταξύ των γονέων σχετικά με τη σχέση τους, όπως μια αγωγή διαζυγίου, η χορήγηση οικονομικής στήριξης μετά το διαζύγιο ή συμφωνίες σχετικά με τη διατροφή. Εάν μια συμφωνία διαμεσολάβησης περιλαμβάνει τέτοιες διατάξεις και μετατραπεί σε απόφαση δικαστηρίου, οι διατάξεις της σύμβασης του 1996 δεν θα εφαρμόζονται στα τμήματα της απόφασης δικαστηρίου που δεν εμπίπτουν στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Ωστόσο, οποιοδήποτε τμήμα της απόφασης δικαστηρίου συνιστά μέτρο προστασίας κατά την έννοια της σύμβασης θα πρέπει να αναγνωρίζεται και να εκτελείται σύμφωνα με τις διατάξεις της σύμβασης.

Παράδειγμα 13 (Η) *Μια μητέρα μετεγκαταστάθηκε πριν από δύο έτη με τα δύο παιδιά της από το συμβαλλόμενο κράτος Α στο συμβαλλόμενο κράτος Β και τέθηκαν σε εφαρμογή ρυθμίσεις για την επαφή μεταξύ των παιδιών και του πατέρα τους. Οι γονείς έχουν πλέον συνειδητοποιήσει ότι οι ισχύουσες ρυθμίσεις δεν είναι πρακτικές λόγω του κόστους μετακίνησης μεταξύ των κρατών. Παρότι η μητέρα συμφωνεί ότι ο πατέρας θα πρέπει να έχει επαφή με τα παιδιά, οι γονείς δυσκολεύονται να καταλήξουν σε μια ικανοποιητική νέα ρύθμιση. Η διαμεσολάβηση μπορεί να βοηθήσει τους γονείς να διαπραγματευτούν μια εφαρμόσιμη ρύθμιση για την επαφή.*

Οποιαδήποτε συμφωνία επιτευχθεί σχετικά με τα εν λόγω ζητήματα επαφής μπορεί να μετατραπεί σε διάταξη δικαστηρίου στο συμβαλλόμενο κράτος Β, όπου τα παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους⁵⁴³. Στην περίπτωση αυτή, τέτοια διάταξη δικαστηρίου θα συνιστά λήψη «μέτρων προστασίας» βάσει της σύμβασης του 1996 (από τις δικαστικές αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β) και, ως τέτοια, θα αναγνωρίζεται αυτοδικαίως και θα είναι εκτελεστή σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου IV της σύμβασης του 1996, συμπεριλαμβανομένου του συμβαλλόμενου κράτους Α⁵⁴⁴.

β) Διαμεσολάβηση σε περιπτώσεις διεθνούς απαγωγής παιδιού

- 13.51** Η διαμεσολάβηση αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς ως σημαντικός μηχανισμός εξέτασης αιτήσεων βάσει της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών. Για μια αναλυτική εξέταση των ορθών πρακτικών που σχετίζονται με τη διαμεσολάβηση σε υποθέσεις διεθνούς απαγωγής παιδιών, θα πρέπει να γίνει αναφορά στον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση⁵⁴⁵.
- 13.52** Μια ιδιαίτερα σημαντική αρχή που πρέπει να τηρείται όταν χρησιμοποιείται η διαμεσολάβηση στις υποθέσεις αυτές είναι ότι η διαμεσολάβηση δεν θα πρέπει να παρεμποδίζει ούτε να καθυστερεί ενδεχόμενη διαδικασία επιστροφής που έχει κινηθεί βάσει της σύμβασης του 1980⁵⁴⁶.

⁵⁴¹ Σύμφωνα με το άρθρο 24, βλ. σημεία **10.16-10.21** ανωτέρω.

⁵⁴² Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 3, ενότητα Γ** σχετικά με το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.

⁵⁴³ Άρθρο 5. Το κατά πόσον αυτό είναι δυνατό θα εξαρτηθεί από το εθνικό δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β σχετικά με την απόδοση νομικά δεσμευτικού και εκτελεστού χαρακτήρα σε συμφωνίες διαμεσολάβησης.

⁵⁴⁴ Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 10**. Βλέπε επίσης παράγραφο 297 του οδηγού ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση (ό.π. υποσημείωση 537).

⁵⁴⁵ Ό.π.

⁵⁴⁶ Βλέπε επίσης τον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση (ό.π.).

Παράδειγμα 13 (Θ) Στο παράδειγμα αυτό, τα κράτη Α και Β είναι συμβαλλόμενα κράτη τόσο στη σύμβαση του 1980 όσο και στη σύμβαση του 1996.

Ένα παιδί έχει μετακινηθεί παράνομα από τη μητέρα του από το συμβαλλόμενο κράτος Α στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ο αποστερούμενος γονέας κινεί διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Β βάσει της σύμβασης του 1980 για την επιστροφή του παιδιού. Προκύπτει ότι ο πατέρας θα ήταν διατεθειμένος να αποδεχθεί τη μετεγκατάσταση της μητέρας στο συμβαλλόμενο κράτος Β με το παιδί υπό τον όρο ότι θα διαθέτει επαρκείς εγγυήσεις όσον αφορά την επαφή του με το παιδί. Στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής κατ'εφαρμογή της σύμβασης της Χάγης, και χωρίς να υπάρξει αναστολή αυτής, η μητέρα και ο πατέρας προβαίνουν σε διαμεσολάβηση.

Η διαμεσολάβηση οδηγεί σε συμφωνία η οποία προβλέπει ότι το παιδί μπορεί να μετεγκατασταθεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β υπό την επιμέλεια της μητέρας και περιλαμβάνει αναλυτικές διατάξεις για την επαφή μεταξύ του πατέρα και του παιδιού.

- 13.53** Στο παράδειγμα αυτό, η μητέρα και ο πατέρας πρέπει να είναι βέβαιοι ότι η επιτευχθείσα συμφωνία θα τηρηθεί και στα δύο συμβαλλόμενα κράτη Α και Β. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό θα ήταν η συμφωνία να εγκριθεί ή να επισημοποιηθεί με άλλον τρόπο από δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή⁵⁴⁷. Ωστόσο, εάν επιδιωχθεί η εν λόγω έγκριση ή επισημοποίηση, θα είναι σημαντικό τα μέρη να εξετάσουν αν η αίτηση αυτή θα πρέπει να υποβληθεί στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α ή του συμβαλλόμενου κράτους Β.
- 13.54** Η ευκολότερη λύση θα ήταν ενδεχομένως οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β, με τη συγκατάθεση των μερών, να καταστήσουν τη συμφωνία νομικά δεσμευτική σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες τους⁵⁴⁸ διότι η διαδικασία επιστροφής και η διαμεσολάβηση διεξήχθησαν στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ωστόσο, αμφότερες οι συμβάσεις του 1980 και του 1996 βασίζονται στην ιδέα ότι, σε περίπτωση διεθνούς απαγωγής παιδιού, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο απήχθη το παιδί (το «κράτος στο οποίο έχει υποβληθεί η αίτηση») είναι αρμόδιες να αποφανθούν επί του ζητήματος της επιστροφής του παιδιού, αλλά **όχι** επί της ουσίας των ζητημάτων επιμέλειας⁵⁴⁹. Το δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαδικασίας επιστροφής κατ'εφαρμογή της σύμβασης της Χάγης στο κράτος στο οποίο έχει υποβληθεί η αίτηση ενδέχεται, ως εκ τούτου, να αντιμετωπίσει δυσκολίες στη μετατροπή μιας συμφωνίας διαμεσολάβησης σε διάταξη δικαστηρίου εάν η συμφωνία αυτή καλύπτει επίσης, πέραν του ζητήματος της επιστροφής, ζητήματα επιμέλειας ή άλλα ζητήματα επί των οποίων το δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαδικασίας επιστροφής κατ'εφαρμογή της σύμβασης της Χάγης δεν διαθέτει (διεθνή) δικαιοδοσία (όπως στο **παράδειγμα 13 (Η)** ανωτέρω). Βάσει της σύμβασης του 1996, το αν το συμβαλλόμενο κράτος Β έχει διεθνή δικαιοδοσία να μετατρέψει μια συμφωνία διαμεσολάβησης, η οποία αφορά ζητήματα επιμέλειας και δικαιώματος επίσκεψης/επαφής, σε διάταξη δικαστηρίου (λαμβάνοντας έτσι μέτρα προστασίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης του 1996) στο πλαίσιο υπόθεσης διεθνούς απαγωγής παιδιού θα εξαρτάται από το αν πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 7⁵⁵⁰. Σε περιστάσεις όπως αυτές που περιγράφονται στο

⁵⁴⁷ Οι διατάξεις του εθνικού δικαίου σε κάθε κράτος θα καθορίζουν ακριβώς τον τρόπο με τον οποίο μια συμφωνία διαμεσολάβησης μπορεί να καταστεί νομικά δεσμευτική και εκτελεστή στο συγκεκριμένο κράτος.

⁵⁴⁸ Οδηγός ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση (ό.π. υποσημείωση 537).

⁵⁴⁹ Βλέπε άρθρο 16 της σύμβασης του 1980· άρθρο 7 της σύμβασης του 1996.

⁵⁵⁰ Βλέπε ανωτέρω, σημεία **4.20-4.25**. Βλέπε επίσης κεφάλαιο 13 του οδηγού ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση (ό.π. υποσημείωση 537) σχετικά με τα ζητήματα δικαιοδοσίας που αφορούν την πρόσδοση νομικά δεσμευτικού χαρακτήρα στις συμφωνίες διαμεσολάβησης σε υποθέσεις διεθνούς απαγωγής παιδιού.

παράδειγμα 13 (Θ) ανωτέρω, όπου έχει επιτευχθεί συμφωνία διαμεσολάβησης, θα πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά το αν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7 παράγραφος 1 στοιχείο α). Για παράδειγμα, εάν 1) διαπιστωθεί ότι το παιδί έχει αποκτήσει συνήθη διαμονή στο συμβαλλόμενο κράτος Β και 2) η συμφωνία διαμεσολάβησης θεωρηθεί, στο συμβαλλόμενο κράτος Β, ως απόδειξη ότι τα μέρη, **υπό την αυστηρή επιφύλαξη της επιτυχούς επισημοποίησης της συμφωνίας σε διάταξη δικαστηρίου**, έχουν συναινέσει στην παράνομη μετακίνηση του παιδιού (συμφωνώντας με τη μετεγκατάσταση του παιδιού)⁵⁵¹, διεθνή δικαιοδοσία θα έχει στο εξής το συμβαλλόμενο κράτος Β⁵⁵². Η συγκεκριμένη ερμηνεία του άρθρου 7 θα παρείχε στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β, στο οποίο το δικαστήριο έχει επιληφθεί της διαδικασίας επιστροφής και στο οποίο έχει διεξαχθεί η διαδικασία διαμεσολάβησης, δικαιοδοσία να μετατρέψουν τη συμφωνία διαμεσολάβησης σε διάταξη δικαστηρίου η οποία θα αναγνωρισθεί και θα είναι εκτελεστή στο συμβαλλόμενο κράτος Α.

13.55 Ωστόσο, εάν διαπιστωθεί ότι οι απαιτήσεις του άρθρου 7 για τη μεταβολή της διεθνούς δικαιοδοσίας **δεν** πληρούνται στη συγκεκριμένη περίπτωση (π.χ. διότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το παιδί έχει αποκτήσει συνήθη διαμονή στο συμβαλλόμενο κράτος Β), η συμφωνία μπορεί να υποβληθεί στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α, οι οποίες έχουν γενική δικαιοδοσία να λάβουν μέτρα προστασίας του παιδιού (άρθρο 5 παράγραφος 1). Η απόφαση των αρχών αυτών να εγκρίνουν ή να επισημοποιήσουν με άλλον τρόπο τη συμφωνία διαμεσολάβησης θα μπορεί να αναγνωρισθεί και να εκτελεστεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ωστόσο, τα μέρη μπορεί να επιθυμούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο χρήσης των διατάξεων της σύμβασης του 1996 που αφορούν τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας. Στην περίπτωση αυτή, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β βάσει του άρθρου 8 της σύμβασης, ή οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β θα μπορούσαν να ζητήσουν τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει του άρθρου 9⁵⁵³. Με τον τρόπο αυτό θα καθίστατο δυνατή η υποβολή της συμφωνίας διαμεσολάβησης προς έγκριση στο δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους Β⁵⁵⁴. Οι κεντρικές αρχές που έχουν οριστεί βάσει της σύμβασης στα συμβαλλόμενα κράτη Α και Β θα πρέπει να συνεργαστούν ώστε να βοηθήσουν συναφώς τους γονείς **εφόσον** θεωρείται ότι αυτό είναι προς το υπέρτερο συμφέρον του συγκεκριμένου παιδιού⁵⁵⁵.

13.56 Παρά το γεγονός ότι οι συμβάσεις του 1980 και του 1996 δεν ρυθμίζουν τους τρόπους με τους οποίους (και τα πρόσωπα από τα οποία) θα πρέπει να διεξάγεται η διαμεσολάβηση, ο συμβιβασμός ή ανάλογα μέσα φιλικού διακανονισμού διαφορών⁵⁵⁶, είναι προφανές ότι οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να είναι σε θέση να

⁵⁵¹ Στην περίπτωση αυτή θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό τυχόν συναίνεση του αποστερούμενου γονέα να **εξαρτάται** εξ ολοκλήρου από την επιτυχή επισημοποίηση της συμφωνίας σε διάταξη δικαστηρίου (δηλαδή ο αποστερούμενος γονέας θα συναινέσει στην παράνομη μετακίνηση μόνον **υπό τον όρο ότι** η συμφωνία έχει καταστεί επιτυχώς νομικά δεσμευτική και εκτελεστή σε αμφότερες τις οικείες δικαιοδοσίες). Ο λόγος είναι ότι, εάν η διαδικασία επισημοποίησης δεν είχε ευοδωθεί και η συναίνεση δεν είχε εξαρτηθεί από τον όρο αυτόν, ο απαγωγέας θα μπορούσε ακολούθως, στο πλαίσιο τυχόν μεταγενέστερης διαδικασίας επιστροφής, να προβάλλει τη συμφωνία ως απόδειξη συναίνεσης. Αυτό μπορεί να αποτρέψει τους αποστερούμενους γονείς από τη διεξαγωγή διαμεσολάβησης.

⁵⁵² Άρθρο 7 παράγραφος 1 στοιχείο α).

⁵⁵³ Ασφαλώς, θα πρέπει να πληρούνται οι απαιτήσεις για τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας - βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 5**.

⁵⁵⁴ Όσον αφορά τις απαιτήσεις για τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας, βλέπε **κεφάλαιο 5** ανωτέρω.

⁵⁵⁵ Η συνεργασία αυτή μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 31 στοιχείο β), δηλαδή έχει ως σκοπό να διευκολύνει τον φιλικό διακανονισμό για την προστασία του παιδιού στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες εφαρμόζεται η σύμβαση. Βλέπε ανωτέρω, σημείο **11.11**.

⁵⁵⁶ Βλέπε άρθρο 7 παράγραφος 2 της σύμβασης του 1980: «Ειδικότερα, είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή κάθε ενδιαμέσου οργάνου, οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα [...] γ) για [...] να διευκολύνουν μια συμβιβαστική λύση». βλ. άρθρο 31 της σύμβασης του 1996, το οποίο ορίζει ότι η διαμεσολάβηση μπορεί να διευκολυνθεί από «[την] κεντρική αρχή συμβαλλόμενου κράτους [...], είτε

αντιμετωπίσουν τις ειδικές προκλήσεις τις οποίες θέτουν οι **διασυνοριακές** οικογενειακές διαφορές που αφορούν παιδιά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση⁵⁵⁷ αναπτύσσονται διεξοδικά οι εγγυήσεις και τα μέτρα που προτείνονται για την ανταπόκριση στις προκλήσεις αυτές. Παρότι ο οδηγός ορθής πρακτικής δίνει έμφαση στη διαμεσολάβηση και στις παρόμοιες διαδικασίες για τη διευκόλυνση του φιλικού διακανονισμού σε υποθέσεις διεθνούς απαγωγής παιδιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών, μεγάλο μέρος του περιεχομένου του εφαρμόζεται στη διαμεσολάβηση σε διεθνείς οικογενειακές διαφορές που αφορούν παιδιά γενικότερα. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η διαμεσολάβηση και οι παρόμοιες διαδικασίες δεν ενδείκνυνται σε όλες τις υποθέσεις. Για τον λόγο αυτό έχει καίρια σημασία, προτού κινηθεί η διαδικασία διαμεσολάβησης, να διενεργείται αρχική εκτίμηση όσον αφορά την καταλληλότητα της διαμεσολάβησης σε μια επιμέρους υπόθεση⁵⁵⁸.

γ) Συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία διαμεσολάβησης

- 13.57** Τέλος, η σύμβαση του 1996 αποδίδει σημασία στην ακρόαση του παιδιού σε διαδικασίες που το αφορούν προβλέποντας ότι η μη ακρόαση του παιδιού μπορεί να αποτελεί λόγο αποκλεισμού της αναγνώρισης ενός μέτρου που έχει ληφθεί για την προστασία του παιδιού αυτού⁵⁵⁹. Παρότι οι διαδικασίες διαμεσολάβησης δεν υπόκεινται στις ίδιες διατυπώσεις με τις δικαστικές διαδικασίες, θα πρέπει να δίνεται προσοχή στη συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία διαμεσολάβησης⁵⁶⁰.

ΣΤ. Ειδικές κατηγορίες παιδιών

α) Παιδιά-πρόσφυγες, παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος ή χωρίς συνήθη διαμονή

- 13.58** Για τα παιδιά-πρόσφυγες και τα παιδιά που, λόγω ταραχών που λαμβάνουν χώρα στην πατρίδα τους, έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος, το συμβαλλόμενο κράτος στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το παιδί θα έχει διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία του προσώπου ή της παρουσίας του παιδιού.⁵⁶¹ Ο κανόνας αυτός εφαρμόζεται επίσης σε παιδιά των οποίων η συνήθη

απευθείας είτε με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών [...]». Πράγματι, τα συστήματα διαμεσολάβησης στο πλαίσιο της σύμβασης του 1980 παρουσιάζουν πολύ μεγάλες διαφορές μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών: στην Αργεντινή, για παράδειγμα, η κεντρική αρχή συμμετέχει απευθείας στη διαμεσολάβηση· το γαλλικό πρόγραμμα MAMIF αναπτύχθηκε από δημόσια αρχή ανήκουσα στο γαλλικό Υπουργείο Δικαιοσύνης, αλλά προσφάτως απορροφήθηκε στη γαλλική κεντρική αρχή· το αγγλικό πιλοτικό σχέδιο Reunite εκτελείται από μη κυβερνητική οργάνωση· το γερμανικό ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης προτείνει και υποστηρίζει τη διαμεσολάβηση σε υποθέσεις που άπτονται της σύμβασης, αλλά η ίδια η διαμεσολάβηση διεξάγεται από επαγγελματίες διαμεσολαβητές που ανήκουν σε μη κυβερνητικές οργανώσεις.

⁵⁵⁷ Ό.π. υποσημείωση 537.

⁵⁵⁸ Οδηγός ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση (ό.π. υποσημείωση 537).

⁵⁵⁹ Όταν το μέτρο δεν λαμβάνεται σε επείγουσα περίπτωση – βλέπε άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο β) και σημεία **10.4-10.15** ανωτέρω.

⁵⁶⁰ Όσον αφορά την ακρόαση του παιδιού στη διαδικασία διαμεσολάβησης, βλέπε τον οδηγό ορθής πρακτικής για τη διαμεσολάβηση (ό.π. υποσημείωση 537).

⁵⁶¹ Για κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά την πρόβλεψη ρυθμίσεων σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία για παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος, βλέπε τη σύσταση σχετικά με την εφαρμογή σε παιδιά-πρόσφυγες και σε άλλα παιδιά που έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος της σύμβασης της Χάγης για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία «Recommendation concerning the application to refugee children and other internationally displaced children of the Hague Convention on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption», παράρτημα Α της έκθεσης της ειδικής επιτροπής για την εφαρμογή της σύμβασης της Χάγης, της 29ης Μαΐου 1993, για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία (Μόνιμο Γραφείο, 1994). Το εν λόγω έγγραφο είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση < www.hcch.net > στην

διαμονή δεν μπορεί να προσδιορισθεί.⁵⁶² Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 6 δεν χορηγεί δικαιοδοσία σε επείγουσα ή προσωρινή βάση: στην περίπτωση αυτή, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το παιδί έχουν **γενική** δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας όσον αφορά τη μακροχρόνια φροντίδα του παιδιού.

13.59 Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και άλλοι διεθνείς οργανισμοί έχουν επισημάνει ότι ορισμένες χώρες, ιδίως όταν βρίσκονται αντιμέτωπες με μεγάλες ροές διεθνώς εκτοπισθέντων, έχουν επιχειρήσει να περιορίσουν τον ορισμό του «πρόσφυγα» ή έχουν χρησιμοποιήσει άλλες μεθόδους ώστε να μην εφαρμόζουν σε πρόσφυγες τα πρότυπα μεταχείρισης που συνδέονται με την αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα⁵⁶³. Η εφαρμογή του άρθρου 6 σε παιδιά τα οποία, λόγω ταραχών που λαμβάνουν χώρα στην πατρίδα τους, έχουν «μετακινηθεί σε άλλο κράτος» έχει ως σκοπό να διασφαλίσει την ευρεία εφαρμογή του άρθρου αυτού.

13.60 Στην περίπτωση παιδιών χωρίς συνήθη διαμονή (άρθρο 6 παράγραφος 2), εάν διαπιστωθεί αργότερα ότι το παιδί **έχει** συνήθη διαμονή σε κάποιο κράτος, η διεθνής δικαιοδοσία του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο βρίσκεται το παιδί θα περιοριστεί, βάσει της σύμβασης, στη λειτουργία των άρθρων 11 και 12.⁵⁶⁴

Παράδειγμα 13 (I) *Χιλιάδες άνθρωποι εκτοπίζονται έπειτα από φυσική καταστροφή που έπληξε το συμβαλλόμενο κράτος Α. Μεταξύ αυτών που φθάνουν στο συμβαλλόμενο κράτος Β είναι ένα αγόρι 10 ετών και η 8χρονη αδερφή του, τα οποία έχουν μείνει ορφανά. Το άρθρο 6 επιτρέπει στο συμβαλλόμενο κράτος Β να ασκήσει διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μακροπρόθεσμων μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία των παιδιών αυτών. Ωστόσο, πριν από τη λήψη μακροπρόθεσμων μέτρων προστασίας, οι αρχές των συμβαλλόμενων κρατών Α και Β συνεργάζονται σε μια προσπάθεια να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για το ιστορικό των παιδιών και να διαπιστώσουν αν μπορούν να εντοπιστούν άλλα μέλη της οικογένειας⁵⁶⁵. Ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη οι έρευνες αυτές, το συμβαλλόμενο κράτος Β λαμβάνει τα μέτρα προστασίας που θεωρεί κατάλληλα για τη διασφάλιση της προστασίας των παιδιών. Αφού ολοκληρωθούν οι έρευνες, ανάλογα με την έκβασή τους, το συμβαλλόμενο κράτος Β μπορεί, για παράδειγμα, να εξετάσει το ενδεχόμενο να αναθέσει τη γονική μέριμνα σε συγγενή ο οποίος διαμένει σε τρίτο κράτος ή να αναθέσει τη μακροχρόνια φροντίδα των παιδιών σε ανάδοχη οικογένεια. Βάσει της σύμβασης, τα ληφθέντα μέτρα θα πρέπει να αναγνωριστούν και να εκτελεστούν σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.*

ενότητα για την υιοθεσία («Adoption»), στο τμήμα για τις ειδικές επιτροπές («Special Commissions»). Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία της σύμβασης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία, βλέπε τους οδηγούς ορθής πρακτικής για τη σύμβαση της Χάγης του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία (ό.π υποσημείωση 2).

⁵⁶² Άρθρο 6. Βλέπε ανωτέρω, σημεία **4.13-4.18**.

⁵⁶³ Βλέπε, για παράδειγμα, Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, Σημείωμα σχετικά με τη διεθνή προστασία, 13 Σεπτεμβρίου 2001, A/AC.96/951, διατίθεται στη διεύθυνση: < <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3bb1c6cc4.html> > (τελευταία πρόσβαση τον Αύγουστο του 2013), παράγραφος 85 και έκθεση της ομάδας εργασίας [του Απριλίου του 2014] για τη μελέτη της εφαρμογής στα παιδιά-πρόσφυγες της σύμβασης της Χάγης, της 29ης Μαΐου 1993, για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία «Report of the Working Group [of April 1994] to study the application to refugee children of the Hague Convention of 29 May 1993 on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption», 1994, παράγραφος 12, διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net > (η διαδρομή αναφέρεται ανωτέρω, υποσημείωση 561).

⁵⁶⁴ Βλέπε ανωτέρω, σημεία **4.16-4.19** και εισηγητική έκθεση, παράγραφο 45.

⁵⁶⁵ Άρθρο 30.

Παράδειγμα 13 (ΙΑ) Ένα αγόρι 11 ετών φθάνει ασυνόδευτο στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Δηλώνει ότι αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το συμβαλλόμενο κράτος Β λόγω του εμφυλίου πολέμου στο πλαίσιο του οποίου έχασαν τη ζωή τους οι γονείς και τα αδέρφια του. Σύμφωνα με τη νομοθεσία του συμβαλλόμενου κράτους Α, για να υποβάλει αίτηση χορήγησης καθεστώτος πρόσφυγα το παιδί πρέπει να έχει επίτροπο. Βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο βρίσκεται το παιδί, σε αυτή την περίπτωση το συμβαλλόμενο κράτος Α, έχουν γενική δικαιοδοσία σε σχέση με το παιδί. Στη δικαιοδοσία αυτή περιλαμβάνεται η δικαιοδοσία να διορίσουν επίτροπο για το παιδί. Οι αρχές στο συμβαλλόμενο κράτος Α μπορούν επίσης να λάβουν και άλλα μέτρα για τη φροντίδα και την προστασία του παιδιού.

Παράδειγμα 13 (ΙΒ) Ένα παιδί φθάνει, ασυνόδευτο, στο συμβαλλόμενο κράτος Α και το κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού δεν μπορεί να προσδιορισθεί. Βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 2, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α λαμβάνουν μέτρα προστασίας μεριμνώντας για τη φροντίδα του παιδιού. Έναν μήνα αργότερα, διαπιστώνεται ότι το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο μη συμβαλλόμενο κράτος Β και ότι η αναχώρηση του παιδιού από το κράτος αυτό δεν ήταν αποτέλεσμα διεθνούς εκτοπισμού ή κατάστασης πρόσφυγα. Παρά τη διαπίστωση αυτή, τα μέτρα προστασίας που είχαν ληφθεί προηγουμένως σε σχέση με το παιδί βάσει του άρθρου 6 εξακολουθούν να ισχύουν παρόλο που εξαιτίας της μεταβολής των συνθηκών έχει εξαλειφθεί η βάση επί της οποίας θεμελιώθηκε η διεθνής δικαιοδοσία⁵⁶⁶. Εάν οι αρχές του μη συμβαλλόμενου κράτους Β λάβουν απόφαση σε σχέση με το παιδί, οι εκτός της σύμβασης κανόνες του συμβαλλόμενου κράτους Α σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων θα εφαρμοστούν για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων που παράγει η αλλοδαπή απόφαση.

Στο μέλλον, δεδομένου ότι το κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού έχει πλέον προσδιορισθεί, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α δεν θα έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λάβουν περαιτέρω μέτρα προστασίας του παιδιού βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 2. Αντιθέτως, σύμφωνα με τη σύμβαση, θα μπορούν να λάβουν μόνο μέτρα προστασίας βάσει των άρθρων 11 και 12 της σύμβασης⁵⁶⁷. Ωστόσο, βλέπε σημεία 3.11 έως 3.13 ανωτέρω όσον αφορά το γεγονός ότι, δεδομένου ότι έχει διαπιστωθεί ότι το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε μη συμβαλλόμενο κράτος, το συμβαλλόμενο κράτος Α μπορεί να λάβει μέτρα προστασίας βάσει των εκτός της σύμβασης κανόνων του περί διεθνούς δικαιοδοσίας. Ωστόσο, εάν το πράξει, τα μέτρα αυτά δεν θα αναγνωριστούν ούτε θα είναι εκτελεστά βάσει της σύμβασης.

β) Παιδιά που έχουν φύγει από το σπίτι τους, εγκαταλελειμμένα παιδιά ή παιδιά που έχουν πέσει θύματα εμπορίας

13.61 Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες παρότι η συνήθης διαμονή του παιδιού μπορεί να προσδιορισθεί για τους σκοπούς του άρθρου 5 της σύμβασης, εξακολουθεί να είναι απαραίτητο το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο το έδαφος βρίσκεται το παιδί να λάβει μέτρα σε σχέση με το παιδί βάσει των άρθρων 11 και 12. Αυτό μπορεί, για παράδειγμα, να συμβαίνει όταν το παιδί έχει φύγει από το σπίτι του, έχει εγκαταλειφθεί ή έχει πέσει θύμα διασυνοριακής εμπορίας.⁵⁶⁸

⁵⁶⁶ Άρθρο 14.

⁵⁶⁷ Εάν το συμβαλλόμενο κράτος Α λάβει στο μέλλον μέτρα προστασίας βάσει των άρθρων 11 ή 12, τα μέτρα αυτά θα αναγνωριστούν αυτοδικαίως και θα είναι εκτελεστά σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη. Το κατά πόσον αναγνωρίζονται/είναι εκτελεστά στο **μη συμβαλλόμενο** κράτος Β θα εξαρτηθεί, βεβαίως, από τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του συμβαλλόμενου κράτους Β.

⁵⁶⁸ Βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 3 σχετικά με τη συμπληρωματική φύση των διατάξεων της σύμβασης του 1996 και των διατάξεων του προαιρετικού πρωτοκόλλου στη σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία (Νέα Υόρκη, 25 Μαΐου 2000).

- 13.62** Η διεθνής δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 11 ή του άρθρου 12 συνεπάγεται ότι τα μέτρα θα είναι σε ισχύ για περιορισμένο χρονικό διάστημα και ότι οι αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού έχουν την τελική ευθύνη να διασφαλίσουν τη φροντίδα του παιδιού⁵⁶⁹. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο βρίσκεται το παιδί θα πρέπει να συνεργαστούν με τις αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού ώστε να προσδιοριστούν οι πλέον κατάλληλες μακροπρόθεσμες ρυθμίσεις για το παιδί.
- 13.63** Επισημαίνεται ότι εάν οι αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού δεν είναι σε θέση να λάβουν μέτρα προστασίας του παιδιού, θα πρέπει να σχεδιασθεί μια πιο μακροπρόθεσμη λύση από το συμβαλλόμενο κράτος στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το παιδί. Έως ότου ληφθούν μέτρα προστασίας από το κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού, διεθνής δικαιοδοσία για την προστασία των παιδιών αυτών έχουν, σε επείγουσα ή προσωρινή βάση⁵⁷⁰, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο βρίσκεται το παιδί. Επιπλέον, και ανάλογα με την κατάσταση, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο βρίσκεται το παιδί μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να ζητήσουν τη μεταφορά της γενικής δικαιοδοσίας σύμφωνα με το άρθρο 9 της σύμβασης. Αυτό, βεβαίως, θα είναι δυνατό μόνο όταν το κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού είναι επίσης **συμβαλλόμενο** κράτος και πληρούνται οι άλλες προϋποθέσεις μεταφοράς της δικαιοδοσίας⁵⁷¹.
- 13.64** Η σύμβαση προβλέπει επίσης τη συνεργασία μεταξύ των αρχών των συμβαλλόμενων κρατών για τον εντοπισμό παιδιών που έχουν ανάγκη προστασίας⁵⁷².

Παράδειγμα 13 (ΙΓ) Ένα κορίτσι 14 ετών από το συμβαλλόμενο κράτος Β εντοπίζεται στο συμβαλλόμενο κράτος Α στο οποίο έφθασε έχοντας πέσει θύμα εμπορίας και όπου εξαναγκάστηκε σε εργασία. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λάβουν μέτρα βάσει των άρθρων 11 και 12 σε σχέση με το παιδί, όπως να διορίσουν προσωρινό επίτροπο και να μεριμνήσουν για την άμεση φροντίδα του παιδιού, αλλά θα πρέπει να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν με τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β ώστε να καθοριστούν ρυθμίσεις για τη μακροχρόνια φροντίδα του παιδιού⁵⁷³.

Παράδειγμα 13 (ΙΔ) Ένα αγόρι 13 ετών φεύγει από το σπίτι της οικογένειάς του στο συμβαλλόμενο κράτος Α και φθάνει στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Ο πατέρας του υποπτεύεται ότι το παιδί μπορεί να βρίσκεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β διότι ορισμένα μέλη της οικογένειας που διαμένουν στο συμβαλλόμενο κράτος Β ανέφεραν ότι το είδαν. Οι γονείς απευθύνονται στην κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β για βοήθεια⁵⁷⁴. Η κεντρική αρχή παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη νομοθεσία και τις υπηρεσίες στο συμβαλλόμενο κράτος Β που μπορούν να βοηθήσουν τους γονείς⁵⁷⁵. Η κεντρική αρχή

⁵⁶⁹ Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαια 6 και 7**.

⁵⁷⁰ Ήτοι δυνάμει του άρθρου 11 ή του άρθρου 12 της σύμβασης.

⁵⁷¹ Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 5** σχετικά με τις διατάξεις περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας – οι διατάξεις εφαρμόζονται μόνο μεταξύ δύο **συμβαλλόμενων κρατών**. Βλέπε επίσης την απαίτηση του άρθρου 9 παράγραφος 1 βάσει της οποίας το συμβαλλόμενο κράτος που ζητεί τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να είναι ένα από τα συμβαλλόμενα κράτη που απαριθμούνται στο άρθρο 8 παράγραφος 2.

⁵⁷² Άρθρο 31 στοιχείο γ) - βλέπε επίσης κατωτέρω, **κεφάλαιο 11**.

⁵⁷³ Άρθρο 30.

⁵⁷⁴ Στο παράδειγμα αυτό, οι γονείς απευθύνονται απευθείας στην κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β όπου πιστεύουν ότι βρίσκεται το παιδί. Οι γονείς θα είχαν επίσης τη δυνατότητα να απευθυνθούν για βοήθεια στην κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α στο οποίο διαμένουν. Η εν λόγω κεντρική αρχή θα διαβίβαζε ακολούθως τα αιτήματα στην κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β.

⁵⁷⁵ Άρθρο 30 παράγραφος 2.

παρέχει επίσης βοήθεια για τον εντοπισμό του παιδιού⁵⁷⁶.

Μετά τον εντοπισμό του, το συμβαλλόμενο κράτος Β λαμβάνει αναγκαίο μέτρο για την προστασία του παιδιού, τοποθετώντας το υπό προσωρινή κρατική μέριμνα⁵⁷⁷. Οι γονείς επιθυμούν να μεταβούν στο συμβαλλόμενο κράτος Β για να παραλάβουν το παιδί. Προτού συμβεί αυτό, οι αρχές των συμβαλλόμενων κρατών Α και Β θα πρέπει να συνεργαστούν στενά επί του ζητήματος για να βεβαιωθούν ότι η επιλογή αυτή είναι ασφαλής και κατάλληλη για το παιδί. Πράγματι, ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης, ενδέχεται η επιστροφή του παιδιού να πρέπει να πραγματοποιηθεί αφού οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α (οι αρχές που έχουν γενική δικαιοδοσία στην προκειμένη περίπτωση) λάβουν μέτρα προστασίας ώστε να διασφαλιστεί ότι το παιδί θα είναι ασφαλές κατά την επιστροφή του⁵⁷⁸.

Παράδειγμα 13 (ΙΕ) Ένα κορίτσι 13 ετών φεύγει από το σπίτι του στο συμβαλλόμενο κράτος Α μαζί με τον σύντροφό της ηλικίας 20 ετών. Το κορίτσι και ο σύντροφός του μεταβαίνουν αρχικά στο συμβαλλόμενο κράτος Β για να ξεκινήσουν μια κοινή ζωή. Ωστόσο, στο συμβαλλόμενο κράτος Β ο σύντροφος έχει προβλήματα με την αστυνομία και το ζευγάρι διαφεύγει στο συμβαλλόμενο κράτος Γ.

Στο μεταξύ, οι γονείς του κοριτσιού στο συμβαλλόμενο κράτος Α έχουν δηλώσει την εξαφάνισή του. Ανησυχούν για εκείνη διότι γνωρίζουν ότι ο σύντροφός της έχει ποινικό μητρώο. Οι γονείς επικοινωνούν με την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α για να ζητήσουν τη βοήθειά της στον εντοπισμό του κοριτσιού⁵⁷⁹. Λόγω του γεγονότος ότι οι γονείς διαθέτουν πολύ περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με το πού μπορεί να βρίσκεται το κορίτσι, οι έρευνες που κίνησε η κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α για τον εντοπισμό του κοριτσιού προχωρούν με αργούς ρυθμούς.

Έναν μήνα μετά την άφιξή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Γ, ο σύντροφος έχει προβλήματα με την αστυνομία και το κορίτσι τραβά την προσοχή των αρχών. Οι αρχές προβαίνουν σε έρευνα και, κρίνοντας ότι το κορίτσι βρίσκεται σε κίνδυνο, λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας βάσει του άρθρου 11 και το τοποθετούν προσωρινά σε ανάδοχη οικογένεια. Οι αρχές επικοινωνούν με την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α και την ενημερώνουν για την παρουσία του κοριτσιού στο έδαφός τους και για τα ληφθέντα μέτρα προστασίας.

Ωστόσο, το κορίτσι καταφέρνει να διαφύγει από την ανάδοχη οικογένεια και, μαζί με τον σύντροφό της, μετακινούνται γρήγορα στο συμβαλλόμενο κράτος Δ. Σύμφωνα με το άρθρο 36, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Γ (αφού έχουν διαπιστώσει ότι το κορίτσι μετέβη στο συμβαλλόμενο κράτος Δ), ενημερώνουν τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Δ για τον κίνδυνο στον οποίο βρίσκεται το κορίτσι και για τα σχετικά μέτρα που έλαβαν. Τα μέτρα αυτά θα αναγνωριστούν αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Δ και σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη. Επιπλέον, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Γ, στο πλαίσιο της ορθής πρακτικής, ενημερώνουν το συμβαλλόμενο κράτος Α για την αναχώρηση του κοριτσιού από το κράτος τους και για την παρουσία του στο συμβαλλόμενο κράτος Δ.

⁵⁷⁶ Άρθρο 31 στοιχείο γ).

⁵⁷⁷ Άρθρο 11.

⁵⁷⁸ Στην περίπτωση παιδιού που έχει φύγει από το σπίτι του, το να ακουστεί το παιδί και, ειδικότερα, να εξακριβωθούν οι λόγοι της φυγής του, έχει συχνά ιδιαίτερη σημασία κατά την εξέταση των μέτρων προστασίας που θα πρέπει να ληφθούν σε σχέση με το παιδί, είτε σε επείγουσα είτε σε μακροπρόθεσμη βάση (βλέπε, εν προκειμένω, τις απαιτήσεις του άρθρου 12 της ΣΔΠΗΕ). Η στενή συνεργασία μεταξύ των αρχών και των δύο συμβαλλόμενων κρατών θα είναι επίσης εξαιρετικά σημαντική προκειμένου να διαπιστωθεί, για παράδειγμα, αν έχουν διατυπωθεί παλαιότερα ανησυχίες σχετικά με την προστασία του παιδιού ή αν η οικογένεια έχει απασχολήσει κατά το παρελθόν τις δημόσιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού.

⁵⁷⁹ Άρθρο 31 στοιχείο γ).

Στην περίπτωση αυτή, κάθε συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο βρίσκεται το κορίτσι έχει διεθνή δικαιοδοσία να λάβει μέτρα για την προστασία του σε επείγουσα ή προσωρινή βάση (βάσει των άρθρων 11 και 12 της σύμβασης). Ωστόσο, ενόσω το κορίτσι εξακολουθεί να έχει τη «συνήθη διαμονή» του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, αυτό είναι το μόνο συμβαλλόμενο κράτος που μπορεί να λάβει μακροπρόθεσμα μέτρα για την προστασία του κοριτσιού (άρθρο 5). Στο παράδειγμα αυτό, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Δ μπορούν, ως εκ τούτου, είτε να αναγνωρίσουν και να εκτελέσουν το μέτρο προστασίας που έχει ληφθεί από το συμβαλλόμενο κράτος Γ είτε, εάν το κρίνουν αναγκαίο, να λάβουν άλλο μέτρο για την προστασία του κοριτσιού βάσει του άρθρου 11.

Στην περίπτωση παιδιού που είναι «φυγάς» για μεγάλο χρονικό διάστημα, εάν, βάσει των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, η κατάσταση εξελιχθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην μπορεί πλέον να θεωρηθεί ότι το παιδί έχει «συνήθη διαμονή», το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο βρίσκεται το παιδί μπορεί να αποφασίσει ότι έχει γενική δικαιοδοσία να λάβει μακροπρόθεσμα μέτρα για την προστασία του παιδιού σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 της σύμβασης. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να συνάγεται με ευκολία ότι ένα παιδί δεν έχει πλέον συνήθη διαμονή⁵⁸⁰.

Παράδειγμα 13 (ΙΣΤ)

Ένα παιδί ηλικίας 11 ετών έχει τη συνήθη διαμονή του με τους γονείς του στο συμβαλλόμενο κράτος Ε. Εν αγνοία των δημοσίων αρχών του συγκεκριμένου συμβαλλόμενου κράτους, οι γονείς στέλνουν το παιδί στο συμβαλλόμενο κράτος ΣΤ για να ζήσει, σε μακροπρόθεσμη βάση, με τη θεία του από την πλευρά του πατέρα του, προκειμένου να βοηθά τη θεία του και να λάβει εκπαίδευση. Το παιδί ταξιδεύει με τουριστική θεώρηση διάρκειας 6 μηνών. Η θεία δεν προβαίνει σε καμία ενέργεια για τη διευθέτηση του καθεστώτος μετανάστη του παιδιού και δεν το στέλνει στο σχολείο – στην πραγματικότητα, το παιδί βρίσκεται σε μια κατάσταση οικιακής δουλείας.

Τέσσερα έτη μετά την άφιξη του παιδιού στο συμβαλλόμενο κράτος ΣΤ, οι αρχές ενημερώνονται για την κατάσταση αυτή από έναν νέο γείτονα της θείας. Οι αρμόδιες αρχές, έπειτα από αξιολόγηση της κατάστασης, λαμβάνουν άμεσα μέτρα ώστε να τεθεί το παιδί υπό κρατική μέριμνα. Εν αναμονή περαιτέρω ερευνών, το παιδί τοποθετείται σε ανάδοχη οικογένεια. Βάσει του άρθρου 5 της σύμβασης του 1996, η αρχή κρίνει ότι το παιδί έχει πλέον τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος ΣΤ.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32, η αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους ΣΤ, με τη συνδρομή της οικείας κεντρικής αρχής, επικοινωνεί με την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Ε προκειμένου να λάβει πληροφορίες που είναι ενδεχομένως διαθέσιμες σχετικά με το παιδί και την οικογένειά του. Η αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους ΣΤ επιθυμεί να εκτιμήσει αν η επιστροφή του παιδιού στους γονείς του στο συμβαλλόμενο κράτος Ε μπορεί να αποτελέσει μακροπρόθεσμη επιλογή φροντίδας του παιδιού (π.χ. αν οι γονείς δεν γνώριζαν την κατάστασή του διότι η θεία τούς έλεγε ψέματα). Η αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Ε ενημερώνει ότι οι γονείς δεν επιθυμούν να επιστρέψει το παιδί σε εκείνους. Η αρχή αναφέρει επίσης ότι δεν υπάρχουν άλλα μέλη της ευρύτερης οικογένειας στο συμβαλλόμενο κράτος Ε στα οποία θα μπορούσε να ανατεθεί η επιμέλεια του παιδιού. Με βάση τις πληροφορίες αυτές, η αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους ΣΤ μπορεί να αρχίσει να εξετάζει μακροπρόθεσμα μέτρα για την προστασία του παιδιού.

⁵⁸⁰

Βλέπε ανωτέρω, σημεία 4.16-4.19 και κατωτέρω, σημεία 13.83-13.87.

γ) Παιδιά που μετακινούνται από ένα κράτος σε ένα άλλο όταν έχουν εμπλακεί δημόσιες αρχές

13.65 Παρατηρούνται ολοένα περισσότερες περιπτώσεις γονέων που μετακινούν τα παιδιά τους πέραν των εθνικών συνόρων με σκοπό την αποφυγή προβλημάτων και διαδικασιών σχετικά με την προστασία του παιδιού στο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού⁵⁸¹. Στην παρούσα ενότητα παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η σύμβαση του 1996 μπορεί να φανεί χρήσιμη στις περιστάσεις αυτές. Υπάρχουν δύο διαφορετικά σενάρια που πρέπει να εξεταστούν:

13.66 1) Όταν έχει ληφθεί ήδη μέτρο προστασίας:

Όταν αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού έχει λάβει ήδη μέτρο προστασίας του παιδιού (π.χ. έχει εκδοθεί διάταξη για την τοποθέτηση του παιδιού υπό κρατική μέριμνα) και οι γονείς μετακινήσουν ακολουθώντας το παιδί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, για παράδειγμα προκειμένου να αποφύγουν τη συμμόρφωση με το μέτρο αυτό, η σύμβαση του 1996 παρέχει και στα δύο συμβαλλόμενα κράτη σημαντική βοήθεια για την επίλυση της κατάστασης. Καταρχήν, το μέτρο προστασίας μπορεί να αναγνωριστεί και να εκτελεστεί βάσει της σύμβασης του 1996 στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο έχει μετακινηθεί το παιδί⁵⁸². Με τον τρόπο αυτόν, το παιδί θα μπορέσει να επιστρέψει άμεσα στη φροντίδα των αρμόδιων αρχών του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού. Για την άμεση και αποτελεσματική αναγνώριση και εκτέλεση του μέτρου προστασίας και προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να έχουν στη διάθεσή τους όλες τις σχετικές πληροφορίες, είναι επίσης χρήσιμες οι διατάξεις περί συνεργασίας της σύμβασης του 1996⁵⁸³. Επιπλέον, εάν η υπόθεση έχει επείγοντα χαρακτηριστικά, η σύμβαση του 1996 προβλέπει λόγο διεθνούς δικαιοδοσίας ώστε το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο έχει μετακινηθεί το παιδί να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία του παιδιού ενόσω βρίσκεται στο κράτος αυτό (άρθρο 11)⁵⁸⁴.

Εάν και τα δύο σχετικά κράτη είναι μέρη στη σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών και η σύμβαση αυτή έχει τεθεί σε ισχύ στις σχέσεις μεταξύ τους⁵⁸⁵, η αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού μπορεί επίσης ενδεχομένως, ανάλογα με τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, να επιδιώξει την επιστροφή του παιδιού βάσει της σύμβασης του 1980 εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της σύμβασης αυτής.

13.67 2) Όταν διερευνώνται ανησυχίες σχετικά με την προστασία ενός παιδιού, αλλά δεν έχει ληφθεί ακόμη μέτρο προστασίας ούτε έχει κινηθεί σχετική διαδικασία⁵⁸⁶:

Στην περίπτωση αυτή, δεν υπάρχει μέτρο προστασίας προς αναγνώριση και εκτέλεση βάσει της σύμβασης του 1996 από το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο μετακινήθηκε το παιδί. Επιπλέον, παρότι τούτο εξαρτάται από τα συγκεκριμένα

⁵⁸¹ Ορισμένα παραδείγματα του φαινομένου αυτού είναι τα εξής: η αγγλική υπόθεση *Tower Hamlets London Borough Council κατά MK and others* [2012] EWHC 426 (Fam) και οι υποθέσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: υπόθεση C-435/06 της 27ης Νοεμβρίου 2007 και υπόθεση C-523/07 της 2ας Απριλίου 2009.

Στο πλαίσιο της ειδικής επιτροπής (Μέρος Ι), η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία (ISS) επισήμανε ότι παρατηρείται ένα «διογκούμενο φαινόμενο» γονέων οι οποίοι μετακινούν τα παιδιά τους μεταξύ διεθνών συνόρων με σκοπό την αποφυγή προβλημάτων και διαδικασιών σχετικά με την προστασία του παιδιού στο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού.

⁵⁸² Σχετικά με τη λειτουργία των διατάξεων της σύμβασης του 1996 που αφορούν την αναγνώριση και εκτέλεση, βλ. **κεφάλαιο 10** ανωτέρω.

⁵⁸³ Επ' αυτού, βλ. επίσης **κεφάλαιο 11** ανωτέρω.

⁵⁸⁴ Επ' αυτού, βλ. επίσης **κεφάλαιο 6** ανωτέρω.

⁵⁸⁵ Βλέπε άρθρο 38 της σύμβασης του 1980 σχετικά με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται για τη θέση σε ισχύ της σύμβασης του 1980 στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών όταν ένα συμβαλλόμενο κράτος έχει προσχωρήσει στη σύμβαση.

⁵⁸⁶ Βλέπε ανωτέρω, **παράδειγμα 11 (Ε)**.

πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και τις ακριβείς ενέργειες στις οποίες προέβη η αρμόδια αρχή έως τη στιγμή της μετακίνησης, ακόμη και αν και τα δύο σχετικά κράτη είναι μέρη στη σύμβαση της Χάγης του 1980 για την απαγωγή παιδιών, είναι μάλλον απίθανο να επαρκούν οι έρευνες της αρχής για τη χορήγηση σε αυτήν «δικαιώματος επιμέλειας» (κατά την αυτοτελή έννοια της σύμβασης του 1980) που να επιτρέπει την υποβολή αίτησης για επιστροφή βάσει της σύμβασης⁵⁸⁷.

13.68 Η σύμβαση του 1996 παραμένει εξαιρετικά σημαντική στις περιστάσεις αυτές και μπορεί να παράσχει σημαντική βοήθεια και στα δύο συμβαλλόμενα κράτη για την επίλυση της κατάστασης του παιδιού. Για παράδειγμα:

▪ **Διατάξεις περί συνεργασίας**⁵⁸⁸

Το άρθρο 36 της σύμβασης επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη που έχουν λάβει ή εξετάζουν το ενδεχόμενο να λάβουν μέτρα προστασίας ενός παιδιού, όταν θεωρούν ότι το παιδί «εκτίθεται σε σοβαρό κίνδυνο» και εάν πληροφορηθούν μεταβολή της διαμονής του παιδιού ή την παρουσία του σε άλλο κράτος⁵⁸⁹, την υποχρέωση να ενημερώσουν τις αρχές του άλλου κράτους για τον «κίνδυνο και για τα ληφθέντα ή υπό εξέταση μέτρα». Η διάταξη αυτή επιβάλλει συνήθως στο συμβαλλόμενο κράτος από το οποίο μετακινήθηκε το παιδί την υποχρέωση να ενημερώσει το κράτος στο οποίο μετακινήθηκε για την κατάσταση του παιδιού. Με τον τρόπο αυτόν, το δεύτερο κράτος θα ειδοποιηθεί για την ενδεχόμενη ανάγκη εντοπισμού του παιδιού⁵⁹⁰ και θα κρίνει αν απαιτούνται περαιτέρω ενέργειες για την προστασία του.

Μια άλλη διάταξη που μπορεί να φανεί χρήσιμη είναι το άρθρο 34 της σύμβασης. Εάν οποιοδήποτε από τα οικεία συμβαλλόμενα κράτη εξετάζει το ενδεχόμενο λήψης μέτρου για την προστασία του παιδιού (κάτι που ενδέχεται να είναι απαραίτητο στην περίπτωση αυτή ώστε να διασφαλιστεί η συνεχής προστασία του παιδιού), μπορεί να ζητήσει από τις αρμόδιες αρχές του άλλου συμβαλλόμενου κράτους να του παράσχουν πληροφορίες σχετικά με την προστασία του παιδιού. Για παράδειγμα, το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο έχει μετακινηθεί το παιδί ενδέχεται να χρειάζεται πληροφορίες σχετικά με το ιστορικό του παιδιού και της οικογένειας προκειμένου οι αρχές να εκτιμήσουν αν πρόκειται για επείγουσα περίπτωση και αν απαιτείται η λήψη μέτρων προστασίας.

Γενικότερα, θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι σχετικές αρμόδιες αρχές σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος, κατά περίπτωση με τη συνδρομή των κεντρικών τους αρχών, να επικοινωνούν με σαφήνεια και αποτελεσματικά μεταξύ τους και να συντονίζουν τις ενέργειές τους ώστε να εξασφαλίζεται η συνεχής προστασία του παιδιού⁵⁹¹.

⁵⁸⁷ Βλέπε σχόλια στην ενότητα της INDACAT (< www.incadat.com >) για την ανάλυση της νομολογίας («Case Law Analysis») όσον αφορά το πότε μια δημόσια αρχή μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει «δικαίωμα επιμέλειας» σε σχέση με ένα παιδί βάσει της σύμβασης του 1980 ώστε να μπορεί να υποβάλει αίτηση για την επιστροφή του.

⁵⁸⁸ Επ' αυτού, βλ. σημεία **11.18-11.22** ανωτέρω.

⁵⁸⁹ Για τους σκοπούς του άρθρου 36, δεν απαιτείται να είναι **συμβαλλόμενο** κράτος στη σύμβαση του 1996: βλ. ανωτέρω, σημεία **11.18** και εξής.

⁵⁹⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 31 στοιχείο γ), το άλλο συμβαλλόμενο κράτος μπορεί επίσης να διατυπώσει απευθείας σχετικό αίτημα.

⁵⁹¹ Βλέπε άρθρο 30 παράγραφος 1. Η απευθείας δικαστική επικοινωνία μπορεί επίσης να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό: βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 147.

▪ **Διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας**

Οι διατάξεις της σύμβασης που αφορούν τη διεθνή δικαιοδοσία περιλαμβάνουν σαφείς και ομοιόμορφους κανόνες σχετικά με το συμβαλλόμενο κράτος που έχει διεθνή δικαιοδοσία όσον αφορά το παιδί. Η σύμβαση ορίζει ότι γενική δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας του παιδιού έχουν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού⁵⁹². Στο πλαίσιο των πραγματικών περιστατικών που περιγράφονται στην παρούσα περίπτωση, θεωρείται συχνά ότι το παιδί διατηρεί τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος από το οποίο μετακινήθηκε από τους γονείς του. Στην περίπτωση αυτή, το συγκεκριμένο συμβαλλόμενο κράτος διατηρεί τη δικαιοδοσία λήψης μακροπρόθεσμων μέτρων για την προστασία του παιδιού και μπορεί, ως εκ τούτου, να λάβει τα εν λόγω μέτρα προστασίας (τα οποία διαθέτουν το πλεονέκτημα να μπορούν να αναγνωριστούν και να εκτελεστούν στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος βάσει της σύμβασης). Επιπλέον, ωστόσο, το συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο βρίσκεται το παιδί θα έχει δικαιοδοσία να λάβει μέτρα που είναι απαραίτητα για την προσωρινή προστασία του παιδιού εάν η υπόθεση θεωρηθεί επείγουσα. Τυχόν ληφθέντα μέτρα θα παύσουν να ισχύουν από τη στιγμή που ενεργήσει το συμβαλλόμενο κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού – άρθρο 11 παράγραφος 2.

Τέλος, στη συγκεκριμένη περίπτωση, το άρθρο 7 της σύμβασης του 1996 θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη από αμφότερα τα συμβαλλόμενα κράτη⁵⁹³.

▪ **Διατάξεις περί αναγνώρισης και εκτέλεσης**

Οι συγκεκριμένες διατάξεις της σύμβασης του 1996 παραμένουν λυσιτελείς διότι διασφαλίζουν ότι όταν λαμβάνονται μέτρα προστασίας από ένα συμβαλλόμενο κράτος, αυτά θα αναγνωριστούν αυτοδικαίως στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος και μπορούν να εκτελεστούν σε αυτό.

13.69 Τέλος, επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις αυτές, είναι σημαντικό και τα δύο συμβαλλόμενα κράτη να ενεργούν σε κάθε στάδιο με σαφήνεια, αποτελεσματικότητα και ταχύτητα ώστε να διασφαλίζεται η επίλυση της κατάστασης το συντομότερο δυνατό και προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

Παράδειγμα 13 (ΙΖ) *Μια μητέρα και ένας πατέρας διαμένουν στο συμβαλλόμενο κράτος Α με το τέκνο τους. Εξαιτίας της ανικανότητάς τους να φροντίσουν το παιδί λόγω χρήσης ναρκωτικών, η επιμέλεια του παιδιού αφαιρείται από τους γονείς του και το παιδί τίθεται προς υιοθεσία στο συμβαλλόμενο κράτος Α.*

Δύο έτη αργότερα, η μητέρα μένει έγκυος σε δεύτερο παιδί. Οι γονείς ισχυρίζονται ότι έχουν ανεξαρτηθεί επιτυχώς και ότι επιθυμούν να φροντίσουν το παιδί που περιμένουν. Η αρμόδια αρχή στο συμβαλλόμενο κράτος Α διερευνά την κατάστασή τους, αλλά προτού εκδοθεί απόφαση η μητέρα γεννά πρόωρα το παιδί. Το ζευγάρι, φοβούμενο ότι το παιδί θα τεθεί υπό κρατική μέριμνα, διαφεύγουν αμέσως στο γειτονικό συμβαλλόμενο κράτος Β.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α (με τη συνδρομή της κεντρικής τους αρχής) ενημερώνουν αμέσως τις αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β (όπου υποπεύονται ότι έχουν διαφύγει οι γονείς) σχετικά με τον ενδεχόμενο κίνδυνο τον οποίο διατρέχει το νεογνό και τα μέτρα προστασίας των οποίων τη λήψη εξέταζαν οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α. Ζητούν επίσης, σύμφωνα με το

⁵⁹² Η συνήθης διαμονή είναι έννοια που αναφέρεται σε πραγματικά στοιχεία, βλέπε κατωτέρω, σημεία **13.83** και εξής.

⁵⁹³ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη λειτουργία του άρθρου 7, βλ. ανωτέρω **κεφάλαιο 4**, και ειδικότερα τα σημεία **4.20-4.25**.

άρθρο 31 στοιχείο γ), το αρμόδιο όργανο στο συμβαλλόμενο κράτος Β (είτε η κεντρική αρχή είτε το όργανο στο οποίο έχει ανατεθεί το καθήκον αυτό στο συγκεκριμένο κράτος) να βοηθήσουν στον εντοπισμό της οικογένειας.

Το νεογνό εντοπίζεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β όπου διαμένει με τους γονείς του σε ξενώνα. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Β διαβιβάζουν τις πληροφορίες αυτές στις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α. Το συμβαλλόμενο κράτος Β αποφασίζει ότι είναι απαραίτητο να ληφθούν επείγοντα μέτρα (άρθρο 11) για την προστασία του παιδιού θέτοντας το παιδί υπό κρατική μέριμνα στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Διαβιβάζει τις πληροφορίες αυτές στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α, συμφωνώντας με το συμβαλλόμενο κράτος Β ότι το παιδί εξακολουθεί να έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, ζητούν την έκδοση διάταξης (άρθρο 5) για την τοποθέτηση του παιδιού υπό τη μέριμνα των κρατικών αρχών του συμβαλλόμενου κράτους Α, εν αναμονή της διενέργειας έρευνας για το μακροπρόθεσμο μέλλον του παιδιού. Το μέτρο αυτό αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στο συμβαλλόμενο κράτος Β και παρέχει στις αρχές και των δύο συμβαλλόμενων κρατών τη δυνατότητα να συντονίσουν την παράδοση του παιδιού στις αρμόδιες αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α (το επείγον μέτρο που έλαβε το συμβαλλόμενο κράτος Β παύει, συνεπώς, να ισχύει σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2).

Z. Περιουσία του παιδιού

- 13.70 Το άρθρο 1 της σύμβασης ορίζει ότι τα μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία της **περιουσίας** του παιδιού εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Σκοπός της σύμβασης εν προκειμένω ήταν να θεσπισθούν «ακριβείς κανόνες σχετικά με τον διορισμό και τις εξουσίες του νόμιμου αντιπροσώπου του παιδιού για τη διαχείριση της περιουσίας του παιδιού που βρίσκεται σε ξένο κράτος»⁵⁹⁴. Το στοιχείο αυτό κρίθηκε ιδιαιτέρως χρήσιμο όταν είναι απαραίτητο να ληφθούν νομικά μέτρα σε σχέση με κληρονομιά που έχει περιέλθει στο παιδί⁵⁹⁵.
- 13.71 Το άρθρο 3 στοιχείο ζ) προβλέπει ότι τα μέτρα προστασίας που αποσκοπούν στην προστασία της περιουσίας του παιδιού δύνανται κυρίως να αφορούν «τη διοίκηση, τη διατήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού». «Η ευρύτατη αυτή διατύπωση περιλαμβάνει όλες τις πράξεις που αφορούν την περιουσία [του παιδιού], συμπεριλαμβανομένων των αγορών, που θεωρούνται ως επενδύσεις ή πράξεις διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων τα οποία μεταβιβάζονται ως αντάλλαγμα για την αγορά»⁵⁹⁶. Τα μέτρα προστασίας που αποσκοπούν στην προστασία της περιουσίας του παιδιού μπορούν, για παράδειγμα, να καλύπτουν τις απαιτούμενες άδειες ή εγκρίσεις για την πώληση ή την αγορά των περιουσιακών στοιχείων του παιδιού.
- 13.72 Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η σύμβαση δεν παρεμβαίνει στα συστήματα που ρυθμίζουν τις περιουσιακές σχέσεις και δεν καλύπτει το ουσιαστικό δίκαιο που αφορά το περιεχόμενο των δικαιωμάτων σε περιουσιακά στοιχεία, όπως διαφορές σχετικά με την κυριότητα/ιδιοκτησία⁵⁹⁷. Για παράδειγμα, εάν συμβαλλόμενο κράτος

⁵⁹⁴ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 10.

⁵⁹⁵ Ό.π. Επισημαίνεται ότι παρότι ο διορισμός του αντιπροσώπου του παιδιού και η έκταση των εξουσιών του αντιπροσώπου εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης, αυτό δεν ισχύει για το ουσιαστικό ζήτημα της διευθέτησης της κληρονομιάς. Το ζήτημα της κληρονομικής διαδοχής δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης [άρθρο 4 στοιχείο στ)]. Βλέπε επίσης ανωτέρω, **κεφάλαιο 3, ενότητα Γ** σχετικά με το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.

⁵⁹⁶ Εισηγητική έκθεση, παράγραφος 25.

⁵⁹⁷ Βλέπε ανωτέρω, **σημεία 3.30 και 3.31**. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει επίσης να σημειωθεί το γεγονός ότι τα μέτρα που αφορούν τα καταπιστεύματα εξαιρούνται ρητώς από το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης· βλ. άρθρο 4 στοιχείο στ), το οποίο αναλύεται ανωτέρω, στο σημείο **3.43**.

επιβάλλει απαιτήσεις σχετικά με την πώληση ή την αγορά εκτάσεων ή κτιρίων σε όλους γενικά τους πωλητές ή τους αγοραστές μιας συγκεκριμένης έκτασης (π.χ. ειδική άδεια ή έγκριση για την πώληση ή την αγορά εκτάσεων ή κτιρίων που τελούν υπό ειδικό καθεστώς λόγω της πολιτιστικής ή ιστορικής σημασίας τους, ή ανήκουν σε αυτόχθονα αποθέματα· ή για την πώληση ή την αγορά εκτάσεων ή κτιρίων από αλλοδαπό υπήκοο) και οι απαιτήσεις αυτές δεν σχετίζονται με το γεγονός ότι τα περιουσιακά στοιχεία αγοράζονται ή πωλούνται από αντιπρόσωπο ενός παιδιού, η χορήγηση των αδειών αυτών πώλησης δεν θα εμπίπτει στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της σύμβασης.

- 13.73** Το άρθρο 55 της σύμβασης επιτρέπει στα συμβαλλόμενα κράτη να διατυπώσουν διττή επιφύλαξη σε σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία ενός παιδιού που βρίσκονται στο έδαφός τους. Πρώτον, βάσει του άρθρου 55 παράγραφος 1 στοιχείο α), ένα συμβαλλόμενο κράτος δύναται να επιφυλαχθεί της διεθνούς δικαιοδοσίας των αρχών του για τη λήψη μέτρων προστασίας των περιουσιακών στοιχείων ενός παιδιού που βρίσκονται στο έδαφός του, **ανεξάρτητα** από τον τόπο συνήθους διαμονής του παιδιού. Επισημαίνεται ότι η επιφύλαξη αυτή δεν εμποδίζει τις αρχές άλλου συμβαλλόμενου κράτους να έχουν δικαιοδοσία, βάσει της σύμβασης, για τη λήψη μέτρων προστασίας των περιουσιακών αυτών στοιχείων. Ωστόσο, δεύτερον, σύμφωνα με το άρθρο 55 παράγραφος 1 στοιχείο β), ένα συμβαλλόμενο κράτος δύναται επίσης να επιφυλαχθεί του δικαιώματος να μην αναγνωρίσει, βάσει της σύμβασης, γονική μέριμνα ή μέτρο προστασίας εφόσον δεν συνάδουν προς μέτρο που ελήφθη από τις δικές του αρχές αναφορικά με αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.
- 13.74** Οι επιφυλάξεις αυτές μπορούν να περιοριστούν σε ορισμένες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, με πιο πιθανή εκείνη της ακίνητης περιουσίας.
- 13.75** Τυχόν επιφύλαξη βάσει του άρθρου 55 πρέπει να διατυπώνεται σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζεται στο άρθρο 60 και να κοινοποιείται στον θεματοφύλακα της σύμβασης. Η επιφύλαξη επισημαίνεται στον πίνακα κατάστασης («status table») της σύμβασης του 1996, ο οποίος δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης [www.hcch.net], στην ενότητα για τις συμβάσεις («Conventions»), στο τμήμα για τη σύμβαση 34 («Convention 34»), επιμέρους τμήμα για τον πίνακα κατάστασης («Status Table»)].

Παράδειγμα 13 (ΙΗ) *Το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α και έχει στην κυριότητά του περιουσιακά στοιχεία στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Στο συμβαλλόμενο κράτος Α διορίζεται επίτροπος υπεύθυνος για την περιουσία του παιδιού, στον οποίο ανατίθεται η διαχείριση εκτάσεων γης στο συμβαλλόμενο κράτος Β εξ ονόματος του παιδιού. Η απόφαση διορισμού του επιτρόπου αναγνωρίζεται αυτοδικαίως σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη. Εάν το συμβαλλόμενο κράτος Α χορηγήσει πιστοποιητικά ιδιότητας (σύμφωνα με το άρθρο 40 της σύμβασης), στην περίπτωση αυτή μπορεί να είναι χρήσιμο για τον επίτροπο να αποκτήσει τέτοιο πιστοποιητικό⁵⁹⁸.*

Παράδειγμα 13 (ΙΘ) *Το παιδί, το οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος Α, ταξιδεύει στο συμβαλλόμενο κράτος Β για διακοπές. Ενώ βρίσκεται στο συμβαλλόμενο κράτος Β τραυματίζεται σε τροχαίο ατύχημα. Μετά την ανάρρωση επιστρέφει στο σπίτι του στο συμβαλλόμενο κράτος Α. Κινείται δικαστική διαδικασία στο συμβαλλόμενο κράτος Β και στο παιδί επιδικάζεται σημαντικό χρηματικό ποσό ως αποζημίωση για τους τραυματισμούς που υπέστη στο τροχαίο ατύχημα. Ωστόσο, η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να εντοπίσει κάποιον στο συμβαλλόμενο κράτος Β ο οποίος θα μπορούσε να ενεργήσει ως επίτροπος του παιδιού και να λάβει τα χρήματα εξ ονόματός*

του. Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια αρχή μπορεί να ασκήσει διεθνή δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 12 της σύμβασης και να διατάξει τον διορισμό επιτρόπου στο συμβαλλόμενο κράτος Β ο οποίος θα διαχειριστεί τα χρήματα εξ ονόματος του παιδιού σε προσωρινή βάση. Η διάταξη αυτή θα παύσει να ισχύει από τη στιγμή που διοριστεί επίτροπος από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α. Σε διαφορετική περίπτωση, η αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β μπορεί, δυνάμει του άρθρου 9, να ζητήσει από αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Α να αποδεχθεί την ανάληψη διεθνούς δικαιοδοσίας από το δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους Β σε σχέση με τον διορισμό επιτρόπου του παιδιού. Εάν η αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους Β λάβει θετική απάντηση, μπορεί να εκδώσει διάταξη περί διορισμού επιτρόπου για τη διαχείριση των χρημάτων εξ ονόματος του παιδιού.

Η. Εκπροσώπηση παιδιών

- 13.76** Συχνά απαιτείται εκπροσώπηση παιδιών λόγω της δικαιοπρακτικής ανικανότητας ενός παιδιού. Η «εκπροσώπηση» ενός παιδιού εν γένει συνίσταται στο να ενεργεί κάποιος για λογαριασμό ή στο όνομα ενός παιδιού έναντι τρίτων. Μεταξύ των περιπτώσεων στις οποίες ενδέχεται να απαιτείται εκπροσώπηση περιλαμβάνονται δικαστικές διαδικασίες που αφορούν το παιδί, περιουσιακές ή χρηματοοικονομικές συναλλαγές, καθώς και η χορήγηση συγκατάθεσης για ιατρική θεραπεία.
- 13.77** Οι αποφάσεις σχετικά με την εκπροσώπηση παιδιών εμπίπτουν σαφώς στο πεδίο εφαρμογής της σύμβασης. Το άρθρο 3 στοιχείο δ) προβλέπει ότι τα μέτρα προστασίας δύνανται κυρίως να αφορούν τον διορισμό και τα καθήκοντα κάθε προσώπου ή οργανισμού επιφορτισμένου με την εκπροσώπηση ή τη συμπαράσταση προς το παιδί. Επιπλέον, η χρήση του όρου «εξουσίες» των γονέων, επιτρόπων ή άλλων νόμιμων αντιπροσώπων στον ορισμό της γονικής μέριμνας αναφέρεται στην εκπροσώπηση των παιδιών⁵⁹⁹.
- 13.78** Αυτό σημαίνει ότι εάν οι αρχές ενός συμβαλλόμενου κράτους λαμβάνουν απόφαση σχετικά με την εκπροσώπηση ενός παιδιού, πρέπει να διασφαλίζουν ότι έχουν σχετική διεθνή δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης. Ωστόσο, όταν οι αρχές δεν έχουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει της σύμβασης, εάν κρίνουν, στην προκειμένη περίπτωση, ότι μπορούν να εκτιμήσουν καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού σχετικά με το συγκεκριμένο ζήτημα, μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να ζητήσουν μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας (εφόσον πληρούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 9)⁶⁰⁰. Ενδέχεται να υπάρχουν επίσης περιπτώσεις στις οποίες ενδείκνυται για ένα συμβαλλόμενο κράτος, το οποίο **διαθέτει** διεθνή δικαιοδοσία, να εξετάσει το ενδεχόμενο μεταφοράς της δικαιοδοσίας σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, π.χ. όταν πρέπει να διοριστεί νόμιμος αντιπρόσωπος για ένα παιδί στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος⁶⁰¹.
- 13.79** Αφού ληφθούν, τα μέτρα αυτά προστασίας πρέπει να αναγνωριστούν και να εκτελεστούν σε όλα τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη, σύμφωνα με τους κανόνες της σύμβασης.
- 13.80** Όταν η «γονική μέριμνα»⁶⁰² περιλαμβάνει την εκπροσώπηση του παιδιού, εφαρμόζονται οι κανόνες που διατυπώνονται στα άρθρα 16 και 17. Το άρθρο 16 της σύμβασης καθορίζει τον τρόπο προσδιορισμού των **εχόντων** τη γονική

⁵⁹⁹ Άρθρο 1 παράγραφος 2. Βλέπε επίσης ανωτέρω, σημεία **3.18-3.24**.

⁶⁰⁰ Άρθρο 9. Βλέπε επίσης ανωτέρω, **κεφάλαιο 5**.

⁶⁰¹ Άρθρο 8. Ό.π.

⁶⁰² Άρθρο 1 παράγραφος 2.

μέριμνα⁶⁰³. Το άρθρο 17 προβλέπει ότι η **άσκηση** της γονικής μέριμνας διέπεται από το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού. Αυτό σημαίνει ότι οι κανόνες του κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού, οι οποίοι σχετίζονται με την εκπροσώπηση του παιδιού από τα πρόσωπα που έχουν τη γονική μέριμνα, θα καθορίζουν τη φύση, τις εξουσίες και τις υποχρεώσεις της εν λόγω εκπροσώπησης.

Παράδειγμα 13 (Κ) *Βάσει της νομοθεσίας του κράτους Α, οι γονείς, ενεργώντας ως νόμιμοι αντιπρόσωποι, έχουν την εξουσία να ασκήσουν ατομικά αστικές αξιώσεις εξ ονόματος του παιδιού. Βάσει της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου κράτους Β, και οι δύο γονείς πρέπει να συμφωνούν προτού υποβληθεί αίτηση για τη διαδικασία αυτή. Η οικογένεια διαμένει στο κράτος Α. Η μητέρα και το παιδί ταξιδεύουν στο συμβαλλόμενο κράτος Β. Το παιδί εμπλέκεται σε ατύχημα στο συμβαλλόμενο κράτος Β και η μητέρα επιθυμεί να κινήσει διαδικασία εκεί. Η μητέρα μπορεί να το πράξει χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του πατέρα διότι βάσει της νομοθεσίας του κράτους Α δεν απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του και το κράτος Α είναι το κράτος συνήθους διαμονής του παιδιού.*

13.81 Οι διαφορετικές νομοθεσίες μπορούν να προκαλέσουν αβεβαιότητα σχετικά με τη φύση ή την έκταση της ικανότητας ή των εξουσιών του προσώπου που είναι υπεύθυνο για τη φροντίδα του προσώπου ή την προστασία της περιουσίας του παιδιού. Ως εκ τούτου, το άρθρο 40 της σύμβασης προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης πιστοποιητικού στον έχοντα τη γονική μέριμνα, ή στο πρόσωπο που είναι επιφορτισμένο με την προστασία του παιδιού, το οποίο μπορεί να επιλύσει την αβεβαιότητα αυτή. Το πιστοποιητικό αυτό μπορεί να χορηγηθεί από τις αρχές⁶⁰⁴ του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού ή του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο ελήφθη μέτρο προστασίας. Θα πρέπει να αποδεικνύει την ιδιότητα υπό την οποία δικαιούται το πρόσωπο να ενεργεί και τις εξουσίες που του έχουν απονεμηθεί. Η ιδιότητα και οι εξουσίες που αναφέρονται στο πιστοποιητικό θεωρούνται κεκτημένες, εκτός αν αποδειχθεί το αντίθετο⁶⁰⁵.

13.82 Το άρθρο 19 της σύμβασης παρέχει κάποια προστασία σε τρίτους που πραγματοποιούν συναλλαγές με τον νόμιμο αντιπρόσωπο ενός παιδιού. Η προστασία αυτή προορίζεται για τρίτους από τους οποίους δεν μπορεί να αναμένεται να γνωρίζουν ότι οι κανόνες του κράτους όπου λαμβάνει χώρα η συναλλαγή, οι οποίοι καθορίζουν ποιος μπορεί να ενεργεί ως νόμιμος αντιπρόσωπος ενός παιδιού, δεν εφαρμόζονται σε ένα συγκεκριμένο παιδί λόγω των κανόνων περί εφαρμοστέου δικαίου της σύμβασης. Ως εκ τούτου, εάν μια συναλλαγή πληροί ορισμένα κριτήρια, η ισχύς της δεν δύναται να αμφισβητηθεί ούτε δύναται να γεννηθεί ευθύνη του τρίτου για μόνο τον λόγο ότι το άλλο πρόσωπο δεν είχε την ιδιότητα του νόμιμου αντιπροσώπου του παιδιού δυνάμει του δικαίου που ορίζεται εφαρμοστέο από τη σύμβαση. Τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται είναι τα εξής:

- η συναλλαγή έλαβε χώρα από πρόσωπο που είχε την ιδιότητα του νόμιμου αντιπροσώπου του παιδιού βάσει του δικαίου του κράτους στο οποίο έλαβε χώρα η συναλλαγή·
- ο τρίτος δεν γνώριζε ή δεν όφειλε να γνωρίζει ότι η γονική μέριμνα διεπόταν από το δίκαιο που ορίζεται εφαρμοστέο από τη σύμβαση· και
- η συναλλαγή έλαβε χώρα μεταξύ προσώπων ευρισκομένων στο έδαφος του ίδιου κράτους⁶⁰⁶.

⁶⁰³ Αναλύεται ανωτέρω, **κεφάλαιο 9**.

⁶⁰⁴ Το άρθρο 40 παράγραφος 3 προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη που χορηγούν τα εν λόγω πιστοποιητικά πρέπει να ορίζουν τις αρμόδιες για την έκδοση του πιστοποιητικού αρχές.

⁶⁰⁵ Βλ. την ανάλυση του άρθρου 40 στο σημείο **11.31** ανωτέρω.

⁶⁰⁶ Άρθρο 19 παράγραφος 2.

Παράδειγμα 13 (ΚΑ)

Στο συμβαλλόμενο κράτος Α, και οι δύο γονείς μπορούν να ενεργούν ως νόμιμοι αντιπρόσωποι του παιδιού σε όλες τις περιστάσεις, εκτός εάν έχει ληφθεί απόφαση περί του αντιθέτου από αρμόδια αρχή. Στο συμβαλλόμενο κράτος Β, ένας άγαμος πατέρας δεν μπορεί να ενεργεί ως νόμιμος αντιπρόσωπος ενός παιδιού εκτός εάν πληρούνται ορισμένα κριτήρια.

Το παιδί έχει γεννηθεί στο συμβαλλόμενο κράτος Β από άγαμους γονείς. Διαμένει στο κράτος αυτό με τη μητέρα του. Τα κριτήρια που επιτρέπουν στον πατέρα να ενεργεί ως νόμιμος αντιπρόσωπος του παιδιού βάσει του δικαίου του συμβαλλόμενου κράτους Β δεν πληρούνται. Ο πατέρας του παιδιού είναι υπήκοος του συμβαλλόμενου κράτους Α. Διαμένει εκεί και το παιδί τον επισκέπτεται συχνά.

Ο παππούς του παιδιού από την πλευρά του πατέρα αποβιώνει και κληροδοτεί στο παιδί τη συλλογή του σπάνιων βιβλίων. Ο πατέρας συνάπτει σύμβαση στο συμβαλλόμενο κράτος Α με τρίτο, ο οποίος επίσης διαμένει στο συμβαλλόμενο κράτος Α, για να του πουλήσει τη συλλογή αυτή.

Υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπήρχε λόγος να γνωρίζει ο τρίτος ότι το ζήτημα της γονικής μέριμνας του παιδιού διεπόταν από το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β, η ισχύς της σύμβασης για την πώληση της συλλογής δεν μπορεί να αμφισβητηθεί και δεν μπορεί να γεννηθεί ευθύνη του αγοραστή για μόνο τον λόγο ότι ο πατέρας, ο οποίος ενήργησε ως νόμιμος αντιπρόσωπος του παιδιού, δεν είχε την ιδιότητα αυτή δυνάμει του δικαίου που ορίζεται εφαρμοστέο από τη σύμβαση.

Θ. Συνδετικά στοιχεία**α) Συνήθης διαμονή**

13.83 Η συνήθης διαμονή είναι το κύριο συνδετικό στοιχείο και βάση θεμελίωσης της διεθνούς δικαιοδοσίας που χρησιμοποιείται στη σύμβαση του 1996⁶⁰⁷. Η χρήση της συνήθους διαμονής αποτελεί κοινό στοιχείο όλων των σύγχρονων συμβάσεων της Χάγης για τα παιδιά⁶⁰⁸. Σε καμία από τις συμβάσεις αυτές δεν περιλαμβάνεται ορισμός της «συνήθους διαμονής», η οποία πρέπει σε κάθε περίπτωση να προσδιορίζεται από τις αρμόδιες αρχές με βάση τα πραγματικά στοιχεία. Πρόκειται για αυτοτελή έννοια, η οποία θα πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένων υπόψη των στόχων της σύμβασης και όχι βάσει των περιορισμών του εθνικού δικαίου.

13.84 Ο προσδιορισμός της συνήθους διαμονής έχει ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της σύμβασης του 1980 και της σύμβασης του 1996. Επισημαίνεται ότι στη σύμβαση του 1996 ο όρος «συνήθης διαμονή» χρησιμοποιείται σε διαφορετικό πλαίσιο από ό,τι στη σύμβαση του 1980. Στη σύμβαση του 1980, είναι απαραίτητο να προσδιοριστεί ότι ένα παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος που υποβάλλει την αίτηση προκειμένου να μπορούν να εφαρμοστούν τα μέσα παροχής έννομης προστασίας που προβλέπονται στην εν λόγω σύμβαση, και ο προσδιορισμός αυτός εντάσσεται σε μια ευρύτερη διερεύνηση του αν έχει υπάρξει παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση ενός παιδιού. Ο ρόλος της συνήθους διαμονής στη σύμβαση του 1996 συνίσταται γενικά στον προσδιορισμό του συμβαλλόμενου κράτους του οποίου οι αρχές έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας και στην εκτίμηση του αν οι αποφάσεις των αρχών αυτών θα πρέπει να αναγνωριστούν και να εκτελεστούν σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη. Δεδομένου ότι η συνήθης διαμονή είναι έννοια που αναφέρεται σε πραγματικά στοιχεία, ενδέχεται να υπάρχουν

607

608

Το άρθρο 5 αναλύεται ανωτέρω, στα σημεία 4.4 και εξής.

Οι άλλες συμβάσεις είναι η σύμβαση του 1980 για την απαγωγή παιδιών, η σύμβαση του 1993 για τη διακρατική υιοθεσία και η σύμβαση του 2007 για τη διατροφή παιδιών και το πρωτόκολλό της. Για το πλήρες κείμενο των εν λόγω συμβάσεων, βλέπε τον ιστότοπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα των συμβάσεων («Conventions»).

διάφοροι παράγοντες οι οποίοι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό της συνήθους διαμονής παιδιού για τους σκοπούς της σύμβασης του 1996.

13.85 Στη διεθνή νομολογία παρατηρείται ένας μικρός αριθμός τάσεων όσον αφορά την έννοια της «συνήθους διαμονής». Όπως επισημαίνεται ανωτέρω, οι τάσεις αυτές μπορούν να είναι χρήσιμες κατά τον προσδιορισμό των πραγματικών περιστατικών στο πλαίσιο είτε της σύμβασης του 1980 είτε της σύμβασης του 1996. Πρώτον, όταν υπάρχουν σαφή στοιχεία που αποδεικνύουν πρόθεση για ξεκίνημα μιας νέας ζωής σε άλλο κράτος, συνήθως η υφιστάμενη συνήθης διαμονή θα απολεσθεί και θα αποκτηθεί νέα συνήθης διαμονή⁶⁰⁹. Δεύτερον, όταν μια μετακίνηση είναι αόριστης διάρκειας ή δυνητικά αόριστης διάρκειας, η συνήθης διαμονή κατά τον χρόνο της μετακίνησης μπορεί επίσης να απολεσθεί και να αποκτηθεί νέα συνήθης διαμονή σχετικά σύντομα⁶¹⁰. Ωστόσο, όταν μια μετακίνηση είναι χρονικά οριοθετημένη, ακόμη και αν η σχετική περίοδος είναι μακρά, έχει γίνει αποδεκτό σε πολλές δικαιοδοσίες ότι η υφιστάμενη συνήθης διαμονή μπορεί να διατηρηθεί καθ' όλη τη διάρκεια της παραμονής στο άλλο κράτος⁶¹¹. Αυτό θα μπορούσε ειδικότερα να συμβεί σε περιπτώσεις στις οποίες οι γονείς έχουν συμφωνήσει να παραμείνει προσωρινά το παιδί σε μια άλλη χώρα⁶¹². Για την εκτίμηση άλλων περιπτώσεων χρησιμοποιείται συνήθως μία από τις ακόλουθες δύο προσεγγίσεις. Η προσέγγιση με βάση την «πρόθεση των γονέων» εξετάζει την κοινή πρόθεση των γονέων όσον αφορά τη φύση της μετακίνησης⁶¹³. Αντιθέτως, η προσέγγιση «με επίκεντρο το παιδί» δίνει έμφαση στην τεκμηριωμένη πραγματικότητα της ζωής του παιδιού⁶¹⁴. Η τεκμηριωμένη αυτή πραγματικότητα περιλαμβάνει στοιχεία όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική συναναστροφή, οι οικογενειακές σχέσεις και, γενικά, αναφέρεται στο επίκεντρο της ζωής του παιδιού. Σε ορισμένες περιπτώσεις έχει χρησιμοποιηθεί συνδυασμός και των δύο προσεγγίσεων, με αναφορά τόσο στις προθέσεις των γονέων όσο και στη ζωή του παιδιού⁶¹⁵. Κατά την επιλογή της

⁶⁰⁹ Συνήθως η πρόθεση που λαμβάνεται υπόψη στην προκειμένη περίπτωση είναι αυτή των **γονέων**. Βλέπε, πχ., *DeHaan κατά Gracia* [2004] AJ No 94 (QL), [2004] ABQD 4 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/CA 576]· *Re J. (A Minor) (Abduction: Custody Rights)* [1990] 2 AC 562 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/UKe 2]· *Re F. (A Minor) (Child Abduction)* [1992] 1 FLR 548, [1992] Fam Law 195 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/UKe 40]. Επισημαίνεται ότι είναι πιθανό, σε σπάνιες περιπτώσεις, ένα παιδί να απολέσει τη συνήθη διαμονή του και να μην αποκτήσει νέα συνήθη διαμονή (βάσει της σύμβασης του 1996, στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται το άρθρο 6 παράγραφος 2). Ωστόσο, ο προσδιορισμός αυτός θα πρέπει κατά το δυνατόν να αποφεύγεται – βλέπε ανωτέρω, σημεία **4.16-4.19**.

⁶¹⁰ Βλέπε *Al Habtoor κατά Fotheringham* [2001] EWCA Civ 186 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/UKe 875]· *Callaghan κατά Thomas* [2001] NZFLR 1105 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/NZ 413]· *Cameron κατά Cameron*, 1996 SC 17, 1996 SLT 306, 1996 SCLR 25 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/UKs 71]· *Moran κατά Moran*, 1997 SLT 541 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/UKs 74]· *Karkkainen κατά Kovalchuk*, 445 F.3d 280 (3rd Cir. 2006) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 879].

⁶¹¹ Βλέπε *Re H (Abduction: Habitual Residence: Consent)* [2000] 3 FCR 412 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/UKe 478]· *Morris κατά Morris*, 55 F. Supp 2d 1156 (D. Colo., Aug. 30, 1999) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 306]· *Mozes κατά Mozes*, 239 F.3d 1067 (9th Cir. 2001) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 301].

⁶¹² Βλέπε *Denmark Ø.L.K.*, 5 Απριλίου 2002, 16. *afdeling*, B-409-02 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/DK 520].

⁶¹³ Βλέπε *Re B (Minors Abduction)* [1993] 1 FLR 993 [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/UKe 173]· *Mozes κατά Mozes*, 239 F.3d 1067 (9th Cir. 2001) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 301]· *Holder κατά Holder*, 392 F.3d 1009, 1014 (9th Cir. 2004) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 777]· *Ruiz κατά Tenorio*, 392 F.3d 1247, 1253 (11th Cir. 2004) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 780]· *Tsarbopoulos κατά Tsarbopoulos*, 176 F. Supp.2d 1045 (E.D. Wash. 2001) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 482]· *Gitter κατά Gitter*, 396 F.3d 124, 129-30 (2d Cir. 2005) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 776]· *Koch κατά Koch*, 450 F.3d 703 (7th Cir. 2006) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 878]. Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο της προσέγγισης που υιοθετήθηκε στην υπόθεση *Mozes*, το ένατο περιφερειακό δικαστήριο αναγνώρισε ότι, εφόσον υπάρχει επαρκής διάρκεια και θετικές εμπειρίες, η ζωή ενός παιδιού θα μπορούσε να συνδεθεί τόσο στενά με τη νέα χώρα ώστε να αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του εκεί παρά τις αντίθετες προθέσεις των γονέων.

⁶¹⁴ *Friedrich κατά Friedrich*, 983 F.2d 1396, (6th Cir. 1993) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 142]· *Robert κατά Tesson* (6th Cir. 2007) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/US 935]· *Re M (Abduction: Habitual Residence)* [1996] 1 FLR 887.

⁶¹⁵ Η σημαντικότερη απόφαση είναι η εξής: *Feder κατά Evans-Feder*, 63 F.3d 217, 222 (3d Cir. 1995) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 83]. Βλ. επίσης: *Karkkainen κατά Kovalchuk*, 445 F.3d 280

προσέγγισης, ορισμένα δικαστήρια λαμβάνουν υπόψη την ηλικία του παιδιού· όσο μεγαλύτερης ηλικίας είναι το παιδί τόσο πιθανότερο είναι το δικαστήριο να δώσει μεγαλύτερη προσοχή στο επίκεντρο της ζωής του.

- 13.86 Η προσωρινή απουσία του παιδιού από τον τόπο συνήθους διαμονής του λόγω διακοπών, σχολικής φοίτησης ή άσκησης του δικαιώματος επίσκεψης/επαφής δεν μεταβάλλει, κατά κανόνα, τη συνήθη διαμονή του παιδιού.
- 13.87 Η έννοια της συνήθους διαμονής έχει εξεταστεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶¹⁶ (εφεξής «ΔΕΕ») στο πλαίσιο του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα⁶¹⁷. Το ΔΕΕ έχει αποφανθεί ότι η συνήθης διαμονή ενός παιδιού πρέπει να διαπιστώνεται λαμβανομένων υπόψη όλων των ιδιαίτερων πραγματικών περιστάσεων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης. Ειδικότερα, ο όρος «έχει την έννοια ότι η διαμονή αυτή αντιστοιχεί στον τόπο που εκφράζει κάποια ενσωμάτωση του παιδιού σε ένα κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον. Προς τούτο, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η διάρκεια, η κανονικότητα, οι συνθήκες και οι λόγοι της διαμονής επί του εδάφους [...] και της μετοικίσεως της οικογένειας στο εν λόγω κράτος, η ιθαγένεια του παιδιού, ο τόπος και οι συνθήκες φοίτησης, οι γλωσσικές γνώσεις καθώς και οι οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις που έχει το παιδί εντός του εν λόγω κράτους»⁶¹⁸.

β) Παρουσία

- 13.88 Στη σύμβαση του 1996 η παρουσία ενός παιδιού (ή η περιουσία ενός παιδιού) χρησιμοποιείται ως συνδετικό στοιχείο σε πολλές περιπτώσεις⁶¹⁹. Η έννοια της «παρουσίας» υποδηλώνει τη φυσική παρουσία στο έδαφος του οικείου συμβαλλόμενου κράτους. Η έννοια δεν απαιτεί καμία απόδειξη κατοικίας: αρκεί η απλή φυσική παρουσία του παιδιού στο έδαφος.

γ) Ιθαγένεια

- 13.89 Στη σύμβαση του 1996 το συνδετικό αυτό στοιχείο δεν είναι αυτοτελές αλλά, αντιθέτως, αποτελεί στοιχείο του μηχανισμού μεταφοράς της δικαιοδοσίας που προβλέπεται στα άρθρα 8 και 9⁶²⁰. Οι αρχές ενός συμβαλλόμενου κράτους του οποίου το παιδί είναι υπήκοος μπορούν να ζητήσουν να μεταφερθεί σε αυτές η διεθνής δικαιοδοσία, ενώ μπορεί παράλληλα να τους ζητηθεί να αποδεχθούν μεταφορά δικαιοδοσίας. Η ιθαγένεια του παιδιού δεν επαρκεί αφ' εαυτής. Πρέπει επίσης να θεωρείται ότι οι αρχές του συγκεκριμένου συμβαλλόμενου κράτους είναι

(3rd Cir. 1995) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 879]. Στην υπόθεση αυτή, έγινε διάκριση μεταξύ αφενός της περίπτωσης παιδιών μικρής ηλικίας, για την οποία κρίθηκε ότι πρέπει να αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία στην κοινή πρόθεση των γονέων, και αφετέρου της περίπτωσης παιδιών μεγαλύτερης ηλικίας, για την οποία κρίθηκε ότι η πρόθεση των γονέων διαδραματίζει πιο περιορισμένο ρόλο. *Silverman κατά Silverman*, 338 F.3d 886 (8th Cir. 2003) [Στοιχεία αναφοράς INCADAT: HC/E/USf 530].

⁶¹⁶ Πριν από την 1η Ιανουαρίου 2011, «Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων».

⁶¹⁷ Υπόθεση C-523/07, A, της 2ας Απριλίου 2009. Βλ. επίσης την απόφαση του ΔΕΕ, *Barbara Mercredi κατά Richard Chaffe* (C-497/10 PPU), της 22ας Δεκεμβρίου 2010, η οποία εγκρίνει αυτή την προσέγγιση.

⁶¹⁸ Υπόθεση C-523/07, A, της 2ας Απριλίου 2009, σκέψεις 37-39. Βεβαίως, εάν οι παράγοντες που παρατίθενται στην απόφαση αυτή υποδεικνύουν δύο ή περισσότερα διαφορετικά κράτη ως πιθανό κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού, απόκειται εν τέλει στη δικαστική/διοικητική αρχή που έχει επιληφθεί της υπόθεσης να καθορίσει ποιοι παράγοντες είναι πιο σημαντικοί στην υπό κρίση υπόθεση.

⁶¹⁹ Βλέπε π.χ. άρθρα 6, 11 και 12, τα οποία αναλύονται ανωτέρω, στα **κεφάλαια 4, 6 και 7**.

⁶²⁰ Αναλύεται ανωτέρω, στα σημεία **5.9-5.12**. Ωστόσο, στη σύμβαση της Χάγης του 1961 για την προστασία των ανηλίκων, η ιθαγένεια χρησιμοποιείται ως συνδετικό στοιχείο. Το άρθρο 4 επιτρέπει στο κράτος του οποίου υπήκοος είναι το παιδί να ασκεί διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού εάν κρίνει ότι τούτο επιβάλλεται για το συμφέρον του παιδιού και αφού ενημερώσει τις αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού.

σε θέση να εκτιμήσουν καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού. Πολλά παιδιά έχουν την ιθαγένεια περισσότερων του ενός κρατών. Οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα κράτη των οποίων την ιθαγένεια έχει το παιδί μπορεί να πληροί τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 8 για τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας.

- 13.90 Το άρθρο 47 πραγματεύεται την περίπτωση συμβαλλόμενων κρατών που περιλαμβάνουν διάφορες εδαφικές ενότητες στις οποίες εφαρμόζονται διαφορετικοί νόμοι και εξηγεί ότι κάθε αναφορά στο κράτος του οποίου την ιθαγένεια έχει το παιδί νοείται ως αναφορά στην εδαφική ενότητα την οποία υποδεικνύει το δίκαιο αυτού του κράτους ή, απουσία προσηκόντων κανόνων, στην εδαφική ενότητα με την οποία το παιδί έχει το στενότερο δεσμό.

δ) Στενός δεσμός

- 13.91 Όταν υφίσταται «στενός δεσμός» μεταξύ ενός παιδιού και ενός συμβαλλόμενου κράτους, οι αρχές του συμβαλλόμενου αυτού κράτους μπορούν είτε να ζητήσουν μεταφορά της δικαιοδοσίας (ώστε να είναι σε θέση να λάβουν μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία του προσώπου ή της περιουσίας ενός παιδιού – άρθρο 9), είτε να τους ζητηθεί να **αποδεχθούν** την εν λόγω μεταφορά της δικαιοδοσίας (άρθρο 8). Αυτό εφαρμόζεται όταν κρίνεται ότι οι αρχές του συγκεκριμένου συμβαλλόμενου κράτους είναι σε θέση να εκτιμήσουν καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού⁶²¹.
- 13.92 Επιπλέον, το άρθρο 32 της σύμβασης παρέχει στην κεντρική αρχή, ή σε άλλη αρμόδια αρχή οποιουδήποτε συμβαλλόμενου κράτους με το οποίο το παιδί έχει «στενό δεσμό», τη δυνατότητα να ζητήσει έκθεση σχετικά με την κατάσταση του παιδιού ή να εξετάσει την ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας από την κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού⁶²².
- 13.93 Τέλος, το κριτήριο του «στενού δεσμού» μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της σύμβασης του 1996 για την εφαρμογή διαφορετικού δικαίου από αυτό του επιληφθέντος δικαστηρίου βάσει του άρθρου 15 παράγραφος 2⁶²³.
- 13.94 Ωστόσο, υπάρχει μια μικρή διαφορά ως προς την έμφαση μεταξύ του άρθρου 15 και των άρθρων 8, 9 και 32 όσον αφορά το κριτήριο που πρέπει να εφαρμόζεται συναφώς. Κατά το άρθρο 15, το συμβαλλόμενο κράτος που ασκεί διεθνή δικαιοδοσία δύναται κατ' εξαίρεση να λάβει υπόψη το δίκαιο άλλου κράτους με το οποίο η **υπόθεση** έχει στενό σύνδεσμο. Κατά τις διατάξεις περί μεταφοράς και το άρθρο 32, το συμβαλλόμενο κράτος που λαμβάνει/υποβάλλει αίτηση μεταφοράς (άρθρα 8 και 9) ή ζητεί την υποβολή έκθεσης ή τη λήψη μέτρων προστασίας (άρθρο 32) πρέπει να έχει στενό δεσμό **με το παιδί**.
- 13.95 Το κατά πόσον ένα παιδί, ή μια κατάσταση, έχει «στενό δεσμό» με ένα κράτος πρέπει να αξιολογείται κατά περίπτωση. Παραδείγματα κρατών με τα οποία ένα παιδί μπορεί να έχει «στενό δεσμό» είναι: το κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής του παιδιού, το κράτος στο οποίο διαμένουν μέλη της οικογένειας του παιδιού τα οποία είναι διατεθειμένα να το φροντίσουν, το κράτος στο οποίο διαμένει ο γονέας που έχει δικαίωμα επίσκεψης/επαφής όταν οι γονείς είναι χωρισμένοι, ή το κράτος όπου διαμένουν μέλη της ευρύτερης οικογένειας του παιδιού τα οποία επισκέπτεται συχνά.

⁶²¹ Βλέπε ανωτέρω, **κεφάλαιο 5**, για λεπτομερή εξέταση των διατάξεων περί μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας.

⁶²² Αναλύεται ανωτέρω, στο σημείο **11.24**.

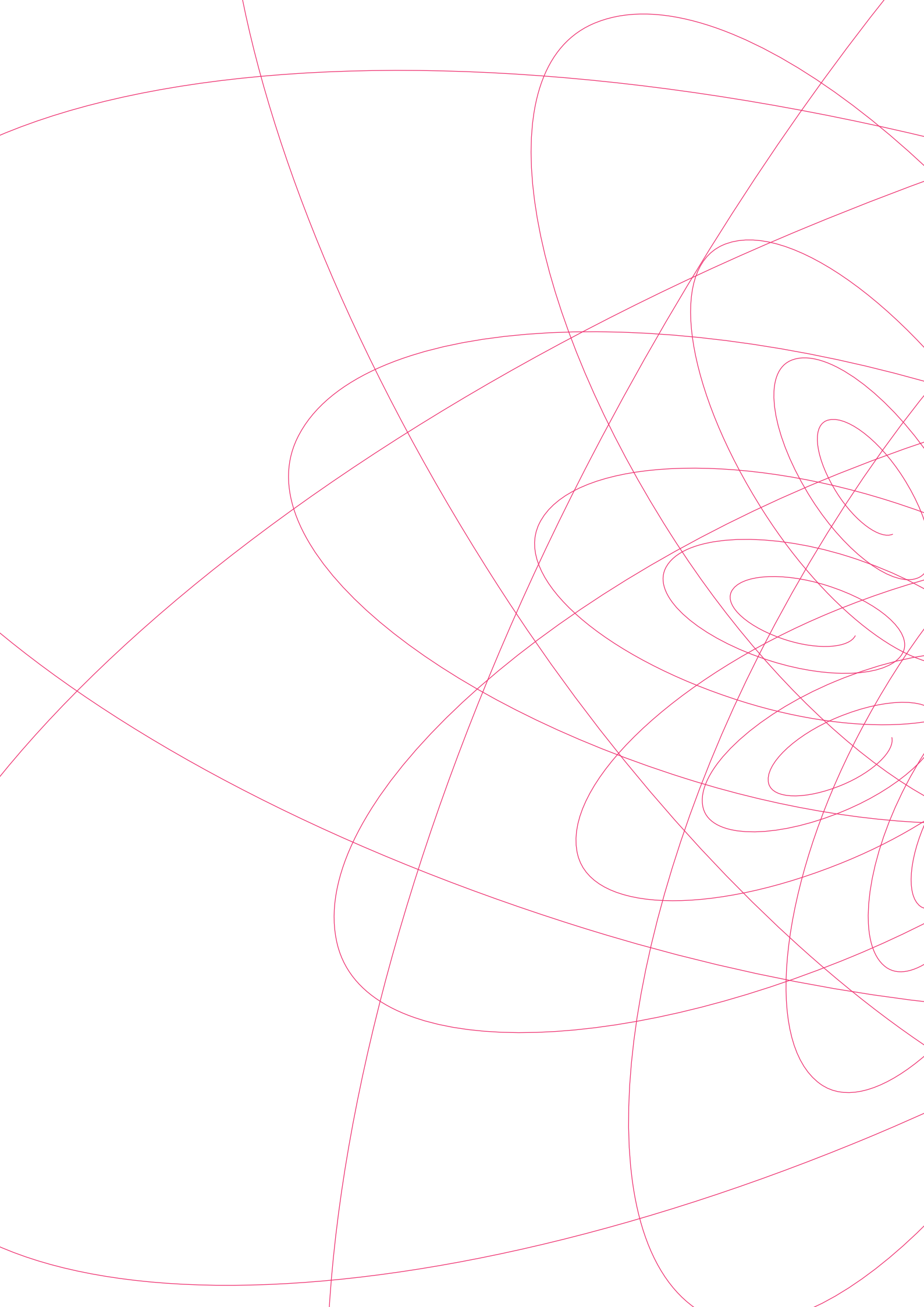
⁶²³ Αναλύεται ανωτέρω, στο σημείο **9.2**.

Παράδειγμα 13 (ΚΒ)

Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α έχουν επιληφθεί αγωγής διαζυγίου. Τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 10 πληρούνται και οι αρχές έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λάβουν μέτρα σχετικά με τα παιδιά των διαζευγμένων γονέων. Τα παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο συμβαλλόμενο κράτος Β και έχει συμφωνηθεί ότι θα πρέπει να συνεχίσουν να διαμένουν εκεί. Στην περίπτωση αυτή, το γεγονός της συνήθους διαμονής συνιστά «στενό δεσμό» και οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους Α μπορούν να τον χρησιμοποιήσουν για να εφαρμόσουν το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους Β κατά τη λήψη απόφασης⁶²⁴.

⁶²⁴

Το άρθρο 15 παράγραφος 2 αναλύεται ανωτέρω, στο σημείο **9.2**.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κείμενο της σύμβασης της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών.

34. ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ, ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ, ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ, ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

(Συνήφθη τη 19η Οκτωβρίου 1996)

Τα κράτη που υπογράφουν την παρούσα σύμβαση,

Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη ενισχύσεως της προστασίας των παιδιών στις διεθνείς υποθέσεις,

Επιθυμώντας να αποφύγουν συγκρούσεις μεταξύ των νομικών τους συστημάτων σε ζητήματα σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και την εκτέλεση των μέτρων προστασίας των παιδιών,

Τονίζοντας τη σπουδαιότητα της διεθνούς συνεργασίας για την προστασία των παιδιών,

Επιβεβαιώνοντας ότι το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού πρέπει να είναι ζήτημα πρωταρχικής σημασίας, Διαπιστώνοντας την ανάγκη αναθεώρησης της *σύμβασης της 5ης Οκτωβρίου 1961 για τη δικαιοδοσία των αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα προστασίας των ανηλίκων*,

Επιθυμώντας να θεσπίσουν κοινές διατάξεις για το σκοπό αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τη *σύμβαση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού*, της 20ής Νοεμβρίου 1989,

Συμφώνησαν επί των ακολούθων διατάξεων:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι – ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

Άρθρο 1

1. Η παρούσα σύμβαση έχει ως αντικείμενο:
 - α) να καθορίζει το κράτος του οποίου οι αρχές έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία του προσώπου ή της παρουσίας του παιδιού·
 - β) να καθορίζει το εφαρμοστέο από τις αρχές αυτές κατά την άσκηση της διεθνούς δικαιοδοσίας τους δίκαιο·
 - γ) να καθορίζει το εφαρμοστέο στη γονική μέριμνα δίκαιο·
 - δ) να εξασφαλίζει την αναγνώριση και την εκτέλεση των μέτρων προστασίας σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη·
 - ε) να εδραιώνει μεταξύ των αρχών των συμβαλλομένων κρατών την απαραίτητη συνεργασία για την πραγματοποίηση των σκοπών της παρούσας σύμβασης.
2. Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης, ο όρος «γονική μέριμνα» περιλαμβάνει τη γονική εξουσία ή κάθε άλλη ανάλογη σχέση εξουσίας που καθορίζει τα δικαιώματα, τις εξουσίες και τις υποχρεώσεις των γονέων, του επιτρόπου ή άλλων νομίμων αντιπροσώπων σε σχέση με το πρόσωπο ή την παρουσία του παιδιού.

Άρθρο 2

Η σύμβαση εφαρμόζεται στα παιδιά από τη στιγμή της γεννήσεώς τους έως ότου φθάσουν στην ηλικία των 18 ετών.

Άρθρο 3

Τα προβλεπόμενα στο άρθρο 1 μέτρα δύνανται κυρίως να αφορούν:

- α) την ανάθεση, την άσκηση και τη μερική ή ολική αφαίρεση της γονικής μέριμνας, καθώς και την ανάθεσή της σε τρίτον·
- β) το δικαίωμα επιμελείας, που περιλαμβάνει δικαιώματα σχετιζόμενα με τη μέριμνα του προσώπου του παιδιού, και ιδιαιτέρως το δικαίωμα καθορισμού του τόπου διαμονής του καθώς και το δικαίωμα επισκέψεως, που περιλαμβάνει και το δικαίωμα μεταφοράς του παιδιού, για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα, σε έναν άλλο τόπο από εκείνον της συνήθους διαμονής του·
- γ) την επιτροπεία, την κηδεμονία και τους ανάλογους θεσμούς·
- δ) το διορισμό και τα καθήκοντα κάθε προσώπου ή οργανισμού επιφορτισμένου με την επιμέλεια του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, με την εκπροσώπηση ή τη συμπαραστάσή του προς αυτό·
- ε) την τοποθέτηση του παιδιού σε μια ανάδοχη οικογένεια ή σε κάποιο ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμελείας αυτού με *kafala* ή με ανάλογο θεσμό·
- στ) την επιτήρηση, από δημόσια αρχή, της μέριμνας του παιδιού από κάθε πρόσωπο που έχει αναλάβει τη φροντίδα του·
- ζ) τη διοίκηση, τη διατήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού.

Άρθρο 4

Εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της συμβάσεως:

- α) η καθίδρυση και η αμφισβήτηση της σχέσεως γονέως και τέκνου·
- β) η απόφαση για την υιοθεσία και τα προπαρασκευαστικά της υιοθεσίας μέτρα καθώς και η ακύρωση και η ανάκληση της υιοθεσίας·
- γ) το επώνυμο και το όνομα του παιδιού·
- δ) η χειραφεσία·
- ε) οι υποχρεώσεις διατροφής·
- στ) τα trusts και η κληρονομική διαδοχή·
- ζ) η κοινωνική ασφάλιση·
- η) τα δημόσια μέτρα γενικού χαρακτήρος σε ζητήματα εκπαίδευσεως και υγείας·
- θ) τα μέτρα που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα ποινικών αδικημάτων τελουμένων από παιδιά·
- ι) οι αποφάσεις για το δικαίωμα ασύλου και για ζητήματα μεταναστεύσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ – ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Άρθρο 5

1. Τόσο οι δικαστικές όσο και οι διοικητικές αρχές του συμβαλλομένου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού, έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του προσώπου του παιδιού και της περιουσίας του.
2. Υπό την επιφύλαξη του άρθρου 7, σε περίπτωση μεταφοράς της συνήθους διαμονής του παιδιού σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, διεθνή δικαιοδοσία έχουν οι αρχές του κράτους της νέας συνήθους διαμονής.

Άρθρο 6

1. Για τα παιδιά-πρόσφυγες και τα παιδιά, τα οποία λόγω ταραχών που λαμβάνουν χώρα στην πατρίδα τους, έχουν μετακινηθεί σε άλλο κράτος, οι αρχές εκείνου του συμβαλλομένου κράτους, στο έδαφος του οποίου βρίσκονται αυτά τα παιδιά, ως αποτέλεσμα της μετακινήσεώς τους, ασκούν τη διεθνή δικαιοδοσία που προβλέπεται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 5.
2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και για τα παιδιά εκείνα των οποίων η συνήθης διαμονή δεν μπορεί να προσδιορισθεί.

Άρθρο 7

1. Σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης ή κατακράτησης, οι αρχές του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από τη μετακίνηση ή την κατακράτησή του διατηρούν τη διεθνή δικαιοδοσία τους έως ότου το παιδί αποκτήσει συνήθη διαμονή σε άλλο κράτος και:
 - α) κάθε πρόσωπο, ίδρυμα ή άλλος οργανισμός, που έχει την επιμέλεια, συναινέσει στη μετακίνηση ή κατακράτηση, ή
 - β) το παιδί διέμεινε σε αυτό το άλλο κράτος για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους από τότε που το πρόσωπο, ίδρυμα ή άλλος οργανισμός, που έχει την επιμέλεια, έλαβε ή όφειλε να έχει λάβει γνώση του τόπου στον οποίο βρισκόταν το παιδί, κανένα αίτημα για επιστροφή που τυχόν υποβλήθηκε κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν παραμένει ακόμη εκκρεμές και το παιδί έχει προσαρμοσθεί στο νέο του περιβάλλον.
2. Η μετακίνηση ή κατακράτηση του παιδιού θεωρείται παράνομη όταν:
 - α) έλαβε χώρα κατά παραβίαση του δικαιώματος επιμελείας που είχε ανατεθεί σε πρόσωπο ή ίδρυμα ή κάθε άλλον οργανισμό από κοινού ή μονομερώς, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από τη μετακίνηση ή την κατακράτησή του, και
 - β) κατά το χρόνο της μετακίνησης ή της κατακράτησης γινόταν αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος αυτού, είτε από κοινού είτε μονομερώς, ή θα γινόταν πραγματική άσκησή του αν δεν μεσολαβούσε η μετακίνηση ή η κατακράτηση.

Το δικαίωμα επιμελείας που αναφέρεται ανωτέρω υπό το στοιχείο α) μπορεί κατά κύριο λόγο να απορρέει εκ του νόμου ή από δικαστική ή διοικητική απόφαση ή από συμφωνία που παράγει έννομα αποτελέσματα σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους.
3. Εφόσον οι αρχές που μνημονεύονται στην πρώτη παράγραφο διατηρούν τη δικαιοδοσία τους, οι αρχές του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται μπορούν να λάβουν μόνον εκείνα τα επείγοντα μέτρα που είναι απαραίτητα για την προστασία του προσώπου ή της παρουσίας του παιδιού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11.

Άρθρο 8

1. Κατ' εξαίρεση, η αρχή του συμβαλλομένου κράτους που έχει διεθνή δικαιοδοσία κατ' εφαρμογή των άρθρων 5 ή 6, εφόσον κρίνει ότι η αρχή άλλου συμβαλλομένου κράτους θα μπορούσε στην προκειμένη περίπτωση να εκτιμήσει καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, δύναται:
 - είτε να ζητήσει από την άλλη αρχή, απευθείας ή με τη συνδρομή της κεντρικής αρχής αυτού του κράτους, να αποδεχθεί τη δικαιοδοσία για να λάβει εκείνα τα μέτρα προστασίας που θα κρίνει αναγκαία,
 - είτε να αναβάλει την κρίση της υποθέσεως και να καλέσει τα μέρη να υποβάλουν ένα τέτοιο αίτημα ενώπιον της αρχής αυτού του άλλου κράτους.

2. Τα συμβαλλόμενα κράτη, οι αρχές των οποίων δύνανται να επιληφθούν ή στις οποίες μπορεί να υποβληθεί αίτημα σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, είναι:
 - α) το κράτος την ιθαγένεια του οποίου έχει το παιδί·
 - β) το κράτος στο οποίο βρίσκονται περιουσιακά στοιχεία του παιδιού·
 - γ) το κράτος οι αρχές του οποίου έχουν επιληφθεί αγωγής διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού των γονέων του παιδιού ή ακυρώσεως του γάμου τους·
 - δ) το κράτος με το οποίο το παιδί έχει στενό δεσμό.
3. Οι ενδιαφερόμενες Αρχές μπορούν να προχωρούν σε ανταλλαγή απόψεων.
4. Η αρχή, η οποία επελήφθη αιτήματος ή στην οποία υποβλήθηκε αίτημα σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στην πρώτη παράγραφο, μπορεί να αποδεχθεί τη διεθνή δικαιοδοσία αντί της αρχής που έχει δικαιοδοσία κατ' εφαρμογή των άρθρων 5 ή 6, αν θεωρεί ότι αυτό εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

Άρθρο 9

1. Αν οι προβλεπόμενες στο άρθρο 8 παράγραφος 2 αρχές συμβαλλόμενου κράτους κρίνουν ότι σε συγκεκριμένη περίπτωση είναι σε θέση να εκτιμήσουν καλύτερα το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού, μπορούν:
 - είτε να ζητήσουν από την αρμόδια αρχή του συμβαλλόμενου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού, απευθείας ή με τη συνδρομή της κεντρικής αρχής του κράτους αυτού, να τους επιτρέψει να ασκήσουν τη διεθνή δικαιοδοσία προκειμένου να λάβουν τα προστατευτικά μέτρα που αυτές κρίνουν απαραίτητα,
 - είτε να καλέσουν τα μέρη να υποβάλουν ένα τέτοιο αίτημα ενώπιον των αρχών του συμβαλλόμενου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού.
2. Οι ενδιαφερόμενες Αρχές μπορούν να προχωρούν σε ανταλλαγή απόψεων.
3. Η αρχή από την οποία προέρχεται το αίτημα δεν δύναται να ασκήσει διεθνή δικαιοδοσία αντί της αρχής του συμβαλλόμενου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού παρά μόνον αν η τελευταία αυτή αρχή δεχθεί το αίτημα.

Άρθρο 10

1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 5 έως 9, οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους, κατά την άσκηση της διεθνούς δικαιοδοσίας τους επί αγωγής διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού των γονέων παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ή ακυρώσεως του γάμου τους, δύνανται, εφόσον το επιτρέπει το δίκαιο του κράτους τους, να λάβουν μέτρα για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού αυτού:
 - α) αν κατά την έναρξη της διαδικασίας, ένας εκ των γονέων έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος αυτό και ένας εκ των δύο έχει τη γονική μέριμνα του παιδιού, και
 - β) αν η διεθνής δικαιοδοσία αυτών των αρχών για τη λήψη τέτοιων μέτρων έχει γίνει αποδεκτή από τους γονείς, όπως και από κάθε άλλο πρόσωπο που έχει τη γονική μέριμνα του παιδιού και αν η δικαιοδοσία αυτή συνάδει προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.
2. Η προβλεπόμενη στην πρώτη παράγραφο διεθνής δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας του παιδιού παύει από τη στιγμή που η απόφαση, η οποία δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακυρώσεως του γάμου, γίνει οριστική ή η διαδικασία τερματισθεί από άλλη αιτία.

Άρθρο 11

1. Σε κάθε επείγουσα περίπτωση, οι αρχές κάθε συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το παιδί ή περιουσιακά του στοιχεία έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας.
2. Τα ληφθέντα κατ' εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου μέτρα σχετικά με παιδί που έχει τη συνήθη διαμονή του σε συμβαλλόμενο κράτος παύουν να ισχύουν από τη στιγμή που οι αρμόδιες σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10 αρχές λάβουν τα απαιτούμενα από την περίπτωση μέτρα.
3. Τα ληφθέντα κατ' εφαρμογή της πρώτης παραγράφου μέτρα σχετικά με παιδί που έχει τη συνήθη διαμονή του σε μη συμβαλλόμενο κράτος παύουν να ισχύουν σε κάθε συμβαλλόμενο κράτος από τη στιγμή που τα απαιτούμενα από την περίπτωση και ληφθέντα από τις αρχές ενός άλλου κράτους μέτρα αναγνωρισθούν στο εν λόγω συμβαλλόμενο κράτος.

Άρθρο 12

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 7, οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου βρίσκεται το παιδί ή περιουσιακά του στοιχεία έχουν διεθνή δικαιοδοσία να λάβουν μέτρα προστασίας του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, προσωρινού χαρακτήρος και περιορισμένης εδαφικής ισχύος στο κράτος αυτό, στο βαθμό που τέτοια μέτρα δεν αντίκεινται στα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί από τις αρμόδιες, κατά τα άρθρα 5 έως 10, αρχές.
2. Τα ληφθέντα κατ' εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου μέτρα σχετικά με παιδί που έχει τη συνήθη διαμονή του σε συμβαλλόμενο κράτος παύουν να ισχύουν από τη στιγμή που οι αρμόδιες κατά τα άρθρα 5 έως 10 αρχές αποφάνθηκαν για τα μέτρα προστασίας που απαιτεί η περίπτωση.
3. Τα ληφθέντα κατ' εφαρμογή της πρώτης παραγράφου μέτρα σχετικά με παιδί που έχει τη συνήθη διαμονή του σε μη συμβαλλόμενο κράτος παύουν να ισχύουν στο συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο ελήφθησαν από τη στιγμή που θα αναγνωρισθούν σε αυτό τα μέτρα που απαιτούνται από την περίπτωση και ελήφθησαν από τις αρχές άλλου κράτους.

Άρθρο 13

1. Οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους οι οποίες έχουν διεθνή δικαιοδοσία, σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10, να λάβουν μέτρα σχετικά με την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, οφείλουν να απόσχουν από την άσκηση της δικαιοδοσίας αυτής εάν, κατά την έναρξη της διαδικασίας, έχουν ζητηθεί αντίστοιχα μέτρα από τις αρχές άλλου συμβαλλόμενου κράτους οι οποίες κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως είχαν διεθνή δικαιοδοσία, κατά τα άρθρα 5 έως 10, και τα οποία βρίσκονται ακόμα υπό εξέταση.
2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται, αν οι αρχές ενώπιον των οποίων είχε αρχικά υποβληθεί το αίτημα λήψεως των μέτρων είχαν αποποιηθεί τη δικαιοδοσία τους.

Άρθρο 14

Τα μέτρα που ελήφθησαν κατ' εφαρμογή των άρθρων 5 έως 10 παραμένουν σε ισχύ σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους, ακόμα και αν λόγω μεταβολής των συνθηκών καταργηθεί η βάση στην οποία είχε θεμελιωθεί η διεθνής δικαιοδοσία, εφόσον οι αρμόδιες δυνάμει της συμβάσεως αρχές δεν τροποποιήσουν, δεν αντικαταστήσουν ή δεν άρουν τα μέτρα αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ – ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ

Άρθρο 15

1. Κατά την άσκηση της διεθνούς δικαιοδοσίας τους σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου ΙΙ, οι αρχές των συμβαλλομένων κρατών εφαρμόζουν το εθνικό τους δίκαιο.
2. Εντούτοις, εφόσον απαιτείται για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, δύνανται κατ' εξαίρεση να εφαρμόσουν ή να λάβουν υπόψη τους το δίκαιο άλλου κράτους με το οποίο η υπόθεση έχει στενό σύνδεσμο.
3. Σε περίπτωση μεταφοράς της συνήθους διαμονής του παιδιού σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, το δίκαιο αυτού του άλλου κράτους διέπει, από τη στιγμή της μεταφοράς, τους όρους εφαρμογής των μέτρων που είχαν ληφθεί στο κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής.

Άρθρο 16

1. Η εκ του νόμου ανάθεση ή παύση της γονικής μέριμνας, χωρίς παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής, διέπεται από το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού.
2. Η ανάθεση ή παύση της γονικής μέριμνας με συμφωνία ή μονομερή δικαιοπραξία, χωρίς παρέμβαση δικαστικής ή διοικητικής αρχής, διέπεται από το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού κατά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας ή μονομερούς δικαιοπραξίας.
3. Η κατά το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού γονική μέριμνα διατηρείται και μετά τη μεταφορά της συνήθους διαμονής σε άλλο κράτος.
4. Σε περίπτωση μεταβολής της συνήθους διαμονής του παιδιού, η εκ του νόμου ανάθεση της γονικής μέριμνας σε πρόσωπο που δεν την έχει ήδη διέπεται από το δίκαιο του κράτους της νέας συνήθους διαμονής.

Άρθρο 17

Η άσκηση της γονικής μέριμνας διέπεται από το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού. Σε περίπτωση μεταβολής της συνήθους διαμονής του παιδιού, διέπεται από το δίκαιο του κράτους της νέας συνήθους διαμονής.

Άρθρο 18

Η προβλεπόμενη στο άρθρο 16 γονική μέριμνα αφαιρείται, ή τροποποιούνται οι όροι άσκησης της, με μέτρα λαμβανόμενα κατ' εφαρμογή της παρούσας σύμβασης.

Άρθρο 19

1. Η ισχύς συναλλαγής μεταξύ τρίτου και άλλου προσώπου, που θα είχε την ιδιότητα του νομίμου αντιπροσώπου του παιδιού κατά το δίκαιο του κράτους στο οποίο λαμβάνει χώρα η συναλλαγή, δεν δύναται να αμφισβητηθεί, ούτε δύναται να γεννηθεί ευθύνη του τρίτου για μόνο το λόγο ότι αυτό το άλλο πρόσωπο δεν είχε την ιδιότητα του νομίμου αντιπροσώπου του παιδιού δυνάμει του δικαίου που ορίζεται εφαρμοστέο από τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, εκτός εάν ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι η γονική μέριμνα διεπόταν από το δίκαιο αυτό.

2. Η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται μόνο εφόσον η συναλλαγή έλαβε χώρα μεταξύ προσώπων ευρισκομένων στο έδαφος του ίδιου κράτους.

Άρθρο 20

Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται ακόμα και αν το δίκαιο που ορίζουν ως εφαρμοστέο είναι δίκαιο μη συμβαλλομένου κράτους.

Άρθρο 21

1. Κατά την έννοια του παρόντος κεφαλαίου, ως «δίκαιο» νοείται το δίκαιο που ισχύει σε ένα κράτος, κατ' αποκλεισμό των κανόνων συγκρούσεως.
2. Εντούτοις, αν το εφαρμοστέο δυνάμει του άρθρου 16 δίκαιο είναι δίκαιο μη συμβαλλομένου κράτους και αν οι κανόνες συγκρούσεως αυτού του κράτους ορίζουν ως εφαρμοστέο το δίκαιο άλλου μη συμβαλλομένου κράτους που θα εφαρμόζε το δικό του δίκαιο, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο αυτού του άλλου κράτους. Αν το δίκαιο αυτού του άλλου μη συμβαλλομένου κράτους δεν εφαρμόζεται, τότε εφαρμοστέο είναι το οριζόμενο από το άρθρο 16.

Άρθρο 22

Το οριζόμενο δυνάμει των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου δίκαιο δεν εφαρμόζεται μόνο εφόσον η εφαρμογή του θα ήταν προδήλως αντίθετη προς τη δημόσια τάξη, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV – ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Άρθρο 23

1. Τα μέτρα που λαμβάνονται από τις αρχές συμβαλλομένου κράτους αναγνωρίζονται αυτοδικαίως στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.
2. Η αναγνώριση δύναται, εντούτοις, να αποκλεισθεί:
 - α) εάν το μέτρο ελήφθη από αρχή της οποίας η διεθνής δικαιοδοσία δεν ήταν θεμελιωμένη σε λόγο προβλεπόμενο στο κεφάλαιο II·
 - β) εάν το μέτρο ελήφθη, με εξαίρεση την περίπτωση του κατεπείγοντος, στο πλαίσιο δικαστικής ή διοικητικής διαδικασίας, χωρίς να έχει δοθεί στο παιδί η δυνατότητα να ακουσθεί, κατά παράβαση των θεμελιωδών δικονομικών αρχών του κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση·
 - γ) κατόπιν αιτήσεως κάθε προσώπου που ισχυρίζεται ότι αυτό το μέτρο θίγει τη γονική του μέριμνα, εάν αυτό το μέτρο ελήφθη, με εξαίρεση την περίπτωση του κατεπείγοντος, χωρίς να έχει δοθεί στο πρόσωπο αυτό η δυνατότητα να ακουσθεί·
 - δ) εάν η αναγνώριση είναι προδήλως αντίθετη προς τη δημόσια τάξη του κράτους στο οποίο ζητείται, λαμβανομένου υπόψη του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού·
 - ε) εάν το μέτρο είναι ασυμβίβαστο με μεταγενέστερο μέτρο που ελήφθη στο μη συμβαλλόμενο κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού, όταν το μεταγενέστερο μέτρο πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την αναγνώρισή του στο κράτος στο οποίο ζητείται η αναγνώριση·
 - στ) εάν δεν τηρήθηκε η διαδικασία του άρθρου 33.

Άρθρο 24

Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1 του άρθρου 23, κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο δύναται να ζητήσει από τις αρμόδιες αρχές συμβαλλόμενου κράτους να αποφασίσουν για την αναγνώριση ή μη ενός μέτρου ληφθέντος σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος. Η διαδικασία διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση.

Άρθρο 25

Η αρχή του κράτους στο οποίο ζητείται η αναγνώριση δεσμεύεται από τις διαπιστώσεις των πραγματικών περιστατικών, στις οποίες η αρχή του κράτους που έλαβε το μέτρο θεμελίωσε τη διεθνή δικαιοδοσία της.

Άρθρο 26

1. Εάν τα μέτρα που ελήφθησαν σε συμβαλλόμενο κράτος και είναι εκτελεστά στο κράτος αυτό πρέπει να εκτελεσθούν σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, κηρύσσονται εκτελεστά ή καταχωρίζονται προς εκτέλεση σε αυτό το άλλο κράτος, κατόπιν αιτήσεως παντός ενδιαφερομένου, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το δίκαιο του κράτους αυτού.
2. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος εφαρμόζει, για την κήρυξη της εκτελεστότητας ή για την καταχώριση προς εκτέλεση, απλή και ταχεία διαδικασία.
3. Η κήρυξη της εκτελεστότητας ή η καταχώριση προς εκτέλεση δύνανται να μη γίνουν δεκτές μόνο για ένα από τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 23 παράγραφος 2.

Άρθρο 27

Με την επιφύλαξη των όσων είναι απαραίτητα για την εφαρμογή των προηγούμενων άρθρων, η αρχή του κράτους εκτελέσεως δεν δύναται να προβεί σε αναθεώρηση επί της ουσίας του ληφθέντος μέτρου.

Άρθρο 28

Τα ληφθέντα σε συμβαλλόμενο κράτος μέτρα, τα οποία κηρύχθηκαν εκτελεστά ή καταχωρίστηκαν προς εκτέλεση σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, εκτελούνται στο τελευταίο αυτό κράτος σαν να είχαν ληφθεί από τις αρχές του κράτους αυτού. Η εκτέλεση λαμβάνει χώρα σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως εντός των ορίων που προβλέπονται από το εν λόγω δίκαιο, λαμβανομένου υπόψη του υπερτέρου συμφέροντος του παιδιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο 29

1. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος ορίζει κεντρική αρχή επιφορτισμένη με τα καθήκοντα που επιβάλλονται από τη σύμβαση στις αρχές αυτές.
2. Ομοσπονδιακά κράτη, κράτη με περισσότερα του ενός ισχύοντα δικαιϊκά συστήματα ή κράτη που περιλαμβάνουν αυτόνομες εδαφικές ενότητες, είναι ελεύθερα να ορίσουν περισσότερες της μιας κεντρικές αρχές και να εξειδικεύσουν το εδαφικό ή προσωπικό πεδίο των λειτουργιών τους. Το κράτος που κάνει χρήση αυτής της ευχέρειας ορίζει την κεντρική αρχή στην οποία θα απευθύνεται κάθε αλληλογραφία προς διαβίβαση

στην αρμόδια κεντρική αρχή του κράτους αυτού.

Άρθρο 30

1. Οι κεντρικές αρχές οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να προάγουν τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών τους για την πραγματοποίηση των στόχων της σύμβασης.
2. Στο πλαίσιο εφαρμογής της σύμβασης, οι κεντρικές αρχές προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες για να παρέχουν πληροφορίες για τη νομοθεσία τους, καθώς και για τις διαθέσιμες στο κράτος τους υπηρεσίες σε θέματα προστασίας των παιδιών.

Άρθρο 31

Η κεντρική αρχή συμβαλλόμενου κράτους προβαίνει, είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή δημοσίων αρχών ή άλλων οργανισμών, σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες:

- α) για να διευκολύνει την επικοινωνία και να παρέχει τη συνδρομή που προβλέπεται στα άρθρα 8 και 9 και στο παρόν κεφάλαιο·
- β) για να διευκολύνει, με τη διαμεσολάβηση, το συμβιβασμό ή ανάλογα μέσα, το φιλικό διακανονισμό για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, στις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες εφαρμόζεται η σύμβαση·
- γ) για να βοηθά, ύστερα από αίτηση αρμόδιας αρχής άλλου συμβαλλόμενου κράτους, στον εντοπισμό του παιδιού που φέρεται να βρίσκεται στο έδαφος του κράτους της και έχει ανάγκη προστασίας.

Άρθρο 32

Κατόπιν αιτιολογημένης αιτήσεως της κεντρικής αρχής ή άλλης αρμόδιας αρχής συμβαλλόμενου κράτους με το οποίο το παιδί έχει στενό δεσμό, η κεντρική αρχή του συμβαλλόμενου κράτους, στο οποίο το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του και στο οποίο βρίσκεται, δύναται, είτε απευθείας είτε με τη συνδρομή δημόσιων αρχών ή άλλων οργανισμών:

- α) να υποβάλει έκθεση σχετικά με την κατάσταση του παιδιού·
- β) να ζητήσει από την αρμόδια αρχή του κράτους της να εξετάσει την ανάγκη λήψεως μέτρων για την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού.

Άρθρο 33

1. Όταν αρχή η οποία έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10, μελετά την τοποθέτηση παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμελείας του με *kafala* ή με ανάλογο θεσμό, και αν αυτή η τοποθέτηση ή η ανάληψη της επιμελείας πρόκειται να λάβει χώρα σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, συσκέπτεται προηγουμένως με την κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή αυτού του τελευταίου κράτους. Προς το σκοπό αυτό της διαβιβάζει έκθεση σχετική με το παιδί και τους λόγους της προτεινόμενης τοποθέτησής του ή αναλήψεως της επιμελείας.
2. Η απόφαση για την τοποθέτηση ή την ανάληψη της επιμελείας δεν δύναται να ληφθεί στο κράτος που τη ζητά, παρά μόνον εφόσον η κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή του κράτους, από το οποίο ζητείται, συναινεί σε αυτή την τοποθέτηση ή ανάληψη επιμελείας, λαμβανομένου υπόψη του υπερτέρου συμφέροντος του παιδιού.

Άρθρο 34

1. Όταν εξετάζεται η λήψη μέτρου προστασίας, οι δυνάμει της σύμβασης αρμόδιες αρχές δύνανται, εφόσον το απαιτεί η κατάσταση του παιδιού, να καλέσουν τις αρχές άλλου συμβαλλομένου κράτους που έχουν χρήσιμες για την προστασία του παιδιού πληροφορίες να τους τις διαβιβάσει.
2. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δύναται να δηλώσει ότι οι κατά την παράγραφο 1 αιτήσεις θα διαβιβάζονται στις αρχές του μόνον μέσω της κεντρικής του αρχής.

Άρθρο 35

1. Οι αρμόδιες αρχές συμβαλλομένου κράτους δύνανται να ζητούν από τις αρχές άλλου συμβαλλομένου κράτους τη συνδρομή τους για την εφαρμογή των λαμβανομένων κατ' εφαρμογή της συμβάσεως μέτρων προστασίας, ιδιαίτερα για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής ασκήσεως του δικαιώματος επισκέψεως και του δικαιώματος διατηρήσεως απευθείας τακτικών επαφών.
2. Οι αρχές συμβαλλομένου κράτους στο οποίο το παιδί δεν έχει τη συνήθη διαμονή του δύνανται, κατ' αίτηση γονέως που διαμένει στο κράτος αυτό και επιθυμεί να αποκτήσει ή να διατηρήσει δικαίωμα επισκέψεως, να συλλέξουν πληροφορίες ή αποδείξεις και να αποφανθούν για την καταλληλότητα αυτού του γονέως να ασκεί το δικαίωμα επισκέψεως και για τους όρους υπό τους οποίους θα μπορούσε να το ασκεί. Η αρχή που έχει, κατά τα άρθρα 5 έως 10, διεθνή δικαιοδοσία να αποφασίσει για το δικαίωμα επισκέψεως, οφείλει, πριν αποφασίσει, να λάβει υπόψη της αυτές τις πληροφορίες, τις αποδείξεις ή τα συμπεράσματα.
3. Η κατά τα άρθρα 5 έως 10 αρμόδια για να αποφασίζει για το δικαίωμα επισκέψεως αρχή δύναται να αναβάλει τη διαδικασία, έως ότου ολοκληρωθεί η διαδικασία της παραγράφου 2, κυρίως όταν εξετάζει αίτημα περιορισμού ή αφαίρεσης δικαιώματος επισκέψεως που είχε αναγνωρισθεί στο κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής του παιδιού.
4. Το παρόν άρθρο δεν εμποδίζει την αρμόδια κατά τα άρθρα 5 έως 10 αρχή να λαμβάνει προσωρινά μέτρα, έως ότου ολοκληρωθεί η προβλεπόμενη στην παράγραφο 2 διαδικασία.

Άρθρο 36

Στην περίπτωση που το παιδί εκτίθεται σε σοβαρό κίνδυνο, οι αρμόδιες αρχές του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο ελήφθησαν ή είναι υπό εξέταση τα μέτρα προστασίας του παιδιού αυτού, εάν πληροφορηθούν μεταβολή της διαμονής του παιδιού ή την παρουσία του σε άλλο κράτος, ενημερώνουν τις αρχές αυτού του κράτους για τον κίνδυνο και για τα ληφθέντα ή υπό εξέταση μέτρα.

Άρθρο 37

Οι αρχές δεν ζητούν ούτε διαβιβάζουν πληροφορίες κατ' εφαρμογή αυτού του κεφαλαίου, εάν πιστεύουν ότι αυτή η ενέργεια θα έθετε σε κίνδυνο το πρόσωπο ή την παρουσία του παιδιού ή θα συνιστούσε σοβαρή απειλή για την ελευθερία ή τη ζωή μέλους της οικογενείας του.

Άρθρο 38

1. Με την επιφύλαξη της δυνατότητας να απαιτήσουν εύλογες δαπάνες για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες, οι κεντρικές και λοιπές δημόσιες αρχές των συμβαλλομένων κρατών φέρουν τις δικές τους δαπάνες που απορρέουν από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου.
2. Οιοδήποτε συμβαλλόμενο κράτος δύναται να συνάψει συμφωνίες με ένα ή περισσότερα άλλα συμβαλλόμενα κράτη για τον καταμερισμό των εξόδων.

Άρθρο 39

Οιοδήποτε συμβαλλόμενο κράτος δύναται να συνάψει συμφωνίες με ένα ή περισσότερα άλλα συμβαλλόμενα κράτη, προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου στις μεταξύ τους σχέσεις. Τα κράτη που συνάπτουν τέτοιες συμφωνίες διαβιβάζουν σχετικό αντίγραφο στο θεματοφύλακα της σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI – ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 40

1. Οι αρχές του συμβαλλομένου κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού ή του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο έχει ληφθεί μέτρο προστασίας δύνανται να χορηγήσουν στον έχοντα τη γονική μέριμνα ή σε κάθε πρόσωπο επιφορτισμένο με την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού, κατόπιν αιτήσεώς του, πιστοποιητικό που θα αποδεικνύει την ιδιότητά του και τις εξουσίες που του έχουν απονεμηθεί.
2. Η ιδιότητα και οι εξουσίες που αναφέρονται στο πιστοποιητικό θεωρούνται κερκτημένες, εκτός αν αποδειχθεί το αντίθετο.
3. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος ορίζει τις αρμόδιες για την έκδοση του πιστοποιητικού αρχές.

Άρθρο 41

Τα προσωπικά δεδομένα που συλλέγονται ή διαβιβάζονται σύμφωνα με τη σύμβαση δύνανται να χρησιμοποιηθούν μόνο για τους σκοπούς για τους οποίους συνελέγησαν ή διαβιβάστηκαν.

Άρθρο 42

Οι αρχές στις οποίες διαβιβάζονται πληροφορίες εξασφαλίζουν το απόρρητο των πληροφοριών σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους των.

Άρθρο 43

Τα έγγραφα που διαβιβάζονται ή χορηγούνται κατ' εφαρμογή της σύμβασης απαλλάσσονται επικύρωσης ή άλλης ανάλογης διατύπωσης.

Άρθρο 44

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δύναται να ορίσει τις αρχές στις οποίες πρέπει να απευθύνονται οι αιτήσεις που προβλέπονται στα άρθρα 8, 9 και 33.

Άρθρο 45

1. Οι οριζόμενες σύμφωνα με τα άρθρα 29 και 44 αρχές γνωστοποιούνται στο Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης.
2. Η αναφερόμενη στο άρθρο 34 παράγραφος 2 δήλωση γίνεται στο θεματοφύλακα της σύμβασης.

Άρθρο 46

Συμβαλλόμενο κράτος στο οποίο εφαρμόζονται διαφορετικά δικαιοϊκά συστήματα ή διαφορετικά σύνολα κανόνων δικαίου για ζητήματα προστασίας του παιδιού και της περιουσίας του, δεν υποχρεούται να εφαρμόζει τους κανόνες της σύμβασης στις συγκρούσεις μεταξύ αποκλειστικά αυτών των διαφορετικών δικαιοϊκών συστημάτων ή των συνόλων κανόνων δικαίου.

Άρθρο 47

Έναντι κράτους στο οποίο δύο ή περισσότερα δικαιοϊκά συστήματα ή σύνολα κανόνων δικαίου εφαρμόζονται σε διαφορετικές εδαφικές ενότητες όσον αφορά ζητήματα διεπόμενα από την παρούσα σύμβαση:

1. κάθε αναφορά στη συνήθη διαμονή στο κράτος αυτό νοείται ως αναφορά στη συνήθη διαμονή σε μία εδαφική ενότητα,
2. κάθε αναφορά στην παρουσία του παιδιού στο κράτος αυτό νοείται ως αναφορά στην παρουσία του παιδιού σε μία εδαφική ενότητα,
3. κάθε αναφορά στον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων του παιδιού στο κράτος αυτό νοείται ως αναφορά στον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων του παιδιού σε μία εδαφική ενότητα,
4. κάθε αναφορά στο κράτος του οποίου την ιθαγένεια έχει το παιδί νοείται ως αναφορά στην εδαφική ενότητα την οποία υποδεικνύει το δίκαιο αυτού του κράτους ή, ελλείψει προσηκόντων κανόνων, στην εδαφική ενότητα με την οποία το παιδί έχει το στενότερο δεσμό,
5. κάθε αναφορά στο κράτος οι αρχές του οποίου έχουν επιληφθεί αγωγής διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού των γονέων του παιδιού ή ακυρώσεως του γάμου τους νοείται ως αναφορά στην εδαφική ενότητα οι αρχές της οποίας επελήφθη τέτοιας αγωγής,
6. κάθε αναφορά στο κράτος με το οποίο το παιδί έχει στενό δεσμό νοείται ως αναφορά στην εδαφική ενότητα με την οποία το παιδί έχει τέτοιο δεσμό,
7. κάθε αναφορά στο κράτος στο οποίο το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται νοείται ως αναφορά στην εδαφική ενότητα στην οποία το παιδί μετακινήθηκε ή κατακρατείται,
8. κάθε αναφορά σε οργανισμούς ή αρχές αυτού του κράτους, πλην των κεντρικών αρχών, νοείται ως αναφορά σε εξουσιοδοτημένους να δράσουν στη συγκεκριμένη εδαφική ενότητα οργανισμούς ή αρχές,
9. κάθε αναφορά στο δίκαιο, τη διαδικασία ή σε αρχή του κράτους στο οποίο ελήφθη μέτρο νοείται ως αναφορά στο δίκαιο, τη διαδικασία ή σε αρχή της εδαφικής ενότητας στην οποία αυτό το μέτρο ελήφθη,
10. κάθε αναφορά στο δίκαιο, τη διαδικασία ή σε αρχή του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως νοείται ως αναφορά στο δίκαιο, τη διαδικασία ή σε αρχή της εδαφικής ενότητας στην οποία επιδιώκεται η αναγνώριση ή η εκτέλεση.

Άρθρο 48

Για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δυνάμει του κεφαλαίου III δικαίου, όταν κράτος περιλαμβάνει δύο ή περισσότερες εδαφικές ενότητες, καθεμία από τις οποίες έχει το δικό της δικαιοσύστημα ή σύνολο κανόνων δικαίου για ζητήματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες δικαίου:

- α) σε περίπτωση που στο κράτος αυτό ισχύουν κανόνες που προσδιορίζουν την εδαφική ενότητα της οποίας το δίκαιο είναι εφαρμοστέο, εφαρμόζεται το δίκαιο της ενότητας αυτής·
- β) ελλείψει τέτοιων κανόνων, εφαρμόζεται το δίκαιο της εδαφικής ενότητας που ορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 47.

Άρθρο 49

Για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δυνάμει του κεφαλαίου III δικαίου, όταν κράτος περιλαμβάνει δύο ή περισσότερα δικαιοσύστηματα ή σύνολα κανόνων δικαίου εφαρμοστέα σε διαφορετικές κατηγορίες προσώπων για ζητήματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι κανόνες:

- α) σε περίπτωση που στο κράτος αυτό ισχύουν κανόνες που ορίζουν ποιο από τα δίκαια αυτά είναι εφαρμοστέο, εφαρμόζεται το δίκαιο αυτό·
- β) ελλείψει τέτοιων κανόνων, εφαρμόζεται το δικαιοσύστημα ή το σύνολο κανόνων δικαίου με το οποίο το παιδί έχει στενότερο σύνδεσμο.

Άρθρο 50

Η παρούσα σύμβαση δεν θίγει τη *σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1980 για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών* στις σχέσεις μεταξύ των μερών και των δύο συμβάσεων. Εντούτοις, τίποτα δεν εμποδίζει την επίκληση διατάξεων της παρούσας σύμβασης για να επιτευχθεί η επιστροφή ενός παιδιού που μετακινήθηκε ή κατακρατήθηκε παράνομα ή για να οργανωθεί δικαίωμα επισκέψεως.

Άρθρο 51

Στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών, η παρούσα σύμβαση αντικαθιστά τη *σύμβαση της 5ης Οκτωβρίου 1961 για τη δικαιοδοσία των αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα προστασίας ανηλίκων* και τη *σύμβαση για τη ρύθμιση της κηδεμονίας ανηλίκων*, που υπεγράφη στη Χάγη τη 12η Ιουνίου 1902, με την επιφύλαξη της αναγνωρίσεως των μέτρων που ελήφθησαν σύμφωνα με την προαναφερθείσα σύμβαση της 5ης Οκτωβρίου 1961.

Άρθρο 52

1. Η παρούσα σύμβαση δεν επηρεάζει διεθνείς πράξεις στις οποίες έχουν προσχωρήσει συμβαλλόμενα κράτη και οι οποίες περιέχουν διατάξεις για ζητήματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση, εκτός αν γίνει αντίθετη δήλωση από τα κράτη μέρη των πράξεων αυτών.
2. Η παρούσα σύμβαση δεν επηρεάζει τη δυνατότητα ενός ή περισσότερων συμβαλλομένων κρατών να συνάπτουν συμφωνίες που περιλαμβάνουν, αναφορικά με τα παιδιά που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε ένα από τα κράτη μέρη των συμφωνιών αυτών, διατάξεις για ζητήματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση.

3. Οι συμφωνίες που θα συναφθούν από ένα ή περισσότερα συμβαλλόμενα κράτη για ζητήματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση δεν επηρεάζουν, στις σχέσεις αυτών των κρατών με τα λοιπά συμβαλλόμενα κράτη, την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας σύμβασης.
4. Οι προηγούμενες παράγραφοι εφαρμόζονται επίσης επί ομοιομόρφων νόμων που βασίζονται στην ύπαρξη ειδικών δεσμών, περιφερειακής κυρίως φύσεως, μεταξύ των εν λόγω κρατών.

Άρθρο 53

1. Η σύμβαση εφαρμόζεται μόνο για μέτρα που λαμβάνονται σε κράτος μετά την έναρξη ισχύος της συμβάσεως στο κράτος αυτό.
2. Η σύμβαση εφαρμόζεται στην αναγνώριση και την εκτέλεση των μέτρων που λαμβάνονται μετά την έναρξη ισχύος της, στις σχέσεις μεταξύ του κράτους στο οποίο τα μέτρα ελήφθησαν και του κράτους αναγνώρισεως ή εκτελέσεως.

Άρθρο 54

1. Κάθε αλληλογραφία προς την κεντρική αρχή ή προς κάθε άλλη αρχή συμβαλλομένου κράτους γίνεται στη γλώσσα του πρωτοτύπου και συνοδεύεται από μετάφραση στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες αυτού του κράτους, ή, εάν αυτή η μετάφραση δεν είναι εφικτή, από μετάφραση στη γαλλική ή στην αγγλική γλώσσα.
2. Εντούτοις, ένα συμβαλλόμενο κράτος δύναται, διατυπώνοντας την επιφύλαξη που προβλέπεται στο άρθρο 60, να αντιταχθεί στη χρήση είτε της γαλλικής είτε της αγγλικής γλώσσας, όχι όμως και των δύο.

Άρθρο 55

1. Ένα συμβαλλόμενο κράτος δύναται σύμφωνα με το άρθρο 60:
 - α) να επιφυλαχθεί της διεθνούς δικαιοδοσίας των αρχών του για τη λήψη μέτρων προστασίας των περιουσιακών στοιχείων του παιδιού που βρίσκονται στο έδαφός του·
 - β) να επιφυλαχθεί του δικαιώματος να μην αναγνωρίσει γονική μέριμνα ή μέτρο εφόσον δεν συνάδουν προς μέτρο που ελήφθη από τις δικές του αρχές αναφορικά με αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.
2. Η επιφύλαξη δύναται να περιορίζεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων.

Άρθρο 56

Ο γενικός γραμματέας της Συνδιασκέψεως Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης συγκαλεί, περιοδικώς, ειδική επιτροπή για την εξέταση της πρακτικής λειτουργίας της συμβάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII – ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 57

1. Η σύμβαση είναι ανοικτή για υπογραφή από τα κράτη που ήταν μέλη της Συνδιασκέψεως Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης κατά τη δέκατη όγδοη σύνοδό της.

2. Θα επικυρωθεί, θα γίνει αποδεκτή ή θα εγκριθεί και τα έγγραφα της επικυρώσεως, της αποδοχής ή της εγκρίσεως θα κατατεθούν στο Υπουργείο Εξωτερικών του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, θεματοφύλακα της συμβάσεως.

Άρθρο 58

1. Κάθε άλλο κράτος δύναται να προσχωρήσει στη σύμβαση μετά την έναρξη ισχύος της δυνάμει του άρθρου 61 παράγραφος 1.
2. Το έγγραφο προσχωρήσεως κατατίθεται στο θεματοφύλακα.
3. Η προσχώρηση παράγει αποτελέσματα μόνον στις σχέσεις μεταξύ του προσχωρούντος κράτους και των συμβαλλομένων κρατών που δεν διατυπώνουν αντιρρήσεις για την προχώρηση αυτή εντός έξι μηνών από τη λήψη της προβλεπόμενης στο άρθρο 63 στοιχείο β) γνωστοποιήσεως. Τέτοια αντίρρηση δύναται επίσης να διατυπωθεί από οποιοδήποτε κράτος κατά τη μεταγενέστερη της προσχωρήσεως επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση της συμβάσεως. Οι αντιρρήσεις αυτές κοινοποιούνται στο θεματοφύλακα.

Άρθρο 59

1. Ένα κράτος που περιλαμβάνει δύο ή περισσότερες εδαφικές ενότητες στις οποίες εφαρμόζονται, για ζητήματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση, διαφορετικά δικαιικά συστήματα, δύναται κατά την υπογραφή, επικύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση, να δηλώσει ότι η σύμβαση θα εφαρμόζεται σε όλες τις εδαφικές του ενότητες ή μόνο σε μία ή σε περισσότερες από αυτές και δύναται οποτεδήποτε να τροποποιήσει αυτή τη δήλωση, προβαίνοντας σε νέα δήλωση.
2. Οι δηλώσεις αυτές κοινοποιούνται στο θεματοφύλακα και προσδιορίζουν ρητά τις εδαφικές ενότητες στις οποίες η σύμβαση εφαρμόζεται.
3. Εάν ένα κράτος δεν προβεί σε δήλωση σύμφωνα με το παρόν άρθρο, η σύμβαση εφαρμόζεται στο σύνολο του εδάφους αυτού του κράτους.

Άρθρο 60

1. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δύναται, το αργότερο κατά την επικύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση ή κατά την υποβολή της δυνάμει του άρθρου 59 δηλώσεως, να προβεί στη διατύπωση της μιας ή και των δύο επιφυλάξεων που προβλέπονται στο άρθρο 54 παράγραφος 2 και στο άρθρο 55. Καμία άλλη επιφύλαξη δεν γίνεται δεκτή.
2. Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δύναται, οποτεδήποτε, να ανακαλέσει μια επιφύλαξη που έχει διατυπώσει. Η ανάκληση αυτή κοινοποιείται στο θεματοφύλακα.
3. Τα αποτελέσματα της επιφυλάξεως παύουν την πρώτη ημέρα του τρίτου ημερολογιακού μήνα που ακολουθεί την αναφερόμενη στην προηγούμενη παράγραφο κοινοποίηση.

Άρθρο 61

1. Η σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή τριμήνου μετά την κατάθεση του τρίτου εγγράφου επικυρώσεως, αποδοχής ή εγκρίσεως που προβλέπεται στο άρθρο 57.
2. Στη συνέχεια, η σύμβαση θα τίθεται σε ισχύ:
 - α) για κάθε κράτος που την επικυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει μεταγενέστερα, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή τριμήνου μετά την κατάθεση του εγγράφου επικυρώσεως, αποδοχής, εγκρίσεως ή προσχωρήσεώς του·
 - β) για κάθε κράτος που προσχωρεί, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή τριμήνου μετά την παρέλευση της εξαμήνης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 58 παράγραφο 3·
 - γ) για τις εδαφικές ενότητες, στις οποίες επεκτάθηκε η σύμβαση σύμφωνα με το άρθρο 59, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή τριμήνου μετά

την αναφερόμενη σε αυτό το άρθρο κοινοποίηση.

Άρθρο 62

1. Κάθε κράτος μέρος της συμβάσεως δύναται να την καταγγείλει με γραπτή γνωστοποίηση απευθυνόμενη στο θεματοφύλακα. Η καταγγελία μπορεί να περιορίζεται σε ορισμένες εδαφικές ενότητες στις οποίες εφαρμόζεται η σύμβαση.
2. Η καταγγελία παράγει αποτελέσματα την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή δωδεκαμήνου μετά την ημερομηνία λήψεως της γνωστοποίησης από το θεματοφύλακα. Εάν στη γνωστοποίηση καθορίζεται ειδικώς μεγαλύτερη χρονική περίοδος για την παραγωγή των αποτελεσμάτων της καταγγελίας, η καταγγελία παράγει αποτελέσματα με την εκπνοή της εν λόγω χρονικής περιόδου.

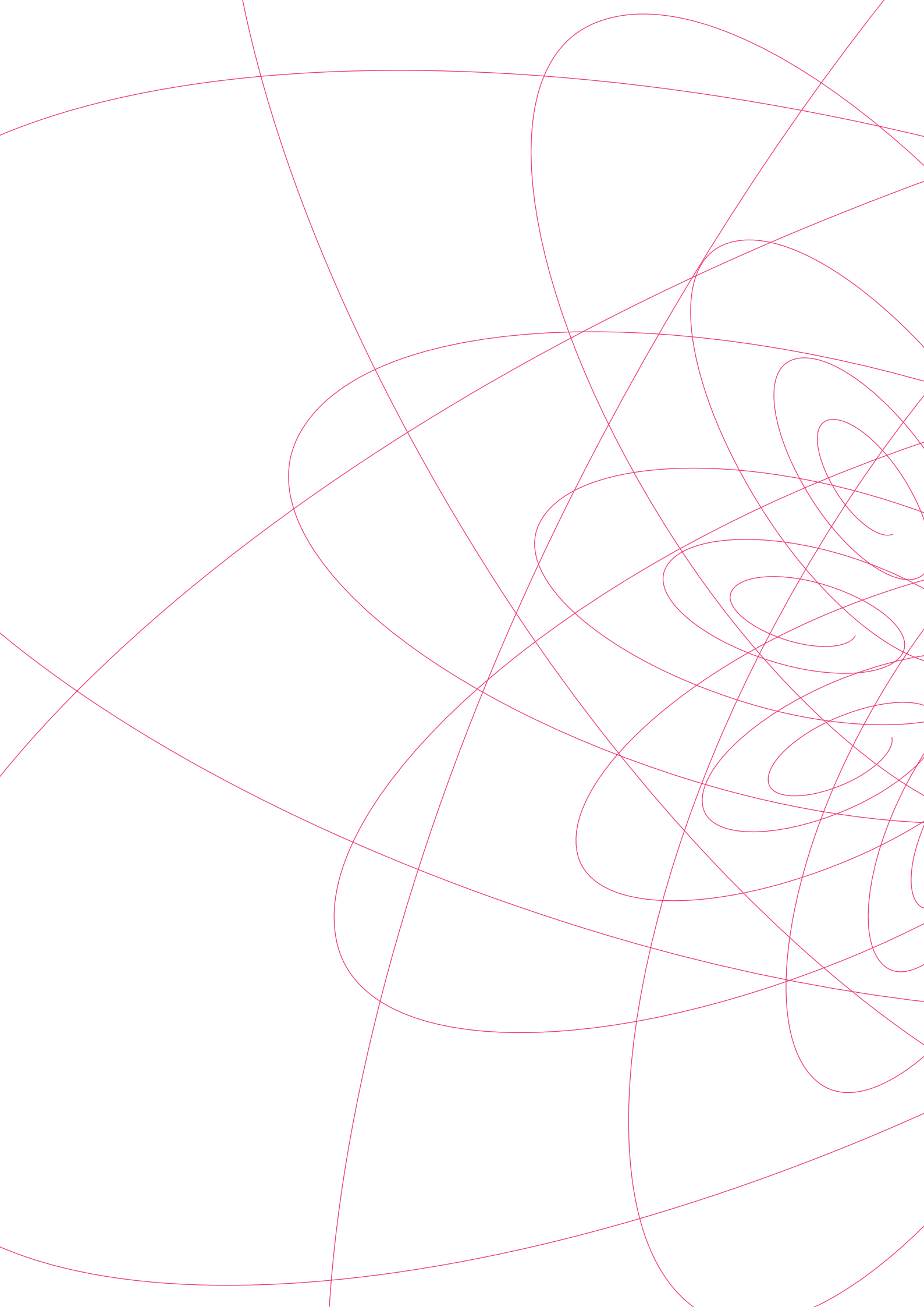
Άρθρο 63

Ο θεματοφύλακας γνωστοποιεί στα κράτη μέλη της Συνδιασκέψεως Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης καθώς και στα κράτη που θα προσχωρήσουν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 58:

- α) τις υπογραφές, επικυρώσεις, αποδοχές και εγκρίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 57·
- β) τις προσχωρήσεις και τις αντιρρήσεις κατά των προσχωρήσεων που προβλέπονται στο άρθρο 58·
- γ) την ημερομηνία κατά την οποία η σύμβαση τίθεται σε ισχύ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 61·
- δ) τις δηλώσεις που μνημονεύονται στο άρθρο 34 παράγραφος 2 και στο άρθρο 59·
- ε) τις συμφωνίες που μνημονεύονται στο άρθρο 39·
- στ) τις επιφυλάξεις που μνημονεύονται στο άρθρο 54 παράγραφος 2 και στο άρθρο 55 καθώς και την προβλεπόμενη στο άρθρο 60 παράγραφος 2 ανάκληση των επιφυλάξεων·
- ζ) τις καταγγελίες που προβλέπονται στο άρθρο 62.

Σε πίστωση των ανωτέρω, οι υπογράφωντες, δεόντως εξουσιοδοτημένοι, υπέγραψαν την παρούσα σύμβαση.

Έγινε στη Χάγη, στις 19 Οκτωβρίου 1996, στη γαλλική και αγγλική γλώσσα —αμφότερα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά— σε ένα μόνο αντίτυπο, που θα κατατεθεί στα αρχεία της κυβερνήσεως του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, και του οποίου επικυρωμένο αντίγραφο θα διαβιβασθεί, διά της διπλωματικής οδού, σε όλα τα κράτη μέλη της Συνδιασκέψεως Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης κατά τη δέκατη όγδοη σύνοδό της.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Κατάλογος σημείων ελέγχου εφαρμογής

Σύμβαση της Χάγης της 19ης Οκτωβρίου 1996 για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία σε θέματα γονικής μέριμνας και μέτρων προστασίας των παιδιών

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΗΜΕΙΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Εισαγωγή

Κατάλογος σημείων ελέγχου όσον αφορά ζητήματα που πρέπει ενδεχομένως να εξετάζονται κατά την εφαρμογή της σύμβασης

Σκοπός του παρόντος καταλόγου σημείων ελέγχου είναι να επισημανθούν ζητήματα που πρέπει ενδεχομένως να εξετάζονται από τα κράτη κατά την εφαρμογή της σύμβασης.

Ο κατάλογος δεν έχει ως στόχο να καθορίσει τη μέθοδο εφαρμογής της σύμβασης στα συμβαλλόμενα κράτη. Αντιθέτως, υποδεικνύει ορισμένα ζητήματα που ενδέχεται να προκύψουν πριν ή κατά την εφαρμογή της σύμβασης. Ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός και αναμφίβολα θα υπάρχουν και άλλα ειδικά για κάθε κράτος ζητήματα τα οποία θα πρέπει να εξεταστούν.

Ο κατάλογος περιλαμβάνει «προκαταρκτικά ζητήματα» προς εξέταση τα οποία σχετίζονται γενικότερα με τη σύμβαση, ενώ τα «ειδικά μέτρα εφαρμογής» και τα παραρτήματα του καταλόγου μπορούν επίσης να φανούν χρήσιμα κατά την εξέταση συγκεκριμένων πτυχών της σύμβασης. Τα παραρτήματα καλύπτουν τα εξής θέματα:

Παράρτημα I

Περίληψη των διατάξεων της σύμβασης για τις οποίες ενδέχεται να απαιτούνται μέτρα εφαρμογής, π.χ. τροποποιήσεις της νομοθεσίας πριν από τη θέση της σύμβασης σε ισχύ.

Παράρτημα II

Περίληψη των πληροφοριών που πρέπει να διαβιβάζονται στον θεματοφύλακα (το Υπουργείο Εξωτερικών του Βασιλείου των Κάτω Χωρών) και στο Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης.

Παράρτημα III

Περίληψη των καθηκόντων που ασκούν οι κεντρικές αρχές, οι αρμόδιες αρχές και άλλες αρχές βάσει της σύμβασης.

Παράρτημα IV

Κατάλογος διαθέσιμων πηγών των κρατών οι οποίες ενδέχεται να είναι χρήσιμες για άλλα κράτη.

Προκαταρκτικά ζητήματα

1. Εξέταση του ενδεχομένου απόκτησης της ιδιότητας του συμβαλλόμενου κράτους

- ☐ Διαβούλευση με το Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης και με άλλα συμβαλλόμενα κράτη σχετικά με τα οφέλη της σύμβασης.
- ☐ Προσδιορισμός και διαβούλευση με διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη και εμπειρογνώμονες στο κράτος σας, για παράδειγμα, με κρατικούς και μη κρατικούς οργανισμούς, δικαστικές αρχές, υπηρεσίες προστασίας των παιδιών και νομικούς, με σκοπό:
 - τον προσδιορισμό των συνεπειών της απόκτησης της ιδιότητας του συμβαλλόμενου κράτους·
 - τη λήψη απόφασης σχετικά με την απόκτηση της ιδιότητας του συμβαλλόμενου κράτους·
 - τον προσδιορισμό των βέλτιστων μεθόδων εφαρμογής της σύμβασης· και
 - την ανάπτυξη σχεδίου για την εφαρμογή και τη λειτουργία της σύμβασης.

2. Μέθοδοι εφαρμογής

- ☐ Εξετάστε τη μέθοδο με την οποία θα εφαρμοστεί η σύμβαση στο κράτος σας:
 - Στο νομικό σας σύστημα ενσωματώνεται αυτομάτως η σύμβαση στο εθνικό δίκαιο μετά τη θέση της σε ισχύ;
 - ή
 - Στο νομικό σας σύστημα είναι απαραίτητη η ενσωμάτωση ή η μετατροπή της σύμβασης σε εθνικό δίκαιο; Εάν ναι, με ποια μέσα επιτυγχάνεται αυτό;

Ανεξάρτητα από το αν απαιτείται ενσωμάτωση ή μετατροπή στο νομικό σας σύστημα, θα πρέπει να ληφθούν ορισμένα μέτρα εφαρμογής για τη διευκόλυνση της αποτελεσματικής εφαρμογής και λειτουργίας της σύμβασης στο πλαίσιο του νομικού και του διοικητικού σας συστήματος.
- ☐ Διενεργήστε συνολική εξέταση των εθνικών νόμων, κανόνων, κανονισμών, διατάξεων, πολιτικών και πρακτικών ώστε να διασφαλιστεί ότι οι υφιστάμενες διατάξεις δεν αντιβαίνουν στη σύμβαση.
- ☐ Σε περίπτωση που υπάρχουν διατάξεις οι οποίες δημιουργούν εμπόδια ή κωλύματα στην αποτελεσματική εφαρμογή και λειτουργία της σύμβασης, ποιες τροποποιήσεις απαιτούνται; (βλέπε κατωτέρω «Ειδικά μέτρα εφαρμογής» και παράρτημα Ι).
- ☐ Εξετάστε ποια ζητήματα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν στο νομικό σας σύστημα:
 - με διοικητικές πράξεις (π.χ. ορισμός κεντρικής αρχής¹).
 - με νομοθετικές πράξεις (π.χ. κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας για τη λήψη μέτρων προστασίας, συμπεριλαμβανομένων διατάξεων για τη μεταφορά ή την αποδοχή της διεθνούς δικαιοδοσίας²).
 - με κανόνες, κανονισμούς ή διατάξεις (π.χ. δικαστικοί κανόνες για την αποδοχή και τη συνεκτίμηση αποδεικτικών στοιχείων από άλλο συμβαλλόμενο κράτος σε διαδικασίες που αφορούν το δικαίωμα επίσκεψης³).

¹ Άρθρο 29.

² Άρθρα 8 και 9.

³ Άρθρο 35.

3. Απόκτηση της ιδιότητας του συμβαλλόμενου κράτους – υπογραφή και επικύρωση ή προσχώρηση

Οποιοδήποτε κράτος μπορεί να καταστεί συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση. Ωστόσο, υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους ένα κράτος μπορεί να γίνει συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση. Εξετάστε ποιο από τα ακόλουθα εφαρμόζεται στο κράτος σας:

- **Υπογραφή ακολουθούμενη από επικύρωση:** Κράτος το οποίο ήταν μέλος της Συνδιάσκεψης της Χάγης στις 19 Οκτωβρίου 1996 μπορεί **να υπογράψει και να επικυρώσει** τη σύμβαση⁴. Με την **υπογραφή** της σύμβασης, ένα κράτος διατυπώνει, καταρχήν, την πρόθεσή του να καταστεί μέρος στη σύμβαση. Ωστόσο, η υπογραφή δεν υποχρεώνει ένα κράτος να επικυρώσει τη σύμβαση⁵. Το κράτος θα πρέπει ακολούθως να **επικυρώσει** τη σύμβαση προκειμένου να τεθεί σε ισχύ. Η σύμβαση τίθεται σε ισχύ τρεις μήνες μετά την επικύρωση⁶.
- **Προσχώρηση:** Άλλα κράτη τα οποία επιθυμούν να καταστούν μέρη στη σύμβαση μπορούν να **προσχωρήσουν** σε αυτή⁷. Για ένα προσχωρούν κράτος, η σύμβαση τίθεται σε ισχύ εννέα μήνες μετά την ημερομηνία προσχώρησης⁸. Εντός των πρώτων έξι μηνών της εν λόγω περιόδου των εννέα μηνών, οποιοδήποτε άλλο συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να διατυπώσει αντίρρηση στην προσχώρηση. Η σύμβαση δεν θα τεθεί σε ισχύ μεταξύ του προσχωρούντος κράτους και του κράτους που διατύπωσε την αντίρρηση έως ότου ανακληθεί η αντίρρηση. Ωστόσο, η σύμβαση θα τεθεί σε ισχύ μεταξύ του προσχωρούντος κράτους και όλων των άλλων συμβαλλόμενων κρατών τα οποία δεν διατύπωσαν αντίρρηση⁹.

Για την επικύρωση ή την προσχώρηση στη σύμβαση απαιτείται να κατατεθούν τα κατάλληλα έγγραφα από το κράτος στον θεματοφύλακα¹⁰. Στο παράρτημα II παρουσιάζονται συνοπτικά οι άλλες πληροφορίες που θα πρέπει να διαβιβαστούν στον θεματοφύλακα και/ή στο Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης πριν ή κατά την επικύρωση/προσχώρηση.

4. Ανάπτυξη χρονοδιαγράμματος

Προσδιορίστε την ημερομηνία κατά την οποία αναμένεται να τεθεί σε ισχύ η σύμβαση στο κράτος σας. Κατά την ανάπτυξη χρονοδιαγράμματος εφαρμογής, έχετε την ημερομηνία αυτή κατά νου και λάβετε μέτρα προκειμένου:

- ☐ να διασφαλιστεί ότι τα απαραίτητα έγγραφα και πληροφορίες έχουν κατατεθεί στον θεματοφύλακα και έχουν διαβιβαστεί στο Μόνιμο Γραφείο (βλέπε παράρτημα II).

⁴ Άρθρο 57 παράγραφος 1: Η σύμβαση είναι ανοικτή για υπογραφή από τα κράτη που ήταν μέλη της Συνδιασκέψεως Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης κατά τη δέκατη όγδοη σύνοδό της (19 Οκτωβρίου 1996).

⁵ Το άρθρο 18 της σύμβασης της Βιέννης περί του δικαίου των συνθηκών υποχρεώνει τα κράτη, αφού διατυπώσουν συναίνεση να δεσμεύονται από τη σύμβαση, να μην υπονομεύουν το αντικείμενο και τον σκοπό της σύμβασης πριν από τη θέση της σε ισχύ.

⁶ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο α): Η σύμβαση θα τίθεται σε ισχύ για κάθε κράτος που την **επικυρώνει, αποδέχεται ή εγκρίνει** μεταγενέστερα, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή τριμήνου μετά την κατάθεση του εγγράφου επικυρώσεως, αποδοχής, εγκρίσεως ή προσχωρήσεώς του.

⁷ Άρθρο 58 παράγραφος 1: Κάθε άλλο κράτος δύναται να προσχωρήσει στη σύμβαση μετά την έναρξη ισχύος της.

⁸ Άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχείο β): Η σύμβαση θα τίθεται σε ισχύ για κάθε κράτος που **προσχωρεί**, την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί την εκπνοή τριμήνου μετά την παρέλευση της εξαμήνης προθεσμίας.

⁹ Άρθρο 58 παράγραφος 3. Σημειώνεται ότι τα κράτη μπορούν να διατυπώσουν αντίρρηση για προγενέστερη προσχώρηση κατά την **επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση** της σύμβασης.

¹⁰ Άρθρο 57 παράγραφος 2· άρθρο 58 παράγραφος 2.

- ☐ να διασφαλιστεί ότι κατάλληλα μέτρα εφαρμογής έχουν τεθεί σε εφαρμογή, ή έχουν θεσπιστεί και τεθεί σε ισχύ, έως την έναρξη ισχύος της σύμβασης στο κράτος σας·
- ☐ να διασφαλιστεί ότι όλα τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη (π.χ. κρατικοί οργανισμοί, υπηρεσίες παιδικής πρόνοιας, δικαστήρια, αστυνομία, νομικοί) έχουν ενημερωθεί για την ημερομηνία έναρξης ισχύος της σύμβασης, για τυχόν τροποποιήσεις της νομοθεσίας και των διαδικασιών και, κατά περίπτωση, για τους αντίστοιχους ρόλους τους στο πλαίσιο της σύμβασης·
- ☐ να διασφαλιστεί η παροχή επαρκούς κατάρτισης στα άτομα που συμμετέχουν στην εφαρμογή της σύμβασης (π.χ. κρατικοί οργανισμοί, υπηρεσίες παιδικής πρόνοιας, δικαστήρια, αστυνομία)·
- ☐ να διαδοθούν στο κοινό πληροφορίες σχετικά με τη σύμβαση.

5. Ορισμός αρχών, δηλώσεις και επιφυλάξεις

Βάσει της σύμβασης πρέπει να πραγματοποιηθούν κάποιοι ορισμοί αρχών, ενώ τα κράτη μπορούν επίσης να διατυπώνουν προαιρετικά δηλώσεις και επιφυλάξεις τις οποίες κρίνουν αναγκαίες.

Στο παράρτημα II παρέχεται περίληψη των πληροφοριών που πρέπει να διαβιβάζονται στον θεματοφύλακα και/ή στο Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης της Χάγης. Ειδικότερα:

- ☐ πρέπει να διασφαλίζεται ότι μία ή περισσότερες κεντρικές αρχές έχουν οριστεί κατά τον χρόνο επικύρωσης/προσχώρησης (ή τουλάχιστον πριν από τη θέση της σύμβασης σε ισχύ)¹¹.
- ☐ πρέπει να διασφαλίζεται, κατά προτεραιότητα, ότι τα στοιχεία επικοινωνίας κάθε κεντρικής αρχής, καθώς και η γλώσσα ή οι γλώσσες επικοινωνίας έχουν διαβιβαστεί στο Μόνιμο Γραφείο και επικαιροποιούνται·
- ☐ τα συμβαλλόμενα κράτη μπορούν να ορίσουν τις αρχές στις οποίες πρέπει να απευθύνονται οι αιτήσεις που προβλέπονται στα άρθρα 8 και 9 (μεταφορά διεθνούς δικαιοδοσίας) και στο άρθρο 33 (αιτήσεις για την ανάληψη της επιμέλειας του παιδιού)¹². Πρέπει να διασφαλίζεται, κατά προτεραιότητα, η άμεση διαβίβαση των στοιχείων επικοινωνίας των αρχών στο Μόνιμο Γραφείο (καθώς και η γλώσσα ή οι γλώσσες επικοινωνίας των αρχών)·
- ☐ πρέπει να εξετάζεται αν απαιτείται δήλωση βάσει του άρθρου 34 παράγραφος 2 (όταν μελετάται η λήψη μέτρου προστασίας, πληροφορίες σχετικά με την προστασία του παιδιού πρέπει να διαβιβάζονται στις αρμόδιες αρχές μόνο μέσω της κεντρικής αρχής)¹³.
- ☐ πρέπει να εξετάζεται αν απαιτείται η διατύπωση επιφυλάξεων βάσει του άρθρου 54 (γλώσσα επικοινωνίας) και του άρθρου 55 (περιουσιακά στοιχεία)¹⁴
- ☐ πρέπει να εξετάζεται αν απαιτείται η διατύπωση δήλωσης βάσει του άρθρου 59 (εφαρμογή της σύμβασης στα εδάφη)¹⁵.

6. Συνεχείς διαδικασίες εφαρμογής

- ☐ Ανάπτυξη και εφαρμογή μηχανισμών για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής και της λειτουργίας της σύμβασης, για παράδειγμα, διαβούλευση με τα δικαστήρια και άλλες αρχές που είναι αρμόδιες βάσει της σύμβασης. Η τακτική αξιολόγηση θα συμβάλει στον προσδιορισμό και στην επίλυση τυχόν δυσκολιών που μπορεί να προκύψουν κατά την εφαρμογή.

¹¹ Άρθρο 29· άρθρο 45. Εάν δεν έχει οριστεί κεντρική αρχή κατά τον χρόνο επικύρωσης/προσχώρησης, υπάρχει κίνδυνος τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη να εξετάσουν το ενδεχόμενο να διατυπώσουν αντίρρηση στην προσχώρηση.

¹² Άρθρο 44· άρθρο 45.

¹³ Άρθρο 45· άρθρο 60. Βλέπε επίσης εισηγητική έκθεση, παράγραφο 144.

¹⁴ Άρθρο 60. Βλέπε επίσης εισηγητική έκθεση, παράγραφο 181.

¹⁵ Άρθρο 60.

- ☐ Διασφάλιση της γνωστοποίησης στο Μόνιμο Γραφείο τυχόν μελλοντικών μεταβολών στα στοιχεία επικοινωνίας των κεντρικών αρχών και των ορισθεισών αρχών.
- ☐ Πρόσβαση στις ακόλουθες πηγές για βοήθεια:
 - Ιστότοπος της συνδιάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο < www.hcch.net >.
 - P. Lagarde, «Explanatory Report on the Convention on Jurisdiction, Applicable Law, Recognition, Enforcement and Co-operation in respect of Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children», *Proceedings of the Eighteenth Session, Tome II, Protection of children*, The Hague, SDU, 1998, διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα των δημοσιεύσεων («Publications»), και συγκεκριμένα στο τμήμα των εισηγητικών εκθέσεων («Explanatory Reports»).
 - *The Judges' Newsletter on International Child Protection* – διατίθεται στον δικτυακό τόπο της Συνδιάσκεψης της Χάγης στην ενότητα των δημοσιεύσεων («Publications»), και συγκεκριμένα στο τμήμα του ενημερωτικού δελτίου για δικαστές («Judges' Newsletter»).
 - Κατάλογος διαθέσιμων πηγών των κρατών οι οποίες ενδέχεται να είναι χρήσιμες για άλλα κράτη (βλέπε παράρτημα IV).

Ειδικά μέτρα εφαρμογής

Κεφάλαιο I - Πεδίο εφαρμογής

- ☐ Προσδιορισμός των μέτρων προστασίας που είναι ήδη διαθέσιμα στο εθνικό δίκαιο και του τρόπου με τον οποίο σχετίζονται με τη σύμβαση. Τα μέτρα που απαριθμούνται στο άρθρο 3 είναι ενδεικτικά και ενδέχεται να υπάρχουν και άλλα διαθέσιμα μέτρα προστασίας στο κράτος σας¹⁶.
- ☐ Εξέταση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο και αντικατοπτρίζουν την έννοια της «γονικής μέριμνας» (βλέπε άρθρο 1 παράγραφος 2).

Κεφάλαιο II – Διεθνής δικαιοδοσία

- ☐ Εξέταση του αν απαιτούνται τροποποιήσεις της νομοθεσίας προκειμένου οι δικαστικές ή διοικητικές αρχές να έχουν διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη μέτρων προστασίας με βάση τη «συνήθη διαμονή» ενός παιδιού (άρθρο 5).
- ☐ Οι αρχές πρέπει να είναι επίσης σε θέση να λάβουν ορισμένα μέτρα προστασίας σε σχέση με παιδί το οποίο **βρίσκεται** στο κράτος αλλά δεν έχει τη **συνήθη διαμονή** του σε αυτό (άρθρα 6, 11 και 12).
- ☐ Σημειώνεται ότι η σύμβαση επιτρέπει στις αρχές ενός κράτους να λαμβάνουν μέτρα προστασίας ενός παιδιού που έχει τη συνήθη διαμονή του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος στο πλαίσιο αγωγής διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου των γονέων. Ωστόσο, αυτό συμβαίνει σε πολύ περιορισμένες περιπτώσεις και μόνον εφόσον το επιτρέπει το δίκαιο του κράτους (άρθρο 10).
- ☐ Προσδιορισμός των δικαστικών ή διοικητικών αρχών που θα είναι αρμόδιες για την άσκηση διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει της σύμβασης και εξασφάλιση της ενημέρωσής τους για τυχόν τροποποίηση της νομοθεσίας, της πολιτικής ή της πρακτικής.

¹⁶

Αντιθέτως, ο κατάλογος που παρατίθεται στο άρθρο 4 και περιλαμβάνει τα ζητήματα στα οποία εφαρμόζεται η σύμβαση είναι εξαντλητικός. Βλέπε εισηγητική έκθεση, παραγράφους 26-36.

- Εξέταση των μέτρων που ενδέχεται να απαιτούνται για τη διευκόλυνση της μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει των άρθρων 8 και 9, για παράδειγμα:
- τροποποίηση της νομοθεσίας ή των κανόνων ώστε να μπορούν οι αρμόδιες αρχές να μεταφέρουν ή να αποδέχονται τη διεθνή δικαιοδοσία [οι αρχές θα πρέπει να γνωρίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να πραγματοποιείται η μεταφορά, και ειδικότερα ότι πρέπει να εξυπηρετεί το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού και να γίνεται δεκτή από αμφότερες τις αρμόδιες αρχές (βλέπε άρθρα 8 και 9)]·
 - εφαρμογή εσωτερικών διαδικασιών, όπως:
 - μηχανισμοί για τη μεταφορά ή αποδοχή της διεθνούς δικαιοδοσίας (οι αρχές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εγκρίνουν τα αιτήματα μεταφοράς ή αποδοχής της διεθνούς δικαιοδοσίας στις κατάλληλες περιπτώσεις). Εξέταση:
 - του τρόπου με τον οποίο θα υποβάλλεται αίτηση λήψης μέτρων προστασίας ενώπιον αρχής η οποία έχει αποδεχθεί την άσκηση διεθνούς δικαιοδοσίας· και,
 - σε περίπτωση μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας, του τρόπου με τον οποίο διασφαλίζεται ότι η υπόθεση δεν εξετάζεται πλέον από τις αρχές του κράτους σας.
 - διαδικασίες για τη διαβίβαση και την παραλαβή αιτημάτων μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας και ρόλος, ενδεχομένως, της κεντρικής αρχής (τα κράτη θα πρέπει να εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι αρχές τους θα επικοινωνούν με τις αρχές των άλλων συμβαλλόμενων κρατών, για παράδειγμα με απευθείας επικοινωνία μεταξύ των αρμόδιων αρχών που εμπλέκονται στη διαδικασία ή με επικοινωνία διαμέσου της κεντρικής αρχής· θα πρέπει επίσης να εξετάζουν αν απαιτείται διατύπωση δήλωσης βάσει του άρθρου 44 [δηλαδή ορισμός των αρχών στις οποίες πρέπει να απευθύνονται τα αιτήματα που προβλέπονται στα άρθρα 8 και 9])·
 - διαδικασίες για τα μέρη μιας υπόθεσης (πέραν των κεντρικών αρχών ή των αρμόδιων αρχών) που καλούνται να ζητήσουν τη μεταφορά της διεθνούς δικαιοδοσίας· υπενθυμίζεται ότι ένα από τα μέρη μπορεί να βρίσκεται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.

Κεφάλαιο III – Εφαρμοστέο δίκαιο

- Εξέταση του αν απαιτούνται τροποποιήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας προκειμένου να καταστεί δυνατή:
- η αναγνώριση της ανάθεσης ή παύσης γονικής μέριμνας βάσει του δικαίου του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού, δηλαδή βάσει του δικαίου άλλου κράτους (άρθρο 16)·
 - η **κατ' εξαίρεση** εφαρμογή ή συνεκτίμηση, από τις αρχές, του δικαίου άλλου κράτους με το οποίο το παιδί έχει «στενό δεσμό» (άρθρο 15 παράγραφος 2).

Κεφάλαιο IV - Αναγνώριση και εκτέλεση

- Εξέταση του αν απαιτούνται μέτρα εφαρμογής για την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας ή υφιστάμενων διαδικασιών που αντιβαίνουν στις ακόλουθες διατάξεις:
- τα μέτρα προστασίας που λαμβάνονται από τις αρχές συμβαλλόμενου κράτους πρέπει να αναγνωρίζονται «**αυτοδικαίως**» (άρθρο 23 παράγραφος 1)·
 - η αναγνώριση μέτρων προστασίας που λαμβάνονται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να αποκλειστεί μόνο για τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 23 παράγραφος 2·
 - κάθε «**ενδιαφερόμενο πρόσωπο**» δύναται να ζητήσει απόφαση για την αναγνώριση ή μη ενός μέτρου ληφθέντος σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος (άρθρο 24)· ενδέχεται το ενδιαφερόμενο πρόσωπο να βρίσκεται εκτός του κράτους στο οποίο έχει υποβληθεί η αίτηση·

- η διαδικασία για την κήρυξη της εκτελεστότητας ή για την καταχώριση μέτρων προστασίας προς εκτέλεση πρέπει να είναι «**απλή και ταχεία**» (άρθρο 26).
 - η εκτέλεση μέτρων προστασίας λαμβάνει χώρα σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτελέσεως εντός των ορίων που προβλέπονται από το εν λόγω δίκαιο, λαμβανομένου υπόψη του υπερτέρου συμφέροντος του παιδιού (άρθρο 28).
- ☐ Εξέταση τυχόν ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας, εκτός της σύμβασης, η οποία εφαρμόζεται στην αναγνώριση, στην κήρυξη της εκτελεστότητας ή στην καταχώριση προς εκτέλεση μέτρων προστασίας που έχουν ληφθεί από άλλο κράτος και εξέταση του τρόπου με τον οποίο η νομοθεσία αυτή σχετίζεται με τη σύμβαση.

Κεφάλαιο V - Συνεργασία

α) Κεντρικές αρχές

Οι κεντρικές αρχές θα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματική λειτουργία της σύμβασης. Ιδανικά, οι κεντρικές αρχές θα συγκροτούνται και θα διοικούνται κατά τρόπο ώστε να αποτελούν σημείο επικοινωνίας και να συμπληρώνουν τυχόν υφιστάμενες εθνικές και διασυνοριακές ρυθμίσεις.

- ☐ Κατά τον σχεδιασμό της συγκρότησης κεντρικής αρχής, θα πρέπει να εξετάζονται τα εξής:
- ποια αρχή μπορεί να εκτελέσει καλύτερα τα καθήκοντα κεντρικής αρχής (θα πρόκειται, το πιθανότερο, για αρχή της οποίας οι αρμοδιότητες συνδέονται στενά με το αντικείμενο της σύμβασης. Η κεντρική αρχή θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να προωθή τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι υπεύθυνες για τις διάφορες πτυχές της προστασίας των παιδιών, καθώς και να συνεργάζεται με άλλες κεντρικές αρχές συμβαλλόμενων κρατών. Η κεντρική αρχή μπορεί, για παράδειγμα, να είναι μια κρατική αρχή όπως το Υπουργείο Δικαιοσύνης ή υπουργείο το οποίο είναι αρμόδιο για ζητήματα παιδιών και οικογενειακά ζητήματα. Εναλλακτικά, θα μπορούσε να ορισθεί μια μη κυβερνητική οργάνωση με παρόμοιες αρμοδιότητες στον τομέα των παιδιών).
 - τα καθήκοντα που θα ασκούν οι κεντρικές αρχές και οι άλλες αρχές (βλέπε παράρτημα III).
 - τα μέτρα που απαιτούνται για να διασφαλιστεί ότι κάθε αρχή διαθέτει τις απαραίτητες εξουσίες και πόρους για την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων της βάσει της σύμβασης.
 - εάν απαιτούνται εσωτερικές διαδικασίες για να διασφαλίζεται η ταχεία διαβίβαση και διεκπεραίωση των αιτημάτων. Για παράδειγμα:
 - επικοινωνία μεταξύ κεντρικών αρχών, αρμόδιων αρχών και άλλων αρχών **εντός** του κράτους σας.
 - επικοινωνία με αρχές σε άλλα κράτη.
 - ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιούνται η διαμεσολάβηση, ο συμβιβασμός ή ανάλογα μέσα για την επίτευξη φιλικού διακανονισμού όσον αφορά τη λήψη μέτρων προστασίας [άρθρο 31 στοιχείο β)] (προσδιορισμός των διαθέσιμων υπηρεσιών που διευκολύνουν και στηρίζουν τα μέρη στην εξεύρεση συναινετικών λύσεων).
 - παρότι οι κεντρικές αρχές και άλλες δημόσιες αρχές των συμβαλλόμενων κρατών πρέπει να επωμίζονται τα έξοδα που συνεπάγεται η εκτέλεση των υποχρεώσεών τους βάσει της σύμβασης, να εξεταστεί η δυνατότητα απαίτησης «εύλογων δαπανών» για την παροχή ορισμένων υπηρεσιών (άρθρο 38)¹⁷.
- ☐ Εάν το κράτος σας είναι μέρος στη σύμβαση του 1980 για την απαγωγή παιδιών, να εξεταστεί αν οι ορισθείσες κεντρικές αρχές θα είναι ίδιες και για τις δύο συμβάσεις.

¹⁷

Βλέπε εισηγητική έκθεση, παράγραφο 152.

- Εάν οι κεντρικές αρχές που πρόκειται να οριστούν δεν είναι οι ίδιες, να διασφαλιστεί ότι οι κεντρικές αρχές είναι σε θέση να διαβουλευούνται σε υποθέσεις που αφορούν παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση ενός παιδιού¹⁸ ή σε υποθέσεις που αφορούν το δικαίωμα επίσκεψης/επαφής.

β) Δικαίωμα επισκέψεως – (άρθρο 35)

- ☐ Εξέταση του αν απαιτούνται μέτρα εφαρμογής ή τροποποιήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας προκειμένου:
 - να διευκολυνθεί «η εξασφάλιση της αποτελεσματικής ασκήσεως του δικαιώματος επισκέψεως» για έναν γονέα που διαμένει σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος (προσδιορισμός των αρχών που θα διαβιβάζουν και θα παραλαμβάνουν τις αιτήσεις παροχής βοήθειας)·
 - να παρασχεθεί στις αρχές που επιλαμβάνονται διαδικασίας σχετικής με το δικαίωμα επίσκεψης η δυνατότητα να λαμβάνουν υπόψη πληροφορίες από άλλο συμβαλλόμενο κράτος όσον αφορά την καταλληλότητα ενός γονέα που διαμένει σε άλλο κράτος.
- ☐ Προσδιορισμός της νομικής συνδρομής ή άλλων συμβουλών που μπορεί να είναι διαθέσιμες σε αλλοδαπούς γονείς οι οποίοι ζητούν τη λήψη μέτρων προστασίας όσον αφορά το δικαίωμα επίσκεψης σε σχέση με παιδί το οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος σας.

Για περισσότερες συμβουλές σχετικά με τη συγκεκριμένη πτυχή της σύμβασης, βλέπε «Transfrontier Contact Concerning Children – General Principles and Guide to Good Practice» (2008), διατίθεται στη διεύθυνση < www.hcch.net >, στην ενότητα για την απαγωγή παιδιών («Child Abduction Section»), και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τους οδηγούς ορθής πρακτικής («Guides to Good Practice»).

γ) Διασυνοριακή τοποθέτηση παιδιών – άρθρο 33

- ☐ Εξέταση του αν απαιτούνται μέτρα εφαρμογής ή τροποποιήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας σε σχέση με τη διασυνοριακή τοποθέτηση ενός παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα ή την ανάληψη της επιμέλειας αυτού με *kafala* ή ανάλογο θεσμό.
- ☐ Εξέταση του ποιες αρχές βρίσκονται στην πλέον κατάλληλη θέση:
 - να παρέχουν γνώμη σχετικά με τις προτεινόμενες τοποθετήσεις·
 - να καταρτίζουν εκθέσεις σχετικές με το παιδί·
 - να λαμβάνουν και να διαβιβάζουν αιτήματα από άλλο συμβαλλόμενο κράτος.
- ☐ Εξέταση των εγγυήσεων και των προτύπων που θα πρέπει να εφαρμόζονται προτού η κεντρική αρχή ή άλλη αρμόδια αρχή συναινέσει σε μια διασυνοριακή τοποθέτηση ή ανάληψη επιμέλειας.
- ☐ Ενδέχεται να απαιτείται ο ορισμός αρχής βάσει του άρθρου 44 (τα συμβαλλόμενα κράτη μπορούν να ορίζουν τις αρχές στις οποίες πρέπει να απευθύνονται τα αιτήματα βάσει του άρθρου 33).
- ☐ Διασφάλιση ότι εφαρμόζονται διαδικασίες επικοινωνίας εντός του κράτους και με άλλα συμβαλλόμενα κράτη για την αποφυγή τοποθετήσεων χωρίς τη συναίνεση του κράτους υποδοχής.

¹⁸

Βλέπε άρθρο 7.

δ) Δικαστική επικοινωνία

Το διεθνές δίκτυο δικαστών της Χάγης διευκολύνει την άμεση δικαστική επικοινωνία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ δικαστών σε διάφορες χώρες.

- ☐ Εάν το κράτος σας εκπροσωπείται στο δίκτυο, να εξετάσετε αν ο διορισθείς δικαστής θα πρέπει να είναι επίσης αρμόδιος για τη διαβίβαση πληροφοριών σχετικά με τη σύμβαση. Να εξετάσετε αν είναι ενδεχομένως χρήσιμο να διοριστεί πρόσθετος δικαστής που εκφράζει ενδιαφέρον ή διαθέτει εμπειρογνώσια όσον αφορά τη σύμβαση.
- ☐ Εάν το κράτος σας δεν εκπροσωπείται στο δίκτυο, να εξετάσετε αν κάποιο μέλος του δικαστικού σώματος στο κράτος σας εκφράζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη λειτουργία της σύμβασης και θα ήταν διατεθειμένο να συμμετάσχει στο δίκτυο. Περισσότερες πληροφορίες για το δίκτυο διατίθενται από το Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης της Χάγης.
- ☐ Να εξετάσετε τον πιθανό ρόλο της άμεσης δικαστικής επικοινωνίας στη λειτουργία των άρθρων 8 και 9 στο κράτος σας.
- ☐ Να εξετάσετε αν απαιτείται η λήψη μέτρων εφαρμογής ώστε να διαμορφωθεί η νομική βάση για την άμεση δικαστική επικοινωνία.

Απόρρητο (άρθρα 41-42)

- ☐ Να εξεταστεί αν η ισχύουσα εθνική νομοθεσία επαρκεί για την προστασία του απορρήτου των πληροφοριών που συλλέγονται ή διαβιβάζονται βάσει της σύμβασης.
- ☐ Εάν στο κράτος σας υπάρχουν περιορισμοί ως προς το είδος των πληροφοριών που μπορούν να γνωστοποιηθούν σε τρίτους, να εξεταστεί αν θα μπορούσαν να προβλεφθούν εξαιρέσεις για την ανταλλαγή πληροφοριών σε περιπτώσεις που συνάδουν με τους στόχους της σύμβασης, για παράδειγμα όταν ένα παιδί χρήζει επείγουσας προστασίας.

Σχέση μεταξύ της σύμβασης και άλλων πράξεων

- ☐ Να προσδιοριστούν τυχόν άλλες διεθνείς πράξεις στις οποίες το κράτος σας είναι μέρος και αφορούν την προστασία των παιδιών, και να εξεταστεί η σχέση τους με τη σύμβαση. Κατά περίπτωση, να εξεταστεί, από κοινού με άλλα συμβαλλόμενα μέρη των πράξεων, αν απαιτείται διατύπωση δήλωσης για να διασφαλιστεί το συμβιβάσιμό τους με τη σύμβαση (άρθρο 52).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Κατάλογος διατάξεων της σύμβασης του 1996 για τις οποίες ενδέχεται να απαιτούνται τροποποιήσεις στο εθνικό δίκαιο ή στις εθνικές διαδικασίες

Στον πίνακα κατωτέρω παρέχεται σύνοψη των διατάξεων για τις οποίες ενδέχεται να πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο νομοθετικών ή διαδικαστικών αλλαγών προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή και λειτουργία της σύμβασης. Είναι προφανές ότι η ανάγκη πραγματοποίησης τέτοιων αλλαγών θα είναι μικρότερη σε χώρες στις οποίες οι διατάξεις της σύμβασης ενσωματώνονται αυτομάτως στο νομικό σύστημα.

Άρθρο	Διάταξη	Ζήτημα
Άρθρο 5	Το κράτος «συνήθους διαμονής» του παιδιού έχει διεθνή δικαιοδοσία να λαμβάνει μέτρα προστασίας.	Έχουν οι αρχές διεθνή δικαιοδοσία να λαμβάνουν μέτρα με βάση τη «συνήθη διαμονή» ενός παιδιού;
Άρθρα 6, 11, 12	Τα συμβαλλόμενα κράτη δύνανται να λαμβάνουν ορισμένα μέτρα για την προστασία παιδιού το οποίο βρίσκεται στο κράτος χωρίς να έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό.	Έχουν οι αρχές διεθνή δικαιοδοσία να λαμβάνουν μέτρα προστασίας όταν ένα παιδί βρίσκεται στο κράτος χωρίς να έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό; Μπορούν οι αρχές να λαμβάνουν μέτρα προστασίας βάσει του άρθρου 12 τα οποία είναι προσωρινά και έχουν περιορισμένη εδαφική ισχύ;
Άρθρο 7	Σε περιπτώσεις απαγωγής παιδιών, οι αρχές του κράτους συνήθους διαμονής του παιδιού ακριβώς πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση διατηρούν τη δικαιοδοσία λήψης μέτρων προστασίας έως ότου εξασφαλιστεί η εκπλήρωση μιας σειράς προϋποθέσεων.	Υπάρχουν μηχανισμοί οι οποίοι να διασφαλίζουν ότι οι αρχές που έχουν διεθνή δικαιοδοσία ενημερώνονται όταν πρόκειται για υπόθεση διεθνούς απαγωγής παιδιού; Η δικαιοδοσία των αρχών του κράτους στο οποίο βρίσκεται το παιδί περιορίζεται στη λήψη μόνο επειγόντων μέτρων;
Άρθρα 8, 9	Η διεθνής δικαιοδοσία μπορεί να μεταφερθεί μεταξύ αρχών των συμβαλλόμενων κρατών αφού έχει εξασφαλιστεί η εκπλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων.	Μπορούν οι αρχές να αποδεχθούν ή να μεταφέρουν τη διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τη σύμβαση; Προβλέπονται διαδικασίες για τη διευκόλυνση της μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας;
Άρθρο 10	Εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, οι αρχές είναι σε θέση να λάβουν μέτρα προστασίας ενός παιδιού το οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος όταν τα μέτρα λαμβάνονται στο πλαίσιο αγωγής διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης του γάμου των γονέων.	Να διασφαλιστεί ότι, εάν οι αρχές του κράτους σας μπορούν να λάβουν μέτρα προστασίας στο πλαίσιο αγωγής διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού των γονέων, το πράττουν μόνον εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β).
Άρθρα 1, 3, 16-18	Η σύμβαση ορίζει τη γονική μέριμνα στο άρθρο 1 παράγραφος 2. Στα μέτρα προστασίας περιλαμβάνονται η ανάθεση, η άσκηση, η μερική ή ολική αφαίρεση της γονικής μέριμνας, καθώς και η ανάθεσή της σε τρίτον.	Είναι οικεία η έννοια της «γονικής μέριμνας» στο νομικό σας σύστημα; Ποια δικαιώματα και υποχρεώσεις αντικατοπτρίζουν στο κράτος σας την έννοια της γονικής μέριμνας; Αναγνωρίζεται η ανάθεση ή η παύση της γονικής μέριμνας βάσει του δικαίου του κράτους συνήθους κατοικίας του παιδιού, δηλαδή βάσει του δικαίου άλλου κράτους;

Άρθρο 23	Τα μέτρα προστασίας αναγνωρίζονται σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη «αυτοδικαίως».	Αναγνωρίζονται αυτοδικαίως στο κράτος σας μέτρα προστασίας που έχουν ληφθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, δηλαδή ένα μέτρο θα αναγνωριστεί χωρίς να απαιτείται να κινηθεί διαδικασία;
Άρθρο 24	Κάθε «ενδιαφερόμενο πρόσωπο» δύνатаι να ζητήσει απόφαση για την αναγνώριση ή μη ενός μέτρου ληφθέντος σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.	Μπορεί ένα ενδιαφερόμενο πρόσωπο να ζητήσει την αναγνώριση ή τη μη αναγνώριση ενός μέτρου προστασίας; Το ενδιαφερόμενο πρόσωπο ενδέχεται να βρίσκεται σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.
Άρθρο 26	Η κήρυξη της εκτελεστότητας ή η καταχώριση μέτρων προστασίας προς εκτέλεση πρέπει να είναι «απλή και ταχεία διαδικασία».	Είναι οι διαδικασίες καταχώρισης μέτρων προστασίας «απλές και ταχείες»;
Άρθρα 30-39	Συνεργασία βάσει της σύμβασης.	Διαθέτει κάθε αρχή τις εξουσίες και τους πόρους που απαιτούνται για την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων της βάσει της σύμβασης;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Πληροφορίες που πρέπει να διαβιβάζονται στον θεματοφύλακα ή στο Μόνιμο Γραφείο από τα συμβαλλόμενα κράτη στη σύμβαση του 1996

Οριζόμενες αρχές τις οποίες τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να γνωστοποιούν άμεσα στο Μόνιμο Γραφείο της Συνδιάσκεψης Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Χάγης (άρθρο 45 παράγραφος 1)

Άρθρο 29	Κάθε συμβαλλόμενο κράτος ορίζει κεντρική αρχή επιφορτισμένη με τα καθήκοντα που επιβάλλονται από τη σύμβαση στις αρχές αυτές. Τα στοιχεία επικοινωνίας των κεντρικών αρχών και η γλώσσα ή οι γλώσσες επικοινωνίας θα πρέπει να γνωστοποιούνται κατά προτεραιότητα στο Μόνιμο Γραφείο. Ομοσπονδιακά κράτη, κράτη με περισσότερα του ενός ισχύοντα δικαιοκρατικά συστήματα ή κράτη που περιλαμβάνουν αυτόνομες εδαφικές ενότητες, είναι ελεύθερα να ορίσουν περισσότερες της μίας κεντρικές αρχές. Το κράτος που κάνει χρήση αυτής της ευχέρειας ορίζει την κεντρική αρχή στην οποία θα απευθύνεται κάθε αλληλογραφία προς διαβίβαση στην αρμόδια κεντρική αρχή του κράτους αυτού.
Άρθρο 44	Κάθε συμβαλλόμενο κράτος δύναται να ορίσει τις αρχές στις οποίες πρέπει να απευθύνονται οι αιτήσεις που προβλέπονται στα άρθρα 8, 9 και 33.

Συνιστάται να γνωστοποιούνται οι ακόλουθες πληροφορίες στο Μόνιμο Γραφείο:

Άρθρο 40	Κάθε συμβαλλόμενο κράτος ορίζει τις αρμόδιες για την έκδοση πιστοποιητικών αρχές βάσει του άρθρου 40. Τα στοιχεία επικοινωνίας και η γλώσσα ή οι γλώσσες επικοινωνίας των οριζόμενων αρχών θα πρέπει να γνωστοποιούνται στο Μόνιμο Γραφείο.
-----------------	---

Γνωστοποιήσεις που πρέπει να διαβιβάζονται στον θεματοφύλακα¹⁹

Άρθρο 57	Έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής και έγκρισης.
Άρθρο 58	Έγγραφα προσχώρησης. Αντιρρήσεις στην προσχώρηση. Τα συμβαλλόμενα κράτη δύνανται να διατυπώσουν αντιρρήσεις για την προσχώρηση προσχωρούντος κράτους εντός έξι μηνών από τη λήψη της γνωστοποίησης προσχώρησης²⁰.
Άρθρο 62	Κάθε κράτος μέρος της σύμβασης δύναται να καταγγείλει τη σύμβαση με γνωστοποίηση στον θεματοφύλακα.

19

Υπουργείο Εξωτερικών του Βασιλείου των Κάτω Χωρών.

20

Σημειώνεται ότι τα κράτη μπορούν να διατυπώσουν αντίρρηση για προγενέστερη προσχώρηση κατά την επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση της σύμβασης.

Δηλώσεις που μπορούν να διατυπώνονται και πρέπει να γνωστοποιούνται στον θεματοφύλακα

Άρθρο 45	Ένα κράτος δύναται να δηλώσει ότι οι κατά το άρθρο 34 παράγραφος 2 αιτήσεις παροχής πληροφοριών πρέπει να διαβιβάζονται μόνο μέσω της κεντρικής του αρχής.
Άρθρο 52	Η σύμβαση δεν επηρεάζει διεθνείς πράξεις στις οποίες έχουν προσχωρήσει συμβαλλόμενα κράτη και οι οποίες περιέχουν διατάξεις για ζητήματα που διέπονται από την παρούσα σύμβαση, εκτός αν γίνει αντίθετη δήλωση από τα κράτη μέρη των πράξεων αυτών.
Άρθρο 59	Όταν ένα κράτος περιλαμβάνει δύο ή περισσότερες εδαφικές ενότητες στις οποίες εφαρμόζονται διαφορετικά δικαιοίκα συστήματα, δύναται να δηλώσει ότι η σύμβαση θα εφαρμόζεται σε όλες τις εδαφικές ενότητες του συμβαλλόμενου κράτους ή μόνο σε μία ή σε περισσότερες από αυτές (οι οποίες πρέπει να προσδιορίζονται). Η δήλωση μπορεί να τροποποιηθεί.

Πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στον θεματοφύλακα σχετικά με τις συμφωνίες μεταξύ των συμβαλλόμενων κρατών

Άρθρο 39	Τα συμβαλλόμενα κράτη δύνανται να συνάπτουν συμφωνίες με άλλα συμβαλλόμενα κράτη, προκειμένου να διευκολυνθεί η λειτουργία της σύμβασης. Αντίγραφο των συμφωνιών αυτών διαβιβάζεται στον θεματοφύλακα.
-----------------	--

Επιφυλάξεις που μπορούν να διατυπώνονται και πρέπει να γνωστοποιούνται στον θεματοφύλακα

Άρθρο 54 παράγραφος 2	Τα κράτη δύνανται, διατυπώνοντας επιφύλαξη, να αντισταθούν στη χρήση είτε της γαλλικής είτε της αγγλικής γλώσσας, όχι όμως και των δύο.
Άρθρο 55	Ένα συμβαλλόμενο κράτος δύναται να επιφυλαχθεί της διεθνούς δικαιοδοσίας των αρχών του για τη λήψη μέτρων προστασίας των περιουσιακών στοιχείων του παιδιού που βρίσκονται στο έδαφός του, καθώς και να επιφυλαχθεί του δικαιώματος να μην αναγνωρίσει γονική μέριμνα ή μέτρο εφόσον δεν συνάδει προς μέτρο που ελήφθη από τις δικές του αρχές αναφορικά με αυτά τα περιουσιακά στοιχεία.
Άρθρο 60 παράγραφος 2	Ανάκληση τυχόν επιφυλάξεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Καθήκοντα των κεντρικών αρχών και άλλων αρχών βάσει της σύμβασης του 1996

Άμεσες υποχρεώσεις των κεντρικών αρχών	
Άρθρο 30 παράγραφος 1	Οι κεντρικές αρχές οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους και να προάγουν τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών τους.
Άρθρο 30 παράγραφος 2	Οι κεντρικές αρχές προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες για να παρέχουν πληροφορίες για τη νομοθεσία τους, καθώς και για τις διαθέσιμες στο κράτος τους υπηρεσίες σε θέματα προστασίας των παιδιών.

Καθήκοντα για τα οποία τα συμβαλλόμενα κράτη μπορούν να ορίσουν ειδικές αρχές στις οποίες πρέπει να απευθύνονται οι αιτήσεις (άρθρο 44)	
Άρθρο 8 παράγραφος 1	Αιτήσεις μεταφοράς της διεθνούς δικαιοδοσίας: η αρχή ενός συμβαλλόμενου κράτους που έχει διεθνή δικαιοδοσία μπορεί να ζητήσει ή να καλέσει τα μέρη να ζητήσουν από την αρχή άλλου συμβαλλόμενου κράτους να αποδεχθεί τη δικαιοδοσία σε μια συγκεκριμένη υπόθεση.
Άρθρο 9 παράγραφος 1	Αιτήσεις αποδοχής της διεθνούς δικαιοδοσίας: η αρχή ενός συμβαλλόμενου κράτους που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία μπορεί να ζητήσει ή να καλέσει τα μέρη να ζητήσουν από την αρχή του συμβαλλόμενου κράτους συνήθους διαμονής να της μεταφέρει τη δικαιοδοσία σε μια συγκεκριμένη υπόθεση.
Άρθρο 33	Αιτήσεις που αφορούν τη διασυνοριακή τοποθέτηση: η κεντρική αρχή ή η αρμόδια αρχή ενός συμβαλλόμενου κράτους πρέπει να διαβουλευτεί με την κεντρική αρχή ή αρμόδια αρχή άλλου συμβαλλόμενου κράτους σχετικά με την τοποθέτηση, στο εν λόγω άλλο κράτος, ενός παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή ίδρυμα, ή την ανάληψη της επιμέλειάς του με kafala ή άλλο ανάλογο θεσμό. Το κράτος που υποβάλλει την αίτηση πρέπει να παρέχει έκθεση σχετικά με τους λόγους της τοποθέτησης. Το κράτος στο οποίο έχει υποβληθεί η αίτηση γνωστοποιεί την απόφασή του σχετικά με την προτεινόμενη τοποθέτηση.

Άλλα καθήκοντα που μπορούν να ασκούνται από τις κεντρικές αρχές, τις αρμόδιες αρχές ή άλλες δημόσιες αρχές όπως καθορίζονται από το συμβαλλόμενο κράτος²	
Άρθρα 23, 24	Παραλαβή και διαβίβαση αιτήσεων που σχετίζονται με την αναγνώριση ή μη των μέτρων.
Άρθρο 26	Κήρυξη της εκτελεστότητας ή καταχώριση προς εκτέλεση των μέτρων προστασίας που έχουν ληφθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος.
Άρθρο 28	Εκτέλεση των μέτρων προστασίας.
Άρθρο 31 στοιχείο α)	Οι αρχές διευκολύνουν την επικοινωνία και παρέχουν βοήθεια βάσει των άρθρων 8 και 9 και του κεφαλαίου V.
Άρθρο 31 στοιχείο β)	Διευκόλυνση για την εξεύρεση συναινετικών λύσεων για μέτρα προστασίας στα οποία εφαρμόζεται η σύμβαση.
Άρθρο 31 στοιχείο γ)	Παροχή βοήθειας, ύστερα από αίτηση αρμόδιας αρχής, για τον εντοπισμό αγνοούμενων παιδιών που έχουν ανάγκη προστασίας.
Άρθρο 32 στοιχείο α)	Υποβολή έκθεσης σχετικά με την κατάσταση του παιδιού στο κράτος συνήθους διαμονής.

Άρθρο 32 στοιχείο β)	Υποβολή αιτήματος σε αρμόδια αρχή να εξετάσει την ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας ενός παιδιού.
Άρθρο 34 παράγραφος 1	Παραλαβή ή διαβίβαση αιτήσεων παροχής πληροφοριών σχετικά με την προστασία ενός παιδιού. Τα κράτη δύνανται να δηλώσουν ότι οι κατά το άρθρο 34 παράγραφος 1 αιτήσεις πρέπει να διαβιβάζονται μόνο μέσω της κεντρικής τους αρχής.
Άρθρο 35 παράγραφος 1	Παροχή συνδρομής για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος επίσκεψης.
Άρθρο 35 παράγραφος 2	Οι αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο διαμένει γονέας που δεν ασκεί επιμέλεια μπορούν, κατόπιν αίτησης, να συλλέξουν πληροφορίες και να αποφανθούν για την καταλληλότητα αυτού του γονέα να ασκεί το δικαίωμα επίσκεψης. Οι αρχές συμβαλλόμενου κράτους που εξετάζουν την αίτηση αλλοδαπού γονέα σχετικά με το δικαίωμα επίσκεψης οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν ή τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους στο οποίο διαμένει ο αλλοδαπός γονέας.
Άρθρο 36	Σε περίπτωση που ένα παιδί έχει μετακινηθεί και εκτίθεται σε σοβαρό κίνδυνο, οι αρμόδιες αρχές που έχουν επιληφθεί της διαδικασίας ενημερώνουν το κράτος στο οποίο βρίσκεται το παιδί σχετικά τον κίνδυνο (με την επιφύλαξη του άρθρου 37).
Άρθρο 40	Βάσει του άρθρου 40, μπορεί να χορηγείται πιστοποιητικό στον έχοντα τη γονική μέριμνα ή σε κάθε πρόσωπο επιφορτισμένο με την προστασία του προσώπου ή της περιουσίας του παιδιού. Στο πιστοποιητικό θα πρέπει να αναφέρεται η ιδιότητα του κατόχου του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Διαθέσιμες πηγές των κρατών οι οποίες ενδέχεται να είναι χρήσιμες για άλλα κράτη

ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

< www.hcch.net >

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ (αγγλικά)

Family Law (Child Protection) Regulations 2003 (Cth) [(Κανονισμός για το οικογενειακό δίκαιο (προστασία παιδιών) του 2003]

<http://www.comlaw.gov.au/comlaw/legislation/LegislativeInstrument1.nsf/0/71EB7B19DB0B4659CA256F700080E993?OpenDocument>

Family Law Act 1975 (Cth) – Division 4 (Νόμος για το οικογενειακό δίκαιο του 1975)

<http://www.comlaw.gov.au/ComLaw/Legislation/ActCompilation1.nsf/current/bytitle/59D7F763D13627B5CA2573B5001A451B?OpenDocument&mostrecent=1>

Child Protection (International Measures) Act 2003 (Qld) [Νόμος για την προστασία των παιδιών (διεθνή μέτρα) του 2003]

<https://www.legislation.qld.gov.au/LEGISLTN/CURRENT/C/ChildProtInMA03.pdf>

Child Protection (International Measures) Act 2006 (NSW) [Νόμος για την προστασία των παιδιών (διεθνή μέτρα) του 2006]

[http://www.legislation.nsw.gov.au/scanview/inforce/s/1/?TITLE=%22Child%20Protection%20\(International%20Measures\)%20Act%202006%20No%2012%22&nohits=y](http://www.legislation.nsw.gov.au/scanview/inforce/s/1/?TITLE=%22Child%20Protection%20(International%20Measures)%20Act%202006%20No%2012%22&nohits=y)

Child Protection (International Measures) Act 2003 (Tas) [Νόμος για την προστασία των παιδιών (διεθνή μέτρα) του 2003]

http://www.thelaw.tas.gov.au/tocview/index.w3p;cond=;doc_id=23%2B%2B2003%2BAT%40EN%2B20080731230000;histon=;prompt=;rec=;term

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά)

Απόφαση του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2008, με την οποία εξουσιοδοτούνται ορισμένα κράτη μέλη να επικυρώσουν τη σύμβαση του 1996 ή να προσχωρήσουν σε αυτήν προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c074e3c2-7619-4d29-96ee-cf53b9cf241e.0005.01/DOC_1&format=PDF

http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c074e3c2-7619-4d29-96ee-cf53b9cf241e.0010.01/DOC_1&format=PDF

http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c074e3c2-7619-4d29-96ee-cf53b9cf241e.0007.01/DOC_1&format=PDF

ΔΑΝΙΑ (δανικά)

Lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen

Νόμος για τη σύμβαση του 1996

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=31721>

ΓΑΛΛΙΑ (γαλλικά)

Enfance : responsabilité parentale et protection des enfants (convention de La Haye)

http://www.assemblee-nationale.fr/13/dossiers/lahaye_responsabilite_parentale.asp

ΙΡΛΑΝΔΙΑ (αγγλικά)

Protection of Children (Hague Convention) Act, 2000 [Νόμος για την προστασία των παιδιών (σύμβαση της Χάγης) του 2000]

<http://www.irishstatutebook.ie/2000/en/act/pub/0037/index.html>

ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ (ολλανδικά)

Uitvoeringswet internationale kinderbescherming

Νόμος εφαρμογής της διεθνούς προστασίας των παιδιών, 16 Φεβρουαρίου 2006

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0019574/>

ΕΛΒΕΤΙΑ (γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά)

Ανακοίνωση και έγγραφα – Προς μια περισσότερο αποτελεσματική προστασία των παιδιών σε περιπτώσεις διεθνούς απαγωγής, 28 Φεβρουαρίου 2007

Vers une protection plus efficace des enfants en cas d'enlèvement international

Entführte Kinder werden besser geschützt

Migliore protezione dei minori rapiti

http://www.bj.admin.ch/bj/fr/home/dokumentation/medieninformationen/2007/ref_2007-02-281.html

Συνδιάσκεψη της Χάγης για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο
Μόνιμο Γραφείο

Churchillplein 6C
2517 JW The Hague
The Netherlands

Τηλ: (+31) 70 363 3303

Φαξ: (+31) 70 360 4867

Ηλεκτρονικό ταχ/μείο: secretariat@hcch.net

Δικτυακός τόπος: www.hcch.net

DOI 10.2838/574108